

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΥΡΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΕΚΛΟΓΑΙ
ΜΕΤΑ ΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ ΠΟΙΚΙΛΩΝ

ΥΠΟ

ΓΕΩΡΓ. Δ. ΜΑΝΟΛΑΚΟΥ

Διδάκτορος τῆς Φιλολογίας.

ΔΙΑ ΤΗΝ ΤΡΙΤΗΝ ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ
ΚΑΙ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΩΝ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ
ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ
ΜΙΧΑΗΛ Ι. ΣΑΛΙΒΕΡΟΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΜΙΧΑΗΛ Ι. ΣΑΛΙΒΕΡΟΥ
1903

1903 IEN

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΥΡΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΕΚΛΟΓΑΙ

ΜΕΤΑ ΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ ΠΟΙΚΙΛΩΝ

ΥΠΟ

ΓΕΩΡΓ. Δ. ΜΑΝΟΛΑΚΟΥ

Διδάκτορος τῆς Φιλολογίας.

ΔΙΑ ΤΗΝ ΤΡΙΤΗΝ ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ
ΚΑΙ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΩΝ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ
ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ
ΜΙΧΑΗΛ Ι. ΣΑΛΙΒΕΡΟΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΜΙΧΑΗΛ Ι ΣΑΛΙΒΕΡΟΥ
1903

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφήν τοῦ συγ-
γραφέως καὶ τὴν σφραγίδα τῶν ἡμετέρων Καταστημάτων.

Μ. Μαροζάκης

ΤΩ,

ΣΕΒΑΣΤΩ, ΜΟΙ ΘΕΙΩ,

ΠΑΥΛΩ, ΓΕΩΡΓΟΥΛΟΠΟΥΛΛΩ,

Γ. Δ. ΜΑΝΟΛΑΚΟΣ

ΤΩ

ΣΕΒΑΣΤΩ ΜΟΙ ΘΕΩ

ΠΑΥΛΩ ΤΕΡΤΟΠΟΛΟΥΛΩ

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ

ΠΕΡΙ ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΑΥΤΟΥ

Ξενοφῶν ὁ Ἀθηναῖος ἦτο υἱὸς τοῦ Γρύλλου καὶ τῆς Διοδώρας, Ἐρχιεὺς τὸν δῆμον. Τὸ ἔτος τῆς γεννήσεως αὐτοῦ δὲν εἶναι εἰς ἡμᾶς ἀκριβῶς γνωστόν, ποιικίλαι δὲ περὶ τούτου γινώμαι ὑπάρχουσι. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐγεννήθη τῇ 434 π. Χ. ἔτει. Ἐγεννήθη δὲ εὐειδέστατος μέχρις ὑπερβολῆς καί, ἐξ εὐπόρου καὶ εὐγενοῦς οἰκογενείας καταγόμενος, ἔτυχε λαμπρᾶς ἀνατροφῆς. Σύγχρονος ὦν τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ἀλκιβιάδου, ἐγένετο φίλος καὶ μαθητῆς τοῦ Σωκράτους, οὗτινος μετὰ σεβασμοῦ ἠκροᾶτο.

Μετὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον ὁ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν Κύρου τοῦ νεωτέρου διατελῶν Πρόξενος ὁ Βοιωτὸς, ἀνὴρ λόγιος καὶ στρατηγός, προσεκάλεσε τὸν Ξενοφῶντα εἰς Ἀσίαν, ἵνα συστήσῃ αὐτὸν εἰς τὸν Κύρον. Ὁ δὲ Ξενοφῶν, ἐκ φύσεως μὴ ἀρσιζόμενος εἰς θεωρητικὰς μελέτας, ἀλλὰ πρακτικὸν καὶ δραστήριον ἐπιδιώκων βίον, προθύμως ἐδέχθη τὴν πρόσκλησιν τοῦ ἀρχαίου φίλου του καὶ ἀνεχώρησεν, ἀφ' οὗ προηγουμένως τῇ συμβουλῇ τοῦ διδασκάλου Σωκράτους ἠρώτησε τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν περὶ τῆς πορείας. Ταχέως δὲ σχετισθεὶς μετὰ τοῦ Κύρου, παρηκολούθησεν αὐτὸν εἰς τὴν κατὰ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν, Ἀρταξέρξου τοῦ Μνήμονος, ἐκστρατείαν ἄνευ βαθμοῦ στρατιωτικοῦ.

Φονευθέντος δὲ τοῦ Κύρου ἐν τῇ παρὰ τὰ Κούναξα μάχῃ καὶ δολοφονηθέντων τῶν Ἑλλήνων στρατηγῶν ὑπὸ τοῦ Τισσαφέρους, ὁ Ξενοφῶν ἐξελέγη στρατηγός καί, ἄπειρα κωλύματα ὑπερπηδήσας, ὠδήγησε τὸν στρατὸν τῶν μυρίων Ἑλλήνων ἐκ τοῦ

βάθους τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Θράκην. Ἐν ᾧ δὲ παρεσκευάζετο, ὅπως ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα, προσελθόντες οἱ φίλοι παρεκάλεσαν αὐτόν, ὅπως μὴ ἀναχωρήσῃ πρὶν ἢ παραδώσῃ τὸν στρατὸν πρὸς τὸν Θίμβρωνα, στρατηγὸν τῶν Λακεδαιμονίων, ὅστις ἐπολέμει κατὰ τῶν στρατηγῶν τοῦ μεγάλου βασιλέως πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν ἐν Ἀσίᾳ Ἑλληνίδων πόλεων ἀπὸ τοῦ Περσικοῦ ζυγοῦ. Τέλος δὲ ἠναγκάσθη ὁ Ξενοφῶν ὑπὸ τῆς φορᾶς τῶν πραγμάτων, εἰς Ἑλλάδα ἐπανερχόμενος, νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν Ἀγησίλαον καὶ νὰ συναγωνισθῇ μετ' αὐτοῦ ἐν Κορωνεΐᾳ κατὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ συμπολιτῶν, οἵτινες παρέστησαν σύμμαχοι τῶν Θηβαίων. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἕνεκα τῆς μετὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς πατρίδος συμμαχίας αὐτοῦ κατεδίκασαν αὐτὸν εἰς ἐξορίαν. Οἱ Λακεδαιμόνιοι ὅμως, τὰς πολυειδεῖς αὐτοῦ εὐεργεσίας ἀναγνωρίσαντες, ἔδωκαν αὐτῷ κτῆμά τι παρὰ τὸν Σκιλλοῦντα τῆς Ἠλείας. Ἐκεῖ δὲ ὁ Ξενοφῶν διήγαγε βίον ἡδιστον μετὰ τῆς γυναικὸς Φιλησίας καὶ τῶν δύο υἱῶν, τοῦ Γρύλλου καὶ τοῦ Διοδώρου ἀσχολούμενος περὶ τὴν γεωργίαν, τὴν θήραν, τὴν ἵπποτροφίαν καὶ περὶ τὴν συγγραφὴν τῶν πλείστων αὐτοῦ συγγραμμάτων.

Μετὰ δὲ τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην, καθ' ἣν οἱ Θηβαῖοι ἐνίκησαν τοὺς Σπαρτιάτας, ὁ Ξενοφῶν ἐξεδιώχθη ἐκ Σκιλλοῦντος καὶ ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ εἰς Κόρινθον. Ὅτε δὲ οἱ Ἀθηναῖοι, ἀποσπασθέντες τῆς μετὰ τῶν Θηβαίων συμμαχίας, συνέμαχισαν τοῖς Σπαρτιάταις τῷ 363 π. Χ., ἐπεμφεν εἰς Ἀθήνας τοὺς δύο αὐτοῦ υἱούς, ἵνα μετάρχωσι τοῦ κατὰ τῶν Θηβαίων πολέμου. Καὶ ὁ μὲν Διόδωρος ἐπέστρεψεν εἰς τὸν πατέρα, ὁ δὲ Γρύλλος, ἥρωικῶς ἀγωνισάμενος, ἔπεσεν ἐν τῇ πρὸ τῆς Μαντινείας μάχῃ. Τὴν περὶ τοῦ θανάτου εἶδησιν τοῦ υἱοῦ ἔλαβεν ὁ Ξενοφῶν καθ' ἣν στιγμὴν ἔτυχε θύων· ἀμέσως δὲ ἀφῆρεσεν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τὸν ὄν ἔφερε στέφανον. Ὅτε ὅμως ἔμαθεν, ὅτι γενναίως ἔπεσεν, ἐπέθηκε πάλιν τὸν στέφανον, εἰπὼν· «Ἐγί-

γνωσκον, ἔτι ἐγέννησα θνητόν». Φαίνεται δ', ὅτι περὶ τὸν χρόνον τοῦτον ἀνεκλήθη καὶ τὸ περὶ ἐξορίας ψήφισμα. Ὁ Ξενοφῶν ὁμοίως δὲν ἐπανήλθεν εἰς Ἀθήνας, ἀλλ' ἔμεινεν εἰς Κόρινθον, ἔνθα ἐτελεύτησε πιθανῶς τῷ 355 π. Χ. ἔτει.

Ὁ Ξενοφῶν ἦτο, ὡς εἴπομεν, εὐειδέστατος καὶ εἶχε λάθει ὑπὸ τῆς φύσεως δαφιλῶς τὸ δῶρον τῆς εὐφυΐας. Ἦτο δῆλον ὅτι καλὸς κάγαθός, ὅπερ ἦτο τὸ πρότυπον τῆς ἀνθρωπίνης ἐντελείας καὶ ὅπερ οἱ Ἀθηναῖοι λίαν ἐξετίμων κατὰ τὴν περίοδον ταύτην. Θαυμαστής καὶ ὁπαδὸς ὢν τῆς φιλοσοφίας τοῦ Σωκράτους, εἶχεν ἐντελῶς οἰκιοποιηθῆ τὸν τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι καὶ τοῦ πράττειν τοῦ εἰρημένου θεσπεσίου φιλοσόφου. Ἐκ τῆς διδασκαλίας δὲ τούτου προήλθεν ἡ ἔμφρων καὶ πρακτικὴ αὐτοῦ τάσις, ἣτις ἐναργέστατα ἐν ἅπασιν τοῖς συγγράμμασιν αὐτοῦ καταφαίνεται. Ἦτο δ' ὁ Ξενοφῶν φίλιππος, φιλοκύνηγος καὶ αἰδήμων. Εὐσεβέστατος δ' ὢν ἐξετέλει πάντοτε τὰ ἱερά καθήκοντα. Τὴν δόξαν ὁμοίως αὐτοῦ ὀφείλει κατ' ἐξοχὴν εἰς τὴν γλῶσσαν. Τὸ εὐηχον, τὸ καθαρὸν, τὸ σαφές καὶ τὸ εὐχαρι ἐπαινεῖται ὑπὸ τε τῶν ἀρχαίων καὶ τῶν νεωτέρων. Διὰ ταῦτα ὠνόμασαν αὐτὸν Ἀττικὴν μούσαν καὶ Μέλισσαν, ἔλεγον δ', ὅτι ἐπὶ τῶν χειλέων αὐτοῦ ἐκάθισεν ἡ θεὰ Πειθῶ.

Τὰ συγγράμματα τοῦ Ξενοφῶντος εἶναι ποικίλου περιεχομένου, ἦτοι ἱστορικά, φιλοσοφικά, πολιτικά, οἰκονομικά κλπ., ἅπαντα γεγραμμένα ἐν πεζῷ λόγῳ.¹ Διάλεκτος δ' ἐπικρατεῖ ἡ Ἀττικὴ.

Τὰ σφζόμενα συγγράμματα εἶναι τὰ ἑξῆς :

1) Κύρου ἀνάβασις, συγκειμένη ἐξ ἑπτὰ βιβλίων. Ἐν ταύτῃ περιγράφεται λεπτομερέστατα ἡ κατὰ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν, Ἀρταξέρξου τοῦ Μνήμονος, ἐκστρατεία τοῦ Κύρου καὶ ἡ

¹ Ἴνα ἐννοήσωσιν οἱ μαθηταὶ τί εἶναι ποίησις καὶ τί πεζὸς λόγος, καλὸν εἶναι νὰ γίνῃ εἰς αὐτοὺς περιληπτικὴ διδασκαλία περὶ τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων καὶ καθ' ὅλου περὶ τῆς παρ' ἀρχαίοις Ἑλληνσι λογοτεχνίας ἐν συγκρίσει αὐτῆς πρὸς τὴν νέαν τοιαύτην καὶ δὴ τὴν δημοτικὴν.

ἐν τῶν ἔνδον τῆς Ἀσίας ἐπάνοδος τῶν μυρίων Ἑλλήνων. Συνε-
τάχθη δὲ μετὰ εἰκοσιν ἔτη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

2) Ἑλληνικά, συγκείμενα ἐξ ἑπτὰ βιβλίων. Ταῦτα περιέ-
χουσι τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους ἀπὸ τοῦ 411 μέχρι
τοῦ 362 π. Χ. δηλ. ἄρχονται ἀπὸ τοῦ χρόνου εἰς ὃν λήγει ἡ
ἱστορία τοῦ Θουκυδίδου καὶ ἐξικνουῦνται μέχρι τῆς ἐν Μαντινείᾳ
μάχης. Διαιροῦνται δ' εἰς δύο μέρη. Καὶ τὰ μὲν δύο πρῶτα βι-
βλία εἶναι συνέχεια τῆς ἱστορίας τοῦ Θουκυδίδου καὶ περιγρά-
φουσι τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. Τὰ δ'
ἕτερα πέντε πραγματεύονται περὶ τῶν ἐπ' αὐτοῦ χρόνων μέχρι
τῆς ἐν Μαντινείᾳ μάχης.

3) Κύρου παιδεῖα, ἐξ ὀκτῶ βιβλίων. Ἐν αὐτῇ περιγράφεται
ἡ παιδεῖα καὶ ἐν γένει ὁ βίος τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς Περσικῆς μοναρ-
χίας. Ἐπειδὴ ὅμως τὴν ἱστορικὴν ὕλην ὁ Ξενοφῶν μεταχειρί-
ζεται ὡς ὄργανον, ὅπως δείξῃ τὸν τύπον χρηστοῦ βασιλέως,
τοσοῦτον ἀφίσταται τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας, ὥστε ἄλλοισι γεγο-
νότα εἰς πάντας γνωστὰ ἄλλοθεν, πολλάκις δὲ καὶ διαστρέφει
ταῦτα, ἵνα ἐπιτύχῃ τοῦ σκοποῦ του. Διὰ τοῦτο ἡ Κύρου παιδεῖα
δὲν εἶναι καθαρῶς ἱστορικὸν ἔργον, ἀλλὰ φιλοσοφικὸν σύγγραμμα,
ὅπερ βάσιν ἔχει ἱστορικὰ γεγονότα. Ὑποσδήποτε περιέχει ἠθι-
κὴς διδασκαλίας καὶ φιλοσοφικὰς ἰδέας πολὺ ὠφελίμους.

4) Ἀπομνημονεύματα Σωκράτους ἐκ 4 βιβλίων, ἔργον φιλο-
σοφικόν, δι' οὗ ὁ Ξενοφῶν ὑπερασπίζει τὸν διδάσκαλον κατὰ τῆς
μομφῆς, ὅτι ἀσεβεῖ καὶ διαφθείρει τοὺς νέους.

5) Ἀπολογία Σωκράτους πρὸς τοὺς δικαστάς, ἐν ἣ ὁ Ξενο-
φῶν διασαφεῖ ἐκτενέστερον τὰ τοῦ τελευταίου κεφαλαίου τῶν
ἀπομνημονευμάτων.

6) Συμπόσιον φιλοσόφων, καθ' ὃ ὁ Σωκράτης ἐν τῇ εὐωχίᾳ
ἐκφέρει χαριστάτους λόγους περὶ ἔρωτος καὶ φιλίας.

7) Οἰκονομικὸς λόγος, διάλογος περὶ οἰκονομίας.

8) Ἰέρων, διάλογος μεταξὺ Ἰέρωνος καὶ Σιμωνίδου περὶ τῶν

μέσων, δι' ὧν ἡγεμόν τις δύναται νὰ προαγάγη τὴν εὐημερίαν τῶν διοικουμένων.

9) Ἀθηναίων πολιτεία, περὶ τοῦ πολιτεύματος τῶν Ἀθηναίων.

10) Λακεδαιμονίων πολιτεία, περὶ τοῦ πολιτεύματος τῶν Λακεδαιμονίων.

11) Ἀγησίλαος, ἐγκώμιον τοῦ ἀποθανόντος Ἀγησιλάου.

12) Πόροι ἢ περὶ Προσόδων, συγγραφή ἐξ ἧς μανθάνομεν τὰς προσόδους τῶν Ἀθηναίων καὶ δι' ἧς ὁ Ξενοφῶν διδάσκει πῶς δύνανται νὰ βελτιωθῶσι τὰ κακῶς ἔχοντα οἰκονομικὰ τῆς πόλεως.

13) Ἰππαρχικός, λόγος συγγραφείς πρὸς διδασκαλίαν ἱππάρχων καὶ παρέχων ὠφελίμους καὶ τεχνικὰς ὑποθήκας εἰς βελτίωσιν τοῦ ἱππικοῦ τῶν Ἀθηναίων.

14) Περὶ ἱππικῆς, λόγος γραφείς πρὸς διδασκαλίαν ἰδιώτου ἱππέως καὶ παρέχων πρακτικὰς ὑποθήκας πρὸς ἀγορὰν καὶ παιδευσιν ἵππου καὶ ὄπλισμόν ἱππέων.

15) Κυνηγετικός, λόγος περιέχων ἐγκώμιον τῆς κυνηγετικῆς καὶ πρακτικὰς ὑποθήκας πρὸς παιδευσιν τῶν θηρευτικῶν κυνῶν.

16) Πέντε ἐπιστολαί, αἵτινες ὅμως ἀπεδείχθησαν νόθοι.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Ναυμαχία περὶ Ἄβυδον καὶ Κύζικον.

Μετὰ δὲ ταῦτα οὐ πολλαῖς ἡμέραις ὕστερον ἦλθεν ἐξ Ἀθηῶν 1
Θυμοχάρης ἔχων ναῦς ὀλίγας· καὶ εὐθὺς ἐνανμάχησαν αὐτῆς Λα-
κεδαιμόνιοι καὶ Ἀθηναῖοι, ἐνίκησαν δὲ Λακεδαιμόνιοι ἡγουμέ-
νον Ἀγησανδρίδου. μετ' ὀλίγον δὲ Λωριεὺς ὁ Διαγόρου ἐκ 2
Ῥόδου εἰς Ἐλλάσπορτον εἰσέπλει ἀρχομένου χειμῶνος τέτταροι
καὶ δέκα ναυσὶν ἓξ ἡμέρας. κατιδὼν δὲ ὁ τῶν Ἀθηναίων ἡμερο-
σκόπος ἐσήμηνε τοῖς στρατηγοῖς. οἱ δὲ ἀνηγάγοντο ἐπ' αὐτὸν εἴκο-
σι ναυσὶν, ἃς ὁ Λωριεὺς φυγῶν πρὸς τὴν γῆν ἀνεβίβαζε τὰς αὐ-
τοῦ τριήρεις, ὡς ἦντε, περὶ τὸ Ῥοίτειον. ἐγγὺς δὲ γενομένων 3
τῶν Ἀθηναίων ἐμάχοντο ἀπὸ τε τῶν νεῶν καὶ τῆς γῆς, μέχρι οἱ
Ἀθηναῖοι ἀπέπλευσαν εἰς Μάδυτον πρὸς τὸ ἄλλο στρατόπεδον
οὐδὲν πράξαντες. Μίνδαρος δὲ κατιδὼν τὴν μάχην ἐν Ἰλίφ θύων 4
τῇ Ἀθηναῖ, ἐβοήθει ἐπὶ τὴν θάλατταν, καὶ καθελκύσας τὰς ἐαυ-
τοῦ τριήρεις ἀπέπλει, ὅπως ἀναλάβοι τὰς μετὰ Λωριέως. οἱ δὲ 5
Ἀθηναῖοι ἀνταναγαγόμενοι ἐνανμάχησαν περὶ Ἄβυδον κατὰ
τὴν ἡῶνα μέχρι δελίης. καὶ τὰ μὲν νικῶντων, τὰ δὲ νικωμένων,
Ἀλκιβιάδης ἐπεισπλεῖ δυοῖν δεούσαις εἴκοσι ναυσὶν. ἐντεῦθεν
δὲ φυγὴ τῶν Πελοποννησίων ἐγένετο πρὸς τὴν Ἄβυδον· καὶ 6
ὁ Φαρνάβαζος παρεβοήθει, καὶ ἐπεισβαίνων τῷ ἵππῳ εἰς τὴν
θάλατταν μέχρι δυνατὸν ἦν ἐμάχετο, καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς αὐτοῦ
ἵππευσι καὶ πεζοῖς παρεκελεύετο. συμφοράξαντες δὲ τὰς ναῦς οἱ 7

- Πελοποννήσιοι καὶ παραταξάμενοι πρὸς τῇ γῇ ἐμάχοντο. Ἀθηναῖοι
 δὲ ἀπέπλευσαν, τριάκοντα ναῦς τῶν πολεμίων λαβόντες κενὰς καὶ
 8 ἅς αὐτοὶ ἀπώλεσαν κομισάμενοι, εἰς Σηστόν. ἐντεῦθεν πλὴν τετρα-
 ράκοντα νεῶν ἄλλα ἄλλη ὄχοντο ἐπ' ἀργυρολογία ἐξω τοῦ Ἑλ-
 λησπόντου· καὶ ὁ Θρασύλλος, εἰς ὧν τῶν στρατιγῶν, εἰς Ἀθήνας
 9 ἔπλευσε ταῦτα ἐξαγγελῶν καὶ στρατιῶν καὶ ναῦς αἰτήσων. μετὰ δὲ
 ταῦτα Τισσαφέρνης ἦλθεν εἰς Ἑλλήσποντον ἀφικόμενον δὲ παρ'
 αὐτὸν μᾶ τριήρει Ἀλκιβιάδην ξενία τε καὶ δῶρα ἄγοντα συλλα-
 βῶν εἶρξεν ἐν Σάρδεσι, φάσκων κελεύειν βασιλεῖα πολεμεῖν Ἀθη-
 10 ναίους. ἡμέραις δὲ τριάκοντα ὕστερον Ἀλκιβιάδης ἐκ Σάρδεων
 μετὰ Μαντιθέου τοῦ ἀλόντος ἐν Καρία ἵππων εὐπορήσαντες νυκτὸς
 11 ἀπέδρασαν εἰς Κλαζομενάς. οἱ δ' ἐν Σηστῶ Ἀθηναῖοι αἰσθόμενοι
 Μίνδαρον πλεῖν ἐπ' αὐτοὺς μέλλοντα ναυσὶν ἐξήκοντα, νυκτὸς
 ἀπέδρασαν εἰς Καρδίαν. ἐνταῦθα δὲ καὶ Ἀλκιβιάδης ἦγεν ἐκ τῶν
 Κλαζομενῶν σὺν πέντε τριήρεσι καὶ ἐπακτιρίδι. πνθόμενος δὲ ὅτι αἱ
 τῶν Πελοποννησίων νῆες ἐξ Ἀβύδου ἀνηγμένα εἶεν εἰς Κύζικον,
 αὐτὸς μὲν πεζῇ ἦλθεν εἰς Σηστόν, τὰς δὲ ναῦς περιπλεῖν ἐκεῖσε
 12 ἐκέλευσεν. ἐπεὶ δ' ἦλθον, ἀνάγεσθαι ἤδη αὐτοῦ μέλλοντος ὡς ἐπὶ
 ναυμαχίαν ἐπεισπλεῖ Θηραμένης εἴκοσι ναυσὶν ἀπὸ Μακεδονίας,
 ἅμα δὲ καὶ Θρασύβουλος εἴκοσιν ἑτέρας ἐκ Θάσου, ἀμφοτέρου
 13 ἡργυρολογηκότες. Ἀλκιβιάδης δὲ εἰπὼν καὶ τούτοις διώκειν αὐτὸν
 ἐξελομένοις τὰ μεγάλα ἰστία αὐτὸς ἔπλευσεν εἰς Πάριον· ἀθροαὶ
 δὲ γενόμεναι αἱ νῆες ἅπασαι ἐν Παρίῳ ἐξ καὶ ὀγδοήκοντα τῆς
 ἐπισόσης νυκτὸς ἀνηγάγοντο, καὶ τῇ ἄλλῃ ἡμέρᾳ περὶ ἀρίστον ὄραν
 14 ἦγον εἰς Προκόννησον. ἐκεῖ δ' ἐπύθοντο ὅτι Μίνδαρος ἐν Κυζίκῳ
 εἶη καὶ Φαρνάβατος μετὰ τοῦ πεζοῦ. ταύτην μὲν οὖν τὴν ἡμέραν
 αὐτοῦ ἔμειναν, τῇ δὲ ὑστεραία Ἀλκιβιάδης ἐκκλησίαν ποιήσας παρε-
 κελεύετο αὐτοῖς ὅτι ἀνάγκη εἶη καὶ ναυμαχεῖν καὶ πεζομαχεῖν καὶ
 15 ἀφθονα παρὰ βασιλέως. τῇ δὲ προτεραία, ἐπειδὴ ὠρμίσαντο, τὰ
 πλοῖα πάντα καὶ τὰ μικρὰ συνήθροισε παρ' ἑαυτὸν, ὅπως μηδεὶς
 ἐξαγγεῖλαι τοῖς πολεμίοις τὸ πλῆθος τῶν νεῶν, ἐπεκίρυξέ τε, ὅς
 16 ἂν ἀλίσκηται εἰς τὸ πέραν διαπλέων, θάνατον τὴν ζημίαν. μετὰ
 δὲ τὴν ἐκκλησίαν παρασκευασάμενος ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν ἀνηγάγετο

ἐπὶ τὴν Κυζίκον ὄντος πολλῶ. ἐπειδὴ δ' ἐγγὺς τῆς Κυζίκου ἦν,
 αἰθρίας γενομένης καὶ τοῦ ἡλίου ἐκλάμπαντος καθορᾷ τὰς τοῦ
 Μινδάρον ναῦς γυμναζομένας πόρρω ἀπὸ τοῦ λιμένος καὶ ἀπει-
 λημέναις ὑπ' αὐτοῦ, ἐξήχοντα οὐσας. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, ἰδόντες 17
 τὰς τῶν Ἀθηναίων τριήρεις οὐσας πλείους τε πολλῶ ἢ πρότερον
 καὶ πρὸς τῷ λιμένι, ἔφυγον εἰς τὴν γῆν καὶ συνορμίσαντες τὰς ναῦς
 ἐμάχοντο ἐπιπλέουσι τοῖς ἐναντίοις. Ἀλκιβιάδης δὲ ταῖς εἴκοσι τῶν 18
 νεῶν περιπλεύσας ἀπέβη εἰς τὴν γῆν. ἰδὼν δὲ ὁ Μίνδαρος, καὶ
 αὐτὸς ἀποβὰς ἐν τῇ γῇ μαχόμενος ἀπέθανεν· οἱ δὲ μετ' αὐτοῦ ὄντες
 ἔφυγον. τὰς δὲ ναῦς οἱ Ἀθηναῖοι ὄχοντο ἄγοντες ἀπίσας εἰς
 Προκόννησον πλὴν τῶν Συρακοσίων· ἐκείνας δὲ αὐτοὶ κατέκασαν
 οἱ Συρακοσῖοι. ἐκεῖθεν δὲ τῇ ὕστεραίᾳ ἔπλεον οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ
 Κυζίκον. οἱ δὲ Κυζικηνοὶ τῶν Πελοποννησίων καὶ Φαριναβάζον 19
 ἐκλιπόντων αὐτὴν ἐδέχοντο τοὺς Ἀθηναίους. Ἀλκιβιάδης δὲ μεί- 20
 ρας αὐτοῦ εἴκοσιν ἡμέρας καὶ χρήματα πολλὰ λαβὼν παρὰ τῶν
 Κυζικηνῶν οὐδὲν ἄλλο κακὸν ἐργασάμενος ἐν τῇ πόλει ἀπέπλευ-
 σεν εἰς Προκόννησον. ἐκεῖθεν δ' ἔπλευσεν εἰς Πέρινθον καὶ Ση-
 λυμβριάν. καὶ Περίνθιοι μὲν εἰσεδέξαντο εἰς τὸ ἄστυ τὸ στρατό- 21
 πεδον· Σηλυμβριανοὶ δὲ ἐδέξαντο μὲν οὐ, χρήματα δὲ ἔδωσαν. ἐν- 22
 τεῦθεν δ' ἀφικόμενοι τῆς Καλχηδονίας εἰς Χρονόπολιν ἐτείχισαν
 αὐτήν, καὶ δεκατεττῆριον κατεσκεύασαν ἐν αὐτῇ, καὶ τὴν δεκά-
 την ἐξέλεγον τῶν ἐκ τοῦ Πόντου πλοίων καὶ φυλακὴν ἐγκατα-
 λιπόντες ναῦς τριάκοντα καὶ στρατηγὸν δύο, Θηραμένην καὶ
 Εὐμαχον, τοῦ τε χωρίου ἐπιμελεῖσθαι καὶ τῶν ἐκπλεόντων
 πλοίων καὶ εἴ τι ἄλλο δύναιτο βλέπειν τοὺς πολεμίους. οἱ 23
 δ' ἄλλοι στρατηγοὶ εἰς τὸν Ἑλλησποντον ὄχοντο. παρὰ δὲ Ἴππο-
 κράτους τοῦ Μινδάρον ἐπιστολέως εἰς Λακεδαιμόνα γράμματα
 πεμφθέντα εἰλόωσαν εἰς Ἀθήνας λέγοντα τάδε· Ἔρρει τὰ καλά.
 Μίνδαρος ἀπεσσοῦα. πεινῶντι τῶνδρες. ἀπορίομες τί χρὴ δρᾶν.
 Φαρνάβαζος δὲ παντὶ τῷ τῶν Πελοποννησίων στρατεύματι καὶ 24
 τοῖς συμμάχοις παρακλευσάμενος μὴ ἀθυμεῖν ἕνεκα ξύλων, ὡς
 ὄντων πολλῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ, ἕως ἂν τὰ σώματα σῶα ἦ, ἱμά-
 τῶν τ' ἔδωκεν ἐκάστω καὶ ἐφόδιον δυοῖν μηνῶν, καὶ ὀπλίσας τοὺς
 ναῦτας φύλακας κατέστησε τῆς ἑαυτοῦ παραθαλαττίας γῆς. καὶ 25

συγκαλέσας τούς τε ἀπὸ τῶν πόλεων στρατηγούς καὶ τριηράρχους ἐκέλευε ναυπηγεῖσθαι τριήρεις ἐν Ἀντάνδρῳ ὅσας ἕκαστοι ἀπώλεσαν, χρήματά τε διδοὺς καὶ ἕλην ἐκ τῆς Ἰδης κομίζεσθαι φράζων. ναυπηγούμενων δὲ οἱ Συρακόσιοι ἄμα τοῖς Ἀντανδροῖς τοῦ τείχους τι ἐπετέλεσαν, καὶ ἐν τῇ φρουρᾷ ἤρουν πάντων μάλιστα. διὰ ταῦτα δὲ εὐεργεσία τε καὶ πολιτεία Συρακοσίοις ἐν Ἀντάνδρῳ ἐστὶ. Φαρνάβαζος μὲν οὖν ταῦτα διατάξας εὐθὺς εἰς Καλχηδόνα ἐβοήθει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Ὁ Ἀλκιβιάδης ἐν Λαμφάκῳ

1 Ἐν δὲ τῇ Λαμφάκῳ συντάττοντος Ἀλκιβιάδου τὸ στράτευμα πᾶν οἱ πρότεροι στρατιῶται οὐκ ἐβούλοντο τοῖς μετὰ Θρασύλλου συντάττεσθαι, ὡς αὐτοὶ μὲν ὄντες ἀήττητοι, ἐκεῖνοι δὲ ἠττημένοι
2 ἦκοιεν. ἐνταῦθα δὴ ἐχειμάζον ἅπαντες Λάμψακον τειχίζοντες. καὶ ἐστράτευσαν πρὸς Ἀβυδον. Φαρνάβαζος δ' ἐβοήθησεν ἵππους πολλοῖς, καὶ μάχῃ ἠττηθεὶς ἔφυγεν. Ἀλκιβιάδης δὲ ἐδίωκεν ἔχων τούς τε ἱππέας καὶ τῶν ὀπλιτῶν εἴκοσι καὶ ἑκατόν, ὧν ἦρχε Μέ-
3 νανδρος, μέχρι σκότος ἀφείλετο. ἐκ δὲ τῆς μάχης ταύτης συνέβησαν οἱ στρατιῶται αὐτοὶ αὐτοῖς καὶ ἠσπάζοντο τοὺς μετὰ Θρασύλλου. ἐξῆλθον δὲ τινες καὶ ἄλλας ἐξόδους τοῦ χειμῶνος εἰς τὴν ἡπειρον καὶ ἐπόρθον τὴν βασιλείως χώραν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

Ἄλωσις Καλχηδόνας, Σηλυμβρίας καὶ Βυζαντίου ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων.

1 Ἐπεὶ δ' ὁ χειμὼν ἔληγεν, οἱ Ἀθηναῖοι ἐπλευσαν εἰς Προκόννη-
2 σον παντὶ τῷ στρατοπέδῳ. ἐκεῖθεν δ' ἐπὶ Καλχηδόνα καὶ Βυζάντιον ὀρμήσαντες ἐστρατοπεδεύσαντο πρὸς Καλχηδόνα. οἱ δὲ Καλχη-

δόμοι προσιώντας αισθόμενοι τοὺς Ἀθηναίους, τὴν λείαν ἄπασαν
 κατέθετο εἰς τοὺς Βυθυνοὺς Θοῤῃκας ἀστυγείτονας ὄντας. Ἀλκιβι- 3
 ἀδης δὲ λαβὼν τῶν τε ὀπλιτῶν ὀλίγους καὶ τοὺς ἰππέας, καὶ τὰς
 ναῦς παραπλεῖν κελεύσας, ἔλθων εἰς τοὺς Βυθυνοὺς ἀπῆιτε τὰ
 τῶν Καλχηδονίων χρήματα· εἰ δὲ μὴ, πολεμήσειεν ἔφη αὐτοῖς. οἱ
 δὲ ἀπέδσαν. Ἀλκιβιάδης δ' ἐπεὶ ἦκεν εἰς τὸ στρατόπεδον τὴν τε 4
 λείαν ἔχων καὶ πίστει πεποιημένος, ἀπειτείχιζε τὴν Καλχηδόνα
 παντὶ τῷ στρατοπέδῳ ἀπὸ θαλάττης εἰς θάλατταν καὶ τοῦ ποταμοῦ
 ὄσον οἶον τ' ἦν ξυλίνῳ τείχει. ἐνταῦθα Ἴπποκράτης μὲν ὁ Λακε- 5
 δαιμόνιος ἀρμοστής ἐκ τῆς πόλεως ἐξήγαγε τοὺς στρατιώτας ὡς
 μαχόμενος· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἀντιπαρετάξαντο αὐτῷ, Φαρνάβαζος
 δὲ ἔξω τῶν περιτειχισμάτων προσεβοίρηει στρατιᾷ τε καὶ ἵπποις
 πολλοῖς. Ἴπποκράτης μὲν οὖν καὶ Θράσυλλος ἐμάχοντο ἐκάτερος 6
 τοῖς ὀπλίταις χρόνον πολόν, μέχρι Ἀλκιβιάδης ἔχων ὀπλίτας τέ-
 τινας καὶ τοὺς ἰππέας ἐβοήθησε. καὶ Ἴπποκράτης μὲν ἀπέθανε,
 οἱ δὲ μετ' αὐτοῦ ὄντες ἔφυγον εἰς τὴν πόλιν. ἅμα δὲ καὶ 7
 Φαρνάβαζος, οὐ δυνάμενος συμμείξαι πρὸς τὸν Ἴπποκράτην διὰ
 τὴν στενοπορίαν τοῦ ποταμοῦ καὶ τῶν ἀποτευχισμάτων ἐγγὺς
 ὄντων, ἀπεχώρησεν εἰς τὸ Ἡράκλειον τὸ τῶν Καλχηδονίων, οὗ
 ἦν αὐτῷ τὸ στρατόπεδον. ἐκ τούτου δὲ Ἀλκιβιάδης μὲν ὄχρητο εἰς 8
 τὸν Ἑλλήσποντον καὶ εἰς Χερρόνησον χρήματα πράξων· οἱ δὲ λοι-
 ποὶ στρατηγοὶ συνεχώρησαν πρὸς Φαρνάβαζον ὑπὲρ Καλχηδόνας
 εἴκοσι τάλαντα δοῦναι Ἀθηναίοις Φαρνάβαζον καὶ ὡς βασιλέα
 πρέσβεις Ἀθηναίων ἀναγαγεῖν, καὶ ἄρκους ἔδοσαν καὶ ἔλαβον
 παρὰ Φαρναβάζου ὑποτελεῖν τὸν φόρον Καλχηδονίων· Ἀθηναί- 9
 οἱ ἄσπονδοι εἰώθεσαν καὶ τὰ ὀφειλόμενα χρήματα ἀποδοῦναι,
 Ἀθηναίους δὲ μὴ πολεμεῖν Καλχηδονίους, ἕως ἂν οἱ παρὰ βασι-
 λέως πρέσβεις ἔλθωσιν. Ἀλκιβιάδης δὲ τοῖς ἄρκους οὐκ ἐτύγχανε 10
 παρῶν, ἀλλὰ περὶ Σηλυμβρίαν ἦν· ἐκείνην δ' ἔλθων πρὸς τὸ Βυ-
 ζάντιον ἦκεν, ἔχων Χερρονησίτας τε πανδημεὶ καὶ ἀπὸ Θοῤῃκης
 στρατιώτας καὶ ἰππέας πλείους τριακοσίων. Φαρνάβαζος δὲ ἀξιῶν 11
 δεῖν κἀκεῖνον ὁμνύειν, περιέμενεν ἐν Καλχηδόνι, μέχρι ἔλθαι ἐκ
 τοῦ Βυζαντίου. ἐπειδὴ δὲ ἦλθεν, οὐκ ἔφη ὁμῆσθαι, εἰ μὴ κἀκεῖ-
 νος αὐτῷ ὁμῆται. μετὰ ταῦτα ὄμοσεν ὁ μὲν ἐν Χρυσοπόλει οἷς 12

- Φαρνάβαζος ἔπεμψε Μιτροβάται καὶ Ἀρνάπει, ὁ δ' ἐν Καλχηδόμῳ
 τοῖς παρ' Ἀλκιβιάδου Εὐρυπτολέμῳ καὶ Διοτίμῳ τὸν τε κοινὸν
 13 ἔθρον καὶ ἰδίᾳ ἀλλήλοις πίστεις ἐποιήσαντο. Φαρνάβαζος μὲν οὖν
 εὐθὺς ἀπῆει, καὶ τοὺς παρὰ βασιλέα πορευομένους πρόσβεις
 ἀπαντῶν ἐκέλευσεν εἰς Κύζικον. ἐπέμφθησαν δὲ Ἀθηναίων μὲν
 Λωρόθεος, Φιλοκύδης, Θεογένης, Εὐρυπτόλεμος, Μαντίθεος, οὖν
 δὲ τούτοις Ἀργεῖοι Κλεόστρατος, Πυρολόχος· ἐπορεύοντο δὲ
 καὶ Λακεδαιμονίων Πασιπίδας καὶ ἕτεροι, μετὰ δὲ τούτων
 καὶ Ἐρμοκράτης, ἤδη φεύγων ἐκ Συρακουσῶν, καὶ ὁ ἀδελ-
 14 φὸς αὐτοῦ Προξένος. καὶ Φαρνάβαζος μὲν τούτους ἤγεε· οἱ δὲ
 Ἀθηναῖοι τὸ Βυζάντιον ἐπολιόρκουν περιειχίσαντες, καὶ πρὸς τὸ
 15 πῆγος ἀκροβολισμοὺς καὶ προσβολὰς ἐποιούντο. ἐν δὲ τῷ Βυζαν-
 τίῳ ἦν Κλέαρχος Λακεδαιμόνιος ἀρμοστής καὶ οὖν αὐτῷ τῶν πε-
 ριοίκων τινὲς καὶ τῶν νεοδαμῶδων οὐ πολλοὶ καὶ Μεγαρεῖς καὶ
 ἄρχων αὐτῶν Ἐλιξος Μεγαρεὺς καὶ Βοιωτοὶ καὶ τούτων ἄρχων
 16 Κοιρατάδας. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ὡς οὐδὲν ἐδύναντο διαπράξασθαι
 κατ' ἰσχύν, ἔπεισάν τινες τῶν Βυζαντίων προδοῦναι τὴν πόλιν.
 17 Κλέαρχος δὲ ὁ ἀρμοστής οἴομενος οὐδένα ἂν τοῦτο ποιῆσαι, κα-
 ταστήσας δὲ ἅπαντα ὡς ἐδύνατο κάλλιστα καὶ ἐπιτρέψας τὰ ἐν τῇ
 πόλει Κοιρατάδα καὶ Ἐλίξῳ, διέβη παρὰ τὸν Φαρνάβαζον εἰς τὸ
 πέραν, μισθόν τε τοῖς στρατιώταις παρ' αὐτοῦ ληφόμενος καὶ
 ταῦς συλλέξων, αἱ ἦσαν τῷ Ἑλλησπόντῳ ἄλλαι ἄλλη καταλειμι-
 μέναι φρουρίδες ὑπὸ Πασιπίδου καὶ ἅς Ἀγησανδρίδας εἶχεν
 ἐπὶ Θράκης, ἐπιβάτης ὢν Μινδάρου, καὶ ἔπως καὶ ἐν Ἀν-
 τάνδρῳ ἄλλαι ναυπηγηθείησαν, ἀθροαὶ δὲ γερόμεναι πᾶσαι κα-
 κῶς τοὺς συμμάχους τῶν Ἀθηναίων ποιοῦσαι ἀποσπάσειαν τὸ
 18 στρατόπεδον ἀπὸ τοῦ Βυζαντίου. ἐπεὶ δ' ἐξέπλευσεν ὁ Κλέαρχος,
 οἱ προδιδόντες τὴν πόλιν τῶν Βυζαντίων Κύδων καὶ Ἀρί-
 19 στῶν καὶ Ἀναξικράτης καὶ Αὐκοῦργος καὶ Ἀναξίλαος, ὅς
 ἐπαγόμενος θανάτου ὕστερον ἐν Λακεδαίμονι διὰ τὴν προ-
 δοσίαν ἀπέφυγεν εἰπὼν, ὅτι οὐ προδοίη τὴν πόλιν, ἀλλὰ σώ-
 σαι, παῖδας ὄρων καὶ γυναῖκας λιμῶ ἀποκλυμένους, Βυζάντιος
 ὢν καὶ οὐ Λακεδαιμόνιος· τὸν γὰρ ἐνόητα σῆτον Κλέαρχον τοῖς
 Λακεδαιμονίων στρατιώταις διδόναι· διὰ ταῦτ' οὖν τοὺς πολεμί-

ους ἔφη εἰσέσθαι, οὐκ ἀργυρίου ἕνεκα οὐδὲ διὰ τὸ μισεῖν Λακε-
 δαιμονίους· ἐπεὶ δὲ αὐτοῖς παρεσκευάστο, ρυκτὸς ἀνοίξαντες τὰς 20
 πύλας τὰς ἐπὶ τὸ Θράκιον καλούμενον εἰσῆγαγον τὸ στράτευμα
 καὶ τὸν Ἄλκιβιάδην. ὁ δὲ Ἐλιξος καὶ ὁ Κοιρατάδας οὐδὲν τού- 21
 των εἰδότες ἐβοήθουν μετὰ πάντων εἰς τὴν ἀγοράν· ἐπεὶ δὲ πάν-
 τη οἱ πολέμοι κατεῖχον, οὐδὲν ἔχοντες ἢ τι ποιήσαιεν, παρέδοσαν
 σφᾶς αὐτούς. καὶ οὗτοι μὲν ἀπεπέμφθησαν εἰς Ἀθήνας, καὶ ὁ 22
 Κοιρατάδας ἐν τῷ ὄχλῳ ἀποβαινόντων ἐν Πειραιεῖ ἔλαθεν ἀπο-
 δρᾶς καὶ ἀπεσώθη εἰς Δεκέλειαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Κάθοδος Ἄλκιβιάδου.

Ἄλκιβιάδης δὲ βουλόμενος μετὰ τῶν στρατιωτῶν ἀποπλεῖν 1
 οἴκαδε, ἀνήχθη εὐθὺς ἐπὶ Σάμον· ἐκεῖθεν δὲ λαβὼν τῶν νεῶν
 εἴκοσιν ἔπλευσε τῆς Καρίας εἰς τὸν Κεραμικὸν κόλπον. ἐκεῖθεν δὲ
 συλλέξας ἑκατὸν τάλαντα ἦκεν εἰς τὴν Σάμον. Θρασύβουλος δὲ σὺν 2
 τριάκοντα ναυσὶν ἐπὶ Θράκης ὄρχετο, ἐκεῖ δὲ τὰ τε ἄλλα χωρία
 τὰ πρὸς Λακεδαιμονίους μεθεστηκότα κατεστρέψατο καὶ Θάσον,
 ἔχουσαν κακῶς ὑπὸ τε τῶν πολέμων καὶ στάσεων καὶ λιμοῦ.
 Θράσυλλος δὲ σὺν τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ εἰς Ἀθήνας κατέπλευσε· πρὶν 3
 δὲ ἦκεν αὐτὸν οἱ Ἀθηναῖοι στρατηγούς εἵλοντο Ἄλκιβιάδην μὲν
 φεύγοντα καὶ Θρασύβουλον ἀπόντα, Κόνωνα δὲ τρίτον ἐκ τῶν
 οἰκοθεν. Ἄλκιβιάδης δ' ἐκ τῆς Σάμου ἔχων τὰ χρήματα κατέ- 4
 πλευσεν εἰς Πάρον ναυσὶν εἴκοσιν, ἐκεῖθεν δ' ἀνήχθη εὐθὺς Γυ-
 θείου ἐπὶ κατασκοπὴν τῶν τριήρων, ἃς ἐπυνθάνετο Λακεδαιμο-
 νίους ἀντόθι παρασκευάζειν τριάκοντα, καὶ τοῦ οἴκαδε κατάπλου
 ἔπως ἢ πόλις πρὸς αὐτὸν ἔχει. ἐπεὶ δ' ἑώρα ἐαντιῶ εὐνον οὔσαν 5
 καὶ στρατηγὸν αὐτὸν ἡρημένους καὶ ἰδίᾳ μεταπεμπομένους τοὺς
 ἐπιτηδείους, κατέπλευσεν εἰς τὸν Πειραιᾶ ἡμέρα ἢ Πλυντήρια ἦγεν
 ἢ πόλις, τοῦ ἔδους κατακαλυμμένου τῆς Ἀθήνας, ἃ τινες οἰονί-
 ζοντο ἀνεπιτήδειον εἶναι καὶ αὐτῶ καὶ τῇ πόλει. Ἀθηναίων γάρ

- οὐδείς ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ οὐδενὸς σπουδαίου ἔργου τολμήσαι ἂν
6 ἄρασθαι. καταπλέοντος δ' αὐτοῦ ἔτε ἐκ τοῦ Πειραιῶς καὶ ὁ ἐκ
τοῦ ἄστεως ὄχλος ἠθροίσθη πρὸς τὰς ναῦς, θαυμάζοντες καὶ ἰδεῖν
βουλόμενοι τὸν Ἀλκιβιάδην, λέγοντες οἱ μὲν ὡς κράτιστος εἴη τῶν
πολιτῶν καὶ μόνος οὐδ' ἀδικαίως φύγοι, ἐπιβουλευθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν
ἔλαττον ἐκείνου δυναμένων μοχθηρότερα τὰ λεγόντων καὶ πρὸς τὸ
7 αὐτῶν ἴδιον κέρδος πολιτευόντων, ἐκείνου ἀεὶ τὸ κοινὸν αὐξήσας
δὲ τότε κρίνεσθαι παραχρῆμα τῆς αἰτίας ἄρτι γεγενημένης ὡς ἡσε-
βηκότος εἰς τὰ μυστήρια, ὑπερβαλόμενοι οἱ ἐχθροὶ τὰ δοκοῦντα
8 δίκαια εἶναι ἀπόντα αὐτὸν ἐστέρησαν τῆς πατρίδος· ἐν ᾧ χρόνῳ
ὑπὸ ἀμηχανίας δουλεύων ἠναγκάσθη μὲν θεραπεύειν τοὺς ἐχθί-
στους, κινδυνεύων ἀεὶ παρ' ἑκάστην ἡμέραν ἀπολέσθαι· τοὺς δὲ
οἰκειοτάτους πολίτας τε καὶ συγγενεῖς καὶ τὴν πόλιν ἅπασαν ὀργῶν
ἐξαμαρτάνουσαν, οὐκ εἶχεν ὅπως ὠφελοίη φυγῇ ἀπειργόμενος·
9 οὐκ ἔφασαν δὲ τῶν οἴωνπερ αὐτὸς ὄντων εἶναι καινῶν δεῖσθαι
πραγμάτων οὐδὲ μεταστάσεως· ὑπάρχειν γὰρ ἐκ τοῦ δήμου αὐτῶν
μὲν τῶν τε ἡλικιωτῶν πλεον ἔχειν τῶν τε πρεσβυτέρων μὴ ἐλατ-
τοῦσθαι, τοῖς δ' αὐτοῦ ἐχθροῖς τοιούτοις δοκεῖν εἶναι οἷσις περιμέ-
νειν μὲν πρότερον, ὕστερον δὲ δυνασθεῖσιν ἀπολλύναι τοὺς βελτί-
στους, αὐτοὺς δὲ μόνους λειψθέντας δι' αὐτὸ τοῦτο ἀγαπᾶσθαι
10 ὑπὸ τῶν πολιτῶν ὅτι ἑτέροις βελτίοισιν οὐκ εἶχον χρῆσθαι· οἱ δέ,
ὅτι τῶν παροικομένων αὐτοῖς κακῶν μόνος αἴτιος εἴη, τῶν τε φο-
βερῶν ὄντων τῇ πόλει γενέσθαι μόνος κινδυνεύουσι ἡγεμῶν κατα-
11 στήναι. Ἀλκιβιάδης δὲ πρὸς τὴν γῆν ὀρμισθεὶς ἀπέβαινε μὲν οὐκ
εὐθέως, φοβούμενος τοὺς ἐχθρούς· ἐπαναστὰς δὲ ἐπὶ τοῦ κατα-
12 στρώματος ἐσκόπει τοὺς αὐτοῦ ἐπιτηδέους, εἰ παρείεν. κατιδὼν
δὲ Εὐρυπτόλεμον τὸν Πεισιάνακτος, ἑαυτοῦ δὲ ἀνεμίων, καὶ τοὺς
ἄλλους οἰκέτους καὶ τοὺς φίλους μετ' αὐτῶν, τότε ἀποβὰς ἀνα-
βαίνει εἰς τὴν πόλιν μετὰ τῶν παρεσκευασμένων, εἴ τις ἄπτοικο,
13 μὴ ἐπιτρέπειν. ἐν δὲ τῇ βουλῇ καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ ἀπολογησάμενος
ὡς οὐκ ἡσεβήκει, εἰπὼν δὲ ὡς ἠδίκηται, λεχθέντων δὲ καὶ ἄλλων
τοιούτων καὶ οὐδενὸς ἀντειπόντος διὰ τὸ μὴ ἀνασχέσθαι ἂν τὴν
ἐκκλησίαν, ἀναρρηθεὶς ἀπάντων ἡγεμῶν αὐτοκράτωρ, ὡς οἶός τε

ὄν σῶσαι τὴν προτέραν τῆς πόλεως δύναμιν, πρῶτον μὲν τὰ μυστήρια τῶν Ἀθηναίων κατὰ θάλατταν ἀγόντων διὰ τὸν πόλεμον, κατὰ γῆν ἐποίησεν ἐξαγαγὼν τοὺς στρατιώτας ἅπαντας· μετὰ δὲ 14 ταῦτα κατελέξατο στρατιάν, ὀπίστας μὲν πεντακοσίους καὶ χιλίους, ἱππέας δὲ πεντήκοντα καὶ ἑκατόν, ναῦς δ' ἑκατόν. καὶ μετὰ τὸν κατάπλουν τετάρτῳ μῆρὶ ἀνήχθη ἐπ' Ἀνδρον ἀφροστηκνυῖαν τῶν Ἀθηναίων, καὶ μετ' αὐτοῦ Ἀριστοκράτης καὶ Ἀδείμαντος ὁ Λευκολοφίδου συνεπέμφθησαν ἡρημένοι κατὰ γῆν στρατηγοί. Ἀλκιβιάδης δὲ ἀπεβίβασε τὸ στρατεύμα τῆς Ἀνδρίας εἰς Γαύριον ἐκβοηθήσαντας δὲ τοὺς Ἀνδρίους ἐτρέψαντο καὶ κατέκλεισαν εἰς τὴν πόλιν καὶ ἰνας ἀπέκτειναν οὐ πολλούς, καὶ τοὺς Λάκωνας οἱ αὐτόθι ἦσαν. Ἀλκιβιάδης δὲ τροπαῖόν τε ἔστησε, καὶ μείνας αὐτοῦ 15 ὀλίγας ἡμέρας ἔπλευσεν εἰς Σάμον, κακῶθεν ὀρμώμενος ἐπολέμει. 16

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Καλλικρατίδας καὶ ἡ ἐν Ἀργινοῦσαις ναυμαχία.

Τῷ δ' ἐπιόντι εἶπε οἱ Λακεδαιμόνιοι τῷ Ἀυσάνδρῳ παρεληλυθός ἤδη τοῦ χρόνου ἐπεμφαν ἐπὶ τὰς ναῦς Καλλικρατίδαν. ὅτε δὲ παρεδίδου ὁ Ἀυσάνδρος τὰς ναῦς, ἔλεγε τῷ Καλλικρατίδῃ ὅτι θαλαττοκράτωρ τε παραδιδοίη καὶ ναυμαχία νενικηκώς. ὁ δὲ αὐτὸν ἐκέλευσεν ἐξ Ἐφέσου ἐν ἀριστερᾷ Σάμον παραπλεύσαντα ἐν Μιλήτῳ παραδοῦναι τὰς ναῦς, καὶ ὁμολογήσειν θαλαττοκρατεῖν. οὐ φαμένον δὲ τοῦ Ἀυσάνδρου πολυπραγμονεῖν ἄλλα ἄρχοντος, αὐτὸς ὁ Καλλικρατίδας πρὸς αἷς παρὰ Ἀυσάνδρου ἔλαβε ναυσὶ προσεπλήρωσεν ἐκ Χίου καὶ Ῥόδου καὶ ἄλλοθεν ἀπὸ τῶν συμμάχων πενήκοντα ναῦς. ταύτας δὲ πάσας ἀθροίσας, οὐσας τετραράκοντα καὶ ἑκατόν, παρεσκευάζετο ὡς ἀπαντησόμενος τοῖς πολεμοῖς. καταμαθὼν δ' ὑπὸ τῶν Ἀυσάνδρου φίλων καταστασιαζόμενος, οὐ μόνον ἀπροσθύμως ἐπηρετούντων, ἀλλὰ καὶ διαθροούντων ἐν ταῖς πόλεσιν ὅτι Λακεδαιμόνιοι μέγιστα παραπίπτουεν ἐν τῷ ἀεὶ διαλλάττειν τοὺς ναυάρχους, πολλάκις ἀνεπιτηδείων γιγνομένων καὶ 1 2 3 4

ἄρτι ξυγιέντων τὰ ναυτικά καὶ ἀνθρώπους ὡς χρηστέον οὐ γιγνωσκόντων, ἐκ τούτου δὴ ὁ Καλλικρατίδας συγκαλέσας τοὺς Λακεδαιμονίων ἐκεῖ παρόντας ἔλεγεν αὐτοῖς τοιάδε.

5 Ἔμοι μὲν ἀρκεῖ οἴκοι μένειν, καὶ εἴτε Ἀύσανδρος εἴτε ἄλλος τις ἐμπειρότερος περὶ τὰ ναυτικά βούλεται εἶναι, οὐ κωλύω τὸ κατ' ἐμέ· ἐγὼ δ' ὑπὸ τῆς πόλεως ἐπὶ τὰς ναῦς πεμφθεὶς οὐκ ἔχω τί ἄλλο ποιῶ ἢ τὰ κελυόμενα ὡς ἂν δύνωμαι κράτιστα. ἡμεῖς δὲ πρὸς ἃ ἐγὼ τε φιλοτιμοῦμαι καὶ ἣ πόλις ἡμῶν αἰτιάζεται, ἴστε γὰρ αὐτὰ ὥσπερ καὶ ἐγώ, συμβουλεύετε τὰ ἄριστα ὑμῖν δοκοῦντα εἶναι περὶ τοῦ ἐμὲ ἐνθάδε μένειν ἢ οἴκαδε ἀποπλεῖν ἐροῦντα τὰ καθεστώτα ἐνθάδε.

6 Οὐδενὸς δὲ τολμήσαντος ἄλλο τι εἰπεῖν ἢ τοῖς οἴκοι πείθεσθαι ποιεῖν τε ἐφ' ἃ ἦκει, ἐλθὼν παρὰ Κῦρον ἤτει μισθὸν τοῖς ναύταις·
7 ὁ δὲ αὐτῷ εἶπε δύο ἡμέρας ἐπισχεῖν. Καλλικρατίδας δὲ ἀχθεσθεὶς τῇ ἀναβολῇ καὶ ταῖς ἐπὶ τὰς θύρας φοιτήσασιν ὀργισθεὶς καὶ εἰπὼν ἀθλιωτάτους εἶναι τοὺς Ἕλληνας, ὅτι βαρβάρους κολαζεύουσιν ἕνεκα ἀργυρίου, φάσκων τε, ἂν σοφῇ οἴκαδε, κατὰ γε τὸ αὐτοῦ δυνάτον διαλλάξεν Ἀθηναίους καὶ Λακεδαιμονίους, ἀπέπλευσεν
8 εἰς Μίλητον κἀκεῖθεν πέμψας τριήρεις εἰς Λακεδαίμονα ἐπὶ χρήματα, ἐκκλησίαν ἀθροίσας τῶν Μιλησίων τάδε εἶπεν.

Ἔμοι μὲν, ὦ Μιλήσιοι, ἀνάγκη τοῖς οἴκοι ἄρχουσι πείθεσθαι ἡμᾶς δὲ ἐγὼ ἀξιῶ προθυμοτάτους εἶναι εἰς τὸν πόλεμον διὰ τὸ οἰκοῦντας ἐν βαρβάροις πλεῖστα κακὰ ἤδη ὑπ' αὐτῶν πεπονημένοι.

9 δεῖ δ' ἡμᾶς ἐξηγεῖσθαι τοῖς ἄλλοις συμμάχοις ὅπως ἂν τάχιστα τε καὶ μάλιστα βλάπτωμεν τοὺς πολεμίους, ἕως ἂν οἱ ἐκ Λακεδαίμονος ἤκωσιν, οὓς ἐγὼ ἔπεμψα χρήματα ἄξοντας, ἐπεὶ τὰ ἐνθάδε ὑπάρχοντα Ἀύσανδρος Κύρω ἀποδοὺς ὡς περιττὰ ὄντα οἴχεται

10 Κῦρος δὲ ἐλθόντος ἐμοῦ ἐπ' αὐτὸν ἀεὶ ἀνεβάλλετό μοι διαλεχθῆναι, ἐγὼ δ' ἐπὶ τὰς ἐκείνου θύρας φοιτᾶν οὐκ ἐδυνάμην ἔμανθόν

11 πείσαι. ὑπισχοῦμαι δ' ὑμῖν ἀντὶ τῶν συμβάντων ἡμῶν ἀγαθῶν ἐν τῷ χρόνῳ ᾧ ἂν ἐκεῖνα προσδεχόμεθα χάριν ἀξίαν ἀποδώσειν. ἀλλὰ σὺν τοῖς θεοῖς δεῖξομεν τοῖς βαρβάροις ὅτι καὶ ἄνευ τοῦ ἐκείνους θανατᾶζειν δυνάμεθα τοὺς ἐχθροὺς τιμωρεῖσθαι.

12 Ἐπεὶ δὲ ταῦτ' εἶπεν, ἀνιστάμενοι πολλοὶ καὶ μάλιστα οἱ αἰτια-

ζόμενοι ἐναντιοῦσθαι δεδιότες εἰσηγοῦντο πόρον χρημάτων καὶ αὐτοὶ ἐπαγγελλόμενοι ἰδίᾳ. λαβὼν δὲ ταῦτα ἐκείνος καὶ ἐκ Χίου πεντεδραχμίαν ἐκάστην τῶν ναυτῶν ἐφοδιασάμενος ἐπλευσε τῆς Λέσβου ἐπὶ Μίθυμναν πολεμίαν οὔσαν. οὐ βουλομένων δὲ τῶν Μιθυμναίων προσχωρεῖν, ἅτ' ἐμφρούρων ὄντων Ἀθηναίων καὶ τῶν τὰ πράγματα ἐχόντων ἀτιμωζόντων, προσβαλὼν αἰρεῖ τὴν πόλιν κατὰ κράτος. τὰ μὲν οὖν χρήματα πάντα διήρπασαν οἱ στρατιῶται, τὰ δὲ ἀνδράποδα πάντα συνήθρουν ὁ Καλλικρατίδας εἰς τὴν ἀγορὰν, καὶ κελευόντων τῶν συμμάχων ἀποδόσθαι καὶ τοὺς Μιθυμναίους οὐκ ἔφη ἑαυτοῦ γε ἄρχοντος οὐδέν' ἂν Ἑλλήνων ἀνδραποδισθῆναι. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ τοὺς μὲν ἐλευθέρους ἀφῆκε, τοὺς δὲ τῶν Ἀθηναίων φρουροὺς καὶ τὰ ἀνδράποδα τὰ δοῦλα πάντα ἀπέδοτο. Κόνωνι δὲ εἶπεν ὅτι πάσει αὐτὸν μοιχῶντα τὴν θάλατταν. κατιδὼν δὲ αὐτὸν ἀναγόμενον ἅμα τῇ ἡμέρᾳ ἐδίωκεν ὑποτεμνόμενος τὸν εἰς Σάμιον πλοῦν. Κόνων δ' ἔφευγε ταῖς ναυσὶν εὐ πλεούσαις διὰ τὸ ἐκ πολλῶν πληρωμάτων εἰς ὄλλγας ἐκλελέχθαι τοὺς ἀρίστους ἐρέτας, καὶ καταφεύγει εἰς Μυτιλήνην τῆς Λέσβου καὶ σὺν αὐτῷ τῶν δέκα στρατηγῶν Ἰλέων καὶ Ἐρασινίδης. Καλλικρατίδας δὲ συνεισέπλευσεν εἰς τὸν λιμένα, διώκων ναυσὶν ἑκατὸν καὶ ἑβδομήκοντα. Κόνων δὲ ὡς ἔφθη ὑπὸ τῶν πολεμίων κατακωλυθείς, ἠγαγκάσθη ναυμαχῆσαι πρὸς τῷ λιμένι, καὶ ἀπώλεσε ναῦς τριάκοντα· οἱ δὲ ἄνδρες εἰς τὴν γῆν ἀπέφυγον· τὰς δὲ λοιπὰς τῶν νεῶν, τετρακάκοντα οὔσας, ὑπὸ τῷ τείχει ἀνείλκυσε. Καλλικρατίδας δὲ ἐν τῷ λιμένι ὀρυσάμενος ἐπολιόρκει ἐνταῦθα, τὸν ἐκπλοῦν ἔχων. καὶ κατὰ γῆν μεταπεμφάμενος τοὺς Μιθυμναίους πανδημεὶ καὶ ἐκ τῆς Χίου τὸ στρατεύμα διεβίβασε· χρήματά τε παρὰ τοῦ Κύρον αὐτῷ ἦλθεν. ὁ δὲ Κόνων ἐπεὶ ἐπολιόρκετο καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, καὶ οἴτων οὐδαμῶθεν ἦν εὐπορῆσαι, οἱ δὲ ἄνθρωποι πολλοὶ ἐν τῇ πόλει ἦσαν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι οὐκ ἐβοήθουν διὰ τὸ μὴ πυνθάνεσθαι ταῦτα, καθελκύσας τῶν νεῶν τὰς ἄριστα πλεούσας δύο ἐπλήρωσε πρὸ ἡμέρας, ἐξ ἀπασῶν τῶν νεῶν τοὺς ἀρίστους ἐρέτας ἐκλέξας καὶ τοὺς ἐπιβάτας εἰς κόιλην ναῦν μεταβίβασας καὶ τὰ παραρρήματα παραβαλὼν. τὴν μὲν οὖν ἡμέραν οὕτως ἀνεῖχον, εἰς δὲ τὴν ἐσπέραν, ἐπεὶ

- σκότος εἶη, ἐξεβίβαζεν, ὥς μὴ καταδήλους εἶναι τοῖς πολεμίοις ταῦτα ποιοῦντας. πέμπτη δὲ ἡμέρα εἰσθέμενοι οἷτα μέτρια, ἐπειδὴ ἤδη μέσον ἡμέρας ἦν καὶ οἱ ἐφορμοῦντες ὀλιγώρως εἶχον καὶ ἔνοι ἀνεπαύοντο, ἐξέπλευσαν ἔξω τοῦ λιμένος, καὶ ἡ μὲν ἐπὶ Ἑλλην
- 21 σπόντου ὤρμησεν, ἡ δὲ εἰς τὸ πέλαγος. τῶν δ' ἐφορμούντων ὡς ἕκαστοι ἦνυτον, τὰς τε ἀγκύρας ἀποκόπτοντες καὶ ἐπειγόμενοι ἐβοήθουν τεταραγμένοι, τυχόντες ἐν τῇ γῆ ἀριστοποιούμενοι· εἰσβάντες δὲ ἐδίωκον τὴν εἰς τὸ πέλαγος ἀφορμήσασαν, καὶ ἅμα τῶν ἡλίω δύνοντι κατέλαβον, καὶ κρατήσαντες μάχη, ἀναδησάμενοι
- 22 ἀπῆγον εἰς τὸ στρατόπεδον αὐτοῖς ἀνδράσιν. ἡ δ' ἐπὶ τοῦ Ἑλληνσπόντου φυγοῦσα ναῦς διέφυγε, καὶ ἀφικομένη εἰς τὰς Ἀθήνας ἐξαγγέλλει τὴν πολιορκίαν. Διομέδων δὲ βοηθῶν Κόνωνι πολιορκουμένῳ δώδεκα ναυσὶν ἐρμήσατο εἰς τὸν εὐριπον τὸν τῶν Μυτι
- 23 ληναίων. ὁ δὲ Καλλικρατίδας ἐπιπλεύσας αὐτῷ ἐξαίφνης δέκα
- 24 μὲν τῶν νεῶν ἔλαβε, Διομέδων δ' ἔφυγε τῇ τε αὐτοῦ καὶ ἄλλῃ. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τὰ γεγενημένα καὶ τὴν πολιορκίαν ἐπεὶ ἤκουσαν, ἐψηφίσαντο βοηθεῖν ναυσὶν ἑκατὸν καὶ δέκα εἰσβιβάζοντες τοὺς ἐν τῇ ἡλικίᾳ ὄντας ἅπαντας καὶ δούλους καὶ ἐλευθέρους· καὶ πληρῶσαντες τὰς δέκα καὶ ἑκατὸν ἐν τριάκοντα ἡμέραις ἀπῆραν. εἰ
- 25 σέβησαν δὲ καὶ τῶν ἱππέων πολλοί. μετὰ ταῦτα ἀνήχθησαν εἰς Σάμον, κακῆῦθεν Σαμίας ναῦς ἔλαβον δέκα· ἤθροισαν δὲ καὶ ἄλλας πλείους ἢ τριάκοντα παρὰ τῶν ἄλλων συμμάχων, εἰσβαίνειν ἀναγκάσαντες ἅπαντας, ὁμοίως δὲ καὶ εἴ τινας αὐτοῖς ἔτυχον ἔξω
- 26 οὔσαι. ἐγένοντο δὲ αἱ πᾶσαι πλείους ἢ πενήκοντα καὶ ἑκατὸν. ὁ δὲ Καλλικρατίδας ἀκούων τὴν βοήθειαν ἤδη ἐν Σάμῳ οὔσαν, αὐτοῦ μὲν κατέλιπε πενήκοντα ναῦς καὶ ἄρχοντα Ἐτεόνικον, ταῖς δὲ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ἀναχθεῖς ἐδειπνοποιεῖτο τῆς Λέσβου ἐπὶ τῇ Μαλέᾳ ἄκρῳ. τῇ δ' αὐτῇ ἡμέρᾳ ἔτυχον καὶ οἱ Ἀθηναῖοι δειπνο
- 27 ποιούμενοι ἐν ταῖς Ἀργινούσαις. αὐταὶ δ' εἰσὶν ἀντίον τῆς Μυτιλή
- 28 νης. τῆς δὲ νυκτὸς ἰδὼν τὰ πυρὰ, καὶ τιῶν αὐτῶν ἐξαγγελιάντων ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι εἶεν, ἀνήγετο περὶ μέσας νύκτας, ὡς ἑξαπιναιῶς προσπέσοι· ὕδωρ δ' ἐπιγενόμενον πολὺν καὶ βρονταὶ διεκόλυσαν τὴν ἀναγωγήν. ἐπεὶ δὲ ἀνέσχεν, ἅμα τῇ ἡμέρᾳ ἔπλει ἐπὶ τὰς
- 29 Ἀργινούσας. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἀντανήγοντο εἰς τὸ πέλαγος τῶ

εὐωνύμῳ, παρατεταγμένοι ὄδε. Ἀριστοκράτης μὲν τὸ εὐώνυ-
 μων ἔχων ἠγγεῖτο πεντεκαίδεκα ναυσί, μετὰ δὲ ταῦτα Διομέδων
 ἐτέραις πεντεκαίδεκα ἐπετέτακτο δὲ Ἀριστοκράτει μὲν Περι-
 κλῆς, Διομέδοντι δὲ Ἐρασινίδης· παρὰ δὲ Διομέδοντα Σάμιοι
 δέκα ναυσὶν ἐπὶ μᾶς τεταγμένοι ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Σάμιος
 ὀνόματι Ἴππεύς· ἐχόμενοι δὲ αἱ τῶν ταξιάρχων δέκα, καὶ
 αὐταὶ ἐπὶ μᾶς· ἐπὶ δὲ ταύταις αἱ τῶν ναυάρχων τρεῖς, καὶ
 εἴ τινες ἄλλαι ἦσαν συμμαχίδες. τὸ δὲ δεξιὸν κέρας Πρωτόμαχος 30
 εἶχε πεντεκαίδεκα ναυσί· παρὰ δ' αὐτὸν Θρασύλλος ἐτέραις πεντε-
 καίδεκα· ἐπετέτακτο δὲ Πρωτομάχῳ μὲν Ἀνσίας, ἔχων τὰς ἴσας
 ναῦς, Θρασύλλῳ δ' Ἀριστογένης. οὕτω δ' ἐτάχθησαν, ἵνα μὴ 31
 διέκπλουν διδοίεν· χεῖρον γὰρ ἔπλεον. αἱ δὲ τῶν Λακεδαιμονίων
 ἀντιτεταγμένοι ἦσαν ἅπασαι ἐπὶ μᾶς ὡς πρὸς διέκπλουν καὶ περί-
 πλουν παρεσκευασμένοι, διὰ τὸ βέλτιον πλεῖν. εἶχε δὲ τὸ δεξιὸν 32
 κέρας Καλλικρατίδας. Ἐρμων δὲ Μεγαρεὺς ὁ τῷ Καλλικρατίδῃ
 κυβερνῶν εἶπε πρὸς αὐτὸν ὅτι εἴη καλῶς ἔχον ἀποπλεῦσαι· αἱ γὰρ
 τριήρεις τῶν Ἀθηναίων πολλῶ πλείους ἦσαν. Καλλικρατίδας δὲ
 εἶπεν ὅτι ἡ Σπάρτη οὐδέος μὴ κάκιον οἰκῆται αὐτοῦ ἀποθανόν- 33
 τος, φεύγειν δὲ αἰσχρὸν ἔφη εἶναι. μετὰ δὲ ταῦτα ἐνανμάχησαν
 χρόνον πολύν, πρῶτον μὲν ἀνθρώποι, ἔπειτα δὲ διεσκευασμένοι. ἐπεὶ
 δὲ Καλλικρατίδας τε ἐμβαλούσης τῆς νεῶς ἀποπεσὼν εἰς τὴν θά-
 λατταν ἠφρανίσθη, Πρωτόμαχος τε καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ τῷ δεξιῷ τὸ
 εὐώνυμον ἐνίκησαν, ἐντεῦθεν φυγὴ τῶν Πελοποννησίων ἐγένετο
 εἰς Χίον πλείστον, τινῶν δὲ καὶ εἰς Φώκαιαν· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι
 πάλιν εἰς τὰς Ἀργινοῦσας κατέπλευσαν. ἀπώλοντο δὲ τῶν μὲν 34
 Ἀθηναίων νῆες πέντε καὶ εἴκοσιν αὐτοῖς ἀνδράσιν ἐκτὸς ὀλίγων
 τῶν πρὸς τὴν γῆν προσενεχθέντων, τῶν δὲ Πελοποννησίων Λα-
 κωνικαὶ μὲν ἑννέα, τῶν πασῶν οὐσῶν δέκα, τῶν δ' ἄλλων συμμά-
 χων πλείους ἢ ἑξήκοντα. ἔδοξε δὲ καὶ τοῖς τῶν Ἀθηναίων στρα- 35
 τηγῶς ἑπτὰ μὲν καὶ τετραράκοντα ναυσί Θηραμένην τε καὶ Θρα-
 σύβουλον τριηράρχους ὄντας καὶ τῶν ταξιάρχων τινὰς πλεῖν ἐπὶ
 τὰς καταδευκνίας ναῦς καὶ τοὺς ἐπ' αὐτῶν ἀνθρώπους, ταῖς δὲ
 ἄλλαις ἐπὶ τὰς μετ' Ἐτεονίκου τῇ Μυτιλήνῃ ἐφορμούσας. ταῦτα δὲ
 βουλομένους ποιεῖν ἄνεμος καὶ χειμῶν διεκόλυσεν αὐτοὺς μέγας

- 36 γενόμενος· τροπαῖον δὲ στήσαντες αὐτοῦ ἠδύλιζοντο. τῷ δ' Ἐτεονίκῳ ὁ ὑπηρετικὸς κέλῃς πάντα ἐξήγγειλε τὰ περὶ τὴν ναυμαχίαν· ὁ δὲ αὐτὸν πάλιν ἐξέπεμψεν εἰδὼν τοῖς ἐνοῦσι σιωπῇ ἐκπλεῖν καὶ μηδενὶ διαλέγεσθαι, παραχρῆμα δὲ αὐθις πλεῖν εἰς τὸ ἐαντῶν στρατόπεδον ἔσπεφανομένους καὶ βοῶντας ὅτι Καλλικρατίδας νενίκηκε ναυμαχῶν καὶ ὅτι αἱ τῶν Ἀθηναίων νῆες ἀπολώλασιν ἅπασαι. καὶ οἱ μὲν τοῦτ' ἐποίουν· αὐτὸς δ', ἐπειδὴ ἐκεῖνοι κατέπλεον, ἔθνε τὰ εὐαγγέλια, καὶ τοῖς στρατιώταις παρήγγειλε δειπνοποιεῖσθαι, καὶ τοῖς ἐμπόροις τὰ χρήματα σιωπῇ ἐνθμεμένους εἰς τὰ
- 38 πλοῖα ἀποπλεῖν εἰς Χίον καὶ τὰς τριήρεις τὴν ταχίστην. αὐτὸς δὲ τὸ πεζὸν ἀπῆγεν εἰς Μήθυμναν, τὸ στρατόπεδον ἐμπρόςας. Κόνων δὲ καθελκύσας τὰς ναῦς, ἐπεὶ οἱ τε πολέμοι ἀπεδεδράκεσαν καὶ ὁ ἄνεμος εὐδιαίτερος ἦν, ἀπαντήσας τοῖς Ἀθηναίοις ἤδη ἀνηγμένοις ἐκ τῶν Ἀργινοῦσῶν ἔφρασε τὰ περὶ τοῦ Ἐτεονίκου. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι κατέπλεσαν εἰς Μυτιλήνην, ἐξεῖθεν δ' ἐπανήχθησαν εἰς τὴν Χίον, καὶ οὐδὲν διαπραξάμενοι ἀπέπλεσαν ἐπὶ Σάμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Καταδίκη τῶν ἐν Ἀργινοῦσαις Ἀθηναίων στρατηγῶν εἰς θάνατον.

- 1 Οἱ δ' ἐν οἴκῳ τούτους μὲν τοὺς στρατηγούς ἔπανσαν πλὴν Κόνωνος· πρὸς δὲ τούτῳ εἶλοντο Ἀδείμαντον καὶ τρίτον Φιλοκλέα.
- 2 τῶν δὲ ναυμαχησάντων στρατηγῶν Πρωτόμαχος μὲν καὶ Ἀριστογένης οὐκ ἀπῆλθον εἰς Ἀθήνας, τῶν δὲ ἐξ καταπλευσάντων, Περικλέους καὶ Λιομέδοντος καὶ Ἀνσίου καὶ Ἀριστοκράτους καὶ Θρασύλλου καὶ Ἐρασινίδου, Ἀρχέδημος ὁ τοῦ δήμου τότε προεστηκώς ἐν Ἀθήναις καὶ τῆς διωβελίας ἐπιμελούμενος Ἐρασινίδῃ ἐπιβολὴν ἐπιβαλὼν κατηγορεῖ ἐν δικαστηρίῳ, φάσκων ἐξ Ἑλλησπόντου αὐτὸν ἔχειν χρήματα ὄντα τοῦ δήμου· κατηγορεῖ δὲ καὶ περὶ τῆς στρατηγίας. καὶ ἔδοξε τῷ δικαστη-

ρίψαι δῆσαι τὸν Ἐρασινίδην. μετὰ δὲ ταῦτα ἐν τῇ βουλῇ διη- 3
 γοῦντο οἱ στρατηγοὶ περὶ τε τῆς ναυμαχίας καὶ τοῦ μεγέθους τοῦ
 χειμῶνος. Τιμοκράτους δ' εἰπόντος ὅτι καὶ τοὺς ἄλλους χρὴ δε-
 θέντας εἰς τὸν δῆμον παραδοθῆναι, ἡ βουλή ἐδῆσε. μετὰ δὲ ταῦτα 4
 ἐκκλησία ἐγένετο, ἐν ἣ τῶν στρατηγῶν κατηγοροῦν ἄλλοι τε καὶ
 Θηραμένης μάλιστα, δικαίους εἶναι λόγον ὑποσχεῖν διότι οὐκ ἀνεί-
 λοντο τοὺς ναυαγούς. ὅτι μὲν γὰρ οὐδενὸς ἄλλον καθήπιοντο ἐπι-
 στολὴν ἐπεδείκνυε μαρτύριον, ἣν ἔπειψαν οἱ στρατηγοὶ εἰς τὴν
 βουλήν καὶ εἰς τὸν δῆμον, ἄλλο οὐδὲν αἰτιώμενοι ἢ τὸν χειμῶνα.
 μετὰ ταῦτα δὲ οἱ στρατηγοὶ βραχέως ἕκαστος ἀπελογήσατο, οὐ 5
 γὰρ προτέθη σφίσι λόγος κατὰ τὸν νόμον, καὶ τὰ πεπραγμένα
 διηγοῦντο, ὅτι αὐτοὶ μὲν ἐπὶ τοὺς πολεμίους πλείοιεν, τὴν δὲ ἀναί-
 ρεσιν τῶν ναυαγῶν προστάξαιεν τῶν τριηράρχων ἀνδράσιν ἰκανοῖς
 καὶ ἐστρατηγηκόσιν ἤδη, Θηραμένει καὶ Θρασυβούλῳ καὶ ἄλλοις
 τοιοῦτοῖς· καὶ εἴπερ γέ τις δέοι, περὶ τῆς ἀναίρεσεως οὐδένα ἄλ- 6
 λον ἔχειν αὐτοὺς αἰτιάσασθαι ἢ τούτους οἷς προσετάχθη. καὶ οὐχ
 ὅτι γε κατηγοροῦσιν ἡμῶν, ἔφασαν, ψευσόμεθα φάσκοντες αὐτοὺς
 αἰτίους εἶναι, ἀλλὰ τὸ μέγεθος τοῦ χειμῶνος εἶναι τὸ κωλύσαν τὴν
 ἀναίρεσιν. τούτων δὲ μάρτυρας παρείχοντο τοὺς κυβερνήτας καὶ 7
 ἄλλους τῶν συμπλεόντων πολλούς. τοιαῦτα λέγοντες ἐπειθον τὸν
 δῆμον ἐβούλοντο δὲ πολλοὶ τῶν ἰδιωτῶν ἐγγυᾶσθαι ἀπιστάμενοι·
 ἔδοξε δὲ ἀναβαλέσθαι εἰς ἕτερον ἐκκλησίαν· τὴν δὲ βουλήν προ-
 βουλεύσασαν εἰσενεγκεῖν ὅτῳ τρόπῳ οἱ ἄνδρες κρίνουντο. μετὰ δὲ 8
 ταῦτα ἐγένετο Ἀπατούρια, ἐν οἷς οἱ τε πατέρες καὶ οἱ συγγενεῖς
 σύνεισι σφίσι αὐτοῖς. οἱ οὖν περὶ τὸν Θηραμένην παρεσκεύασαν
 ἀνθρώπους μέλανα ἱμάτια ἔχοντας καὶ ἐν χρῶ κεκαρμένους πολ-
 λούς ἐν ταύτῃ τῇ ἑορτῇ, ἵνα πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ἦκοιεν, ὥς δὴ
 συγγενεῖς ὄντες τῶν ἀπολωλότων, καὶ Καλλιξείνον ἔπεισαν ἐν τῇ
 βουλῇ κατηγορεῖν τῶν στρατηγῶν. ἐντεῦθεν ἐκκλησίαν ἐποίουν, εἰς 9
 ἣν ἡ βουλή εἰσήνευκε τὴν ἐαυτῆς γνώμην Καλλιξείνου εἰπόντος
 τήνδε· Ἐπειδὴ τῶν τε κατηγορούντων κατὰ τῶν στρατηγῶν καὶ
 ἐκείνων ἀπολογουμένων ἐν τῇ προτέρα ἐκκλησίᾳ ἀκηκόασι, δια-
 ψηφίσασθαι Ἀθηναίους ἅπαντας κατὰ φυλάς· θεῖναι δὲ εἰς τὴν
 φυλὴν ἐκάστην δύο ὑδρίας· ἐφ' ἐκάστη δὲ τῇ φυλῇ κήρυκα κηρύτ-

τειν, ἕτω δοκοῦσιν ἀδικεῖν οἱ στρατηγοὶ οὐκ ἀνελόμενοι τοὺς νικη-
 σαντας ἐν τῇ ναυμαχίᾳ, εἰς τὴν προτέραν ψηφίσασθαι, ἕτω δὲ μὴ,
 10 εἰς τὴν ὑστέραν ἂν δὲ δόξωσιν ἀδικεῖν, θανάτῳ ζημιῶσαι καὶ
 τοῖς ἔνδεκα παραδοῦναι καὶ τὰ χρήματα δημεῦσαι, τὸ δ' ἐπιδέ-
 11 κατον τῆς θεοῦ εἶναι. παρῆλθε δέ τις εἰς τὴν ἐκκλησίαν φάσκων
 ἐπὶ τεύχους ἀλφίτων σωθῆναι· ἐπιστέλλειν δ' αὐτῷ τοὺς ἀπολλυ-
 12 λοντο τοὺς ἀρίστους ὑπὲρ τῆς πατρίδος γενομένους. τὸν δὲ Καλλί-
 ξεινον προσεκαλέσαντο παράνομα φάσκοντες γεγραφέναι Εὐρυ-
 πτόλεμός τε ὁ Πεισιάνακτος καὶ ἄλλοι τινές. τοῦ δὲ δήμου ἔνιοι
 ταῦτα ἐπῆρουν, τὸ δὲ πλῆθος ἐβόα δεινὸν εἶναι, εἰ μὴ τις
 13 ἴασαι τὸν δήμον πράττειν ὃ ἂν βούληται. καὶ ἐπὶ τούτοις εἰπόν-
 τος Ἀντιάσκου καὶ τούτους τῇ αὐτῇ ψήφῳ κρίνεσθαι ἥπερ καὶ
 τοὺς στρατηγούς, ἐὰν μὴ ἀφῶσι τὴν κλῆσιν, ἐπεθορύβησε πάλ-
 14 λιν ὁ ὄχλος, καὶ ἠγαγκάσθησαν ἀφιέναι τὰς κλήσεις. τῶν δὲ
 πρυτάνεων τινῶν οὐ φασκόντων προθήσειν τὴν διαψήφισιν παρὰ
 τὸν νόμον, αὐθις Καλλίξεινος ἀναβάς κατηγορεῖ αὐτῶν τὰ αὐτά.
 15 οἱ δὲ ἐβόων καλεῖν τοὺς οὐ φάσκοντας. οἱ δὲ πρυτάνεις φοβηθέν-
 τες ὁμολογοῦν πάντες προθήσειν πλὴν Σωκράτους τοῦ Σωφρονί-
 16 σκου· οὗτος δ' οὐκ ἔφη ἄλλ' ἢ κατὰ νόμον πάντα ποιήσειν. μετὰ
 δὲ ταῦτα ἀναβάς Εὐρυπτόλεμος ἔλεξεν ὑπὲρ τῶν στρατηγῶν τάδε.

Τὰ μὲν κατηγορήσων, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀνέβην ἐνθάδε Πε-
 ρικλέους ἀναγκαίου μοι ὄντος καὶ ἐπιτηδείου καὶ Διομέδοντος φίλου
 τὰ δ' ὑπεραπολογησόμενος, τὰ δὲ συμβουλεύσων ἅ μοι δοκεῖ ἄρι-
 17 στα εἶναι ἀπάσῃ τῇ πόλει. κατηγορῶ μὲν οὖν αὐτῶν ὅτι μετέπει-
 σαν τοὺς συνάρχοντας βουλομένους πέμπειν γράμματα τῇ τε βουλῇ
 καὶ ἡμῖν ὅτι ἐπέταξαν τῷ Θηραμένει καὶ Θρασυβούλῳ τετραράκον-
 18 τα καὶ ἑπτὰ τριήρεις ἀνελέσθαι τοὺς ναυαγούς, οἱ δὲ οὐκ ἀνεί-
 λοντο. εἶτα νῦν τὴν αἰτίαν κοινὴν ἔχουσιν ἐκείνων ἰδίᾳ ἁμαρτόντων,
 καὶ ἀπὸ τῆς τότε φιλανθρωπίας νῦν ὑπ' ἐκείνων τε καὶ τινῶν ἄλ-
 19 λων ἐπιβουλευόμενοι κινδυνεύουσιν ἀπολέσθαι, οὐκ, ἂν ὑμεῖς γέ μοι
 πείθησθε τὰ δίκαια καὶ ἕσια ποιῶντες, καὶ ἔθεν μάλιστα ἀληθῆ
 πεύσεσθαι καὶ οὐ μετανοήσαντες ὑστερον εὐρήσετε σφᾶς αὐτοὺς
 ἡμαρτηκότητας τὰ μέγιστα εἰς θεοὺς τε καὶ ἡμᾶς αὐτούς. συμβουλεύω

δ' ὑμῶν, ἐν οἷς οὐθ' ὑπ' ἑμοῦ οὐθ' ὑπ' ἄλλον οὐδενὸς ἔστιν ἐξαπατη-
 θῆναι ὑμᾶς, καὶ τοὺς ἀδικοῦντας εἰδότες κολάσεσθε ἢ ἂν βούλησθε
 δίκη, καὶ ἅμα πάντα καὶ καθ' ἓνα ἕκαστον, εἰ μὴ πλέον, ἀλλὰ κἄν
 μίαν ἡμέραν δόντες αὐτοῖς ὑπὲρ αὐτῶν ἀπολογήσασθαι, μὴ ἄλλοις
 μᾶλλον πιστεῦοντες ἢ ὑμῶν αὐτοῖς. ἴστε δέ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, 20
 πάντες ὅτι τὸ Κανωνοῦ ψήφισμά ἐστιν ἰσχυρότατον, ὃ κελεύει, ἕάν
 τις τὸν τῶν Ἀθηναίων δῆμον ἀδικῆ, δεδεμένον ἀποδικεῖν ἐν τῷ
 δήμῳ καὶ ἕαν καταγρωσθῆ ἀδικεῖν, ἀποθανεῖν εἰς τὸ βάραθρον
 ἐμβληθέντα, τὰ δὲ χρήματα αὐτοῦ δημευθῆναι καὶ τῆς θεοῦ τὸ
 ἐπιδέκατον εἶναι. κατὰ τοῦτο τὸ ψήφισμα κελεύω κρῖνεσθαι τοὺς 21
 στρατηγούς καὶ νῆ Δία, ἂν ὑμῶν γε δοκῆ, πρῶτον Περικλέα τὸν
 ἐμοὶ προσήκοντα· αἰσχρὸν γὰρ μοὶ ἔστιν ἐκεῖνον περὶ πλείονος
 ποιεῖσθαι ἢ τὴν ἕλην πόλιν. τοῦτο εἰ μὴ βούλεσθε, κατὰ τόνδε 22
 τὸν νόμον κρῖνατε, ὅς ἐστιν ἐπὶ τοῖς ἱεροσύλοις καὶ προδοταῖς, ἕάν
 τις ἢ τὴν πόλιν προδιδῶ ἢ τὰ ἱερὰ κλέπτῃ, κρινέντα ἐν δικαστη-
 ρίῳ, ἂν καταγρωσθῆ, μὴ ταφῆναι ἐν τῇ Ἀιττιῇ, τὰ δὲ χρήματα
 αὐτοῦ δημόσια εἶναι. τούτων ὁποτέρῳ βούλεσθε, ὦ ἄνδρες Ἀθη- 23
 ναῖοι, τῷ νόμῳ κρινέσθων οἱ ἄνδρες κατὰ ἓνα ἕκαστον διηρημένων
 τῆς ἡμέρας τριῶν μερῶν. τούτων δὲ γυγνομένων οἱ μὲν ἀδικοῦντες 24
 τεύξονται τῆς μεγίστης τιμωρίας, οἱ δ' ἀνάτιοι ἔλευθερωθήσονται
 ὑφ' ὑμῶν, ὦ Ἀθηναῖοι, καὶ οὐκ ἀδίκως ἀπολοῦνται. ὑμεῖς δὲ 25
 κατὰ τὸν νόμον εὐσεβοῦντες καὶ εὐορκοῦντες κρινεῖτε καὶ οὐ συμ-
 πολεμήσετε Λακεδαιμονίοις τοὺς ἐκείνους ἑβδομήκοντα ναῦς ἀφε-
 λομένους καὶ νενικηκότας, τούτους ἀπολλύντες ἀκρίτους παρὰ τὸν
 νόμον. τί δὲ καὶ δεδιότες σφόδρα οὕτως ἐπέειπεσθε; ἢ μὴ οὐχ ὑμεῖς 26
 ὄν ἂν βούλησθε ἀποκτείνητε καὶ ἔλευθερώσητε, ἂν κατὰ τὸν νόμον
 κρῖνητε, ἀλλ' οὐκ ἂν παρὰ τὸν νόμον, ὥσπερ Καλλίξενος τὴν βου-
 λὴν ἐπεισεν εἰς τὸν δῆμον εἰσενεγκεῖν μᾶ ψήφῳ; ἀλλ' ἴσως ἂν τι 27
 να καὶ οὐκ αἴτιον ὄντα ἀποκτείναιτε· μεταμελῆσαι δὲ ὕστερον ἀνα-
 μνήσθητε ὡς ἀλγεὸν καὶ ἀνωφελὲς ἤδη ἐστί, πρὸς δ' ἔτι καὶ περὶ
 θανάτου ἀνθρώπου ἡμαρτηκότας. δεινὰ δ' ἂν ποιήσατε, εἰ Ἀρι- 28
 στάρχῳ μὲν πρότερον τὸν δῆμον καταλόντι, εἶτα δ' Οἰνότην προδι-
 δόντι Θηβαίοις πολεμίοις οὖσιν, ἔδοτε ἡμέραν ἀπολογήσασθαι ἢ
 ἐβούλετο καὶ τᾶλλα κατὰ τὸν νόμον προῖνθετε, τοὺς δὲ στρατηγούς

- τοὺς πάντα ὑμῖν κατὰ γνώμην πράξαντας, νικῆσαντας δὲ τοὺς πο-
 29 λεμίους, τῶν αὐτῶν τούτων ἀποστερήσετε. μὴ ὑμεῖς γε, ὧ Ἄθη-
 ναῖοι, ἀλλ' ἑαυτῶν ὄντες τοὺς νόμους, δι' οὓς μάλιστα μέγιστοί
 εἰσθε, φιλάτιοντες, ἄνευ τούτων μηδὲν πράττειν πειρασθε. ἐπανέλ-
 θετε δὲ καὶ ἐπ' αὐτὰ τὰ πράγματα καθ' ὅς καὶ αἱ ἁμαρτίαι δο-
 κοῦσι γεγενησθαι τοῖς στρατηγοῖς. ἐπεὶ γὰρ κρατήσαντες τῇ ναυ-
 μαχίᾳ εἰς τὴν γῆν κατέπλευσαν, Διομέδων μὲν ἐκέλευεν ἀναχθέντας
 ἐπὶ κέρως ἅπαντας ἀναιρεῖσθαι τὰ ναύαγια καὶ τοὺς ναυαγούς,
 Ἐρασινόδης δ' ἐπὶ τοὺς πρὸς Μυτιλήνην πολεμίους τὴν ταχίστην
 πλεῖν ἅπαντας· Θρασυλλος δὲ ἀμφοτέρω ἐφη γενέσθαι, ἂν τὰς μὲν
 30 αὐτοῦ καταλίπωσι, ταῖς δὲ ἐπὶ τοὺς πολεμίους πλέωσι καὶ δοξάν-
 των τούτων καταλιπεῖν τρεῖς ναῦς ἕκαστον ἐκ τῆς αὐτοῦ συμμο-
 ρίας, τῶν στρατηγῶν ὀκτώ ὄντων, καὶ τὰς τῶν ταξιάρχων δέκα
 καὶ τὰς Σαμίων δέκα καὶ τὰς τῶν ναύαρχων τρεῖς, αὐταῖς ἅπασαι
 γίνονται ἐπὶ καὶ τετραράκοντα, τέταρες περὶ ἑκάστην ναῦν τῶν
 31 ἀπολωλυτῶν δώδεκα οὐσῶν. τῶν δὲ καταλειφθέντων ἦσαν καὶ
 Θρασύβουλος καὶ Θηραμένης, ὅς ἐν τῇ προτέρᾳ ἐκκλησίᾳ κατή-
 γόρει τῶν στρατηγῶν. ταῖς δὲ ἄλλαις ναυσὶν ἔπλεον ἐπὶ τὰς πολε-
 μίας. τί τούτων οὐχ ἰκανῶς καὶ καλῶς ἔπραξαν; οὐκοῦν δίκαιον
 τὰ μὲν πρὸς τοὺς πολεμίους μὴ καλῶςπραχθέντα τοὺς πρὸς
 τοῦτο ταχθέντας ὑπέχειν λόγον, τοὺς δὲ πρὸς τὴν ἀνάγκην, μὴ
 ποιήσαντας ἢ οἱ στρατηγοὶ ἐκέλευσαν, διότι οὐκ ἀνείλοντο κρίνε-
 32 σθαι. τοσοῦτον δ' ἔχω εἰπεῖν ὑπὲρ ἀμφοτέρων ὅτι ὁ χειμῶν διεκώ-
 λυσε μηδὲν πράξαι ὧν οἱ στρατηγοὶ παρεκελεύσαντο. τούτων δὲ
 μάρτυρες οἱ σωθέντες ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου, ὧν εἷς τῶν ἡμετέρων
 στρατηγῶν ἐπὶ καταδύσης νεὼς διασωθεῖς, ὃν κελεύουσι τῇ αὐτῇ
 33 ψήφῳ κρίνεσθαι, ἥπερ τοὺς οὐ πράξαντας τὰ προσταχθέντα. μὴ
 τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἄθηναῖοι, ἀντὶ μὲν τῆς νίκης καὶ τῆς εὐτυχίας
 ἴμοια ποιήσητε τοῖς ἡττημένοις τε καὶ ἀτυχοῦσιν, ἀντὶ δὲ τῶν ἐκ
 θεοῦ ἀναγκαίων ἀγνωμονεῖν δόξητε, προδοσίαν καταγρόντες ἀντὶ
 τῆς ἀδυναμίας· ἀλλὰ πολὺ δικαιότερον στεφάνοις γεραίρειν τοὺς
 κικῶντας ἢ θανάτῳ ζημοῦν πονηροῖς ἀνθρώποις πειθομένους.
 34 Ταῦτ' εἰπὼν Ἐδρουπίολεμος ἔγραψε γνώμην κατὰ τὸ Κανωνοῦ
 ψήφισμα κρίνεσθαι τοὺς ἄνδρας δίχα ἕκαστον· ἡ δὲ τῆς βουλῆς ἦν

μᾶ ψήφω κρίνειν. τούτων δὲ διαχειροτονημένων τὸ μὲν πρῶτον ἔκρωαν τὴν Εὐθροπτολέμοι· ὑπομοσαμένου δὲ Μενεκλέους καὶ πάλιν διαχειροτοσίας γενομένης ἔκρωαν τὴν τῆς βουλῆς· καὶ μετὰ ταῦτα κατεψηφίσαντο τῶν ναυμαχησάντων στρατηγῶν ὅτι οὗ ὄντων. ἀπέθανον δὲ οἱ παρόντες ἕξ. καὶ οὐ πολλῶ χρόνῳ ὕστερον μετέ- 35
μελε τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ ἐψηφίσαντο, οἵτινες τὸν δῆμον ἐξηπάτησαν, προβολὰς αὐτῶν εἶναι, καὶ ἐγγυητὰς καταστήσαι, ἕως ἂν κριθῶσιν, εἶναι δὲ καὶ Καλλίξεινον τούτων. προυβλήθησαν δὲ καὶ ἄλλοι τέσσαρες, καὶ ἐδέθησαν ὑπὸ τῶν ἐγγυησαμένων, ὕστερον δὲ στάσεώς τινος γενομένης, ἐν ἧ Κλεοφῶν ἀπέθανεν, ἀπέδρασαν οὗτοι, πρὶν κριθῆναι· Καλλίξεινος δὲ κατελθὼν ὅτε καὶ οἱ ἐκ Πειραιῶς εἰς τὸ ἄστυ, μισούμενος ὑπὸ πάντων λιμῶ ἀπέθανεν.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Ἡ ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς ναυμαχία.

Αὔσανδρος δ' ἐπεὶ αὐτῷ Κῦρος πάντα παραδοὺς τὰ αὐτοῦ πρὸς 1
τὸν πατέρα ἀρροστοῦντα μετὰ πεμπτος ἀνέβαινε, μισθὸν διαδοὺς τῇ
στρατιᾷ ἀνήχηθ' ἐπὶ τῆς Καρίας εἰς τὸν Κεράμειον κόλπον. καὶ προσ-
βαλὼν πόλει τῶν Ἀθηναίων συμμάχῳ ὄνομα Κεδρειαῖς τῇ ὕστε-
ραῖα κατὰ κράτος αἰρεῖ καὶ ἐξηνδραπόδισεν. ἦσαν δὲ μειξοβάρβαροι
οἱ ἐνοικοῦντες. ἐκεῖθεν δὲ ἀπέπλευσεν εἰς Ῥόδον. οἱ δ' Ἀθηναῖοι 2
ἐκ τῆς Σάμου ὁρμώμενοι τὴν βασιλείως κακῶς ἐποιοῦν, καὶ ἐπὶ
τὴν Χίον καὶ τὴν Ἐφεσον ἐπέπλεον, καὶ παρεσκευάζοντο πρὸς
ναυμαχίαν, καὶ στρατηγοὺς πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι προσείλοντο Μέ-
νανδρον, Τυδέα, Κηφισόδοτον. Αὔσανδρος δ' ἐκ τῆς Ῥόδου παρὰ 3
τὴν Ἰωνίαν ἔπλει πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον πρὸς τε τῶν πλοίων τὸν
ἔκπλεον καὶ ἐπὶ τὰς ἀφρηστηκίας αὐτῶν πόλεις. ἀνήγοντο δὲ καὶ
οἱ Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Χίου πελάγοι· ἡ γὰρ Ἀσία πολεμία αὐτοῖς 4

- ἦν Ἀυσανδρος δ' ἐξ Ἀβύδου παρέπλει εἰς Αἰάμφακον σύμμαχον
 οὔσαν Ἀθηναίων καὶ οἱ Ἀβυδηνοὶ καὶ οἱ ἄλλοι παρήσαν περὶ
 5 ἡγεῖτο δὲ Θώραξ Λακεδαιμόνιος. προσβαλόντες δὲ τῇ πόλει αἰ-
 ροῦσι κατὰ κράτος, καὶ διήρπασαν οἱ στρατιῶται οὔσαν πλουσίαν
 καὶ οἶνον καὶ σίτου, καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων πλήρη· τὰ δὲ ἐλεύ-
 6 θερα σώματα πάντα ἀφῆκε Ἀυσανδρος. οἱ δ' Ἀθηναῖοι κατὰ
 πόδας πλέοντες ὠρμίσαντο τῆς Χερρονήσου ἐν Ἐλαιούντι ναυσὶν
 ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν. ἐνταῦθα δὴ ἀριστοποιουμένοις αὐτοῖς ἀγ-
 γέλλεται τὰ περὶ Αἰάμφακον, καὶ εὐθὺς ἀνήχθησαν εἰς Σηστόν.
 7 ἐκεῖθεν δ' εὐθὺς ἐπισιτισάμενοι ἔπλευσαν εἰς Αἰγὸς ποταμούς ἀν-
 τίον τῆς Αἰάμφακον διεῖχε δ' ὁ Ἑλλήσποντος ταύτην σταδίους ὡς
 8 πεντεκαίδεκα. ἐνταῦθα δὴ ἐδειπνοποιοῦντο. Ἀυσανδρος δὲ τῇ ἐπι-
 ούσῃ νυκτί, ἐπεὶ ὄρθρος ἦν, ἐσήμηνεν εἰς τὰς ναῦς ἀριστοποιησα-
 μένους εἰσβαίνειν, πάντα δὲ παρασκευασάμενος ὡς εἰς ναυμαχίαν
 καὶ τὰ παραβλήματα παραβαλόν, προσῆπεν ὡς μηδεὶς κινήσοιτο
 9 ἐκ τῆς τάξεως μηδὲ ἀνάξοιτο. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνίσχοντι
 ἐπὶ τῷ λιμένι παρετάξαντο ἐν μετώπῳ ὡς εἰς ναυμαχίαν. ἐπεὶ δὲ οὐκ
 ἀντανήγαγε Ἀυσανδρος, ἀπέπλευσε πάλιν εἰς τοὺς Αἰγὸς ποταμούς.
 10 Ἀυσανδρος δὲ τὰς ταχίστας τῶν νεῶν ἐκέλευσεν ἔπεσθαι τοῖς Ἀθη-
 ναίοις, ἐπειδὴν δὲ ἐκβῶσι, κατιδόντας ὅ τι ποιοῦσιν ἀποπλεῖν καὶ
 αὐτῷ ἔξαγγεῖλαι. καὶ οὐ πρότερον ἐξεβίβασεν ἐκ τῶν νεῶν πρὶν
 11 αὐταὶ ἦγον. ταῦτα δ' ἐποίει τέτταρας ἡμέρας. Ἀλκιβιάδης δὲ κα-
 τιδὼν ἐκ τῶν τειχῶν τοὺς μὲν Ἀθηναίους ἐν αἰγιαλῷ ὀρμούντας
 καὶ πρὸς οὐδεμιᾷ πόλει, τὰ δ' ἐπιτήδεια ἐκ Σηστοῦ μειόντας πεν-
 τεκαίδεκα σταδίους ἀπὸ τῶν νεῶν, τοὺς δὲ πολεμίους ἐν λι-
 μένῳ καὶ πρὸς πόλει ἔχοντας πάντα, οὐκ ἐν καλῷ ἔφη αὐτοὺς ὀρ-
 μεῖν, ἀλλὰ μεθορμίσει εἰς Σηστόν παρήνει· οὗ ὄντες ναυμαχήσετε,
 12 ἔφη, ὅταν βούλησθε. οἱ δὲ στρατηγοί, μάλιστα δὲ Τυδεὺς καὶ Μέ-
 νανδρος, ἀπιέναι αὐτὸν ἐκέλευσαν· αὐτοὶ γὰρ νῦν στρατηγεῖν, οὐκ
 13 ἐκείνον. καὶ ὁ μὲν ὤχητο. Ἀυσανδρος δ', ἐπεὶ ἦν ἡμέρα πέμπτη
 ἐπιπλέουσι τοῖς Ἀθηναίοις, εἶπε τοῖς παρ' αὐτοῦ ἐπομένους, ἐπὶ
 κατίδωσιν αὐτοὺς ἐκβεβηκότας καὶ ἐσκεδασμένους κατὰ τὴν Χερρό-
 νησον, ὅπερ ἐποίουν πολὺ μᾶλλον καθ' ἑκάστην ἡμέραν, τὰ τε σιτία
 πόρρωθεν ἀνούμενοι καὶ καταφρονοῦντες δὴ τοῦ Ἀυσανδρου, ὅτι

οὐκ ἀντανῆγεν, ἀποπλέοντας τοῦμπαλιν παρ' αὐτὸν ἄραι ἀσιπίδα
κατὰ μέσον τὸν πλοῦν. οἱ δὲ ταῦτα ἐποίησαν ὡς ἐκέλευσε. Ἀύσαν- 14
δρος δ' εὐθύς ἐσήμηνε τὴν ταχίστην πλεῖν, συμπαρήει δὲ καὶ Θώ-
ραξ τὸ πεζὸν ἔχων. Κόνων δὲ ἰδὼν τὸν ἐπίπλον, ἐσήμηνεν εἰς τὰς
ναῦς βοιωθεῖν κατὰ κράτος. διεσκαδασμένων δὲ τῶν ἀνθρώπων, αἱ
μὲν τῶν νεῶν δίκροτοι ἦσαν, αἱ δὲ μονόκροτοι, αἱ δὲ παντελῶς κε-
ναί· ἡ δὲ Κόνωνος καὶ ἄλλαι περὶ αὐτὸν ἐπὶ πλήρεις ἀνήχθησαν
ἀθροαὶ καὶ ἡ Πάραλος, τὰς δ' ἄλλας πάσας Ἀύσανδρος ἔλαβε
πρὸς τῆ γῆ. τοὺς δὲ πλείστους ἄνδρας ἐν τῇ γῆ συνέλεξεν· οἱ δὲ καὶ
ἔφυγον εἰς τὰ τευχύδρια. Κόνων δὲ ταῖς ἐννεα ναοὶ φεύγων, ἐπεὶ 15
ἔγνω τῶν Ἀθηναίων τὰ πράγματα διεφθαρμένα, κατασχὼν ἐπὶ τὴν
Ἀβαρινίδα τὴν Λαμφάκου ἄκραν ἔλαβεν αὐτόθεν τὰ μεγάλα τῶν
Λυσάνδρου νεῶν ἰστία, καὶ αὐτὸς μὲν ὀκτὼ ναοὶν ἀπέπλευσε παρ'
Εὐαγόραν εἰς Κύπρον, ἡ δὲ Πάραλος εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀπαγγελοῦσα
τὰ γεγονότα. Ἀύσανδρος δὲ τὰς τε ναῦς καὶ τοὺς αἰχμαλώτους καὶ 16
τἄλλα πάντα εἰς Λάμψακον ἀπήγαγεν, ἔλαβε δὲ καὶ τῶν στρατηγῶν
ἄλλους τε καὶ Φιλοκλέα καὶ Ἀδείμαντον. ἡ δ' ἡμέρα ταῦτα κατειω-
γάσατο, ἐπεμψε Θεόπομπον τὸν Μιλήσιον ληστήν εἰς Λακεδαίμονα,
ἀπαγγελοῦντα τὰ γεγονότα, ὃς ἀφικόμενος τριταῖος ἀπήγγειλε. μετὰ 17
δὲ ταῦτα Ἀύσανδρος ἀθροίσας τοὺς συμμάχους ἐκέλευσε βουλευέ-
σθαι περὶ τῶν αἰχμαλώτων. ἐνταῦθα δὴ κατηγοροῖα ἐγίνοντο πολ-
λαὶ τῶν Ἀθηναίων, ἃ τε ἤδη παρενομήκεσαν καὶ ἃ ἐψηφισμένοι
ἦσαν ποιεῖν, εἰ κρατήσειαν τῇ ναυμαχίᾳ, τὴν δεξιὰν χεῖρα ἀποκό-
πτειν τῶν ζωγρηθέντων πάντων, καὶ ὅτι λαβόντες δύο τριήρεις,
Κορινθίαν καὶ Ἀνδρίαν, τοὺς ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πάντας κατακρημνί-
σειαν. Φιλοκλῆς δ' ἦν στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων, ὃς τοῦτους διέ-
φθειρεν. ἐλέγετο δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ, καὶ ἔδοξεν ἀποκτεῖναι τῶν αἰ- 18
χμαλώτων ὅσοι ἦσαν Ἀθηναῖοι πλην Ἀδείμαντον, ὅτι μόνος ἐπε-
λάβετο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ περὶ τῆς ἀποτομῆς τῶν χειρῶν ψηφί-
σματος· ἡτιάθη μὲντοι ὑπό τινων προδοῦναι τὰς ναῦς. Ἀύσανδρος δὲ
Φιλοκλέα πρῶτον ἐρωτήσας, τί εἴη ἄξιος παθεῖν ἀρξάμενος εἰς
Ἑλλάδας παρανομεῖν, ἀπέσφαξεν.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ Ν Β΄.

Πολιορκία καὶ παράδοσις τῶν Ἀθηνῶν.

- 1 Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ κατεστήσατο, ἔπλει ἐπὶ τὸ Βυζάντιον καὶ Καλχηδόνα. οἱ δ' αὐτὸν ὑπεδέχοντο, τοὺς τῶν Ἀθηναίων φρουροὺς ὑποσπόνδους ἀφέντες. οἱ δὲ προδόντες Ἀλκιβιάδῃ τὸ Βυζάντιον τότε μὲν ἔφυγον εἰς τὸν Πόντον, ὕστερον δ' εἰς Ἀθήνας
- 2 καὶ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι. Ἀύσανδρος δὲ τοὺς τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ εἴ τινα πού ἄλλον ἴδοι Ἀθηναῖον, ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας, διδοὺς ἐκεῖσε μόνον πλέουσι ἀσφάλειαν, ἄλλοθι δ' οὐ, εἰδὼς ὅτι ὅσῳ ἂν πλείους συλλεγῶσιν εἰς τὸ ἕστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ, θᾶπτον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσεσθαι. καταλιπὼν δὲ Βυζαντίον καὶ Καλχηδόνας Σθενέλαον ἀροιστήν Λάκωνα, αὐτὸς ἀποπλεύσας εἰς Λάμψακον τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζεν.
- 3 Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήραις τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς ἐλέγετο ἢ συμφορὰ, καὶ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστυ διῆκεν, ὁ ἕτερος τῶν ἐτέρῳ παραγγέλλων ὥστ' ἐκεῖνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότας πενθούντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἑαυτοὶ ἑαυτούς, πείσεσθαι νομίζοντες οἷα ἐποίησαν Μηλίους τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκίᾳ, Ἰστιαῖας καὶ Σκιωναίους καὶ Τορωναίους καὶ Αἰγινή-
- 4 τας καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων. τῇ δ' ὕστεραῖά ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ἧ ἔδοξε τοὺς τε λιμένας ἀποχῶσαι πλὴν ἐνὸς καὶ τὰ τεῖχη εὐτρεπίξειν καὶ φυλακὰς ἐφιστάναι καὶ τᾶλλα πάντα ὡς εἰς πολιορκίαν παρασκευάζειν τὴν πόλιν. καὶ οὗτοι μὲν περὶ ταῦτα ἦσαν.
- 5 Ἀύσανδρος δ' ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου ναυσὶ διακοσίαις ἀφικόμενος εἰς Λέσβον κατεσκευάσατο τὰς τε ἄλλας πόλεις ἐν αὐτῇ καὶ Μυτιλήνῃ· εἰς δὲ τὰ ἐπὶ Θράκης χωρία ἔπεμψε δέκατριήρεις ἔχοντα
- 6 Ἐτεόρικον, ὃς τὰ ἐκεῖ πάντα πρὸς Λακεδαιμονίους μετέστησεν. εὐθύς δὲ καὶ ἡ ἄλλη Ἑλλὰς ἀφειστήκει Ἀθηναίων μετὰ τὴν ναυμαχίαν πλὴν Σαμίῳν· οὗτοι δὲ σφαγὰς τῶν γρωγίμων ποιήσαντες κα-
- 7 τῆχον τὴν πόλιν. Ἀύσανδρος δὲ μετὰ ταῦτα ἔπεμψε πρὸς Ἀγίν τε

εἰς Δακέλειαν καὶ εἰς Λακεδαιμόνα ὅτι προσπλεῖ σὺν διακοσίαις
 ναυσί. Λακεδαιμόνιοι δ' ἐξῆσαν πανδημεὶ καὶ οἱ ἄλλοι Πελοποννή-
 σιοι πλὴν Ἄργείων, παραγγέλαντος τοῦ ἐτέρου Λακεδαιμονίων
 βασιλέως Πανσανίου. ἐπεὶ δ' ἅπαντες ἠθροίσθησαν, ἀναλαβὼν αὐ- 8
 τοὺς πρὸς τὴν πόλιν ἐστρατοπέδευσεν ἐν τῇ Ἀκαδημείᾳ. Ἀύσαν- 9
 δρος δὲ ἀφικόμενος εἰς Αἴγιναν ἀπέδωκε τὴν πόλιν Αἰγινήταις,
 ὅσους ἐδύνατο πλείστους αὐτῶν ἀθροίσας, ὡς δ' αὐτῶς καὶ Μηλί-
 οισ καὶ τοῖς ἄλλοις ὅσοι τῆς αὐτῶν ἐστέροντο. μετὰ δὲ τοῦτο δηώ-
 σας Σαλαμίνα ὠρμίσατο πρὸς τὸν Πειραιᾶ ναυσὶ πεντήκοντα καὶ
 ἑκατὸν, καὶ τὰ πλοῖα εἶργε τοῦ εἰσπλου.

Οἱ δ' Ἀθηναῖοι πολιορκούμενοι κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν 10
 ἠπόρουσαν τί χρὴ ποιεῖν, οὔτε νεῶν οὔτε συμμαχῶν αὐτοῖς ὄντων οὔτε
 σίτου. ἐνόμιζον δὲ οὐδεμίαν εἶναι σωτηρίαν μὴ παθεῖν ἢ οὐ τιμω-
 ρούμενοι ἐποίησαν, ἀλλὰ διὰ τὴν ὕβριν ἠδίκουν ἀνθρώπους μικρο-
 πολίτας οὐδ' ἐπὶ μιᾷ αἰτίᾳ ἐτέρᾳ ἢ ὅτι ἐκείνοις συνεμάχουν. διὰ 11
 ταῦτα τοὺς ἀτίμους ἐπιτίμους ποιήσαντες ἐκαχέρον, καὶ ἀποθη-
 σκόντων ἐν τῇ πόλει λιμῶ πολλῶν οὐ διελέγοντο περὶ διαλλαγῆς. ἐπεὶ
 δὲ παντελῶς ἤδη ὁ σῖτος ἐπελελοίπει, ἔπεμψαν πρέσβεις παρ' Ἀ-
 γιν, βουλόμενοι σύμμαχοι εἶναι Λακεδαιμονίοις ἔχοντες τὰ τεῖχη καὶ
 τὸν Πειραιᾶ, καὶ ἐπὶ τούτοις συνθήκας ποιῆσθαι. ὁ δὲ αὐτοὺς εἰς 12
 Λακεδαίμονα ἐκέλευεν ἵνα· οὐ γὰρ εἶναι κύριος αὐτός. ἐπεὶ δ'
 ἀπήγγειλαν οἱ πρέσβεις ταῦτα τοῖς Ἀθηναίοις, ἔπεμψαν αὐτοὺς
 εἰς Λακεδαίμονα. οἱ δ' ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ καὶ ἐπύθοντο οἱ ἔφο- 13
 ροὶ αὐτῶν ἃ ἔλεγον, ὄντα οἰάπερ καὶ πρὸς Ἀγιν, αὐτόθεν αὐτοὺς
 ἐκέλευον ἀπιέναι, καὶ εἴ τι δέονται εἰρήνης, κάλλιον ἦκειν βουλευ-
 σαμένους. οἱ δὲ πρέσβεις ἐπεὶ ἦγον οἴκαδε καὶ ἀπήγγειλαν ταῦτα εἰς 14
 τὴν πόλιν, ἀθυμία ἐπέπεσε πᾶσιν· ὥροντο γὰρ ἀνδραποδισθῆσθαι,
 καὶ ἕως ἂν πέμπωσιν ἐτέρους πρέσβεις, πολλοὺς τῶ λιμῶ ἀπολει-
 σθαι. περὶ δὲ τῶν τειχῶν τῆς καθαιρέσεως οὐδεὶς ἐβούλετο συμ- 15
 βουλευεῖν· Ἀρχέστρατος γὰρ εἰπὼν ἐν τῇ βουλῇ κράτιστον εἶναι
 ἐφ' οἷς Λακεδαιμόνιοι προυκαλοῦντο εἰρήνην ποιῆσθαι, ἐδέθη.
 προυκαλοῦντο δὲ τῶν μακρῶν τειχῶν ἐπὶ δέκα σταδίουσ καθελεῖν
 ἑκατέρου· ἐγένετο δὲ ψήφισμα μὴ ἐξεῖναι περὶ τούτων συμβουλευεῖν.
 τοιούτων δὲ ὄντων Θηραμένης εἶπεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι, εἰ βούλονται 16

αὐτὸν πέμψαι παρὰ Ἀύσανδρον, εἰδὼς ἦξει Λακεδαιμονίους πότε-
 ρον ἔξανδροποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν
 τειχῶν ἢ πίστεως ἔνεκα. πεμφθεὶς δὲ διέτριβε παρὰ Ἀυσάνδρῳ τρεῖς
 μῆνας καὶ πλέον, ἐπιτηρῶν ὅποτε Ἀθηναῖοι ἐμέλλον διὰ τὸ ἐπιλε-
 17 λοιπέναί τὸν σίτον ἅπαντα ὃ τι τις λέγοι ὁμολογήσειν. ἐπεὶ δὲ ἦκε
 τεῖαίρω μῆνί, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι αὐτὸν Ἀύσανδρος τέως
 μὲν κατέχει, εἴτα κελεύει εἰς Λακεδαίμονα ἵεναι· οὐ γὰρ εἶναι κύ-
 ριος ὧν ἐρωτῶτο ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους. μετὰ ταῦτα ἠρέθη
 18 πρεσβευτὴς εἰς Λακεδαίμονα αὐτοκράτωρ δέκατος αὐτός. Ἀύσαν-
 δρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἐπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ' ἄλλων Λακεδαιμο-
 νίων Ἀριστοτέλην, φηγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θη-
 19 ραμένει ἐκείνους κυρίους εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης
 δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, . . . ἐρωτώμενοι
 δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἦκοιεν εἶπον ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης,
 μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. ἐπεὶ δ' ἦκον, ἐκκλη-
 σίαν ἐποίησαν, ἐν ἧ ἄντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα,
 πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίους, ἀλλ'
 20 ἔξαιρεῖν. Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφρασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδροπο-
 διεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενο-
 μένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἐποιῶντο εἰρήρην ἐφ' ᾧ τὰ τε μακρὰ τεῖχη
 καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλήρ' ὀδύνην παραδόν-
 τας καὶ τοὺς φηγάδας καθέντας τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομί-
 ζοντας Λακεδαιμονίοις ἔπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν
 21 ὅποι ἂν ἠγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανέ-
 φερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας. εἰσιόντας δ' αὐτοὺς ὄχλος περιεχεῖτο
 πούλός, φοβούμενοι μὴ ἄπρακτοι ἦκοιεν· οὐ γὰρ ἔτι ἐνεχώρει μέλ-
 22 λειν διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀπολλυμένων τῷ λιμῷ. τῇ δὲ ὑστεραία
 ἀπήγγελλον οἱ πρέσβεις ἐφ' οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιοῖντο τὴν εἰ-
 ρήρην. προηγόρει δὲ αὐτῶν Θηραμένης, λέγων ὡς χρὴ πείθεσθαι
 Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ τεῖχη περιαιρεῖν. ἀντιπόντων δὲ τινῶν αὐ-
 τῷ, πολὺν δὲ πλείονων συνεπαιεσάντων, ἔδοξε δέχεσθαι τὴν εἰρή-
 23 νην. μετὰ δὲ ταῦτα Ἀύσανδρός τε κατέπλει εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ
 οἱ φηγάδες κατήσαν καὶ τὰ τεῖχη κατέσκαπτον ὑπ' ἀλητριδίων

πολλῇ προθυμίᾳ, νομίζοντες ἐκείνην τὴν ἡμέραν τῇ Ἑλλάδι ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Ἡ ἀρχὴ τῶν τριάκοντα ἐν Ἀθήναις

Τῷ δ' ἐπιόντι ἔτει ἔδοξε τῷ δήμῳ τριάκοντα ἄνδρας ἐλέσθαι, οἱ 1
νόμους συγγράψουσι, καθ' οὓς πολιτεύσουσι. καὶ ἤρθέθησαν οἶδε 2
Πολυχάρης, Κριτίας, Μηλόβιος, Ἴππόλοχος, Ἐυκλείδης, Ἰέρων,
Μνησίλοχος, Χρέμων, Θηραμένης, Ἀρσεσίας, Διοκλῆς, Φαιδρίας,
Χαιρέλεως, Ἀναίτιος, Πείσων, Σοφοκλῆς, Ἐρατοσθένης, Χαρι-
κλῆς, Ὀνομακλῆς, Θεόγγις, Αἰσχίνης, Θεογένης, Κλεομήδης, Ἐρα-
σίστρατος, Φεῖδων, Δρακοντίδης, Εὐμάθης, Ἀριστοτέλης, Ἴππό-
μαχος, Μησηθίδης. τούτων δὲ πραχθέντων ἀπέπλει Ἀύσανδρος 3
πρὸς Σάμον, ἅγιος δ' ἐκ τῆς Λακεδείας ἀπαγαγὼν τὸ πεζὸν στρα-
τευμα διέλυσε κατὰ πόλεις ἑκάστους.

Οἱ δὲ τριάκοντα ἤρθέθησαν μὲν ἐπεὶ τάχιστα τὰ μακρὰ τεῖχη καὶ 4
τὰ περὶ τὸν Πειραιᾶ καθήρθη· αἰρεθέντες δὲ ἔφ' ὧτε συγγράφαι
νόμους, καθ' οὓσιν αὖς πολιτεύσουντο, τούτους μὲν αἰεὶ ἔμελλον συγ-
γράφειν τε καὶ ἀποδεικνύναι, βουλὴν δὲ καὶ τὰς ἄλλας ἀρχὰς κατέ-
στησαν ὡς ἔδοκει αὐτοῖς. ἔπειτα πρῶτον μὲν οὓς πάντες ἤδεσαν ἐν 5
τῇ δημοκρατίᾳ ἀπὸ σκοφαντίας ζῶντας καὶ τοῖς καλοῖς ἀγαθοῖς
βαρεῖς ὄντας, συλλαμβάνοντες ὑπὲρ τὸν θάνατον· καὶ ἢ τε βουλὴ
ἠδέως αὐτῶν κατεψηφίζετο οἷ τε ἄλλοι ὅσοι συνήδεσαν ἑαυτοῖς μὴ
ὄντες τοιοῦτοι οὐδὲν ἤχθηοντο. ἐπεὶ δὲ ἤρξαντο βουλευέσθαι ὅπως 6
ἂν ἐξείη αὐτοῖς τῇ πόλει χρῆσθαι ὅπως βούλονται, ἐκ τούτου πρῶ-
τον μὲν πέμψαντες εἰς Λακεδαίμονα Αἰσχίνην τε καὶ Ἀριστοτέλην
ἔπεισαν Ἀύσανδρον φρουροὺς σφίσι συμπράξειν ἔλθειν, ἕως δὲ τοὺς
πονηροὺς ἐκποδῶν ποιησάμενοι καταστήσαντο τὴν πολιτείαν· θρέ-
ψειν δὲ αὐτοὶ ὑπισχνούντο. ὁ δὲ πεισθεὶς τοὺς τε φρουροὺς καὶ 7
Καλλίβιον ἄρμοστὴν συνέπραξεν αὐτοῖς πεμφθῆναι. οἱ δ' ἐπεὶ τὴν
φρουρὰν ἔλαβον τὸν μὲν Καλλίβιον ἐθεράπευον πάσῃ θεραπείᾳ, ὡς
πάντα ἐπαινοῖ ἂ πρῶττοιεν, τῶν δὲ φρουρῶν τούτου συμπέμπον-

- τος αὐτοῖς οὓς ἐβούλοντο συνελάμβανον οὐκέτι τοὺς πονηροὺς τε
 καὶ ὀλίγον ἀξίους, ἀλλ' ἤδη οὓς ἐνόμιζον ἤκιστα μὲν παρωθου-
 μένους ἀνέχεσθαι, ἀντιπράττειν δέ τι ἐπιχειροῦντας πλείστον ἄν
 8 τοὺς συνειθέλοντας λαμβάνειν τῷ μὲν οὖν πρώτῳ χρόνῳ ὁ Κριτίας
 τῷ Θηραμένει ὁμογνώμων τε καὶ φίλος ἦν· ἐπεὶ δὲ αὐτὸς μὲν προ-
 πειτής ἦν ἐπὶ τὸ πολλοὺς ἀποκτείνειν, ἅτε καὶ φυγῶν ὑπὸ τοῦ δήμου,
 ὁ δὲ Θηραμένης ἀντέκοπτε, λέγων ὅτι οὐκ εἰκὸς εἶη θανατοῦν, εἴ
 τις ἐπιμᾶτο ὑπὸ τοῦ δήμου, τοὺς δὲ καλοὺς ἀγαθοὺς μηδὲν κακὸν
 εἰργάζετο, ἐπεὶ καὶ ἐγώ, ἔφη, καὶ σὺ πολλὰ δὴ τοῦ ἀρέσκειν ἔνεκα
 9 τῆ πόλει καὶ εἵπομεν καὶ ἐπράξαμεν ὁ δὲ (ἔτι γὰρ οἰκειῶς ἐχρηῖτο
 τῷ Θηραμένει) ἀντέλεγεν ὅτι οὐκ ἐγγωροίη τοῖς πλεονεκτεῖν
 βουλομένοις μὴ οὐκ ἐκποδὸν ποιῆσθαι τοὺς ἰκανωτάτους δια-
 κολύειν· εἰ δέ, ὅτι τριάκοντά ἐσμεν καὶ οὐκ εἷς, ἥτιόν τι οἶει
 ὥσπερ τυραννίδος ταύτης τῆς ἀρχῆς χοῦναι ἐπιμελεῖσθαι, εὐή-
 10 θης εἶ. ἐπεὶ δὲ ἀποθηνησκόντων πολλῶν καὶ ἀδίκως πολλοὶ δῆλοι
 ἦσαν συνιστάμενοί τε καὶ θαναμάζοντες τί ἔσοιτο ἢ πολιτεία,
 πάλιν ἔλεγεν ὁ Θηραμένης ὅτι εἰ μὴ τις κοινωνοὺς ἰκανοὺς λή-
 ψοιτο τῶν πραγμάτων, ἀδύνατον ἔσοιτο τὴν ὀλιγαρχίαν διαμενεῖν.
 11 ἔκ τούτου μέντοι Κριτίας καὶ οἱ ἄλλοι τριάκοντα, ἤδη φοβούμενοι
 καὶ οὐκ ἤκιστα τὸν Θηραμένην, μὴ συρροείησαν πρὸς αὐτὸν οἱ
 πολῖται, καταλέγουσι τρισχιλίους τοὺς μεθέξοντας δὴ τῶν πραγμά-
 12 των ὁ δ' αὖ Θηραμένης καὶ πρὸς ταῦτα ἔλεγεν ὅτι ἄπορον δοκοῖη
 ἑαυτῷ γε εἶναι πρῶτον μὲν τὸ βουλομένους τοὺς βελτίστους τῶν
 πολιτῶν κοινωνοὺς ποιῆσθαι τρισχιλίους, ὥσπερ τὸν ἀριθμὸν
 τούτων ἔχοντά τινα ἀνάγκην καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς εἶναι, καὶ οὐτ' ἔξω
 τούτων σποινδαίους οὐτ' ἐντὸς τούτων πονηροὺς οἷόν τε εἶη γενέ-
 σθαι· ἔπειτα δ', ἔφη, ὄρω ἔγωγε δύο ἡμᾶς τὰ ἐναντιώτατα πράττων-
 τας βιαίαν τε τὴν ἀρχὴν καὶ ἥτιονα τῶν ἀρχομένων κατασχευαζο-
 13 μένους. ὁ μὲν αὐτ' ἔλεγεν. οἱ δ' ἐξέτασιν ποιήσαντες τῶν μὲν τρισ-
 χιλίων ἐν τῇ ἀγορᾷ, τῶν δ' ἔξω τοῦ καταλόγου ἄλλων ἀλλαχοῦ,
 ἔπειτα κελεύσαντες ἐπὶ τὰ ὄπλα, ἐν ᾧ ἐκεῖνοι ἀπεληλύθεσαν πέμ-
 φαντες τοὺς φρουροὺς καὶ τῶν πολιτῶν τοὺς ὁμογνώμονας αὐτοῖς,
 τὰ ὄπλα πάντων πλὴν τῶν τρισχιλίων παρείλοντο, καὶ ἀνακομίσαν-
 14 τες ταῦτα εἰς τὴν ἀκρόπολιν συνέθηξαν ἐν τῷ ναῷ. τούτων δὲ γε-

ρομένων, ὡς ἐξὸν ἤδη ποιεῖν αὐτοῖς ὅ τι βούλοιντο, πολλοὺς μὲν
 ἔχθρας ἐνεκα ἀπέκτεινον, πολλοὺς δὲ χρημάτων. ἔδοξε δ' αὐτοῖς,
 ὅπως ἔχοιεν καὶ τοῖς φρουροῖς χρήματα διδόναι, καὶ τῶν μετοί-
 κων ἕνα ἕκαστον λαβεῖν, καὶ αὐτοὺς μὲν ἀποκτείνειν, τὰ δὲ χρήμα-
 μα αὐτῶν ἀποσημύρασθαι. ἐκέλευον δὲ καὶ τὸν Θηραμένην λαβεῖν 15
 ὅτινα βούλοιο. ὁ δ' ἀπεκρίνατο· Ἄλλ' οὐ δοκεῖ μοι, ἔφη, καλὸν
 εἶναι φάσκοντας βελτίστους εἶναι ἀδικιώτερα τῶν συκοφαντῶν ποι-
 εῖν. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ παρ' ὧν χρήματα λαμβάνοιεν ζῆν εἶων, ἡμεῖς
 δὲ ἀποκτενοῦμεν μηδὲν ἀδικούντας, ἵνα χρήματα λαμβάνωμεν;
 πῶς οὐ ταῦτα τῷ πατρὶ ἐκείνων ἀδικιώτερα; οἱ δ' ἐμποδῶν ρομί- 16
 ζοτες αὐτὸν εἶναι τῷ ποιεῖν ὅ τι βούλοιντο, ἐπιβουλεύουσι αὐτῷ,
 καὶ ἰδίᾳ πρὸς τοὺς βουλευτὰς ἄλλος πρὸς ἄλλον διέβαλλον ὡς λυ-
 μαίνοντες τὴν πολιτείαν. καὶ παραγγείλαντες νεανίσκοις οἱ ἔδδκουν
 αὐτοῖς θρασύτατοι εἶναι, ξιφίδια ὑπὸ μάλης ἔχοντας παραγενέσθαι,
 συνέλεξαν τὴν βουλὴν. ἐπεὶ δὲ ὁ Θηραμένης παρῆν, ἀναστὰς ὁ 17
 Κριτίας ἔλεξεν ὧδε.

Ἔγω ἄνδρες βουλευταί, εἰ μὲν τις ὑμῶν ρομίζει πλείους τοῦ και-
 ροῦ ἀποθνήσκων, ἐννοησάτω ὅτι ὅπου πολιτεῖα μεθίστανται παν-
 ταχοῦ ταῦτα γίγνεται· πλείστους δὲ ἀνάγκη ἐνθάδε πολεμίους εἶναι
 τοῖς εἰς ὀλιγαρχίαν μεθιστάσι διὰ τε τὸ πολυανθρωποσιότην τῶν
 Ἑλληνίδων τὴν πόλιν εἶναι καὶ διὰ τὸ πλεῖστον χρόνον ἐν ἔλευ-
 θερίᾳ τὸν δῆμον τεθρόσθαι. ἡμεῖς δὲ γρόντες μὲν τοῖς οἰοῖς ἡμῶν τε 18
 καὶ ὑμῶν χαλεπὴν πολιτείαν εἶναι δημοκρατίαν, γρόντες δὲ ὅτι Λακε-
 δαιμονίοις τοῖς περισσώσασιν ἡμᾶς ὁ μὲν δῆμος οὐποτ' ἂν φίλος γέ-
 νοιτο, οἱ δὲ βέλτιστοι ἀεὶ ἂν πιστοὶ διατελοῖεν, διὰ ταῦτα σὺν τῇ Λα-
 κεδαιμονίῳ γνώμη τήρδε τὴν πολιτείαν καθίσταμεν. καὶ εἰάν τινα 19
 αἰσθανόμεθα ἐναντίον τῇ ὀλιγαρχίᾳ, ὅσον δυνάμεθα ἐκποδῶν ποι-
 ούμεθα· πολὺ δὲ μάλιστα δοκεῖ ἡμῖν δίκαιον εἶναι, εἴ τις ἡμῶν αὐ-
 τῶν λυμáίνεται αὐτῇ τῇ καταστάσει, δίκην αὐτὸν διδόναι. νῦν οὖν 20
 αἰσθανόμεθα Θηραμένην τουτουὶ οἷς δύναται ἀπολλύντα ἡμᾶς τε
 καὶ ὑμᾶς. ὡς δὲ ταῦτα ἀληθῆ, ἂν κατανοῆτε ἐδρήσετε οὔτε ψέ-
 γοντα οὐδένα μᾶλλον Θηραμένους τουτουὶ τὰ παρόντα οὔτε ἐναντι-
 ούμενον, ὅταν τινὰ ἐκποδῶν βουλώμεθα ποιήσασθαι τῶν δημαγω-
 γῶν. εἰ μὲν τοίνυν ἐξ ἀρχῆς ταῦτα ἐγίνωσκε, πολέμιος μὲν ἦν, οὐ

- 21 μέντοι πονηρός γ' ἂν δικαίως ἐνομιζέτο. νῦν δὲ αὐτὸς μὲν ἄρξας τῆς πρὸς Λακεδαιμονίους πίστεως καὶ φιλίας, αὐτὸς δὲ τῆς τοῦ δήμου καταλύσεως, μάλιστα δὲ ἐξορμήσας ὑμᾶς τοῖς πρώτοις ὑπαγομένοις εἰς ὑμᾶς δίκην ἐπιτιθέναι, νῦν ἐπεὶ καὶ ὑμεῖς καὶ ἡμεῖς φανερώς ἐχθροὶ τῷ δήμῳ γεγενήμεθα, οὐκέτ' αὐτῶ τὰ γινόμενα ἀρέσκει, ὅπως αὐτὸς μὲν αὖ ἐν τῷ ἀσφαλεῖ καταστῆ, ἡμεῖς δὲ
- 22 δίκην δῶμεν τῶν πεπραγμένων. ὥστε οὐ μόνον ὡς ἐχθρῶ αὐτῶ προσήκει ἀλλὰ καὶ ὡς προδότῃ ὑμῶν τε καὶ ἡμῶν διδόναι τὴν δίκην. καίτοι τοσοῦτῳ μὲν δεινότερον προδοσία πολέμου, ὅσῳ χαλεπότερον φυλάξασθαι τὸ ἀφανὲς τοῦ φανεροῦ, τοσοῦτῳ δ' ἐχθιον, ὅσῳ πολεμίῳ μὲν ἄνθρωποι καὶ σπένδονται καὶ αὐθις πιστοὶ γίνονται, ὃν δ' ἂν προδιδόντα λαμβάνωσι, τούτῳ οὔτε ἐσπίεσατο
- 23 πώποτε οὐδείς οὔτ' ἐπίστευσε τοῦ λοιποῦ. ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι οὐ καινὰ ταῦτα οὗτος ποιεῖ, ἀλλὰ φύσει προδότης ἐστίν, ἀναμνήσω ὑμᾶς τὰ τούτῳ πεπραγμένα. οὗτος γὰρ ἐξ ἀρχῆς μὲν τιμώμενος ὑπὸ τοῦ δήμου κατὰ τὸν πατέρα Ἄγρωνα, προπετέστατος ἐγένετο τὴν δημοκρατίαν μεταστῆσαι εἰς τοὺς τετρακοσίους, καὶ ἐπρώτερον ἐν ἐκείνοις. ἐπεὶ δ' ἤσθητο ἀντίπαλόν τι τῇ ὀλιγαρχίᾳ συνιστάμενον, πρῶτος αὖ ἡγεμῶν τῷ δήμῳ ἐπ' ἐκείνους ἐγένετο ὅθην δήπου καὶ
- 24 κόθορος ἐπικαλεῖται. δεῖ δέ, ὧ Ἰθηράμενες, ἄνδρα τὸν ἄξιον ζῆν οὐ προάγειν μὲν δεινὸν εἶναι εἰς πράγματα τοὺς συνόντας, ἂν δέ τι ἀντικόπη εὐθὺς μεταβάλλεσθαι, ἀλλ' ὥσπερ ἐν νηὶ διαπονεῖσθαι, ἕως ἂν εἰς οὖρον καταστῶσιν. εἰ δὲ μή, πῶς ἂν ἀφίκοιτό ποτε ἔνθα δεῖ, εἰ ἐπειδάν τι ἀνικόπη, εὐθὺς εἰς τάναντία πλέοιεν;
- 25 καὶ εἰσὶ μὲν δήπου πᾶσαι μεταβολαὶ πολιτειῶν θανατηφόροι, οὐ δὲ διὰ τὸ εὐμετάβολος εἶναι πλείστοις μὲν μεταίτιος εἶ ἐξ ὀλιγαρχίας ὑπὸ τοῦ δήμου ἀπωλωλέναι, πλείστοις δ' ἐκ δημοκρατίας ὑπὸ τῶν βελτιώων. οὗτος δὲ τοί ἐστιν ὃς καὶ ταχθεὶς ἀνελέσθαι ὑπὸ τῶν στρατηγῶν τοὺς καταδύντας Ἀθηναίων ἐν τῇ περὶ Λέσβου ναυμαχίᾳ αὐτὸς οὐκ ἀνελόμενος ὅμως τῶν στρατηγῶν κατηγορῶν ἀπέκ-
- 26 τεινεν αὐτούς, ἵνα αὐτὸς περισωθῆι. ὅστις γε μὴν φανερός ἐστι τοῦ μὲν πλεονεκτεῖν αἰεὶ ἐπιμελόμενος, τοῦ δὲ καλοῦ καὶ τῶν φηλων μὴδὲν ἐντρέπομενος, πῶς τούτου χροῖ ποτε φείσασθαι; πῶς δὲ οὐ φυλάξασθαι, εἰδόμενος αὐτοῦ τὰς μεταβολάς, ὡς μὴ καὶ ἡμᾶς

ταὐτὸ δυνασθῆ ποιῆσαι· ἡμεῖς οὖν τοῦτον ὑπάγομεν καὶ ὡς ἐπιβου-
λεύοντα καὶ ὡς προδιδόντα ἡμᾶς τε καὶ ὑμᾶς. ὡς δ' εἰκότα ποι-
οῦμεν, καὶ τάδ' ἐνοήσατε. καλλίστη μὲν γὰρ δῆπου δοκεῖ πολιτεία 27
εἶναι ἢ Λακεδαιμονίων· εἰ δὲ ἐκείνη ἐπιχειρήσειέ τις τῶν ἐφόρων
ἀντὶ τοῦ τοῖς πλείουσι πείθεσθαι φέγειν τε τὴν ἀρχὴν καὶ ἐναντι-
οῦσθαι τοῖς πρᾶττομένοις, οὐκ ἂν οἴεσθε αὐτὸν καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν
ἐφόρων καὶ ὑπὸ τῆς ἄλλης ἀπάσης πόλεως τῆς μεγίστης τιμωρίας
ἀξιωθῆναι· καὶ ὑμεῖς οὖν, ἐὰν σωφρονῆτε, οὐ τούτου ἀλλ' ὑμῶν
αὐτῶν φείσεσθε, ὡς οὔτος σωθεὶς μὲν πολλοὺς ἂν μέγα φροεῖν
ποιήσσει τῶν ἐναντία γιγνωσκόντων ὑμῖν, ἀπολόμιμος δὲ πάντων
καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει καὶ τῶν ἔξω ὑποτέμιοι ἂν τὰς ἐλλίδας.

Ὁ μὲν ταῦτ' εἰπὼν ἐκαθέζετο· Θηραμένης δὲ ἀναστάς ἔλεξεν 28
Ἄλλὰ πρῶτον μὲν μνησθήσομαι, ὧ ἄνδρες, ὃ τελευταῖον κατ' ἐμοῦ
εἶπε. φησὶ γὰρ με τοὺς στρατηγούς ἀποκιεῖναι κατηγοροῦντα. ἐγὼ
δὲ οὐκ ἤρχον δῆπου κατ' ἐκείων λόγου, ἀλλ' ἐκείνοι ἔφασαν προσ-
ταχθέν μοι ὑφ' ἑαυτῶν οὐκ ἀνελέσθαι τοὺς δυστυχοῦντας ἐν τῇ περι-
Λέσβου ναυμαχίᾳ. ἐγὼ δὲ ἀπολογούμενος ὡς διὰ τὸν χειμῶνα
οὐδὲ πλεῖν, μὴ ὅτι ἀναιρεῖσθαι τοὺς ἄνδρας δυνατὸν ἦν, ἔδοξα τῇ
πόλει εἰκότα λέγειν, ἐκείνοι δ' ἑαυτῶν κατηγορεῖν ἐφαίνοντο. φάσ-
κοντες γὰρ οἷόν τε εἶναι σῶσαι τοὺς ἄνδρας, προέμενοι αὐτοὺς ἀπο-
λέσθαι ἀποπλέοντες ὄχοντο. οὐ μέντοι θαυμάζω γε τὸ Κριτίαν πα- 29
ρανεροῦσθαι· ὅτε γὰρ ταῦτα ἦν, οὐ παρῶν ἐτύγχανεν, ἀλλ' ἐν Θετ-
ταλίᾳ μετὰ Προμηθέως δημοκρατίαν κατεσκεύαζε καὶ τοὺς πενέσ-
τας ὥπλιζεν ἐπὶ τοὺς δεσπότας. ὧν μὲν οὖν οὔτος ἐκεῖ ἔπρατε 30
μηδὲν ἐνθάδε γένοιτο. τάδε γε μέντοι ὁμολογῶ ἐγὼ τούτῳ, εἴ τις
ὑμᾶς μὲν τῆς ἀρχῆς βούλεται παῦσαι, τοὺς δ' ἐπιβουλεύοντας ὑμῖν
ἰσχυροὺς ποιεῖ, δίκαιον εἶναι τῆς μεγίστης αὐτὸν τιμωρίας τυγχά-
νειν· ὅστις μέντοι ὁ ταῦτα πρῶτων ἐστὶν οἶομαι ἂν ὑμᾶς κάλλιστα 31
κρίνειν, τὰ τε πεπραγμένα καὶ ἃ νῦν πρᾶττει ἕκαστος ἡμῶν εἰ κα-
τανοήσετε. οὐκοῦν μέχρι μὲν τοῦ ὑμᾶς τε καταστῆναι εἰς τὴν βου-
λείαν καὶ ἀρχὰς ἀποδειχθῆναι καὶ τοὺς ὁμολογουμένως συκοφάν-
τας ὑπάγεσθαι πάντες ταῦτ' ἐγγινώσκομεν· ἐπεὶ δὲ γε οὔτοι ἤρ-
ξαντο ἄνδρας καλοὺς τε κἀγαθοὺς συλλαμβάνειν, ἐκ τούτου κἀγὼ
ἠρξάμην τἀναντία τούτοις γινώσκειν. ἦδεν γὰρ ὅτι, ἀποθηγήσκον- 32

- τος μὲν Λέοντος τοῦ Σαλαμινίου, ἀνδρὸς καὶ ὄντος καὶ δοκοῦντος
 ἱκανοῦ εἶναι, ἀδικοῦντος δ' οὐδὲ ἓν, οἱ ἕμοιοι τούτῳ φοβήσονται,
 φοβούμενοι δὲ ἐναντίοι τῆδε τῆ πολιτεία ἔσονται· ἐγγίνωσκον δὲ ἔτι
 συλλαμβανομένου Νικηράτου τοῦ Νικίου, καὶ πλουσίου καὶ οὐδὲν
 33 πώποτε δημοτικὸν οὔτε αὐτοῦ οὔτε τοῦ πατρὸς πράξαντος, οἱ τοῦτῳ
 ἕμοιοι δυσμενεῖς ἡμῖν γενήσονται. ἀλλὰ μὴν καὶ Ἐπιφάντιος ὕφ'
 ἡμῶν ἀπολλυμένοι, ὃς ἐν τῷ πολέμῳ δύο τριήρεις εὐπλοῦσας
 παρέχετο, ἠπιστάμην ἔτι καὶ οἱ πρόθυμοι τῆ πόλει γεγεννημένοι
 πάντες ὑπόπτως ἡμῖν ἔξοιεν. ἀντεῖπον δὲ καὶ ἔτε τῶν μετοίκων
 ἓνα ἕκαστον λαβεῖν ἔφασαν χρῆναι· εὐδηλον γὰρ ἦν ἔτι τούτων
 ἀπολομένων καὶ οἱ μέτοικοι ἅπαντες πολέμοι τῆ πολιτεία ἔσονται.
- 34 ἀντεῖπον δὲ καὶ ἔτε τὰ ἔπλα τοῦ πλήρους παρηγοῦντο, οὐ νομίζων
 χρῆναι ἀσθενῆ τὴν πόλιν ποιεῖν· οὐδὲ γὰρ τοὺς Λακεδαιμονίους
 ἰώρων τούτου ἕνεκα βουλομένους περισῶσαι ἡμᾶς, ἔπως ὀλίγοι
 γενόμενοι μηδὲν δυναίμεθ' αὐτοὺς ὠφελεῖν· ἐξῆν γὰρ αὐτοῖς, εἰ
 τούτου γ' ἐδέοντο, καὶ μηδένα λιπεῖν ὀλίγον ἔτι χρόνον τῷ λιμῷ
- 35 πιέσαντας. οὐδέ γε τὸ φρουρὸς μισθοῦσθαι συνήρεσκέ μοι, ἐξὸν
 αὐτῶν τῶν πολιτῶν τοσοῦτους προσλαμβάνειν, ἕως ἡραδίως ἐμέλλομεν
 οἱ ἄρχοντες τῶν ἀρχομένων κρατήσειν. ἐπεὶ γε μὴν πολλοὺς
 ἰώρων ἐν τῆ πόλει τῆ ἀρχῇ τῆδε δυσμενεῖς, πολλοὺς δὲ φυγάδας
 γιγνομένους, οὐκ αὖ ἐδόκει μοι οὔτε Ἄνυτον οὔτε Ἀλκιβιάδην
 φυγαδεύειν· ἦδειν γὰρ ἔτι οὕτω γε τὸ ἀντίπαλον ἰσχυρὸν ἔσοιτο,
 εἰ τῷ μὲν πλήθει ἡγεμόνες ἱκανοὶ προσγενήσονται, τοῖς δ' ἡγεῖσθαι
- 36 βουλομένοις σύμμαχοι πολλοὶ φανήσονται. ὃ ταῦτα οὖν νοουθετῶν
 ἐν τῷ φανερώῳ πότερα εὐμενῆς ἂν δικαίως ἢ προδότης νομίζοιτο ;
 οὐχ οἱ ἐχθροὺς, ὧ Κριτία, κωλύοντες πολλοὺς ποιεῖσθαι, οὐδ'
 οἱ συμμάχους πλείστους διδάσκοντες κτᾶσθαι, οὗτοι τοὺς πολε-
 μίους ἰσχυροὺς ποιοῦσιν, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον οἱ ἀδίκως τε χρίγ-
 ματα ἀφαιρούμενοι καὶ τοὺς οὐδὲν ἀδικοῦντας ἀποκτείνοντες, οὗτοι
 εἰσιν οἱ καὶ πολλοὺς τοὺς ἐναντίους ποιοῦντες καὶ προδιδόντες οὐ
- 37 μόνον τοὺς φίλους, ἀλλὰ καὶ ἑαυτοὺς δι' αἰσχροκέρδειαν. εἰ δὲ μὴ
 ἄλλως γνωστὸν ἔτι ἀληθῆ λέγω, ὧδε ἐπισκέψασθε. πότερον οἶε-
 σθε Θρασύβουλον καὶ Ἄνυτον καὶ τοὺς ἄλλους φυγάδας ἢ ἐγὼ
 λέγω μᾶλλον ἂν ἐνθάδε βούλεσθαι γίγνεσθαι ἢ ἂ οὗτοι πράττου-

σιν ; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι νῦν μὲν αὐτοὺς νομίζειν συμμάχων πάντα
 μεστὰ εἶναι· εἰ δὲ τὸ κράτιστον τῆς πόλεως προσφιλῶς ἡμῖν εἶχε,
 χαλεπὸν ἂν ἠγεῖσθαι εἶναι καὶ τὸ ἐπιβαίνειν ποι τῆς χώρας. ἂ δ' 38
 αὐ εἶπεν ὡς ἐγὼ εἶμι οἶος ἀεὶ ποτε μεταβάλλεσθαι, κατανοήσατε
 καὶ ταῦτα. τὴν μὲν γὰρ ἐπὶ τῶν τετρακοσίων πολιτείαν καὶ αὐτὸς
 δήπου ὁ δῆμος ἐψηφίσατο, διδασκόμενος ὡς οἱ Λακεδαιμόνιοι
 πάσῃ πολιτείᾳ μᾶλλον ἂν ἢ δημοκρατίᾳ πιστεύσειαν. ἐπεὶ δέ γε 39
 ἐκεῖνοι μὲν οὐδὲν ἀνέσαν, οἱ δὲ ἀμφὶ Ἄριστοτέλην καὶ Μελάνθιον
 καὶ Ἀρίσταρχον στρατηγοῦντες φανεροὶ ἐγένοντο ἐπὶ τῷ χώματι
 ἔρμα τειχίζοντες, εἰς ὃ ἐβούλοντο τοὺς πολεμίους δεξάμενοι ἕφ'
 αὐτοῖς καὶ τοῖς ἐταίροις τὴν πόλιν ποιήσασθαι, εἰ ταῦτ' αἰσθόμε-
 νος ἐγὼ διεκόλυσσα, τοῦτ' ἐστὶ προδότην εἶναι τῶν φίλων ; ἀπο- 40
 καλεῖ δὲ κόθορνόν με, ὡς ἀμφοτέροις πειρώμενον ἀρμόττειν. ὅστις
 δὲ μηδετέροις ἀρέσκει, τοῦτον ὦ πρὸς τῶν θεῶν τί ποτε καὶ καλέσαι
 χρῆ ; σὺ γὰρ δὴ ἐν τῇ δημοκρατίᾳ πάντων μισοδημότατος ἐνομίζου,
 ἐν δὲ τῇ ἀριστοκρατίᾳ πάντων μισοχρηστότατος γεγένησαι. ἐγὼ δ', 41
 ὦ Κριτία, ἐκεῖνοις μὲν ἀεὶ ποτε πολεμῶ τοῖς οὐ πρόσθεν οἰομέ-
 νοις καλὴν ἂν δημοκρατίαν εἶναι, πρὶν καὶ οἱ δοῦλοι καὶ οἱ δι'
 ἀπορίαν δραχμῆς ἂν ἀποδόμενοι τὴν πόλιν αὐτῆς μετέχοιεν, καὶ
 τοῖσδέ γ' αὐ ἀεὶ ἐναντίος εἶμι οἱ οὐκ οἶονται καλὴν ἂν ἐγγενέσθαι
 ὀλιγαρχίαν, πρὶν εἰς τὸ ὑπ' ὀλίγων τυραννεῖσθαι τὴν πόλιν κατα-
 στήσειαν· τὸ μέντοι σὺν τοῖς δυναμένοις καὶ μεθ' ἵππων καὶ μετ'
 ἀσπίδων ὠφελεῖν διατάττειν τὴν πολιτείαν πρόσθεν ἄριστον ἠγοῦμην
 εἶναι καὶ νῦν οὐ μεταβάλλομαι. εἰ δ' ἔχεις εἶπεῖν, ὦ Κριτία, ὅπου 42
 ἐγὼ σὺν τοῖς δημοτικοῖς ἢ τυρανικοῖς τοὺς καλοὺς τε κάγαθούς
 ἀποστερεῖν πολιτείας ἐπεχείρησα, λέγε· ἐὰν γὰρ ἐλεγχθῶ ἢ νῦν ταῦτα
 πράττων ἢ πρότερον πώποτε πεποικῶς, ὁμολογῶ τὰ πάντων
 ἔσχατα παθῶν ἂν δικαίως ἀποθνήσκην.

*Ὡς δὲ εἰπὼν ταῦτα ἐπαύσατο καὶ ἡ βουλὴ δῆλῃ ἐγένετο εὐμε- 43
 νῶς ἐπιθορυβήσασα, γινὼς ὁ Κριτίας ὅτι εἰ ἐπιτρέψοι τῇ βουλῇ
 διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ, ἀναφεύξοιτο, καὶ τοῦτο οὐ βιωτὸν ἠγη-
 σάμενος, προσελθὼν καὶ διαλεχθεὶς τι τοῖς τριάκοντα ἐξῆλθε, καὶ
 ἐπιστῆναι ἐκέλευσε τοὺς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας φανερῶς τῇ βουλῇ
 ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις. πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἶπει· Ἐγὼ, ὦ βουλή, νο- 44

- μίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἷον δεῖ, ὅς ἂν ὄρων τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπη. καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. καὶ γὰρ οἶδε οἱ ἐφεστηχότες οὗ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερώς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχίλοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ἡμετέρας ψήφου, τῶν δ' ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίους εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτοῖ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς
- 45 θανατοῦμεν. ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης, ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἐστίαν καὶ εἶπεν Ἐγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἱκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτία εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὄντερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ κατα-
- 46 λόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι. καὶ τοῦτο μὲν, ἔφη, μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἄγνοῶ, ὅτι οὐδὲν μοι ἀρκέσει ἔδε ὁ βωμός, ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδείξαι, ὅτι οὗτοι οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπου ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοῦ ἀσεβέστατοι. ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες καλοὶ κἀγαθοί, θαναμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γιγνώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν
- 47 ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἢ τὸ ὑμῶν ἐκάστου. ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ τοὺς ἑνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην· ἐκεῖνοὶ δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου τοῦ θρασυτάτου τε καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας· Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένην τουτοῖ κατακεκριμένον κατὰ τὸν νόμον· ὑμεῖς δὲ λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες οὗ δεῖ τὰ ἐκ
- 48 τούτων πράττετε. ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν, εἶλκε μὲν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὁ Σάτυρος, εἶλκον δὲ οἱ ὑπηρέται. ὁ δὲ Θηραμένης ὥσπερ εἰκὸς καὶ θεοὺς ἐπεκαλεῖτο καὶ ἀνθρώπους καθορᾶν τὰ γιγνόμενα. ἡ δὲ βουλή ἡσυχίαν εἶχεν, ὄρωσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις ὁμοίους Σατύρῳ καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλῆρες τῶν φρουρῶν, καὶ οὐκ ἄγνοοῦντες ὅτι ἐγχειρίδια ἔχοντες παρήσαν.
- 49 οἱ δ' ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς μάλα μεγάλη τῇ φωνῇ δηλοῦντα ὅσα ἔπασχε. λέγεται δὲ ἐν ῥῆμα καὶ τοῦτο αὐτοῦ. ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος ὅτι οἰμώξοιτο, εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο· Ἄν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρ', ἔφη, οἰμώξομαι; καὶ ἐπεὶ γε ἀποθνήσκειν

ἀναγκαζόμενος τὸ κώνειον ἔπιε, τὸ λειπόμενον ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν· *Κριτία τοῦτ' ἔστω τῷ καλῷ, καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι ταῦτα ἀποφθέγματα οὐκ ἀξιόλογα, ἐκεῖνο δὲ κρινω τοῦ ἀνδρὸς ἀγαστόν, τὸ τοῦ θανάτου παρεστηκότος μῆτε τὸ φρόνιμον μῆτε τὸ παιγνιώδες ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Κατάλυσις τῆς ἀρχῆς τῶν τριάκοντα.

Θηραμένης μὲν δὴ οὕτως ἀπέθανεν οἱ δὲ τριάκοντα, ὡς ἐξὸν ἦδη αὐτοῖς τυραννεῖν ἀδεῶς, προεῖπον μὲν τοῖς ἔξω τοῦ καταλόγου μὴ εἰσιεῖναι εἰς τὸ ἄστυ, ἦγον δὲ ἐκ τῶν χωρίων, ἴν' αὐτοὶ καὶ οἱ φίλοι τοὺς τούτων ἀγροὺς ἔχουεν. φευγόντων δὲ εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ ἐπεῦθεν πολλοὺς ἄγοντες ἐπέπλησαν καὶ τὰ Μέγαρα καὶ τὰς Θήβας τῶν ὑποχωρούντων.

Ἐκ δὲ τούτου Θρασύβουλος ὀρμηθεὶς ἐκ Θηβῶν ὡς σὺν ἑβδόμηκοντα Φυλῆν χωρίον καταλαμβάνει ἰσχυρόν. οἱ δὲ τριάκοντα ἐβοήθουν ἐκ τοῦ ἄστεως σὺν τε τοῖς τρισχιλίοις καὶ σὺν τοῖς ἰππεῦσι καὶ μάλ' εὐημερίας οὔσης. ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο, εὐθὺς μὲν θρασυνομέμοί τινες τῶν νέων προσέβαλον πρὸς τὸ χωρίον, καὶ ἐποίησαν μὲν οὐδέν, τραύματα δὲ λαβόντες ἀπῆλθον. βουλομένων δὲ τῶν τριάκοντα ἀποτειχίζειν, ὅπως ἐκπολιορκήσειαν αὐτοὺς ἀποκλείσαντες τὰς ἐφόδους τῶν ἐπιτηδείων, ἐπιγίγνεται τῆς νυκτὸς χιῶν παμπληθῆς καὶ τῆ ὑστεραία. οἱ δὲ κρυόμενοι ἀπῆλθον εἰς τὸ ἄστυ, μάλα συγχοὺς τῶν σκενοφόρων ὑπὸ τῶν ἐκ φυλῆς ἀποβαλόντες. γινώσκοντες δὲ ὅτι καὶ ἐκ τῶν ἀγρῶν λεηλατήσοιεν, εἰ μὴ τις φυλακὴ ἔσοιτο, διαπέμπουσιν εἰς τὰς ἐσχατίας ἕσον πεντεκαίδεκα στάδια ἀπὸ Φυλῆς τοὺς τε Λακωνικοὺς πλὴν ὀλίγων φρουροὺς καὶ τῶν ἰππέων δύο φυλάς. οὗτοι δὲ στρατοπεδευσάμενοι ἐν χωρίῳ λασίῳ ἐφύλαττον. ὁ δὲ Θρασύβουλος, ἦδη συνειλεγμένων εἰς τὴν Φυλῆν περὶ ἑπτακοσίους, λαβὼν αὐτοὺς καταβαίνει τῆς νυκτὸς· θέμενος δὲ τὰ ἔπλα ἕσον τρία ἢ τέτταρα στάδια ἀπὸ τῶν φρουρῶν

- 6 ἡσυχίαν εἶχεν. ἐπεὶ δὲ πρὸς ἡμέραν ἐγίγγετο, καὶ ἤδη ἀνίσταντο ἔποι ἐδεῖτο ἕκαστος. . . ἀπὸ τῶν ὅπλων, καὶ οἱ ἵπποκόμοι ψήχοντες τοὺς ἵππους πρόφρον ἐποίουν, ἐν τούτῳ ἀναλαβόντες οἱ περὶ Θρασύβουλον τὰ ὅπλα δρόμῳ προσέπιπτον καὶ ἔστι μὲν οὖς αὐτῶν κατέβαλον, πάντας δὲ τρεψάμενοι ἐδίωξαν ἐξ ἧ ἐπιτὰ στάδια, καὶ ἀπέκτειναν τῶν μὲν ὀπλιτῶν πλεόν ἢ εἴκοσι καὶ ἑκατόν, τῶν δὲ ἱππέων Νικόστρατόν τε τὸν καλὸν ἐπικαλούμενον, καὶ ἄλ-
- 7 λους δὲ δύο, ἔτι καταλαβόντες ἐν ταῖς εὐναῖς. ἐπαναχωρήσαντες δὲ καὶ τροπαῖον στησάμενοι καὶ συσκευασάμενοι ὅπλα τε ὅσα ἔλαβον καὶ σκευὴ ἀπῆλθον ἐπὶ Φυλῆς, οἱ δὲ ἐξ ἄστεως ἱππεῖς βοηθήσαντες τῶν μὲν πολεμίων οὐδένα ἔτι εἶδον, προσμείναντες δ' ἕως τοὺς νεκροὺς ἀνείλκοντο οἱ προσήγοντες ἀνεχώρησαν εἰς ἄστυ.
- 8 ἔκ δὲ τούτου οἱ τριάκοντα, οὐκέτι νομίζοντες ἀσφαλῆ σφίσι τὰ πράγματα, ἐβουλήθησαν Ἐλευσίνα ἐξειδιώσασθαι, ὥστε εἶναι σφίσι καταφυγὴν, εἰ δεήσειε. καὶ παραγγείλαντες τοῖς ἱππεῦσιν ἦλθον εἰς Ἐλευσίνα Κριτίας τε καὶ οἱ ἄλλοι τῶν τριάκοντα· ἐξέτασίν τε ποιήσαντες ἐν τοῖς ἱππεῦσι, φάσκοντες εἰδέναί βούλεσθαι πόσοι εἶεν καὶ πόσης φυλακῆς προσδεήσονται, ἐκέλευον ἀπογράφεσθαι πάντας· τὸν δὲ ἀπογραφάμενον ἀεὶ διὰ τῆς πυλίδος ἐπὶ τὴν θάλατταν ἐξίεναι. ἐπὶ δὲ τῷ αἰγιαλῷ τοὺς μὲν ἱππέας ἔνθεν καὶ ἔνθεν κατέστησαν, τὸν δ' ἐξίοντα ἀεὶ οἱ ὑπηρέται συνέδουν. ἐπεὶ δὲ πάντες συνειλημμένοι ἦσαν, Αυσίμαχον τὸν ἵππαρχον ἐκέλευον ἀναγαγόντα
- 9 παραδοῦναι αὐτοὺς τοῖς ἔνδεκα. τῇ δ' ὑστεραία εἰς τὸ Ὀριδεῖον παρεκάλεσαν τοὺς ἐν τῷ καταλόγῳ ὀπλίτας καὶ τοὺς ἄλλους ἱππέας. ἀναστάς δὲ Κριτίας ἔλεξεν. Ἡμεῖς, ἔφη, ὦ ἄνδρες, οὐδὲν ἦιτον ὑμῖν κατασκευάζομεν τὴν πολιτείαν ἢ ἡμῖν αὐτοῖς. δεῖ οὖν ὑμᾶς, ὥσπερ καὶ τιμῶν μεθέξετε, οὕτω καὶ τῶν κινδύνων μετέχειν. τῶν οὖν συνειλημμένων Ἐλευσινίων καταψηφιστέον ἐστίν, ἵνα ταῦτα ἡμῖν καὶ θαρρήτε καὶ φοβῆσθε. δείξας δὲ τι
- 10 χωρίον, εἰς τοῦτο ἐκέλευε φανεράν φέρειν τὴν ψῆφον. οἱ δὲ Αἰακωνικοὶ φρουροὶ ἐν τῷ ἡμίσει τοῦ Ὀριδεῖου ἐξωπλισμένοι ἦσαν ἦν δὲ ταῦτα ἀρεστά καὶ τῶν πολιτῶν οἷς τὸ πλεονεκεῖν μόνον ἔμελεν.

Ἐκ δὲ τούτου λαβὼν ὁ Θρασύβουλος τοὺς ἀπὸ Φυλῆς περὶ

χιλίους ἤδη συνειλεγμένους, ἀφικνεῖται τῆς νυκτὸς εἰς τὸν Πει-
 ραιᾶ. οἱ δὲ τριάκοντα ἐπεὶ ἤσθοντο ταῦτα, εὐθὺς ἐβοήθουν σὺν τε
 τοῖς Αἰακωνικοῖς καὶ σὺν τοῖς ἰππεῦσι καὶ τοῖς ὀπλίταις· ἔπειτα ἐχώ-
 ρουν κατὰ τὴν εἰς τὸν Πειραιᾶ ἀμαξιτὸν ἀναφέρονσαν. οἱ δὲ ἀπὸ 11
 Φυλῆς ἔτι μὲν ἐπεχείρησαν μὴ ἀνιέναι αὐτούς, ἐπεὶ δὲ μέγας ὁ
 κύκλος ὢν πολλῆς φυλακῆς ἐδόκει δεῖσθαι οὐπω πολλοῖς οὔσι,
 συνεσπειράθησαν ἐπὶ τὴν Μουνιχίαν. οἱ δ' ἐκ τοῦ ἄσπεως εἰς τὴν
 Ἰσποδάμειον ἀγορὰν ἐλθόντες πρῶτον μὲν συνετάξαντο, ὥστε ἐμ-
 πλῆσαι τὴν ὁδὸν ἢ φέροι πρὸς τε τὸ ἱερὸν τῆς Μουνιχίας Ἀρτέ-
 μιδος καὶ Βενδίδειον· καὶ ἐγένοντο βᾶθος οὐκ ἔλαττον ἢ ἐπὶ
 πεντήκοντα ἀσπίδων. οὕτω δὲ συντεταγμένοι ἐχώρουν ἄνω.
 οἱ δὲ ἀπὸ Φυλῆς ἀντεπέπλησαν μὲν τὴν ὁδόν, βᾶθος δὲ οὐ 12
 πλέον ἢ εἰς δέκα ὀπλίτας ἐγένοντο. ἐτάχθησαν μέντοι ἐπ' αὐτοῖς
 πελοπόροί τε καὶ ψιλοὶ ἀκοντισταί, ἐπὶ δὲ τούτοις οἱ πετρο-
 βόλοι. οὗτοι μέντοι συγροὶ ἦσαν· καὶ γὰρ αὐτόθεν προσεγέ-
 νοντο. ἐν ᾧ δὲ προσῆσαν οἱ ἐναντίοι, Θρασύβουλος τοὺς μεθ'
 αὐτοῦ θέσθαι κελεύσας τὰς ἀσπίδας καὶ αὐτὸς θέμενος, τὰ δ'
 ἄλλα ἔπλα ἔχων, κατὰ μέσον στάς ἔλεξεν· Ἄνδρες πολῖται, τοὺς 13
 μὲν διδάξαι, τοὺς δὲ ἀναμῆσαι ἡμῶν βούλομαι ὅτι εἰσὶ τῶν προ-
 αίωντων οἱ μὲν τὸ δεξιὸν ἔχοντες οὗς ἡμεῖς ἡμέραν πέμπτην τρε-
 ψάμενοι ἐδιώξατε, οἱ δ' ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου ἔσχατοι, οὗτοι δὲ οἱ
 τριάκοντα, οἱ ἡμᾶς καὶ πόλεως ἀπεστέρον· οὐδὲν ἀδικούντας καὶ
 οἰκιῶν ἐξήλαντον καὶ τοὺς φιλάτους τῶν ἡμετέρων ἀπεσημαίνοντο·
 ἀλλὰ νῦν τοι παραγεγένηται οὗ οὗτοι μὲν οὔποτε ᾤοντο, ἡμεῖς δὲ
 δεῖ ἠγχομέεθα. ἔχοντες γὰρ ἔπλα μὲν ἐναντίοι αὐτοῖς καθέσταμεν 14
 οἱ δὲ θεοί, ὅτι ποτὲ καὶ δειπνούντες συναλαμβανόμεθα καὶ καθεύ-
 δοντες καὶ ἀγοράζοντες, οἱ δὲ καὶ οὐχ ἔπως ἀδικούντες, ἀλλ' οὐδ'
 ἐπιδημοῦντες ἐφρυγαδούμεθα, νῦν φανερωῶς ἡμῖν συμμαχοῦσι. καὶ
 γὰρ ἐν εὐδία χειμῶνα ποιοῦσιν, ὅταν ἡμῖν συμφέρῃ, καὶ ὅταν ἐγ-
 χειρῶμεν, πολλῶν ὄντων ἐναντίων ὀλίγοις οὔσι τροπαῖα ἴστασθαι
 διδάσσι· καὶ νῦν δὲ κεκομίσασιν ἡμᾶς εἰς χωρίον ἐν ᾧ οὗτοι μὲν 15
 οὔτε βάλλειν οὔτε ἀκοντίζειν ὑπὲρ τῶν προτεταγμένων διὰ τὸ πρὸς
 ὄρθιον ἵεσαι δύνανται· ἄν, ἡμεῖς δὲ εἰς τὸ κάταντες καὶ δόρατα ἀφι-
 έντες καὶ ἀκόντια καὶ πέτρους ἐξιζόμεθά τε αὐτῶν καὶ πολλοὺς

- 16 κατατρώσομεν. καὶ ᾤετο μὲν ἂν τις δείρσειν τοῖς γε πρωτοστάταις ἐκ τοῦ ἴσου μάχεσθαι· νῦν δέ, ἂν ὅτι εἷς, ὥσπερ προσήκει, προθύμως ἀφιῆτε τὰ βέλη, ἀμαρτήσεται μὲν οὐδεὶς ὧν γε μεστὴ ἡ ὁδός, φυλαττόμενοι δὲ δραπετεύσουσιν ἀεὶ ὑπὸ ταῖς ἀσπίσιν ὥστε ἐξέσται ὥσπερ τυφλοὺς καὶ τύπτειν ἔπου ἂν βουλόμεθα καὶ ἐναλλομέ-
- 17 νους ἀνατρέπειν. ἀλλ', ὧ ἄνδρες, οὕτω χερὶ ποιεῖν ὅπως ἕκαστός τις ἑαυτῶ συνέσειται τῆς νίκης αἰτιώτατος ὧν. αὕτη γὰρ ἡμῖν, ἂν θεὸς θέλῃ, νῦν ἀποδώσει καὶ πατρίδα καὶ οἴκους καὶ ἐλευθερίαν καὶ τιμὰς καὶ παῖδας, οἷς εἰσί, καὶ γυναῖκας. ὧ μακάριοι δῆτα, οἳ ἂν ἡμῶν νικήσαντες ἐπίδωσι τὴν πασῶν ἡδίστην ἡμέραν. εὐδαίμων δὲ καὶ ἂν τις ἀποθάνῃ· μνημείου γὰρ οὐδεὶς οὕτω πλούσιος ὧν καλοῦ τεύξεται. ἐξάρξω μὲν οὖν ἐγὼ ἡνίκ' ἂν καιρὸς ἦ παιᾶνα· ὅταν δὲ τὸν Ἐννάλιον παρακαλέσωμεν, τότε πάντες ὁμοθυμαδὸν ἀνθ' ὧν ὑβρίσθημεν τιμωρώμεθα τοὺς ἄνδρας.
- 18 Ταῦτα δ' εἰπὼν καὶ μεταστραφείς πρὸς τοὺς ἐναντίους ἡσυχίαν εἶχε· καὶ γὰρ ὁ μάντις παρήγγελλεν αὐτοῖς μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι, πρὶν τῶν σφετέρων ἢ πέσοι τις ἢ τρωθεῖη· ἐπειδὴν μέντοι τοῦτο γένηται, ἡγησόμεθα μὲν, ἔφη, ἡμεῖς, νίκη δ' ὑμῖν ἔσται ἐπο-
- 19 μένοις, ἐμοὶ μέντοι θάνατος, ὡς γέ μοι δοκεῖ. καὶ οὐκ ἐφρεύσατο, ἀλλ' ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὅπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος, ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθαπται τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἳ δ' ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὀμαλοῦ. ἀπέθανον δ' ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἰαπόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρομίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ' ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. καὶ τὰ μὲν ὅπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν, προσιώντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο.
- 20 Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, μάλ' εὐφρονος ὢν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν· Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε; ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πρόποτε ἐποιήσαμεν, μετεσχίζαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιαῶν καὶ ἑορτῶν τῶν καλλίστων καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ συστραυῖται, καὶ πολλὰ μεθ' ὑμῶν κενανδυνεύ-

καμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας. πρὸς θεῶν πατρῶων καὶ 21
μητρῶων καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἐταιρείας, πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις, αἰδοῦμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἀμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἱ ἰδίων κερδέων ἕνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὀκτὼ μηνσὶν ἢ πάντες Πελοποννήσιοι δέκα ἔτη πολεμοῦντες. ἔξδ' ὃν ἡμῖν ἐν εἰρήνῃ πολι- 22
τεύεσθαι, οὗτοι τὸν πάντων αἰσχιστόν τε καὶ χαλεπώτατον καὶ ἀνοσιώτατον καὶ ἔχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσιν. ἀλλ' εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε ὅτι καὶ τῶν νῦν ὑφ' ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ἡμεῖς ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἔστιν οὗς πολλὰ κατεδακρῦσαμεν.

Ὁ μὲν τοιαῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες καὶ διὰ τὸ τοιαῦτα προσακούειν τοὺς μεθ' ἑαυτῶν ἀπήγαγον εἰς τὸ ἄστυ. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ 23
οἱ μὲν τριάκοντα πάντῃ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι συνεκάθηρτο ἐν τῷ συνεδρίῳ τῶν δὲ τρισχιλίων ἔπου ἕκαστοι τεταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους. ἔσοι μὲν γὰρ ἐπεποιήσεσάν τι βιαιότερον καὶ ἐφοβοῦντο, ἐντόνως ἔλεγον ὡς οὐ χρεῖη καθυφίεσθαι τοῖς ἐν Πειραιαίῃ· ἔσοι δὲ ἐπίστευον μηδὲν ἠδικηκέναι, αὐτοῖ τε ἀνελογίζοντο καὶ τοὺς ἄλλους ἐδίδασκον ὡς οὐδὲν δέοντο τούτων τῶν κακῶν, καὶ τοῖς τριάκοντα οὐκ ἔφασαν χρῆναι πείθεσθαι οὐδ' ἐπιτρέπειν ἀπολλύναι τὴν πόλιν. καὶ τὸ τελευταῖον ἐψηφίσαντο ἐκείνους μὲν καταπαῦσαι, ἄλλους δὲ ἐλέσθαι. καὶ εἴλοντο δέκα, ἓνα ἀπὸ φυλῆς.

Καὶ οἱ μὲν τριάκοντα Ἐλευσινιάδε ἀπῆλθον· οἱ δὲ δέκα τῶν ἐν 24
ἄστυ μάλᾳ τεταραγμένων καὶ ἀπιστούντων ἀλλήλοις σὺν τοῖς ἰππάρχοις ἐπεμέλοντο. ἔξεκάθευδον δὲ καὶ οἱ ἰππεῖς ἐν τῷ Ὠιδείῳ, τοὺς τε ἵππους καὶ τὰς ἀσπίδας ἔχοντες, καὶ δι' ἀπιστίαν ἐφώδευον τὸ μὲν ἀφ' ἐσπέρας σὺν ταῖς ἀσπίσι κατὰ τὰ τεῖχη, τὸ δὲ πρὸς ὄρθρον σὺν τοῖς ἵπποις, αἰεὶ φοβούμενοι μὴ ἐπεισπέσοιεν τινες αὐτοῖς τῶν ἐκ τοῦ Πειραιῶς. οἱ δὲ πολλοὶ τε ἤδη ὄντες καὶ παντοδα- 25
ποί, ἔπλα ἐποιοῦντο, οἱ μὲν ξύλινα, οἱ δὲ οἰσύνια, καὶ ταῦτα ἐλευκοῦντο. πρὶν δὲ ἡμέρας δέκα γενέσθαι, πιστὰ δόντες, οἵτινες συμπολεμήσειαν, καὶ εἰ ξένοι εἶεν, ἰσοτέλειαν ἔσεσθαι, ἐξῆσαν πολλοὶ

μὲν ὀπλίται, πολλοὶ δὲ γυμνήτες· ἐγένοντο δὲ αὐτοῖς καὶ ἱππεῖς
 ὥσθι ἐβδομήκοντα· προνομίᾳ δὲ ποιούμενοι, καὶ λαμβάνοντες ξύ-
 26 λα καὶ ὀπώραν, ἐκάθηνδον πάλιν ἐν Πειραιεῖ. τῶν δ' ἐκ τοῦ ἄστεως
 ἄλλος μὲν οὐδείς σὺν ἔπλοις ἐξήει, οἱ δὲ ἱππεῖς ἔστιν ὅτι καὶ λη-
 στὰς ἐχειροῦντο τῶν ἐκ Πειραιῶς, καὶ τὴν φάλαγγα αὐτῶν ἐκα-
 κούρουον. περιέτυχον δὲ καὶ τῶν Αἰξωνέων τισὶν εἰς τοὺς αὐτῶν
 ἀγρούς ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια πορευομένοις· καὶ τούτους Αὐσίμαχος ὁ
 ἵππαρχος ἀπέσφαξε, πολλὰ λιτανεύοντας καὶ πολλῶν χαλεπῶς φε-
 27 ρόντων ἱππέων. ἀνταπέκτειναν δὲ καὶ οἱ ἐν Πειραιεῖ τῶν ἱππέων
 ἐπ' ἀγροῦ λαβόντες Καλλίστρατον φυλῆς Λεοντίδος. καὶ γὰρ ἤδη
 μέγα ἐφρόνον, ὥστε καὶ πρὸς τὸ τεῖχος τοῦ ἄστεως προσέβαλλον.
 εἰ δὲ καὶ τοῦτο δεῖ εἰπεῖν τοῦ μηχανοποιῦ τοῦ ἐν τῷ ἄστει, ὃς
 ἐπεὶ ἔγνω ὅτι κατὰ τὸν ἐκ Ἀνκείου δρόμον μέλλοιεν τὰς μηχανὰς
 προσάγειν, τὰ ζεύγη ἐκέλευσε πάντα ἀμαξιαίους λίθους ἄγειν καὶ
 καταβάλλειν ὅπου ἕκαστος βούλοιο τοῦ δρόμου. ὥς δὲ τοῦτο
 28 ἐγένετο, πολλὰ εἰς ἕκαστος τῶν λίθων πράγματα παρεῖχε. πεμ-
 πόντων δὲ πρέσβεις εἰς Αἰακεδαίμονα τῶν μὲν τριάκοντα ἐξ Ἐλεν-
 σῆνος, τῶν δ' ἐν τῷ καταλόγῳ ἐξ ἄστεως, καὶ βοηθῆσθαι κελεύον-
 των, ὥς ἀφεστηκότος τοῦ δήμου ἀπὸ Αἰακεδαίμωνίων, Αὐσανδρος
 λογισάμενος ὅτι οἷόν τε εἴη ταχὺ ἐκπολιορκῆσαι τοὺς ἐν τῷ Πει-
 ραιεῖ κατὰ τε γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, εἰ τῶν ἐπιτηδείων ἀποκλει-
 σθείησαν, συνέπραξεν ἑκατὸν τε τάλαντα αὐτοῖς δανεισθῆναι, καὶ
 αὐτὸν μὲν κατὰ γῆν ἀροιστήν, Αἴβυν δὲ τὸν ἀδελφὸν ναυαρχοῦντα
 29 ἐκπεμφθῆναι. καὶ ἐξελθὼν αὐτὸς μὲν Ἐλενσῆνάδε συνέλεγεν ὀπλί-
 τας πολλοὺς Πελοποννησίους· ὁ δὲ ναύαρχος κατὰ θάλατταν ἐφύ-
 λαττεν ὅπως μηδὲν εἰσπλέοι αὐτοῖς τῶν ἐπιτηδείων· ὥστε ταχὺ
 πάλιν ἐν ἀπορίᾳ ἦσαν οἱ ἐν Πειραιεῖ, οἱ δ' ἐν τῷ ἄστει πάλιν αὖ
 μέγα ἐφρόνον ἐπὶ τῷ Αὐσάνδρῳ. οὕτω δὲ προχωροῦντων Παν-
 σανίας ὁ βασιλεὺς φρονήσας Αὐσάνδρῳ, εἰ κατειργασμένος ταῦτα
 ἅμα μὲν εὐδοκίμησοι, ἅμα δὲ ἰδίας ποιήσοιτο τὰς Ἀθήνας, πέ-
 30 σας τῶν ἐφόρων τρεῖς ἐξάγει φρουράν. συνείποντο δὲ καὶ οἱ σύμ-
 μαχοι πάντες πλὴν Βοιωτῶν καὶ Κορινθίων· οὗτοι δὲ ἔλεγον μὲν
 ὅτι οὐ νομίζουσιν εὐδοκεῖν ἂν στρατενόμενοι ἐπ' Ἀθηναίους μη-
 δὲν παράσπονδον ποιοῦντας. ἔπραττον δὲ ταῦτα, ὅτι ἐγίγνωσκον

Λακεδαιμονίου βουλόμενος τὴν τῶν Ἀθηναίων χώραν οἰκίαν
 καὶ πιστὴν ποιήσασθαι. ὁ δὲ Πανσανίας ἐστρατοπεδεύσατο μὲν ἐν
 τῷ Ἀλιπέδῳ καλουμένῳ πρὸς τῷ Πειραιεῖ δεξιὸν ἔχων κέρας,
 Ἀύσανδρος δὲ σὺν τοῖς μισθοφόροις τὸ εὐώνυμον. πέμπων δὲ πρέσ- 31
 βεις ὁ Πανσανίας πρὸς τοὺς ἐν Πειραιεῖ ἐκέλευεν ἀπίναι ἐπὶ τὰ
 ἑαυτῶν ἐπεὶ δ' οὐκ ἐλείθοντο, προσέβαλλεν ἄσπον ἀπὸ βοῆς ἔνε-
 κεν, ἕπως μὴ δῆλος εἴη εὐμενῆς αὐτοῖς ὢν. ἐπεὶ δ' οὐδὲν ἀπὸ τῆς
 προσβολῆς πράξας ἀπῆλθε, τῇ δὲ ὑστεραία λαβὼν τῶν μὲν Λα-
 κεδαιμονίων δύο μόρας, τῶν δὲ Ἀθηναίων ἰππέων τρεῖς φυλάς,
 παρηγήθεν ἐπὶ τὸν κωφὸν λιμένα, σκοπῶν πῆ εὐαποτειχιστότατος
 εἴη ὁ Πειραιεύς. ἐπεὶ δὲ ἀπίοντος αὐτοῦ προσέθεόν τινες καὶ πράγ- 32
 ματα αὐτῷ παρεῖχον, ἀχθεσθεὶς παρήγγειλε τοὺς μὲν ἰππέας ἑλᾶν
 εἰς αὐτοὺς ἐνέντας, καὶ τὰ δέκα ἀφ' ἧβης συνέπεσθαι· σὺν δὲ τοῖς
 ἄλλοις αὐτὸς ἐπηκολούθει. καὶ ἀπέκτειναν μὲν ἑγγὺς τριάκοντα τῶν
 ψιλῶν, τοὺς δ' ἄλλους κατεδίωξαν πρὸς τὸ Πειραιοῖ θέατρον. ἐκεῖ 33
 δὲ ἔτυχον ἐξοπλιζόμενοι οἳ τε πελτασταὶ πάντες καὶ οἱ ὀπλίται τῶν
 ἐκ Πειραιῶς. καὶ οἳ μὲν ψιλοὶ εὐθὺς ἐκδραμόντες ἠκόντιζον, ἔβαλ-
 λον, ἐτόξευον, ἐσφενδόων· οἳ δὲ Λακεδαιμόνιοι, ἐπεὶ αὐτῶν πολ-
 λοὶ ἐπιτρόσκοντο, μάλα πιεζόμενοι ἀνεχώρουν ἐπὶ πόδα· οἳ δ' ἐν
 τούτῳ πολὺ μᾶλλον ἐπέκειντο. ἐνταῦθα καὶ ἀποθνήσκει Χαίρων τε
 καὶ Θίβραχος, ἄμφω πολεμάρχῳ, καὶ Λακράτης ὁ ὀλυμπιονίκης
 καὶ ἄλλοι οἳ τεθαμμένοι Λακεδαιμονίων πρὸ τῶν πυλῶν ἐν Κερα- 34
 μεικῷ. ὄρῳν δὲ ταῦτα ὁ Θρασύβουλος καὶ οἳ ἄλλοι ὀπλίται, ἐβο-
 ῆθουν, καὶ ταχὺν παρετάξαντο πρὸ τῶν Ἀλῶν ἐπ' ὀκτῶ. ὁ δὲ Παν-
 σανίας μάλα πιεσθεὶς καὶ ἀναχωρήσας ἄσπον στάδια τέτταρα ἢ πέντε
 πρὸς λόφον τινά, παρήγγειλε τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ἄλλοις
 συμμάχοις ἐπιχωρεῖν πρὸς ἑαυτόν. ἐκεῖ δὲ συνταξάμενος παντελῶς
 βαθεῖαν τὴν φάλαγγα ἤγεν ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους. οἳ δ' εἰς χεῖρας
 μὲν ἐδέξαντο, ἔπειτα δὲ οἳ μὲν ἐξεώσθησαν εἰς τὸν ἐν ταῖς Ἀλαῖς
 πηλόν, οἳ δὲ ἐνέκλιναν· καὶ ἀποθνήσκουσιν αὐτῶν ὡς πενήτηκοντα
 καὶ ἑκατόν. ὁ δὲ Πανσανίας τροπαῖον στησάμενος ἀνεχώρησε· καὶ 35
 οὐδ' ὡς ὤργιζετο αὐτοῖς, ἀλλὰ λάθρα πέμπων ἐδίδασκε τοὺς ἐν
 Πειραιεῖ οἷα χεῖρ λέγοντας πρέσβεις πέμπειν πρὸς ἑαυτόν καὶ τοὺς
 παρόντας ἐφόρους. οἳ δ' ἐλείθοντο. διίστη δὲ καὶ τοὺς ἐν τῷ ἄστει

καὶ ἐκέλευε πρὸς σφᾶς προσίεσθαι ὡς πλείστους συλλεγομένους, λέγοντας ὅτι οὐδὲν δέονται τοῖς ἐν τῷ Πειραιεῖ πολεμεῖν, ἀλλὰ διαλυθέντες κοινῇ ἀμφοτέροι Αἰακεδαιμονίοις φίλοι εἶναι. ἡδέως δὲ
 36 ταῦτα καὶ Νανκλείδας ἔφορος ὢν συνήζουεν. ὥσπερ γὰρ νομίζεται σὺν βασιλεῖ δύο τῶν ἐφόρων συστρατεύεσθαι, καὶ τότε παρῆν οὗτός τε καὶ ἄλλος, ἀμφοτέροι τῆς μετὰ Πανσανίου γνώμης ὄντες μᾶλλον ἢ τῆς μετὰ Αὐσανδρου. διὰ ταῦτα οὖν καὶ εἰς τὴν Αἰακεδαίμονα προθύμως ἔπεμπον τοὺς τ' ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἔχοντας τὰς πρὸς Αἰακεδαιμονίους σπονδὰς καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν ἐν ἄστει
 37 ἰδιώτας, Κηφισοφῶντά τε καὶ Μέλητον. ἐπεὶ μέντοι οὗτοι ὄχοντο εἰς Αἰακεδαίμονα, ἔπεμπον δὴ καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ κοινοῦ ἐκ τοῦ ἄστεως λέγοντας ὅτι αὐτοὶ μὲν παραδιδόασιν καὶ τὰ τεῖχη ἃ ἔχουσι καὶ σφᾶς αὐτοὺς Αἰακεδαιμονίοις χρῆσθαι ὅ,τι βούλονται· ἀξιοῦν δ' ἔφασαν καὶ τοὺς ἐν Πειραιεῖ, εἰ φίλοι φασὶν εἶναι Αἰακεδαιμο-
 38 νόις, παραδιδόναι τὸν τε Πειραιᾶ καὶ τὴν Μονηχίαν. ἀκούσαστες δὲ πάντων αὐτῶν οἱ ἔφοροι καὶ οἱ ἐκκλητικοί, ἐξέπεμψαν πεντεκαίδεκα ἄνδρας εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ἐπέταξαν σὺν Πανσανίᾳ διαλλάξαι ἅπη δύναιτο κάλλιστα. οἱ δὲ διήλλαξαν ἐφ' ᾧτε εἰρήνην μὲν ἔχειν ὡς ἀπιέναι δὲ ἐπὶ τὰ ἐναντῶν ἕκαστον πλὴν τῶν τριάκοντα καὶ τῶν ἑνδεκά καὶ τῶν ἐν Πειραιεῖ ἀρξάντων δέκα. εἰ δὲ τινες φοβοῖντο
 39 τῶν ἐξ ἄστεως, ἔδοξεν αὐτοῖς Ἐλενοῖνα κατοικεῖν. τούτων δὲ περὶ ἀνθέντων Πανσανίας μὲν διῆκε τὸ στρατεύμα, οἱ δ' ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνεκλήθοντες σὺν τοῖς ἔπλοις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἔθυσαν τῇ Ἀθηνᾷ. ἐπεὶ δὲ κατέβησαν ἐκκλησίαν ἐποίησαν οἱ στρατηγοί.
 40 ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν· Ὑμῖν, ἔφη, ὦ ἐκ τοῦ ἄστεως ἄνδρες, συμβουλευέω ἐγὼ γινῶναι ὑμᾶς αὐτούς. μάλιστα δ' ἂν γνοίητε, εἰ ἀναλογίσασθε ἐπὶ τίνι ὑμῖν μέγα φρονητέον ἐστίν, ὥστε ἡμῶν ἄρχειν ἐπιχειρεῖν. πότερον δικαιοτέροί ἐστε; ἀλλ' ὁ μὲν δήμος πενέστερος ἡμῶν ὢν οὐδὲν πώποτε ἕνεκα χρημάτων ὑμᾶς ἠδίκησεν· ὑμεῖς δὲ πλουσιώτεροι πάντων ὄντες πολλὰ καὶ αἰσχρὰ ἕνεκα κερδέων πεποιθήκατε. ἐπεὶ δὲ δικαιοσύνης οὐδὲν ὑμῖν προσή-
 41 κει, σκέψασθε εἰ ἄρα ἐπ' ἀνδρεία ὑμῖν μέγα φρονητέον. καὶ τίς ἂν καλλίων κρίσις τούτου γένοιτο ἢ ὡς ἐπολεμήσαμεν πρὸς ἀλλήλους; ἀλλὰ γνώμη φαίητ' ἂν προέχειν, οἱ ἔχοντες καὶ τεῖχος καὶ ἔπλα

καὶ χρήματα καὶ συμμάχους Πελοποννησίους ὑπὸ τῶν οὐδὲν τούτων ἐχόντων περιείληφθε; ἀλλ' ἐπὶ Λακεδαιμονίοις δὴ οἴεσθε μέγα φρονητέον εἶναι; πῶς, οἴγε ὥσπερ τοὺς δάκνοντας κύνας κλοιῶ δήσαντες παραδιδόασιν, οὕτω κακῆνοι ὑμᾶς παραδόντες τῶ ἡδικημένῳ τούτῳ δήμῳ οἴχονται ἀπιόντες; οὐ μέντοι γε ὑμᾶς, ὧ ἄνδρες, ἀξιῶ ἐγὼ ὧν ὁμωμόκατε παραβῆναι οὐδέν, ἀλλὰ καὶ τοῦτο πρὸς τοῖς ἄλλοις καλοῖς ἐπιδειξαι, ὅτι καὶ εὐθορκοὶ καὶ ἴσιοί ἐστε. εἰπὼν δὲ ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτα, καὶ ὅτι οὐδὲν δέοι ταράττεσθαι, ἀλλὰ τοῖς νόμοις τοῖς ἀρχαίοις χρῆσθαι, ἀνέστησε τὴν ἐκκλησίαν. καὶ τότε μὲν ἀρχῆς καταστησάμενοι ἐπολιτεύοντο ὑστέρῳ δὲ χρόνῳ ἀκούσαντες ξένους μισθοῦσθαι τοὺς Ἐλευσίην, στρατευσάμενοι πανδημίᾳ ἐπ' αὐτοὺς τοὺς μὲν στρατηγούς αὐτῶν εἰς λόγους ἐλθόντας ἀπέκτειναν, τοῖς δὲ ἄλλοις εἰσπέμψαντες τοὺς φίλους καὶ ἀναγκαίους ἔπεισαν συναλλαγῆναι. καὶ ὁμόσαντες ἄρκους ἢ μὴν μὴ μνησικαχίσειν, ἔτι καὶ νῦν ὁμοῦ τε πολιτεύονται καὶ τοῖς ἄρκοις ἐμμένει ὁ δῆμος.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΚΥΡΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Κύρου γένος.—Περσικοὶ νόμοι περὶ ἀγωγῆς.

- 1 Πατρὸς μὲν δὴ ὁ Κύρος λέγεται γενέσθαι Καμβύσου Περσῶν βασιλέως· ὁ δὲ Καμβύσης οὗτος τοῦ Περσειδῶν γένους ἦν· οἱ δὲ Περσεῖδαι ἀπὸ Περσέως κλήζονται· μητρὸς δὲ ὁμολογεῖται Μανδάνης γενέσθαι· ἡ δὲ Μανδάνη αὕτη Ἀστυάγους ἦν θυγάτηρ τοῦ Μήδων γενομένου βασιλέως. φῦναι δὲ ὁ Κύρος λέγεται καὶ ἄδεται ἔτι καὶ νῦν ὑπὸ τῶν βαρβάρων εἶδος μὲν κάλλιστος, ψυχὴν δὲ φιλανθρωπώτατος καὶ φιλομαθέστατος καὶ φιλοτιμώτατος, ὥστε πάντα μὲν πόρον ἀνατλήναι, πάντα δὲ κίνδυνον ὑπομεῖναι τοῦ ἐπαινεῖ-
- 2 σθαι ἔνεκα. φύσιν μὲν δὴ τῆς μορφῆς καὶ τῆς ψυχῆς τοιαύτην ἔχων διαμνημονεύεται· ἐπαιδευθῆ γε μὴν ἐν Περσῶν νόμοις· οὗτοι δὲ δοκοῦσιν οἱ νόμοι ἄρχεσθαι τοῦ κοινοῦ ἀγαθοῦ ἐπιμελόμενοι οὐκ ἔνθενπερ ἐν ταῖς πλείσταις πόλεσιν ἄρχονται. αἱ μὲν γὰρ πλείσται πόλεις ἀφεῖσαι παιδεύειν ἕπως τις ἐθέλει τοὺς ἑαυτῶν παῖδας, καὶ αὐτοὺς τοὺς πρεσβυτέρους ἕπως ἐθέλουσι διάγειν, ἔπειτα προστάττονσιν αὐτοῖς μὴ κλέπτειν μηδὲ ἀρπάζειν, μὴ βία εἰς οἰκίαν παρῖεναι, μὴ παίειν ὃν μὴ δίκαιον, μὴ μοιχεύειν, μὴ ἀπειθεῖν ἄρχοντι, καὶ τᾶλλα τὰ τοιαῦτα ὡσαύτως· ἦν δὲ τις τούτων τι
- 3 παραβαίῃ, ζημίαν αὐτοῖς ἐπέθεσαν. οἱ δὲ Περσικοὶ νόμοι προλαβόντες ἐπιμέλονται ἕπως τὴν ἀρχὴν μὴ τοιοῦτοι ἔσονται οἱ πολῖται οἷοι πονηροῦ τινος ἢ αἰσχροῦ ἔργου ἐφίεσθαι. ἐπιμέλονται δὲ ὧδε. ἔστιν αὐτοῖς ἑλενθέρα ἀγορὰ καλουμένη, ἔνθα τὰ τε βασίλεια καὶ τᾶλλα ἀρχεῖα πεποιήται. ἐντεῦθεν τὰ μὲν ὄνια καὶ οἱ ἀγοραῖοι καὶ

αἱ τούτων φωναὶ καὶ ἀπειροκαλίαι ἀπελήλανται εἰς ἄλλον τόπον, ὡς μὴ μειγνύηται ἢ τούτων τύρβη τῇ τῶν πεπαιδευμένων εὐκοσμία. διήρηται δὲ αὕτη ἢ ἀγορὰ ἢ περὶ τὰ ἀρχεῖα τέτταρα μέρη· τούτων δ' ἔστιν ἓν μὲν παισίν, ἓν δὲ ἐφήβοις, ἄλλο τελείοις ἀνδράσιν, ἄλλο τοῖς ὑπὲρ τὰ στρατεύσιμα ἔτη γεγενοῖσι. νόμῳ δ' εἰς τὰς ἑαυτῶν χώρας ἕκαστοι τούτων πάρευσιν, οἱ μὲν παῖδες ἅμα τῇ ἡμέρᾳ καὶ οἱ τέλειοι ἄνδρες, οἱ δὲ γεραίτεροι ἡνίκ' ἂν ἕκαστῳ προχωρῇ, πλὴν ἐν ταῖς τεταγμέναις ἡμέραις, αἷς αὐτοὺς δεῖ παρεῖναι. οἱ δὲ ἐφηβοὶ καὶ κοιμῶνται περὶ τὰ ἀρχεῖα σὺν τοῖς γυμνητικοῖς ἔπλοις πλὴν τῶν γεγαμηκότων· οὗτοι δὲ οὔτε ἐπιζητοῦνται, ἢν μὴ προρρηθῇ παρεῖναι, οὔτε πολλάκις ἀπείναι καλόν. ἄρχοντες δ' ἐφ' ἕκαστῳ τούτων τῶν μερῶν εἰσι δώδεκα· δώδεκα γὰρ καὶ Περσῶν φυλαὶ διήρηται. καὶ ἐπὶ μὲν τοῖς παισίν ἐκ τῶν γεραιτέρων ἡρημένοι εἰσὶν οἱ ἂν δοκῶσι τοὺς παῖδας βελτίστους ἀποδεικνύειν· ἐπὶ δὲ τοῖς ἐφήβοις ἐκ τῶν τελείων ἀνδρῶν οἱ ἂν αὐτοὺς ἐφήβους βελτίστους δοκῶσι παρέχειν· ἐπὶ δὲ τοῖς τελείοις ἀνδράσιν οἱ ἂν δοκῶσι παρέχειν αὐτοὺς μάλιστα τὰ τεταγμένα ποιούοντας καὶ τὰ παραγγελόμενα ὑπὸ τῆς μεγίστης ἀρχῆς· εἰσὶ δὲ καὶ τῶν γεραιτέρων προσιάται ἡρημένοι, οἱ προστατεύουσιν, ἔπως καὶ οὗτοι τὰ καθήκοντα ἀποτελῶσιν. ἃ δὲ ἕκαστη ἡλικία προστέτακται ποιεῖν διηγησόμεθα, ὡς μᾶλλον δῆλον γένηται ἢ ἐπιμέλονται ὡς ἂν βέλτιστοι εἶεν οἱ πολῖται. οἱ μὲν δὲ παῖδες εἰς τὰ διδασκαλεῖα φοιτῶντες διάγουσι μανθάνοντες δικαιοσύνην· καὶ λέγουσιν ἔτι ἐπὶ τοῦτο ἔρχονται ὥσπερ παρ' ἡμῖν οἱ τὰ γράμματα μαθησόμενοι· οἱ δ' ἄρχοντες αὐτῶν διατελοῦσι τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας δικάζοντες αὐτοῖς· γίγνεται γὰρ δὴ καὶ παισὶ πρὸς ἀλλήλους ὥσπερ ἀνδράσιν ἐγκλήματα καὶ κλοπῆς καὶ ἀρπαγῆς καὶ βίας καὶ ἀπάτης καὶ κακολογίας καὶ ἄλλων οἴων δὴ εἰκόσ. οὗς δ' ἂν γνῶσι τούτων τι ἀδικούντας, τιμωροῦνται. κολάζουσι δὲ καὶ ὅν ἂν ἀδί- κως ἐγκαλοῦντα εὐρίσκουσι. δικάζουσι δὲ καὶ ἐγκλήματος οὗ ἔνεκα ἄνθρωποι μισοῦσι μὲν ἀλλήλους μάλιστα, δικάζονται δὲ ἡμιστά, ἀχαριστίας, καὶ ὅν ἂν γνῶσι δυνάμενον μὲν χάριν ἀποδιδόναι, μὴ ἀποδιδόντα δέ, κολάζουσι καὶ τοῦτον ἰσχυρῶς. οἴονται γὰρ τοὺς ἀχαριστοὺς καὶ περὶ θεοῦς ἂν μάλιστα ἀμελῶς ἔχειν καὶ περὶ γο-

νέας καὶ πατριίδα καὶ φίλους. ἔπεσθαι δὲ δοκεῖ μάλιστα τῇ ἀχα-
 ριστία ἢ ἀναισχυρτία· καὶ γὰρ αὕτη μερίστη δοκεῖ εἶναι ἐπὶ πάντα
 8 τὰ αἰσχυρὰ ἡγεμονίᾳ. διδάσκουσι δὲ τοὺς παῖδας καὶ σωφροσύνην.
 μέγα δὲ συμβάλλεται εἰς τὸ μανθάνειν σωφρονεῖν αὐτοὺς ὅτι καὶ
 τοὺς πρεσβυτέρους ὁρῶσιν ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν σωφροδῶν διαγόν-
 τας· διδάσκουσι δὲ αὐτοὺς καὶ πείθεσθαι τοῖς ἄρχουσι· μέγα δὲ
 καὶ εἰς τοῦτο συμβάλλεται ὅτι ὁρῶσι τοὺς πρεσβυτέρους πειθομέ-
 νους τοῖς ἄρχουσιν ἰσχυρῶς. διδάσκουσι δὲ καὶ ἐγκράτειαν γαστροδῶς
 καὶ ποτοῦ· μέγα δὲ καὶ εἰς τοῦτο συμβάλλεται ὅτι ὁρῶσι τοὺς
 πρεσβυτέρους οὐ πρόσθεν ἀπιόντας γαστροδῶς ἕνεκα πρὶν ἂν ἀφῶ-
 σιν οἱ ἄρχοντες, καὶ ὅτι οὐ παρὰ μητρὶ σιτοῦνται οἱ παῖδες, ἀλλὰ
 παρὰ τῷ διδασκάλῳ, ὅταν οἱ ἄρχοντες σημήνωσι. φέρονται δὲ οἴ-
 κοθεν σῖτον μὲν ἄρτον, ὄψον δὲ κάρδαμον, πικρὸν δέ, ἢν τις διψῇ,
 κώθωνα, ὡς ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἀρύσασθαι. πρὸς δὲ τούτοις μαν-
 θάνουσι καὶ τοξεύειν καὶ ἀκοντίζειν. μέγροι μὲν δὴ ἕξ ἢ ἑπτακαί-
 δεκα εἰσὶν ἀπὸ γενεᾶς οἱ παῖδες ταῦτα πράττουσιν, ἐκ τούτου δὲ
 9 εἰς τοὺς ἐφηβίους ἐξέρχονται. οὗτοι δ' αὖ οἱ ἔφηβοι διάγουσιν ὧδε.
 δέκα ἔτη ἀπ' οὗ ἂν ἐκ παίδων ἐξέλθωσι κοιμῶνται μὲν περὶ τὰ
 ἀρχεῖα, ὥσπερ προειρήκαμεν, καὶ φυλακῆς ἕνεκα τῆς πόλεως καὶ
 σώφροσύνης· δοκεῖ γὰρ αὕτη ἢ ἡλικία μάλιστα ἐπιμελείας δεῖ-
 σθαι· παρέχουσι δὲ καὶ τὴν ἡμέραν ἑαυτοὺς τοῖς ἄρχουσι χρῆσθαι
 ἢν τι δέωνται ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ. καὶ ὅταν μὲν δέη, πάντες
 μένουσι περὶ τὰ ἀρχεῖα· ὅταν δὲ ἐξίη βασιλεὺς ἐπὶ θήραν, ἐξά-
 γει τὴν ἡμίσειαν τῆς φυλακῆς· ποιεῖ δὲ τοῦτο πολλάκις τοῦ
 μηνός. ἔχειν δὲ δεῖ τοὺς ἐξιόντας τόξα καὶ παρὰ τὴν φαρέτραν ἐν
 10 κολεῷ κοπίδα ἢ σάγαριν, ἔτι δὲ γέρον καὶ παλὰ δύο, ὥστε τὸ
 μὲν ἀφεῖναι, τῷ δ' ἐὰν δέη, ἐκ χειρὸς χρῆσθαι. διὰ τοῦτο δὲ δη-
 μοσία τοῦ θηρῶν ἐπιμέλονται, καὶ βασιλεὺς ὥσπερ καὶ ἐν πολέμῳ
 ἡγεμονίᾳ ἐστὶν αὐτοῖς καὶ αὐτὸς τε θηρῶν καὶ τῶν ἄλλων ἐπιμέλεται
 ὅπως ἂν θηρῶσιν, ὅτι ἀληθεστάτη αὐτοῖς δοκεῖ εἶναι αὕτη ἢ μελέτη
 τῶν πρὸς τὸν πόλεμον. καὶ γὰρ πρῶτον ἀνίστασθαι ἐθίζει καὶ ψύχη
 καὶ θάλητη ἀνέχεσθαι, γυμνάζει δὲ καὶ ὁδοπορίας καὶ δρόμους,
 ἀνάγκη δὲ καὶ τοξεῦσαι θηρίων καὶ ἀκοντίζειν ὅπου ἂν παραλίπη.
 καὶ τὴν ψυχὴν δὲ πολλάκις ἀνάγκη θίγγεσθαι ὅταν τι τῶν ἀλκιμῶν

θηρίων ἀνθισιῆται· παίειν μὲν γὰρ δήπου δεῖ τὸ δόμοσε γιγνόμενον, φυλάξασθαι δὲ τὸ ἐπιφερόμενον· ὥστε οὐ ῥάδιον εὐρεῖν τί ἐν τῇ θήρᾳ ἄπεσι τῶν ἐν πολέμῳ παρόντων. ἐξέροχονται δὲ ἐπὶ τὴν θύραν ἄριστον ἔχοντες πλεῖον μὲν, ὡς τὸ εἰκός, τῶν παιδῶν, τᾶλλα δὲ ἴμοιον. καὶ θηρῶντες μὲν οὐκ ἂν ἀριστήσειαν, ἦν δέ τι δεήσει ἢ θηρίον ἔνεκα ἐπικαταμεῖναι ἢ ἄλλως ἐθελήσωσι διατρῆναι περὶ τὴν θήραν, τὸ ἄριστον τοῦτο δειπνήσαντες τὴν ὑστεραίαν αὐθιγῶσι μέχρι δειπνον, καὶ μίαν ἄμφω τούτῳ τῷ ἡμέρα λογίζονται, ἔτι μᾶς ἡμέρας σίτον δαπανῶσι. τοῦτο δὲ ποιοῦσι τοῦ ἐθίξασθαι ἔνεκαί, ἢ ἔάν τι καὶ ἐν πολέμῳ δεήσει, δύνωνται τοῦτο ποιεῖν. καὶ ὄψον δὲ τοῦτο ἔχουσιν οἱ τηλικούτοι ἔτι ἂν θηράσωσιν εἰ δὲ μή, τὸ κάρδαμον. εἰ δὲ τις αὐτοὺς οἶεται ἢ ἐσθίειν ἀηδῶς, ἔταν κάρδαμον μόνον ἔχουσιν ἐπὶ τῷ σίτῳ, ἢ πίνειν ἀηδῶς, ἔταν ἕδωρ πίνουσιν, ἀναμνησθήτω πῶς μὲν ἠδὲν μᾶζα καὶ ἄρτος πεινῶντι φαγεῖν, πῶς δὲ ἠδὲν ἕδωρ πεινῶντι. αἱ δ' αὖ μένουσαι φυλαὶ διατρέβουσι μελετῶσαι τὰ τε ἄλλα ἢ παῖδες ὄντες ἔμαθον καὶ τοξεύειν καὶ ἀκοντίζειν, καὶ διαγωνιζόμενοι ταῦτα πρὸς ἀλλήλους διατελοῦσιν. εἰσὶ δὲ καὶ δημόσιοι τούτων ἀγῶνες καὶ ἄθλα προτίθεται· ἐν ἢ δ' ἂν τῶν φυλῶν πλεῖστοι ὥσι δαημονέστατοι καὶ ἀνδρικότατοι καὶ εὐπιστότατοι, ἐπαινοῦσιν οἱ πολῖται καὶ τιμῶσιν οὐ μόνον τὸν νῦν ἄρχοντα αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ὅσους αὐτοὺς παῖδας ὄντας ἐπαίδευσε. χροῶνται δὲ τοῖς μένουσι τῶν ἐφήβων αἱ ἀρχαί, ἦν τι ἢ φρουρησαὶ δεήσει ἢ κακούργους ἐρευνῆσαι ἢ ληστὰς ὑποδραμεῖν ἢ καὶ ἄλλο τι ἔσα ἰσχύος τε καὶ τάχους ἔργα ἐστί. ταῦτα μὲν δὴ οἱ ἐφηβοὶ πράττουσιν. ἐπειδὴν δὲ τὰ δέκα ἔτη διατελέσωσιν, ἐξέροχονται εἰς τοὺς τελείους ἄνδρας. ἀφ' οὗ δ' ἂν ἐξέλθῃσι χρόνου οὗτοι αὖ πέντε καὶ εἴκοσιν ἔτη διάγουσιν ὧδε. πρῶτον μὲν ὥσπερ οἱ ἐφηβοὶ παρέχουσιν ἑαυτοὺς ταῖς ἀρχαῖς χρῆσθαι, ἦν τι δέη ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ, ἔσα φρονούντων τε ἠδὲ ἔργα ἐστί καὶ ἔτι δυναμένων. ἦν δὲ ποι δέη στρατεῦσθαι, τόξα μὲν οἱ οὕτω πεπαιδευμένοι οὐκέτι ἔχοντες οὐδὲ παλιὰ στρατεύονται, τὰ δ' ἀγχέμαχα ἔπλα καλούμενα, θώρακά τε περὶ τοῖς στέροισι καὶ γέρορον ἐν τῇ ἀριστερᾷ, οἷόνπερ γράφονται οἱ Πέρσαι ἔχοντες, ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ μάχαιραν ἢ κοπίδα. καὶ αἱ ἀρχαὶ δὲ πᾶσαι ἐκ τούτων καθίστανται πλην οἱ τῶν παιδῶν δι-

- δάσκαλοι. ἐπειδὴν δὲ τὰ πέντε καὶ εἴκοσι ἔτη διατελέσωσιν, εἴησαν μὲν ἂν οὗτοι πλεῖον τι γεγονότες ἢ τὰ πενήκοντα ἔτη ἀπὸ γενεᾶς, ἐξέρχονται δὲ τηρικαῦτα εἰς τοὺς γεραιτέρους ὄντας τε καὶ καλουμένους. οἱ δ' αὖ γεραιτέροι οὗτοι στρατεύονται μὲν οὐκέτι ἕξω τῆς ἑαυτῶν, οἴκοι δὲ μένοντες δικάζουσι τὰ τε κοινὰ καὶ ἴδια πάντα. καὶ θανάτου δὲ οὗτοι κρῖνουσι, καὶ τὰς ἀρχὰς οὗτοι πάσας αἰροῦνται· καὶ ἢν τις ἢ ἐν ἐφήβοις ἢ ἐν τελείοις ἀνδράσιν ἑλλίπη τι τῶν νομίμων, φαίνουσι μὲν οἱ φύλαρχοι ἕκαστοι καὶ τῶν ἄλλων δ βουλόμενος, οἱ δὲ γεραιτέροι ἀκούσαντες ἐκκρίνουσιν· ὁ δὲ ἐκκριθεὶς ἄτιμος διατελεῖ τὸν λοιπὸν βίον.
- 15 "Ἴνα δὲ σαφέστερον δηλωθῇ πᾶσα ἡ Περσῶν πολιτεία, μικρὸν ἐπάνειμι· νῦν γὰρ ἐν βραχυτάτῳ ἂν δηλωθῆι διὰ τὰ προειρημένα. λέγονται μὲν γὰρ Πέρσαι ἀμφὶ τὰς δώδεκα μυριάδας εἶναι· τούτων δ' οὐδεὶς ἀπελήλαται νόμῳ τιμῶν ἀρχῶν, ἀλλ' ἕξεσι πᾶσι Πέρσαις πέμπειν τοὺς ἑαυτῶν παῖδας εἰς τὰ κοινὰ τῆς δικαιοσύνης διδασκαλεῖα. ἀλλ' οἱ μὲν δυνάμενοι τρέφειν τοὺς παῖδας ἀργοῦντας πέμπουσιν, οἱ δὲ μὴ δυνάμενοι οὐ πέμπουσιν. οἱ δ' ἂν παιδευθῶσι παρὰ τοῖς δημοσίοις διδασκάλοις, ἕξεστιν αὐτοῖς ἐν τοῖς ἐφήβοις νεανισκεύεσθαι, τοῖς δὲ μὴ διαπαιδευθεῖσιν οὕτως οὐκ ἕξεστιν. οἱ δ' ἂν αὖ ἐν τοῖς ἐφήβοις διατελέσωσι τὰ νόμιμα ποιοῦντες, ἕξεσι τούτοις εἰς τοὺς τελείους ἄνδρας συναλίζεσθαι καὶ ἀρχῶν καὶ τιμῶν μετέχειν, οἱ δ' ἂν μὴ διαγένωνται ἐν τοῖς ἐφήβοις, οὐκ εἰσέρχονται εἰς τοὺς τελείους. οἱ δ' ἂν αὖ ἐν τοῖς τελείοις διαγέωνται ἀνεπίληπτοι, οὗτοι τῶν γεραιτέρων γίνονται. οὕτω μὲν δὴ οἱ γεραιτέροι διὰ πάντων τῶν καλῶν ἑλληνόθες καθίστανται· καὶ ἡ πολιτεία αὕτη, ἣ οἴονται χρώμενοι βέλτιστοι ἂν εἶναι.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΟΓΔΟΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Θάνατος τοῦ Κύρου.

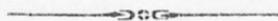
Οὕτω δὲ τοῦ αἰῶνος προκεχωρηκότος, μάλα δὴ πρεσβύτης ὢν *1*
 ὁ Κύρος ἀφικνεῖται εἰς Πέρσας τὸ ἑβδομον ἐπὶ τῆς αὐτοῦ ἀρχῆς.
 καὶ ὁ μὲν πατήρ καὶ ἡ μήτηρ πάλοι δὴ ὥσπερ εἰκὸς ἐτετελευτήκε-
 σαν αὐτῶ· ὁ δὲ Κύρος ἔθυσε τὰ νομιζόμενα ἱερά καὶ τοῦ χοροῦ
 ἠγήσατο Πέρσαις κατὰ τὰ πάτρια καὶ τὰ δῶρα πᾶσι διέδωκεν ὥσ-
 περ εἰώθει. κοιμηθεὶς δ' ἐν τῷ βασιλείῳ ὄρα εἶδε τοιόνδε. ἔδοξεν *2*
 αὐτῷ προσελθῶν κρείττων τις ἢ κατὰ ἄνθρωπον εἰπεῖν, Συσκευ-
 άζου, ὦ Κύρε· ἤδη γὰρ εἰς θεοὺς ἄπει. τοῦτο δὲ ἰδὼν τὸ ὄρα
 ἐξηγέρθη καὶ σχεδὸν ἐδόκει εἰδέναι ὅτι τοῦ βίου ἡ τελευτὴ παρείη.
 εὐθύς οὖν λαβὼν ἱερεῖα ἔθυσε Δίι τε πατρῴῳ καὶ Ἡλίῳ καὶ τοῖς *3*
 ἄλλοις θεοῖς ἐπὶ τῶν ἄκρων, ὡς Πέρσαι θύουσιν, ὧδε ἐπευχόμε-
 νος, Ζεῦ πατρῴε καὶ Ἥλιε καὶ πάντες θεοί, δέχεσθε τάδε καὶ
 τελεστήρια πολλῶν καὶ καλῶν πράξεων καὶ χαριστήρια ὅτι
 ἐσημίρατέ μοι καὶ ἐν ἱεροῖς καὶ ἐν οὐρανίοις σημείοις καὶ ἐν οἴω-
 νοῖς καὶ ἐν φήμαις ἃ τ' ἐχρῆν ποιεῖν καὶ ἃ οὐκ ἐχρῆν. πολλὴ δ'
 ὑμῖν χάρις ὅτι κἀγὼ ἐγίγνωσκον τὴν ὑμετέραν ἐπιμέλειαν καὶ οὐ-
 δελώποτε ἐπὶ ταῖς εὐτυχίαις ὑπὲρ ἄνθρωπον ἐφρόνησα. αἰτοῦμαι
 δ' ὑμᾶς δοῦναι καὶ νῦν παισὶ μὲν καὶ γυναικὶ καὶ φίλοις καὶ πα-
 τριδί εὐδαιμονίαν, ἐμοὶ δὲ οἷόνπερ αἰῶνα δεδώκατε, τοιαύτην καὶ
 τελευτὴν δοῦναι. ὁ μὲν δὴ τοιαῦτα ποιήσας καὶ οἴκαδε ἔλθων *4*
 ἔδοξεν ἠδέως ἀναπαύσεσθαι καὶ κατεκλίνη. ἐπεὶ δὲ ὥρα ἦν, οἱ
 τεταγμένοι προσιώντες λούσασθαι αὐτὸν ἐκέλευον. ὁ δ' ἔλεγεν ὅτι
 ἠδέως ἀναπαύοιτο. οἱ δ' αὖ τεταγμένοι, ἐπεὶ ὥρα ἦν, δεῖπνον πα-
 ρετίθεισαν· τῷ δὲ ἡ ψυχὴ σῖτον μὲν οὐ προσίετο, διψῆν δ' ἐδόκει,
 καὶ ἔπιεν ἠδέως. ὡς δὲ καὶ τῇ ὑστεραία συνέβαιναν αὐτῷ ταῦτα *5*
 καὶ τῇ τρίτῃ, ἐκάλεσε τοὺς παῖδας· οἱ δ' ἔτυχον συνηκολοθηκό-
 τες αὐτῷ καὶ ὄντες ἐν Πέρσαις· ἐκάλεσε δὲ καὶ τοὺς φίλους καὶ

- τὰς Περσῶν ἀρχάς· παρόντων δὲ πάντων ἤρχετο τοιοῦδε λόγου.
- 6 Παῖδες ἔμοι καὶ πάντες οἱ παρόντες φίλοι, ἔμοι μὲν τοῦ βίου τὸ τέλος ἤδη πάρεστιν· ἐκ πολλῶν τοῦτο σαφῶς γινώσκω· ὑμᾶς δὲ χρῆ, ὅταν τελευτήσω, ὡς περὶ εὐδαίμονος ἔμοι καὶ λέγειν καὶ ποιεῖν πάντα. ἐγὼ γὰρ παῖς τε ὢν τὰ ἐν παισὶ νομιζόμενα καλὰ δοκῶ κεκαρπῶσθαι, ἐπεὶ τε ἤβησα, τὰ ἐν νεανίσκοις, τέλειός τε ἀνὴρ γενόμενος τὰ ἐν ἀνδράσι· σὺν τῷ χρόνῳ τε προϊόντι ἀεὶ συνανταρομένην ἐπιγινώσκειν ἐδόκουν καὶ τὴν ἐμὴν δύναμιν, ὥστε καὶ τοῦμὸν γῆρας οὐδελώποτε ἠσθόμην τῆς ἐμῆς νεότητος ἀσθενέστερον γινόμενον, καὶ οὐτ' ἐπιχειρήσας οὐτ' ἐπιθυμήσας οἶδα
- 7 ὅτου ἠτύχησα. καὶ τοὺς μὲν φίλους ἐπέιδον δι' ἔμοι εὐδαίμονας γενομένους, τοὺς δὲ πολεμίους ἔπ' ἔμοι δουλοθέντας· καὶ τὴν πατρίδα πρόσθεν ἰδιωτεύουσαν ἐν τῇ Ἀσίᾳ νῦν προτειμημένην καταλείπω· ὢν τ' ἐκτισηάμην οὐδὲν οἶδα ὅ,τι οὐ διεσφράμην. καὶ τὸν μὲν παρελθόντα χρόνον ἔπραττον οὕτως ὥσπερ ἠψόχμην· φόβος δὲ μοι συμπαραομαστῶν μὴ τι ἐν τῷ ἐπιόντι χρόνῳ ἢ ἴδοιμι ἢ ἀκούσαιμι ἢ πάθοιμι χυλεπόν, οὐκ εἶα τελέως μέγα φρονεῖν οὐδ'
- 8 εὐφραίνεισθαι ἐκπεπταμένως. νῦν δ' ἦρ τελευτήσω, καταλείπω μὲν ὑμᾶς, ὧ παῖδες, ζῶντας οὕσπερ ἔδοσάν μοι οἱ θεοὶ γενέσθαι· καταλείπω δὲ πατρίδα καὶ φίλους εὐδαιμονοῦντας· ὥστε πῶς οὐκ ἂν ἐγὼ δικαίως μακαρίζόμενος τὸν ἀεὶ χρόνον μνήμης τυγχάνοιμι;
- 9 δεῖ δὲ καὶ τὴν βασιλείαν σαφηνίσαντα καταλιπεῖν, ὡς ἂν μὴ ἀμφίλογος γενομένη πράγματα ὑμῖν παρῶσχη. ἐγὼ δὲ νῦν φιλῶ μὲν ἀμφοτέροισι ὑμᾶς ὁμοίως, ὧ παῖδες· τὸ δὲ προβουλεύειν καὶ τὸ ἠγγεῖσθαι ἔφ' ὅ,τι ἂν καιρὸς δοκῇ εἶναι, τοῦτο προστάτω τῷ πρότερόν γενομένῳ καὶ πλειόνων κατὰ τὸ εἶκός ἐμπεύρω. ἐπαιδευθῆναι δὲ καὶ αὐτὸς οὕτως ἔπ' οὗ τῆσδε τῆς ἐμῆς τε καὶ ἡμετέρας πατρίδος, τοῖς προεσβυτέροις οὐ μόνον ἀδελφοῖς ἀλλὰ καὶ πολίταις καὶ ὀδῶν καὶ θάκων καὶ λόγων ὑπέκειν, καὶ ὑμᾶς δέ, ὧ παῖδες, οὕτως ἐξ ἀρχῆς ἐπαίδευσεν, τοὺς μὲν γεραιτέροισι προσιμᾶν, τῶν δὲ νεωτέρων προτειμηθῆναι· ὡς οὖν παλαιὰ καὶ εἰθισμένα καὶ ἔννομα λόγοντος ἔμοι οὕτως ἀποδέχεσθε. καὶ σὺ μὲν, ὧ Καμβύση, τὴν βασιλείαν ἔχε, θεῶν τε διδόντων καὶ ἔμοι ὅσον ἐν ἔμοι. σοὶ δ', ὧ Ταρασάρη, σατραπίην εἶναι δίδωμι Μίθρων τε καὶ Ἀρμενίων καὶ

τρίτων Καδουσίων· ταῦτα δέ σοι διδοὺς νομίζω ἀρχὴν μὲν μείζω
 καὶ τοῦτομα τῆς βασιλείας τῷ πρεσβυτέρῳ καταλιπεῖν, εὐδαιμονίαν
 δὲ σοὶ ἀλυπτότεραν. ὁποίας μὲν γὰρ ἀνθρωπίνης εὐφροσύνης ἐπι- 12
 δεῆς ἔσει οὐχ ὄρω· ἀλλὰ πάντα σοι τὰ δοκοῦντα ἀνθρώπους εὐ-
 φραίνειν παρέσται. τὸ δὲ δυσκαταπρακτοτέρων τε ἔρᾳν καὶ τὸ
 πολλὰ μεριμᾶν καὶ τὸ μὴ δύνασθαι ἡσυχίαν ἔχειν κεντριζόμενον
 ὑπὸ τῆς πρὸς τὰμὰ ἔργα φιλονικίας καὶ τὸ ἐπιβουλεύειν καὶ τὸ ἐπι-
 βουλεύεσθαι, ταῦτα τῷ βασιλεύοντι ἀνάγκη σοῦ μᾶλλον συμπαρο-
 μαρτεῖν. ἂ σάφ' ἴσθι τοῦ εὐφραίνεισθαι πολλὰς ἀσχολίας παρέχει.
 οἶσθα μὲν οὖν καὶ σύ, ὦ Καμβύση, ὅτι οὐ τόδε τὸ χρυσοῦν σκῆπτ- 13
 ρον τὸ τὴν βασιλείαν διασῶζόν ἐστιν, ἀλλ' οἱ πιστοὶ φίλοι σκῆπτ-
 ρον βασιλεύειν ἀληθέστατον καὶ ἀσφαλέστατον. πιστοὺς δὲ μὴ νό-
 μιζε φέρεσθαι ἀνθρώπους· πᾶσι γὰρ ἂν οἱ αὐτοὶ πιστοὶ φαίνοντο,
 ὥσπερ καὶ τᾶλλα τὰ πεφνύκτα πᾶσι τὰ αὐτὰ φαίνεται· ἀλλὰ τοὺς
 πιστοὺς τίθεσθαι δεῖ ἕκαστον ἐαντιῶ· ἡ δὲ κτήσις αὐτῶν ἔστιν οὐ-
 δαμῶς σὺν τῇ βίᾳ, ἀλλὰ μᾶλλον σὺν τῇ εὐεργεσίᾳ. εἰ οὖν καὶ ἄλ- 14
 λους τινὰς πειράσει συμφύλακας τῆς βασιλείας ποιεῖσθαι μηδαμό-
 θεν πρότερον ἄρχου ἢ ἀπὸ τοῦ ὁμόθεν γενομένου. καὶ πολῖται τοι
 ἀνθρωποὶ ἀλλοδαπῶν οἰκειότεροι καὶ σύσσιτοι ἀποσκίρων. οἱ δὲ
 ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σπέρματος φύντες καὶ ὑπὸ τῆς αὐτῆς μητρὸς τρα-
 φέντες καὶ ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ ἀξηθέντες καὶ ὑπὸ τῶν αὐτῶν γο-
 νέων ἀγαπώμενοι καὶ τὴν αὐτὴν μητέρα καὶ τὸναυτὸν πατέρα προ-
 σαγορεύοντες, πῶς οὐ πάντων οὗτοι οἰκειότατοι ; μὴ οὖν ἂ οἱ 15
 θεοὶ ὑφήγηται ἀγαθὰ εἰς οἰκειότητα ἀδελφοῖς μάταιά ποτε ποιήση-
 τε, ἀλλ' ἐπὶ ταῦτα εὐθὺς οἰκοδομεῖτε ἄλλα φιλικὰ ἔργα· καὶ οὕτως
 αἱ ἀνυπέροβλητος ἄλλοις ἔσται ἡ ἡμετέρα φιλία. ἐαντοῦ τοι κήδε-
 ται ὁ προνοῶν ἀδελφοῦ· τίμ γὰρ ἄλλῳ ἀδελφὸς μέγας ὢν οὕτω
 καλὸν ὡς ἀδελφῶ ; τίς δ' ἄλλος τιμῆσεται δι' ἄνδρα μέγα δυνάμε-
 ρον οὕτως ὡς ἀδελφός ; τίνα δὲ φοβήσεται τις ἀδικεῖν ἀδελφοῦ
 μεγάλου ὄντος οὕτως ὡς τὸν ἀδελφόν ; μήτε οὖν θάπτον μηδεὶς σοῦ 16
 τούτῳ ὑπακουέτω μήτε προθυμότερον παρέστω· οὐδενὶ γὰρ οἰκειό-
 τερα τὰ τούτου οὔτε ἀγαθὰ οὔτε δεινὰ ἢ σοί. ἐννόει δὲ καὶ τάδε.
 τίμ χαρισάμενος ἐλπίσας ἂν μείζονων τυχεῖν ἢ τούτῳ ; τίμ δ' ἂν
 βοηθήσας ἰσχυρότερον σύμμαχον ἀντιλάβοις ; τίνα δ' αἴσχιον μὴ

- φιλῆν ἢ τὸν ἀδελφόν ; τίνα δὲ ἀπάντων κάλλιον προτιμῶν ἢ τὸν ἀδελφόν ; μόνου τοι, ὦ Καμβύση, πρωτεύοντος ἀδελφοῦ παρ' ἀδελφῶν οὐδὲ φθόνος παρὰ τῶν ἄλλων ἐφικνεῖται. ἀλλὰ πρὸς θεῶν πατρῶων, ὦ παῖδες, τιμᾶτε ἀλλήλους, εἴ τι καὶ τοῦ ἔμοι χαρίζεσθαι μέλει ὑμῖν· οὐ γὰρ δήπου τοῦτό γε σαφῶς δοκεῖτε εἰδέναι ὡς οὐδὲν εἰμι ἐγὼ ἔτι, ἐπειδὰν τοῦ ἀνθρωπίνου βίου τελευτήσω· οὐδὲ γὰρ νῦν τοι τὴν γ' ἐμὴν ψυχὴν ἐωρᾶτε, ἀλλ' οἷς διεπραττετο, τούτοις αὐτὴν ὡς οὔσαν κατεφωρᾶτε. τὰς δὲ τῶν ἄδικα παθόντων ψυχὰς οὐπω κατενόησατε οἷους μὲν φόβους τοῖς μαιφόνους ἐμβάλλουσιν, οἷους δὲ παλαμναίους τοῖς ἀνοσίοις ἐπιπέμπουσι ; τοῖς δὲ φθιμένοις τὰς τιμὰς διαμένειν ἔτι ἂν δοκεῖτε, εἰ μηδεὶς αὐτῶν αἰ ψυχαὶ κύριαί ἦσαν ; οὔτοι ἔγωγε, ὦ παῖδες, οὐδὲ τοῦτο πώποτε ἐπίσθηθην ὡς ἡ ψυχὴ ἕως μὲν ἂν ἐν θνητῶ σώματι ἦ, ζῆ, ὅταν δὲ τούτου ἀπαλλαγῆ, τέθνηκεν ὁρῶ γὰρ ὅτι καὶ τὰ θνητὰ σώματα ἔσον ἂν ἐν αὐτοῖς χρόνον ἦ ἡ ψυχὴ, ζῶντα παρέχεται. οὐδὲ γε ἔπως ἔσται ἡ ψυχὴ, ἐπειδὰν τοῦ ἄφρονος σώματος δίχα γένηται, οὐδὲ τοῦτο πέπεισμαί· ἀλλ' ὅταν ἄκρατος καὶ καθαρὸς ὁ νοῦς ἐκκροῖθῆ, τότε καὶ φρονιμώτατον εἶκὸς αὐτὸν εἶναι. διαλυομένου δὲ ἀνθρώπου δηλὰ ἔστιν ἕκαστα ἀπιόντα πρὸς τὸ ὁμόφυλον πλὴν τῆς ψυχῆς· αὕτη δὲ μόνη οὔτε παροῦσα οὔτε ἀπιοῦσα ὁρᾶται. ἐνοήσατε δ', ἔφη, ὅτι ἐγγύτερον μὲν τῶν ἀνθρωπίνων θανάτῳ οὐδέν ἐστιν ἕπνον· ἡ δὲ τοῦ ἀνθρώπου ψυχὴ τότε δήπου θειοτάτη καταφαίνεται καὶ τότε τι τῶν μελλόντων προορᾷ· τότε γάρ, ὡς ἔοικε, μάλιστα ἐλευθεροῦται. εἰ μὲν οὖν οὕτως ἔχει ταῦτα ὡσπερ ἐγὼ οἶμαι καὶ ἡ ψυχὴ καταλείπει τὸ σῶμα, καὶ τὴν ἐμὴν ψυχὴν καταιδούμενοι ποιεῖτε ἢ ἐγὼ δέομαι· εἰ δὲ μὴ οὕτως, ἀλλὰ μένουσα ἡ ψυχὴ ἐν τῷ σώματι συναποθνήσκει, ἀλλὰ θεοῦς γε τοὺς ἀεὶ ὄντας καὶ πάντ' ἐφορῶντας καὶ πάντα δυναμένους, οἳ καὶ τίρδε τὴν τῶν ἔλων τάξιν συνέχουσιν ἀτριβῆ καὶ ἀγήρατον καὶ ἀναμάρτητον καὶ ὑπὸ κάλλους καὶ μεγέθους ἀδιήρητον, τούτους φοβούμενοι μήποτε ἀσεβὲς μηδὲν μηδὲ ἀνοσίομι μίτε ποιήσητε μίτε βουλευήσητε. μετὰ μέντοι θεοῦς καὶ ἀνθρώπων τὸ πᾶν γένος τὸ ἀεὶ ἐπιγιγνόμενον αἰδεῖσθε· οὐ γὰρ ἐν σκότῳ ὑμᾶς οἳ θεοὶ ἀποκρύπτονται, ἀλλ' ἐμφανῆ πᾶσιν ἀνάγκη ἀεὶ ζῆν τὰ ὑμέτερα ἔργα· ἢ ἦν μὲν καθαρὰ καὶ ἔξω τῶν ἀδίκων

φαίνηται, δυνατοὺς ὑμᾶς ἐν πᾶσιν ἀνθρώποις ἀναδείξει· εἰ δὲ εἰς ἀλλήλους ἄδικόν τι φρονήσετε, ἐκ πάντων ἀνθρώπων τὸ ἀξιόπιστοι εἶναι ἀποβαλεῖτε. οὐδεὶς γὰρ ἂν ἔτι πιστεῦσαι δύναίτο ὑμῖν, οὐδ' εἰ πάννυ προθυμοῖτο, ἰδὼν ἀδικούμενον τὸν μάλιστα φίλια προσήκοντα. εἰ μὲν οὖν ἐγὼ ὑμᾶς ἱκανῶς διδάσκω οἷους χρὴ πρὸς ἀλλήλους εἶναι· εἰ δὲ μή, καὶ παρὰ τῶν προγεγενημένων μανθάνετε· αὕτη γὰρ ἀρίστη διδασκαλία. οἱ μὲν γὰρ πολλοὶ διαγεγνήνται φίλοι μὲν γονεῖς παισὶ, φίλοι δὲ ἀδελφοὶ ἀδελφοῖς· ἤδη δέ τινας τούτων καὶ ἐναντία ἀλλήλοις ἔπραξαν· ὁποτέρους ἂν οὖν αἰσθάνησθε τὰ πραχθέντα συνενεγκόντα, ταῦτα δὴ αἰρούμενοι ὀρθῶς ἂν βουλευοίσθε. καὶ τούτων μὲν ἴσως ἤδη ἄλλυ. τὸ δ' ἐμὸν σῶμα, ὧ παῖδες, ἔταν τελευτήσω, μήτε ἐν χρυσῷ θήητε μήτε ἐν ἀργύρῳ μήτε ἐν ἄλλῳ μηδενί, ἀλλὰ τῇ γῆ ὡς τάχιστα ἀπόδοτε. τί γὰρ τούτου μακαριώτερον τοῦ γῆ μειχθῆναι, ἢ πάντα μὲν τὰ καλὰ, πάντα δὲ τὰ γαθὰ φύει τε καὶ τρέφει; ἐγὼ δὲ καὶ ἄλλως φιλόανθρωπος ἐγενόμην καὶ νῦν ἡδέως ἂν μοι δοκῶ κοινωνήσαι τοῦ εὐεργετοῦντος ἀνθρώπου. ἀλλὰ γὰρ ἤδη, ἔφη, ἐκλείπει μοι φαίνεται ἡ ψυχὴ ἔθνευ, ὡς ἔοικε, πᾶσιν ἄρχεται ἀπολείπουσα. εἰ τις οὖν ὑμῶν ἢ δεξιᾶς βούλεται τῆς ἐμῆς ἀψασθαι ἢ ὄμμα τοῦ μόνου ζῶντος ἔτι προσιδεῖν ἐθέλει, προσίτω· ἔταν δ' ἐγὼ ἐγκαλύψωμαι, αἰτοῦμαι ὑμᾶς, ὧ παῖδες, μηδεὶς ἔτι ἀνθρώπων τοῦ μόνου σῶμα ἰδέτω, μηδ' αὐτοὶ ὑμεῖς. Πέσρας μέντοι πάντας καὶ τοὺς συμμάχους ἐπὶ τὸ μῆμα τοῦ μόνου παρακαλεῖτε συνησθησομένους ἐμοὶ ὅτι ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ἤδη ἔσομαι, ὡς μηδὲν ἂν ἔτι κακὸν παθεῖν, μήτε ἦν μετὰ τοῦ θείου γένωμαι μήτε ἦν μηδὲν ἔτι ὧ· ὁποσοὶ δ' ἂν ἔλθωσι, τούτους εὖ ποιήσαντες ὁποσοὶ ἐπ' ἀνδρὶ εὐδαίμονι νομίζεται ἀποπέμπετε. καὶ τοῦτο, ἔφη, μέμνησθέ μου τελευταῖον, τοὺς φίλους εὐεργετοῦντες καὶ τοὺς ἐχθροὺς δυνήσεσθε κολάζειν. καὶ χαίρετε, ὧ φίλοι παῖδες, καὶ τῇ μητρὶ ἀπαγγέλλετε ὡς παρ' ἐμοῦ· καὶ πάντες δὲ οἱ παρόντες καὶ οἱ ἀπόντες φίλοι χαίρετε. ταῦτ' εἰπὼν καὶ πάντας δεξιωσάμενος ἐνεκαλύψατο καὶ οὕτως ἐτελεύτησεν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΙΣ ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

§ 1. Μετά δὲ ταῦτα] δηλ. μετὰ τὴν παρὰ τὸ Κυνὸς σῆμα ναυμαχίαν, καθ' ἣν ἐνίκησαν οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς Λακεδαιμονίους (τῷ 411 π. Χ.). Περί τούτων ἰδὲ Θουκδ. 8, 104—109. Ὁ Ξενοφῶν ἄρχεται οὕτω, διότι γράφει συνεχῆσαν τῆς ἱστορίας τοῦ Θουκυδίδου. Παρατηρητέα δὲ ἡ ὅλως ἀνάρμοστος αὕτη ἀρχὴ τῶν Ἑλληνικῶν, ὅπερ δηλοῖ ὅτι λείπει τὸ προοίμιον. — Οὐ πολλαῖς ἡμέραις ὕστερον] = μετ' ὀλίγαις ἡμέραις. — Ουμοχάρης] = στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων, ὅστις, σταλεὶς μετὰ πλοίων πρὸς βιήθειαν τῆς Εὐβοίας καὶ νικηθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀγησανδρίδου εἰς Ἐρέτριαν, κατέφυγεν εἰς Χαλκίδα καὶ εἶτα εἰς Ἀθήνας, ὁπόθεν ἦλθεν εἰς τὸ αὐτὸ μέρος (δηλ. εἰς Ἐρέτρια·), ἔνθα, γενομένης πάλιν ναυμαχίας, ἐνίκηθη ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Ἀγησανδρίδου. — αὐτοῖς] = πάλιν. — ἡγουμένου] = ὄντος ἀρχηγοῦ. — Ἀγησανδρίδου] αὐτὸς ἦτο ναύαρχος τῶν Λακεδαιμονίων.

§ 2. Δωριεὺς] ἰδ. 1, 5, 19. — ἀρχομένου χειμῶνος] γενικὴ ἀπόλυτος δηλοῦσα χρόνον. — ἐν ᾧ ἤρχιζεν ὁ χειμῶν, κατὰ τὸ τέλος τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ 411 π. Χ. — τέτταραι καὶ δέκα ναυαί] δοτικὴ τῆς συνοδείας = με δεκατέσσαρα πλοῖα. — κατιδών] = εὐκρινῶς, καθαρὰ παρατηρήσας. — ἡμεροσκόπος] φύλαξ παρακολουθῶν ἀπο ὑψηλοῦ τόπου ἐν καιρῷ ἡμέρας τὰς κινήσεις τῶν ἐχθρῶν καὶ ἀναγγέλλων ταύτας διὰ τινων σημείων. — ἐσήμηνε τοῖς στρατηγοῖς] = ἔκαμε σημεῖον εἰς τοὺς στρατηγοὺς· ἦσαν δ' αὐτοὶ ὁ Θρασύβουλος καὶ ὁ Θράσυλλος (ἰδ. Θουκ. 8, 104. Διδδ. 13, 40) — οἱ δὲ] = οὗτοι δέ, δηλ. οἱ στρατηγοί. — ἀνηγγόντο] ἀνάγομαι = ἐξέρχομαι τοῦ λιμένας, ἐκπλέω, ἐκπλέω. — ἐπ' αὐτόν] = ἐναντίον αὐτοῦ, δηλ. τοῦ Δωριεὺς — πρὸς τὴν γῆν ἀνεβίβαξε] = ἔσυρεν ἐκ τῆς θαλάσσης εἰς τὴν ξηρὰν. — ὡς ἤνυτε] = ὅσον ἡδύνατο νὰ ἀνασῶρη αὐτάς. Ἰσοδυναμεῖ τῷ : ὡς τάχος. Ἀνὸς καὶ σπανίως ἀνώω = τελειῶνω, φέρω εἰς πέρας. — περὶ τὸ Ῥοίτειον] συνάπτεται τῷ ἀνεβίβαξε. Τὸ Ῥοίτειον εἶναι ἀκρωτήριον τῆς Τροίας, εἰς τὸ δεξιὸν μέρος ὡς πρὸς τὸν εἰσερχόμενον εἰς τὸν Ἑλλήσποντον.

§ 3 ἐγγὺς δὲ γενομένων] γενικὴ ἀπόλυτος χρονικὴ = ὅτε δὲ ἐπληθίσαν οἱ Ἀθηναῖοι. — ἐμάχοντο ἀπὸ τῶν νεῶν καὶ τῆς γῆς] = ἐμάχοντο ἀπὸ τὰ πλοῖα καὶ ἀπὸ τὴν ξηρὰν, τοῦ ἐστὶν ἐναυμάχων καὶ ἐπέζουμαχων. — ἀπέπλευσαν εἰς Μάδυτον] = ἐπλευσαν ὅπως εἰς Μάδυτον. Ἦτο δὲ ἡ Μάδυτος πόλις τῆς Θρακικῆς

χερσονήσου ἐν Ἑλλησπόντῳ πλησίον τῆς Σηστοῦ (νῦν Μάυτο).—οὐδὲν πράξαντες] =χωρὶς νὰ φέροσσι τὴν πέρας, χωρὶς νὰ κατορθώσωσι τι.

§ 4. Μίνδαρος] ναύαρχος τῶν Λακεδαιμόνων (Θουκ. 8. 85). — ἐβοήθει] = ἔτρεξεν εἰς βοήθειαν. Ὁ παρατατικός τίθεται πολλάκις ἀντὶ ἀορίστου πρὸς ζωηρότεραν τοῦ πράγματος παράστασιν.—καθελευσας]=ἔφ' οὗ ἔρριψε τὰ πλοῖα ἐκ τῆς ξηρᾶς εἰς τὴν θάλασσαν.—ὅπως ἀναλάβῃσι] τελικὴ πρότασις ἐκ τοῦ εἰσέπλει=διὰ νὰ λάβῃ ὑπὸ τὰς διαταγὰς του τὰ μετὰ Δωριέως πλοῖα.

§ 5. ἀνταναγαγόμενοι]=πλεύσαντες καὶ αὐτοὶ ἀνοικτὰ εἰς τὸ πέλαγος.—περὶ Ἄβυδον] πόλιν τῆς Τροίας ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου, ἀπέναντι τῆς Σηστοῦ.—κατὰ τὴν ἡδονα] ἡδὼν-δνος, λέξις παρὰ ποιηταῖς ἀπαντῶσα=παράλια —τὰ μὲν νικῶντων, τὰ δὲ νικωμένων]=ἐν ᾧ ὅτι μὲν ἐνίκων, ὅτι δὲ ἐνικῶντο, δηλ. οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ Ἀθηναῖοι.—Ἀλικιαιάδης] Ἀθηναῖος, βήτωρ καὶ στρατηγός, μαθητὴς τοῦ Σωκράτους Κατηγορηθεὶς ὡς Ἑρμοκρίδης κατὰ τὴν εἰς Σικελίαν ἐκστρατείαν, καθ' ἣν ἐγένετο στρατηγός, καὶ μὴ ἐπαυελθὼν νὰ ἀπολογηθῆ, κατεδικάσθη εἰς θάνατον καὶ ἔφυγεν εἰς Σπάρτην. Ἐπαυελθὼν δὲ καὶ πάλιν ἐξορισθεὶς ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν του, κατέφυγεν εἰς Ἀσίαν, ἐνθα καὶ ἐδολοφονήθη ὑπὸ τοῦ σα-ράπου τῆς Φρυγίας Φαρναβάζου.—ἐπεισπλεῖ] ἴστορ. ἐνεστ.=ἰπεισέπλευσεν.—δυοῖν δεούσας εἰκοσι]=μὲ εἴκοσι πλοῖα παρὰ δύο ἦτοι μὲ 18. Ἐπειδὴ οἱ ἄρχαῖοι Ἕλληγες ἠρέσκοντο εἰς τὴν χρῆσιν στρογγύλων ἀριθμῶν, θέλοντες νὰ ἀφαιρέσωσιν ἀπ' αὐτῶν μίαν ἢ καὶ περισσοτέρας μονάδας ἢ δεκάδας ἢ ἑκατοντάδας, δὲν ἠλάττων τούτους, ἀλλὰ ἔθετον τὴν μεταχὴν τοῦ δεῖν καθ' ὅμοιον πῶσιν μὲ τοὺς στρογγύλους ἀριθμοὺς ἢ κατὰ γενικὴν ἀπόλυτον, τὸν δὲ ἀριθμὸν ὃν ἠθελον νὰ ἀφαιρέσωσι κατὰ γενικὴν. (πρβλ. καὶ σήμερον ἐπὶ τῆς ὥρας δύο παρὰ εἴκοσι ἀντὶ μία καὶ σαράντα κ.λ. γ.).

§ 6. ἐτεβῆεν]=ἔνεκα τούτου.—φυγὴ τῶν Πελόπων-ο]=ἔφυγον οἱ Πελοποννήσιοι, ἢ γενικὴ εἶναι ἀντικειμενικὴ εἰς τὸ φυγὴ.—Φαρνάβαζος] Πέρσης σατράπης τῆς Φρυγίας καὶ Βιθυνίας.—παρεβοήθει]=ἰδοῦθαι παρὰ ταῖς ναυσί=ἔτρεχεν εἰς βοήθειαν διὰ ξηρᾶς παραλλήλως πρὸς τὰ πλοῖα τῶν Λακ.—ἐπεισβαίνων τῷ ἔπρω εἰς τὴν θάλασσαν]=ἔμβαίνων ἔφιππος εἰς τὴν θάλασσαν, διότι εἰς τὸ μέρος ἐκείνο τὰ ὕδατα ἦσαν ἀερόθη, ὡς καὶ σήμερον. —μέχρι δυνατὸν ἦν] δηλ. ἐπεισβαίνειν. Τὸ μέχρι τοπικὸν ἐνταῦθα. Ἡ δυνάμεθα νὰ ἐκλάβωμεν αὐτὸ ὡς χρονικόν, ὅποτε συνάπτεται τῷ ἐμάχετο. Ἐμβαίνων εἰς τὴν θάλασσαν ἕως ἐκεῖ ὅπου ἦτο δυνατόν νὰ ἐμβαίη ἢ ἐμάχετο ἐφ' ὅσον ἠδύατο.—παρεκελεύετο]=προέτρεπε, ἐνν. τὸ μάχεσθαι.

§ 7. συμφράξαντες] χρ. μετ.=ἀφ' οὗ συνεπύκνωσαν τὰ πλοῖα καὶ ἕκαμον τρόπον τινὰ φραγμόν.—πρὸς τῇ γῆ]=πλησίον τῆς ξηρᾶς. Συνάπτεται τῷ καὶ παραταξάμενοι καὶ τῷ ἐμάχοντο.—κενάς] ἐνν. ἀνδρῶν.—κομισάμεσι] χρ. μετ.=ἔφ' οὗ ἔλαβον πάλιν τὰς ἀπολοθείσας ναῦς. —εἰς Σηστόν] πόλιν τῆς Θρακικῆς χερσονήσου ἀντικρὺ τῆς Ἄβυδου.

§ 8. ἄλλαι ἄλλη ὄχοντο] ἄλλαι εἰς ἄλλο μέρος εἶχον ἀποπλεύσει.—ἐπ' ἀργυρολογίαν] ἢ ἐπὶ ἐνταῦθα σημαίνει σκόπιμον διεύθυνσιν, =μὲ τὸν σκοπὸν νὰ συλλέξωσι χρεμάτα.—ἔξω τοῦ Ἑλλησπόντου] διασαφηνίζει τὸ ἄλλη. —Θράσυλλος] Ἀθηναῖος στρατηγός, ἴδ κειφ. 7.—Ταῦτα] δηλ. τὰ συμβάντα (52 8). —ἐξαγγελων-αἰτήσων] τελικαὶ μετοχαί=μὲ τὸν σκοπὸν νὰ φέρῃ τὴν εἰδήσιν καὶ ζητήσῃ.

§ 9. Γισσαφέρνης] Πέρσης σατράπης τῆς Λυδίας καὶ Ἰωνίας. Οὗτος μετὰ τὴν παρά τὸ Κυνὸς σῆμα ναυμαχίαν εἶχε μεταβῆ εἰς Ἔφεσον, ὁπόθεν ἦλθεν εἰς

Ἐλλήσποντον.—ἀφικόμενον] ἡ σειρά τῶν λέξεων ἔχει ὡς ἑξῆς : Τισσαφέρνης συλλαδῶν εἶρξεν ἐν Σάρδεσιν Ἀλικιᾶδην ἀφικόμενον παρ' αὐτὸν μὲν τριήρεις ἄγοντα ξένια καὶ δῶρα.—ξένια καὶ δῶρα]=δῶρα φιλικὰ πρὸς τροφήν καὶ πόσιν καὶ ἄλλα δωρήματα π. χ. ὄπλα κ.λ.π.—φάσκων] διςχυρίζομενος, ὅτι ὁ βασιλεὺς τὸν διέτασσε νὰ πολεμῇ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. Αἱ Σάρδεες ἦσαν πρωτεύουσα τῆς Λυδίας.

§ 10. Μαντιθέω] ἴδ. 1, 3, 13 —τοῦ ἀλόντος]=ἡ ἔλω, μετοχή τοῦ ὄ' ἀορίστου τοῦ ἀλίσκομαι=συλλαμβάνομαι, κυριεύομαι.—Ἀλικιᾶδης μετὰ Μαντιθέου ἀπέδρασαν]=Ἀλκ. καὶ Μαντ. ἀπέδρασαν. Ἐὶ ἀπέδρασαν εἶνε ἀόρ. ὄ' τοῦ ἀποδιδράσκω=δραπετεύω.—Κλαζομενάς] πόλις τῆς Ἰωνίας παρὰ τὴν Σμύρνην.

§ 11. μέλλοντα] κατηγ. μετοχή εἰς τὸ αἰσθάνομαι=ἐννοήσαντες, ὅτι ὁ Μιλτιάδης ἐσκόπευε νὰ ἐπιτεθῇ κατ' αὐτῶν.—ἐπακτρίδι] ἡ ἐπακτρίς ἦτο πλοῖον μικρὸν καὶ ταχύ, παραπλέον τὰς ἀκτᾶς καὶ σύνηθες τοῖς ἀλιεύσιν ἢ κειραταῖς.—πυθόμενος] ὄ' ἀόρ. τοῦ πυθάνομαι,=ἰφρῦ ἐπληροφορήθη.—ἀνηγγιμένει εἶεν] εὐκτικῆ, διότι προηγείται ἱστορικὸς χρόνος =εἶχον ἀποκλεύσει.—Κυζικόν] πόλις τῆς Ἀσίας ἐν τῇ Προποντίδι.—περιπλεῦν] νὰ ἔλθωσι πλεύουσαι περίξ τῆς Χερσονήσου.—ἐνεῖσε] εἰς Σηστόν.

§ 12. ἤλθον] δηλ. αἱ νῆες.—αὐτοῦ μέλλοντος]=ἐν ᾧ ἔμελλεν αὐτὸς (ὁ Ἀλικιᾶδης) νὰ πλεύσῃ ἀνοικτὰ εἰς τὸ πέλαγος.—ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν] τὸ ὡς δηλοῖ τὴν εἰς ὑποκειμένου γνώμην, ἡ δὲ ἐπὶ τὸν σκοπὸν=μὲ τὴν ἰδέαν νὰ ναυμαχήσῃ —Ἐπισπλεῖ] ἱστορ. ἐνεστώσ.—Θηραμένης] στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων, εἰς τῶν 30 τυράννων, ὑφ' ᾧ ὕστερον κατεδικάσθη εἰς θάνατον.—Θρασύβουλος] στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων, ἐλευθερώσας τὰς Ἀθήνας διὰ τῆς καταλύσεως τῶν 30 τυράννων.—Θάσου] νήσου ἀπέναντι τῆς Θράκης.

§ 13. εἰπών] χρ. μετ =ἄφ' οὗ διέταξε.—ἐξελομένοις] ἀόρ. ὄ' τοῦ ἐξαίρουμαι =ἄφαιρῶ ἀφ' οὗ ἀφαιρέσωσι τὰ μεγάλα ἰστία (καὶ καταλίπωσιν αὐτὰ εἰς τὴν ξηράν, διὰ νὰ γένωσιν τὰ πλοῖα ἐλαφρότερα)—Πάριον] πόλις εἰς τὴν εἰσοδὸν τῆς Προποντίδος ἐν τῇ Ἀσίᾳ. Ἦτο δὲ ἀποικία τῶν Μιλησίων.—Ἀθροαὶ γινόμεναί αἱ νῆες] =ἄφ' οὗ συνηθροίσθησαν.—περὶ ἀρίστου ὤραν]=περὶ τὴν ὥραν τοῦ γεύματος, περὶ τὴν μεσημέριαν. Ἀκράτισμα=πρωινὸν φαγητόν. Ἄριστον=γεῦμα. Δείπνον=εσπερινὸν φαγητόν.—Προκόννησον] νῆσον ἐν τῇ Προποντίδι (νῦν τοῦ Μαζμαρᾶ, παράγουσα ἀξιόλογα μάρμαρα.

§ 14. αὐτοῦ] εἰς αὐτὸ τὸ μέρος, εἰς τὴν Προκόννησον.—αὐτοῖς]=τοῖς στρατιώταις.

§ 15. ὠρμίσαντο] προσωρμίσθησαν ἐν τῷ λιμένι. Μέσος ἀόρ. τοῦ ὀρμίζομαι=ἔρχομαι εἰς λιμένα. Ὀρμάω, ὀρμέω καὶ ὀρμίζω διαφέρουσιν ὀρμάω (ἐκ τοῦ ὀρμη) =θέτω ἑμαυτὸν εἰς κίνησιν, ὀρμέω (ἐκ τοῦ ὀρμος ὡς καὶ τὸ ὀρμίζω)=ἄρᾶζω, ὀρμίζω μετ =φέρω τὸ πλοῖον εἰς ὄρμον.—καὶ τὰ μικρὰ] ὁ καὶ ἐνταῦθα ἔχει ἐπιδοτικὴν σημασίαν=καὶ τὰ μικρὰ ἀκόμη, ὅχι μόνον τα μεγάλα ἀλλὰ καὶ τὰ μικρὰ.—ὅπως μῆδεις ἐξαγγείλαι] κατ' εὐκτικὴν, διότι ἐξαρτᾶται ἐκ χρόνου ἱστορικοῦ, ἐκ τοῦ σὺν νήθοισι.—ἐπεκῆρυξε]=διὰ κήρυκος ἔκαμε γνωστόν.—ὅς ἂν ἀλίσηται] =εἰάν τις συλλαμβάνηται.—διαπλέων εἰς τὸ πέραν]=διαπερῶν εἰς τὸ ἀπέναντι μέρος(δηλ. εἰς Κυζικόν).—θάνατον τὴν ζημίαν] ἐνν. τὸ εἶναι=ὅτι ἡ τιμωρία εἶναι θάνατος.

§ 16. παρασκευασάμενος]=ἄφ' οὗ ἤτομασε τὰ ἑαυτοῦ.—ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν] πρὸλ. § 12.—ἄντος πολλῶ]= ἐν ᾧ ἔβρεχε πολὺ. Τὸ ὑποκείμενον τρίτου

προσώπου ἐπὶ πράξεω γινομένου ὑπὸ ὑποκειμένου, τὸ ὅποιον ἔχει ταύτας ἴδιον ἔργον, παραλείπεται, ἐσάλπιγξε (δηλ. ὁ σάλπιγκτης), ὕει, νέφει, ἀστράπτει, βροντᾷ (δηλ. ὁ Θεός, ὁ Ζεὺς). προβλ. καὶ παρ' ἡμῶν βρέχει, χιονίζει.—ἐπειδὴ]—ὄτε.—αὐθιγὰς γενομένης καὶ τοῦ ἡλίου ἐκλάμψαντος] γεν. ἀπόλυτος σημαίνουσα χρόνον, —ὄτε δὲ ὁ οὐρανὸς ἐκαθάρισε (ἔγεινε ξατεριὰ) καὶ ἀνέλαμψεν ὁ ἥλιος —καθορᾷ] —εἶδεν εὐφρῶνις.—πόρρω ἀπὸ τοῦ λιμένας] μακρὰν ἀπὸ τὸν λιμένα, ἐν ᾧ τῶν Ἀθηναίων αἱ τριήρεις ἦσαν πλησθόν τοῦ λιμένας.—γυμναζόμεναι—ἀπειλημμέναι] κατηγ μετοχαὶ ἐκ τοῦ καθυρᾶ, —ὄτι αἱ νῆες ἐγυμνάζοντο . . . καὶ εἶχον ἀποχωρισθῆ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ἀλκιδιάδου, ὅστις, διαίρεσας εἰς τρεῖς μοῖρας τὸν στόλον, τὰς μὲν δύο, ἃν ἤρχον ὁ Θηραμένης καὶ ὁ Θρασιβουλος, διέταξε νὰ περικυκλώσωσι τοὺς πολεμίους, αὐτὸς δὲ, ἄρχων τῆς τρίτης μοῖρας, κατέλαβε τὸ μεταξὺ τῶν πολεμίων καὶ καὶ τῆς ξηρᾶς μέρος.

§ 17. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι] αἱ ἐν τῷ λιμένι —ἰδόντες] αἰτιολ. μετοχή.—οὕσας] κατηγορημ. μετοχή ἐκ τοῦ ἰδόντες.—πλείους πολλῶ ἢ πρότερον]—ὄτι ἦσαν πολλὴ περισσώτεροι παρὰ πρότερον, πρὶν ἢ δῆλον ὅτι ἔληθ' ὁ Ἀλκιδιάδης, ὁ Θηραμένης καὶ ὁ Θρασιβουλος.—καὶ συνορμίσαντες τὰς ναῦς] χρον. μετοχή—καὶ ἀπ' οὗ ἔφεραν τὰ πλοῖα εἰς τὸν λιμένα, ὥστε νὰ εἶναι ὅλα μαζί, καὶ ἀπ' οὗ συνεπύκνωσαν.—ἐμάχοντο ἐπιπλέουσι τοὺς ἐναντίους]—ἐμάχοντο κατὰ τῶν ἐχθρῶν, εἰ ὅποιοι ἔπλεον ἐναντίον αὐτῶν.

§ 18. Πειπλεύσας]—πλεύσας περίξ τῶν μαχομένων πλοίων.—ἀπέβη]—ἰπεδιβάσθη.—ἰδῶν] ὅτι δηλαδὴ ὁ Ἀλκιδιάδης ἀπειδιβάσθη εἰς τὴν ξηρὰν.—ἀπέθανεν] —ἐφονεύθη.—ᾤχοντο ἄγοντες] τὴν κυρίαν ἔνοιαν ἐφορᾶει ἡ κατηγορημ. μετοχή, τὸ δὲ οἴχομαι μετὰ κατηγορηματ. μετοχῆς σημαίνει ταχέως ἐκτελεσειν—ταχέως ἦγον (ἔφερον).—πλὴν τῶν Συρακοσίων] οὗτοι ἐδοξόθουν, κατὰ Θεουκυδίδην 8, 26, τοὺς Λακεδαιμονίους.—ἐκεῖθεν] ἐκ Ἰπποκωνήσου.

§ 19. αὐτῆν] τὴν Κυζίκιον.

§ 20 αὐτοῦ] ἐν Κυζίκῳ.—ἐργασάμεναι] τροπ. μετοχή—χωροῖς νὰ πράξη.

§ 21. Πέρινθον καὶ Σηλυμβρίαν] πόλεις τῆς Θράκης ἐν τῇ Προποντίδι κατὰ τὰ βόρεια παράλια αὐτῆς.—εἰς τὸ ἄστυ] μέσῃ εἰς τὴν πόλιν.

§ 22. Καλχηδονίαις] τῆς χώρας τῆς ἀντικρὺ τοῦ Βυζαντίου κειμένης. Ἐνταῦθα ἔειτο ἡ πόλις Καλχηδῶν (νῦν Καδίχιον) καὶ ἡ Χρυσόπολις (νῦν Σικυῦταρι).—δεκατευτήριον] ἐκ τοῦ δεκάτη, σημαίνει δὲ δεκατευτήριον οἰκοδόμημα, ἐν ᾧ ἀπεταμμετο ἡ δεκάτη, τοῦτ' ἐστὶν ὁ ἀπὸ τῶν πλοίων εἰσπραττόμενος φόρος (τελωνεῖον).—ἐξέλεγον]—εἰσέπραττον.—φυλακῆν]—φορᾶν.—εὐμαχον] στρατηγὸς ὑπὸ τὸν Θηραμένην—τοῦ χωροῦ ἐπιμαλεῖσθαι] ὅπως φροντίσωσι περὶ τῆς ὀχύρου θέσεως (τῆς Χρυσόπολεως).—καὶ εἴ τι ἄλλο δύναιντο] ἐνν. τὸ βιάσθαι, —καὶ ὅπως βιάσθωσι τοὺς ἐχθροὺς, ἐάν ἤθελον δυνηθῆ νὰ προσενῶσιν εἰς αὐτοὺς ἄλλην τινὰ βιάσθην.—ᾤχοντο] ἐνν. ἀποπλέοντες.—ταχέως ἀπέπλεον (ἰδ. § 18).

§ 23. τοῦ ἐπιστολέως] ἐπιστολεὺς ἢ ἐπιστολοφόρος ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων ὁ λαμβάνων τὰς διαταγὰς τοῦ ναυάρχου καὶ διαβιβάζων αὐτάς (ὑποναύαρχος).—γράμματα]—ἐπιστολή.—πεμφθέντα] ἡ σειρά τῶν λέξεων εἶναι: ἐξίλω δ' εἰς Ἀθήνας γράμματα πεμφθέντα εἰς Λακεδαίμονα παρὰ Ἰπποκράτους τοῦ ἐπιστολέως τοῦ Μινδάρου λέγοντα τάδε.—ἐάλω] ἄρ. β' μὲ παθητ. σημασίαν τοῦ ἀλλοσκομαι] κείται βραχυλογικῶς ἀντὶ ἀλόγιστον ἐκομισθῆσαν εἰς Ἀθήνας.—ἔρρει]—

ἀπόλωλε, ἔχουσι χαθῆ. Τὸ ἔρρω εὔρηται μετὰ σημ. παρακ. μόνον καθ' ὀριστικῆν, ἀπαρέμφατον καὶ μετοχῆν.—τὰ κάλα]—τὰ ξύλα (τὰ πλοῖα), λεῖξις λακωνικῆ ἐν χρῆσει καὶ σήμερον εἰς τὴν λέξιν καλαπόδι.—ἀπεσοῦμαι]—ἐφρονεῖται, ἐγάθη, καθ' ἀόρ. β'. τοῦ δωρικοῦ ἀποσοῦμαι (ἀττ. ἀποσεῖσθαι)· ὁ Μίνδαρος πάει, ἐγάθη.—πεινῶν-τι]—πεινῶσι.—τῶνδρες]—τοὶ ἄνδρες δωρικῶς=οἱ ἄνδρες (οἱ στρατιῶται).—ἀπο-ρίομε[ς] δωρ=ἀποροῦμεν.—τί χρῆ θρᾶν]—τί πρέπει νὰ πράξωμεν.

§ 24. παρικελευσάμενος]—ἄφ' οὗ προέτρεψεν αὐτούς.—μὴ ἀθυμεῖν] τὰ μὴ λυκῶνται, νὰ μὴ φοβῶνται.—ἔνεκα ξύλων]—ἔνεκα πλοίων ξυλίων.—ὡς ὄντων πολλῶν]—διότι εἰσι πολλὰ, δηλ. ξύλα, δένδρα πρὸς κατασκευὴν πλοίων.—ἐν τῇ βασιλείῳ] δηλ. χώρῳ.—ἔως ἂν τὰ σώματα σῶα ᾖ]—ἄφ' ὅσον τὰ σώματα (τὰ πληρώματα τῶν πλοίων) εἶναι ἀκέραια.—ἐφόδιον] τὸ εἶναι τὴν ὁδὸν χρησιμεῖον εἴτε τροφῆ εἴτε χρήματα.—κατέστησε φύλακας] διώρισεν αὐτοὺς φρουροὺς τῆς παραθαλασσίας χώρας του.

§ 25. συγκαλέσας]—ἄφ' οὗ συνεκάλεσε, συνήθροισε.—τοὺς ἀπὸ τῶν πόλεων] —τοὺς σταλέντας ἀπὸ τῶν πόλεων, διότι ἑκάστη σύμμαχος πόλις ἀπέστειλε στρατὸν μετὰ στρατηγῶν.—τριηράρχοις] τριηράρχοι ἐκαλοῦντο οἱ ἐν καιρῷ πολέμου ἐκ τῶν πλουσιωτάτων πολιτῶν ἐκλεγόμενοι ὑπὸ τοῦ στρατηγῶν, ἵνα καταρτίωσι τριήρη, ἢ ἡ πόλις παρέιχε κενήν, καὶ νὰ διοικῶσι κατόπιν αὐτήν.—ἐκέλευε ναυπηγεῖσθαι] —συνεδούλευε, προέτρεπε νὰ κατασκευάζωσι τριήρεις (ναυπηγοῦμαι μέσον διαμεσον, διὰ τοῦ ναυπηγοῦ).—ἐν Ἀντάνδρῳ] ἢ Ἀντανδρος ἢ πόλις τῆς Τροίας ἐν τῷ Ἀδραμυτινῶ κόλπῳ.—ἐκ τῆς Ἰθῆς] ὄρους τῆς Τροίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

§ 1. Συντάττοντος Ἀλκιβιάδου]—πειρωμένου συντάττειν—ἐν ᾧ ὁ Ἀλκιβιάδης προσπαθεῖ νὰ συνενώσῃ ὅλον τὸ στράτευμα.—ὡς αὐτοὶ μὲν ὄντες ἀήττητοι, ἐκεῖνοι δὲ ἡττημένοι ἦκοιεν]—διότι, ὡς ἐνόμιζον, αὐτοὶ μὲν ἦσαν ἀνίκητοι, ἐκεῖνοι δὲ εἶ, ὅν ἔλθει νικημένοι (ἐξ Ἐφέσου ἔνθα ἐνίκηθησαν ἀπολέσαντες τριακοσίους — ἐνταῦθα δὲ)]—εἰδὼ δά.—ἐξείμαζον] διήρχοντο τὸν χειμῶνα τοῦ 410 π. Χ.—ἀπαντες] οἱ τοῦ Ἀλκιβιάδου καὶ Ἐρασίου στρατιῶται.

§ 2. ἱπποῖς] ἀντὶ ἱππεύσι.—ἐδίωκε] τὸν Φαρναβάζον.—ἀφείλετο] μέχρις οὗτο τὸ σκότος ἀγῆροσεν αὐτόν, ἔσφραξεν ἐκ τῆς καταδιώξεως τοῦ Ἀλκιβιάδου.

§ 3. Ἐκ δὲ τῆς μάχης ταύτης]—κατόπιν δὲ τῆς μάχης ταύτης.—συνέθησαν]—συνεβίβασθησαν, συνεφιλιώθησαν.—αὐτοῖ]—μόνοι των.—αὐτοῖς]—ἄλληλοῖς.—ἠσπάζοντο] οἱ μετὰ Ἀλκιβιάδου τοῦ, μετὰ Ἐρασίου.—ἔξῃθρον ἐξέδουσι] σύστοιχον ἀντικείμενον,=ἔκαμον καὶ ἄλλας στρατιωτικὰς ἐκδομὰς.—εἰς τὴν ἠπειρον]—εἰς τὴν μεσόγειον χώραν, εἰς τὴν χώραν τοῦ Φαρναβάζου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

§ 4. Ἐπει δ' ὁ χειμῶν ἔληγεν]—ὅτε δὲ ἔληγεν ὁ χειμῶν (τοῦ 409 π. Χ.)—παντὶ τῷ στρατοπέδῳ]—μεθ' ὅλου τοῦ στρατεύματος.

§ 2. ἐπὶ Καλχηδῶνα καὶ Βυζάντιον]—ἐναντίον τῆς Καλχηδῶνος καὶ τοῦ Βυζαντίου. Ἡ Καλχηδῶν (νῦν Καδίκλη) ἦτο πόλις τῆς Βιθυνίας ἀπέναντι τοῦ Βυζαν-

τιου, κατά τὸ νότιον πέρας τοῦ Βοσπόρου, ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τῶν Μεγαρέων τῷ 675 π. Χ. Τὸ Βυζάντιον (νῦν Κωνσταντινούπολις), ἰδρύθη τῷ 658 π. Χ. ὑπὸ Βύξαντος, μετὰ Μιλησίων, εἰς τὴν δυτικὴν εἰσοδὸν τοῦ Βοσπόρου καὶ τῆς Προποντιδος. Ἀμφότεραι αἱ πόλεις κατέχοντο ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων καὶ διεκρούοντο δι' ἄρμοστῶν.— ὀρμηθῆσαντες] ὀρμῶ—παροτρύνω, βιάλλω εἰς κίνησιν, πολλάκις ὁμοῦ εἶναι ἄμει— θέτω ἑμαυτὸν εἰς ταχεῖαν κίνησιν, ἔκκινῶ. (ὅπου δυνατόν νὰ ὑπονοηθῆται ὡς ἀντικ. ἢ αὐτοκαθῆς ἀντωνυμία), ἦ, σημασίαν ἔχει ἐνταῦθα—ἐκινήθησαντες—πρὸς Καλχηδόνε —πλησίον τῆς Καλχηδόνος.—αἰσθόμενοι] χρον. μετ.—ἔτι ἔμαθον.—τὴν λείαν] δηλαδὴ ἅπαντα τὰ πράγματα, τὰ ὅπλα ἠδύνατο νὰ γείνωσι λεία, καταλλήλα πρὸς λεηλασίαν.—κατέθετοντο]—παρέδωσαν ὡς παρακαταθήκην, ὡς ἐνέχυρον, πρὸς φύλαξιν.—εἰς τοὺς βιθυνοὺς θρηάκας] καλοῦνται οὕτω, διότι ἦλθον ἐκ Θρηάκης καὶ κατοίκησαν εἰς Βιθυνίαν.—ἀστυγέιτονας ὄντας] οἱ ὅποιοι ἦσαν, διότι ἦσαν γέιτονες ἑαυτῶν.

§ 3. τὰς ναῦς παραπλεῖν κελεύσας] ἀφ' οὗ ἔδωκε διαταγὴν νὰ πλίσωσι α νῆες παρὰ τὴν ξηρᾶν.—ἀπῆρται] ἐξίηται ὀπίσω. Ἡ ἀπὸ ἐνταῦθα δηλοῖ τὸ ὀπίσω, ὀφειλομένην δόσιν.—χρήματα]—λείαν—εἰ δὲ μὴ] ἔνν. ἀποδοῖτεν.

§ 4. ἐπεὶ ἤκειν] ἀφ' οὗ εἶχεν ἔλθει—τὴν λείαν ἔχων]—μὲ τὰ λάφυρα, τὰ πράγματα τῶν Καλχηδονίων.—πίστεις πεπονημένοις]—ἔχων κάμει ὄρκους συνθηκῆς, ἔχων συνθηκολογήσει.—ἀπετείχεζε]—ἰπέλειε διὰ τείχους.—παντὶ τῷ στρατοπέδῳ]—μὲ ὅλης τῆς στρατιάς.—ἀπὸ θαλάττης εἰς θάλατταν]—ἀπὸ τῆς μιᾶς θαλάσσης μέχρι τῆς ἄλλης, τοῦτέστιν ἀπὸ τοῦ Βοσπόρου μέχρι τῆς Προποντιδος.—καὶ τοῦ ποταμοῦ] γενικ. διακριτικῆ ἀπὸ τοῦ ὅσον οἶόν τ' ἦν, ἔνν. ἀποτείχιζεν— καὶ τοῦ ποταμοῦ ἀπετείχεζε διὰ ξυλίνου τείχους τόσον μέρος ὅσον ἦτο δυνατόν νὰ ποτείχῃ.

§ 5. ἐνταῦθα]—τότε.—Ἰπποκράτης ἰδ. 1, 23. ἄρμοστῆς] οὕτως ἐκαλεῖτο δ ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν στελλόμενος διοικητὴς ὑποτελοῦς πόλεως.—ἐκ τῆς πόλεως] δηλ. τῆς Καλχηδόνος.—ὡς μαχοῦμενος] τελικὴ μετοχὴ—μὲ τὸν σκοπὸν νὰ πολεμήσῃ.—ἀντιπαρετάξαντο αὐτῶ]—παρέτοξαν ἑαυτοὺς, παρετάχθησαν ἀπέναντι αὐτῶ εἰς μάχην.—προσεβόηθει]—ἔτρεχεν εἰς βοήθειαν.—ἵπποις πολλοῖς]—μετὰ πολλῶν ἵππέων κείται ἀντὶ τοῦ : ἵππεῦσι.

§ 6. θράσυλλος] στρατηγὸς Ἀθηναῖος.—ἐκάτερος]—ἕκαστος ἐκ τῶν δύο χωριστὰ—ἀπέθανεν]—ἔφονεῦθη, ἐνεργητ. ἀποκτείνω.

§ 7. ἄμα δέ]—συγχρόνως δέ.—Φαρνάβαζος] ἰδ 1, 6.—συμμείξαι]—νὰ ἐνωθῇ, ἄορ. ἄ. τοῦ συμμείγνυμι.—πρὸς τὸν Ἰπποκράτην]—μετὰ τῶν περὶ τὸν Ἰπποκράτην.—διὰ τὴν στενοπορίαν]—ἐνεκα τοῦ στενοῦ περάσματος. Ὁ Φαρνάβαζος δὲν ἠδύνατο νὰ συνενωθῇ μετὰ τῶν ὀπαδῶν τοῦ Ἰπποκράτους, διότι δὲν ἠδυνήθη νὰ διέλθῃ τὸ στενὸν πέρασμα, τὸ ὅποιον κατέλιπον τὰ ἐκατέρωθεν πολλὴ πληθύν τοῦ ποταμοῦ ἐξικινούμενα ἀποτείχισματα.—Ἡράκλειον] ναὸς τοῦ Ἡρακλέους.—οὐ]—ὅπου—ἦν αὐτῶ]—εἶχεν αὐτός.—Ἡ δοτικὴ αὐτῶ εἶναι προσωπικὴ εἰς τὸ ἦν

§ 8. ἐκ τούτου]—κατόπιν τούτου.—ᾤχετο] ἔνν. ἡ μετοχὴ ἀποπλέων, ἦτις εἶναι κατηγορηματικὴ—ἀπέλει ταχέως.—πράξων]—μὲ τὸν σκοπὸν νὰ εἰσπράξῃ, εἶναι τελικὴ μετοχὴ κατὰ μέλλοντα ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ ᾤχετο ὡς κινήσεως σημαντικοῦ.—συνεχώρησαν]—συνεφώνησαν.—ὑπὲρ Καλχηδόνος]—ἄφριν τῆς Καλχηδόνος

νος, πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς Κ.—τάλαντα] τὸ Ἀττικὸν τάλαντον εἶχεν ἄξιαν 6,000 δραχμῶν σημερινῶν.

§ 9. ὡς βασιλεύει]—πρὸς τὸν βασιλέα.—ἀναγαγεῖν]—νὰ ὀδηγήσῃ (ὁ Φαρνάβαζος) πρὸς τὰ ἄνω, δηλ. ἐκ τῆς παραλίης εἰς τὰ μεσόγεια.—ἄροισι ἐδοσαν καὶ ἔλαβον]—ἔδοσαν καὶ ἔλαβον διαθεδικαίσεις πίστεως, ἐνόρκους ὑποσχέσεις.—ὑποταλεῖν]—νὰ πληρώνωσι.—τὸν φόρον] τὸν γνωστὸν καὶ ὠρισμένον. Ὅριξε αἱ δὲ ἀκριβέστερον ὑπὸ τοῦ ἐπομένου ὅσον περ εἰώθησαν, ὅσον συνειθίζον νὰ πληρώνωσι — τὰ ὀφειλόμενα χρήματα] δηλαδὴ τοὺς φόρους τῶν ἐτῶν, καθ' ἃ εἶχον ἀποστατήσαι τῶν Ἀθηναίων. Οἱ Καληγηδόνιοι ἀπέστησαν τῶν Ἀθηναίων τῷ 411 π.Χ.—ἕως ἂν οἱ παρὰ βασιλείῳς πρ. ἔθωσιν] βραχυλογικῶς ἀντί: ἕως ἂν οἱ παρὰ βασιλείᾳ πεμφθέντες πρ. ἔλθωσι παρὰ βασιλείῳς.

§ 10. οὐκ ἐτύγγιχε παρῶν] ἡ μετοχὴ παρῶν εἶναι κατηγορηματικὴ ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ ἐτύγγιχε καὶ ἐξηγεῖται διὰ ῥήματος, ἐν ᾧ τὸ τυγχάνω δι' ἐπιρρήματος—κατὰ τύχην δὲν ἦτο παρῶν. Δυνατὸν ὅμως νὰ ἐξηγηθῇ καὶ ὅπως ἔχει: δὲν ἐτύγγιχε νὰ εἶναι παρῶν.—τοῖς ὄρκοις] ἐνν. γιγνομένοις—ὅτε ἐγίνοντο οἱ ὄρκοι.—Σηλυμβρίαν] πόλιν τῆς Θυάκης κατὰ τὴν Προποντίδα.—ἐλῶν] ἐνεργ. ἀόρ. β'. τοῦ αἰρέω—ᾧ—κυριεύω, συλλαμβάνω, ὡς παθητικὸν λαμβάνεται τὸ ἀλκομαι—κυριεύομαι τὸ μέσον αἰρούμαι—ἐκλέγω, παθ. αἰρούμαι ὑπὸ τινος—ἐκλέγομαι ὑπὸ τινος.—πανδημίη] πανστρατιά, μεθ' ὅλων τῶν κατοίκων τῆς Χερρονήσου.

11. ἄξιῶν δεῖν κκεῖνον ὀμνύναι] ἀπαιτῶν ὅτι πρέπει καὶ ἐκεῖνος (ὁ Ἀλικιδιαδῆς) νὰ ὀρκισθῇ.—οὐκ ἔφη ὀμνεσθαι] ἡ ἄρνησις ἀνήκει τῷ ἀπαρεμφ.—εἶπεν, ὅτι δὲν θὰ ὀρκισθῇ.

§ 12. ὁ μὲν] ὁ Ἀλικιδιαδῆς.—ὁ δὲ] ὁ Φαρνάβαζος.—τοῖς παρ' Ἀλικιδιαδου] ἐνν. πεμφθεῖσι.—τὸν κοινὸν ὄρκον]—τὸν ὄρκον τὸν ἀποβλέποντα εἰς τὰ κοινὰ πράγματα τῆς πόλεως.—ἀλλήλοισι πίστεις ἐποιήσαντο]—ἀναμεταξύ των ἕκαμον ἐνόρκους διαθεδικαίσεις φίλιας.

§ 13. ἀπήει]—ἐπήρχετο.—παρὰ βασιλείᾳ]—πρὸς τὸν βασιλέα.—ἀπαντᾶν] ἐνν. αὐτῷ,—ἴόντας εἰς Κόζικον ἀπαντᾶν αὐτῷ ἐκεῖ—ἐρχόμενοι εἰς Κόζικον νὰ τὸν συναντῶσιν ἐκεῖ.—ἤδη φεύγων]—ἐν ᾧ τὴν πλὴν ἦτο φυγὰς, ἐξόριστος.

§ 14. περιτειχίσαντες]—ἀποτειχίσαντες ἰδ. § 6.—ἀκροβολισμούς]—ἀψιμαχίας. Ἀκροβόλιζομαι—μαχομαι μακρόθεν, δι' ἀκοντίων καὶ βελῶν, ὑπερ ἐδῆλου τῆς ἀρχῆς τῆς μάχης (ἐντίθετ. τὸ ἀψιμαχῶ).—προσβολάς]—ἐπιθέσεις.

§ 15. τῶν περιόικων τινές] περιόικοι ἐκαλοῦντο οἱ παλαιοὶ κάτοικοι τῆς Λακωνικῆς, οἱ Ἀχαιοί, οἵτινες ἐκούσιως ὑπετάγησαν εἰς τοὺς καταλαβόντας τὴν χώραν τῶν Δωριεῖς διετήρησαν τὴν προσωπικὴν των ἐλευθερίαν, κατόικουν δὲ τὰς περὶ τῆς Σπάρτης πόλεις καὶ ἐκαλλέργουν ἐλευθέρως τὰ κτήματά των, πληρώνοντες μόνον φόρον εἰς τοὺς κατακτητάς. Προσέτι ἠτχολοῦντο εἰς τὸ ἐμπόριον, τὰς τέχνας καὶ τὴν βιομηχανίαν. Πολιτικὰ δικαιώματα δὲν εἶχον, ἐλάμβανον ὅμως μέρος εἰς τὸν πόλεμον χωρὶς νὰ δύνανται νὰ στρατηγῶσι.—τῶν νεοδαμῶδων] νεοδαμῶδεις ἐκαλοῦντο ὅσοι ἐκ τῶν Εἰλωτῶν ἠλευθεροῦντο δι' ἀνδραγαθίαν· οὗτοι ἐλάμβανον καὶ μερίδιον γῆς ὡς ἰδιοκτησίαν των (=νεοὶ πολῖται).

§ 16. ὡς]—ἐπειδὴ—διαπράξασθαι]—νὰ κατορθώσωσι.—κατ' ἐσχὺν]—διὰ τῆς βίας, διὰ τῆς δυνάμεώς των.

§ 17. οὐδένα ἂν τοῦτο ποιῆσαι]—ὅτι οὐδεὶς ἠμπορεῖ νὰ κάμῃ τοῦτο, δηλ. νὰ

προδώσῃ τὴν πόλιν.—καταστῆσας]—ἰφ' οὗ ἐτακτοποίησεν.—ὡς ἐδύνατο] κολάζει τὴν ἔννοιαν τοῦ κάλλιστα.—ἐπιτρέψας]—ἰφ' οὗ παρεχώρησε τὴν διοίκησιν τῆς πόλεως.—διέβη παρὰ τὸν Φαρνάδαζον]—διαθὰς τὸν Βόσπορον ἤλθε παρὰ τὸν Φαρνάδαζον.—εἰς τὸ πέραν]—ἐντικρὺ, εἰς τὴν Ἀσίαν.—ληψόμενος καὶ συλλέξων] τελ. μετ. ἐξαρτώμεναι ἐκ τοῦ διεβη, —μὲ τὸν σκοπὸν νὰ λάβῃ μισθὸν καὶ νὰ συλλέξῃ ναῦς.—φρουρίδες] ὡς φρουροί, ὅπως φρουρώσιν.—ἐπιθάττης]—ὑποναύαρχος, ὑπερχηγός.—ὅπως ναυπηγηθεῖσαν . . . ἀποσπάσειαν] γίνεται μετάβασις ἐκ τῶν τελικῶν μετοχῶν ληψόμενος-συλλέξων εἰς τελικὸν λόγον, καὶ μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ναυπηγηθῶσι . . . νὰ ἀπομακρύνωσι δὲ τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀθηναίων ἀπὸ τοῦ Βυζαντίου, ἄφ' οὗ συναθροισθῶσιν ὄλαι.

§ 18. οἱ προδιδόντες]—οἱ βουλόμενοι προδιδόναι. Παρατηρητέον ἐνταῦθα τὸ ἀνακόλουθον σχῆμα. Διακοπεῖς ὁ λόγος διὰ τὴν παρεμβολὴν τῶν δευτέρων ὑπαγόμενος-Λακεδαιμονίους, συνεχίζεται διὰ τῶν ἐν § 20 ἐπεὶ δ' αὐτοῖς παρεσκευάστο. Ὁμαλῶς ὁ λόγος θὰ εἶχεν· οἱ προδιδόντες τὴν πόλιν—νυκτὸς ἀνοίξαντες τὰς πύλας-εἰσῆγαγον τὸ στράτευμα.

§ 19. ὑπαγόμενος θανάτου] ἀγόμενος εἰς δίκην περὶ θανάτου, δικαζόμενος διὰ θάνατον.—ἀπέφυγεν]—ἠθωώθη, ἀπελύθη.—εἰπῶν] αἰτιολ. μετ.—ὀρῶν-ἀπολλυμένων]—διότι ἐξέλεπεν, ὅτι οἱ παῖδες ἀπέθνησκον.—τὸν ἐνόντα σίτον]—τὸν ὑπάρχοντα ἐντὸς τῆς πόλεως σίτον.—διδόναι] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἐννοουμένου ἔφη —τούς πολεμίους] τοὺς Ἀθηναίους.—μισέσθαι]—ᾤτι εἰσῆγαγεν, μέσ. ἀόρ. β'. τοῦ εἰσείμαι.

§ 20. αὐτοῖς]—ὑπ' αὐτῶν.—παρεσκευάστο] ἀπροσ.—ἡ παρασκευὴ ἐγεγένητο, εἶχε γέινει.—Θράκιον] τόπος ἐντὸς τῶν τειχῶν τοῦ Βυζαντίου κείμενος, ἔρημος οἰκιῶν καὶ πεδ. νός.

§ 21. οὐδὲν τούτων εἰδότες]—χωρὶς νὰ γνωρίζουν κανὲν ἀπὸ αὐτά.—μετὰ πάντων] τῶν Λακεδαιμονίων.—κατεῖχον]—ἦσαν κύριοι.—πάντη]—παντελῶς—οὐδὲν ἔχοντες ὅ,τι ποιήσαιεν]—ἰσχυρῶς οὐδὲν ἠδύνατο νὰ πράξωσι. Τίθεται εὐκτικῆ, διότι προηγείται ἱστορικὸς χρόνος (ἐπεὶ οὐδὲν εἶχον).

§ 22. ἀποθαινόντων] ἐνν. αὐτῶν, ἐν ᾧ ἀπεθιβάζοντο.—ἔλαθεν ἀποδράς]—κρυφίως ἐδραπέτευσεν ἢ μετοχὴ ἀποδράς εἶναι κατηγορηματικὴ ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ ἔλαθεν.—ἀπεσώθη εἰς Δεκέλειαν] ἔφθασε σῆος εἰς Δ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

§ 1. ἀποπλεῖν οἴκαδε]—νὰ πλεῖ ὀπίσω εἰς τὴν πατρίδα (εἰς Ἀθήνας).—ἀνήχθη] παθ. ἀόρ. ἀ. τοῦ ἀνάγομαι—ἐπὶ τοῦ λιμένος ἀνέρχομαι εἰς τὸ πέλαγος, ἀναπλέω, τὸ δὲ ἀντίθ. κατάγομαι—ἀπὸ τοῦ πελάγους κατέρχομαι εἰς τὸν λιμένα, καταπλέω.—εὐθύς ἐπὶ Σάμου]—διευθυνόμενος κατ' εὐθείαν πρὸς τὴν Σάμον.—ἐκεῖθεν] ἐκ τῆς Σάμου.—τῆς Κερίας εἰς τὸν Κεραμικὸν κόλπον] γενικὴ τοῦ διηρημένου ὄλου. Κεραμικὸς κόλπος εἶναι ὁ νῦν λεγόμενος τῆς Κῶ.—ἐκεῖθεν] ἐκ τῶν ἐν Κερία πόλεων.

§ 2. Ὀρασύβουλος] στρατηγός τῶν Ἀθηναίων, ὅστις ἔφρωσε τοὺς Ἀθηναίους ἀπὸ τῶν τριάκοντα τυράννων.—ἐπὶ Θράκης]—πρὸς τὴν Θράκην.—ᾤχετο] ἐνν. ἢ μετοχὴ ἀποπλεῖν, ἧτις εἶναι κατηγορηματικὴ,—ταχέως ἀπέπλεε.—χωρεῖα]—ὄχυράς

θέσεις, πόλεις ὠχυρωμένας. μεθεστηκότα] ὅσαι εἶχον ἀποστῆ τῶν Ἀθηναίων καὶ εἶχον μεταδῆ πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους —κατεστρέφαστο]—ὕπεταξεν, ὃ ἐνεστώς κατακατέρφρασμα. —ἔχουσαν κακῶς]—ἥτις εὐρίσκειτο ἐν κανῇ καταστάσει, ἐφείρετο, ἐδολάπετο — ὑπὸ τῶν πολέμων καὶ στάσεων] ἢ ὑπὸ δηλοῖ τὸ ποιητ. αἴτιον. —στάσεις] ἐσωτερικῶν ταραχῶν.—λιμοῦ]—πεινῆς.

§ 3. Θράσυλλος] στρατηγὸς Ἀθηναίων, ὅστις κατεδικάσθη εἰς θάνατον μετὰ τῶν συστρατῆγων του, διότι δὲν ἐφρόντισε νὰ περισφῆ τὸς ναυαγοὺς ἐν τῇ παρά τὰς Ἀργινούσας ναυμαχίᾳ.—εἶλοντο] ἐξέλεξαν, μέσ. ἀόρ. β'. τοῦ αἰρούμαι.—φεύγοντα]—ὄντα φυγάδα, ἐξόριστον. Ὁ Ἀλκιβιάδης εἶχεν ἀνακληθῆ πρὸ τεσσάρων ἐτῶν (411), δὲν ἠθέλησεν ὅμως νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Ἀθήνας, ἐπειδὴ ἐσκόπει νὰ διαπραχθῆται μέγα τι κατόρθωμα. Λέγουν δὲ ὁ Ξενοφῶν, ὅτι ὁ Ἀλκιβιάδης ἦτο τότε φυγάς, ἐννοεῖ τὴν ἀπουσίαν του, ἣν ἔθεωρει ὡς ἐξακολούθησιν τῆς ἐξορίας.—ἐκ τῶν οἰκοθεν] βραχυλογία ἀντί: ἐκ τῶν οἴκου ὄντων οἰκοθεν εἶλοντο—ἐκ τῶν ἐν τῇ πατρίδι εὐρισκομένων ἐξέλεξαν ἐκ τῆς πατρίδος των.

§ 4. τὰ χρήματα] δηλ. τὰ ἑκατὸν τάλαντα, τὰ ὅποια συνέλεγχαν ἀπὸ τῶν Κερικῶν πόλεων.—εὐθὺ Γυθείου]—κατ' εὐθείαν εἰς τὸ Γυθειον, ὕπερ ἦτο ἐπέκειον τῆς Σπάρτης.—ἐπὶ κατασκοπὴν τριήρων]—ὅπως κατασκοπεύσῃ, ὅπως παρατηρήσῃ τὰς τριήρεις.—καὶ τοῦ οἴκαδε κατάπλου ὅπως ἡ πόλις πρὸς αὐτὸν ἔχει] ἐννοεῖται πάλιν τὸ ἐπὶ κατασκοπὴν. Τὸ ὅπως ἡ πόλις πρὸς αὐτὸν ἔχει] εἶναι πλῆγία ἐρωτήσις ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ ἐπὶ κατασκοπὴν, ἣ δὲ γενικὴ τοῦ οἴκαδε κατάπλου γενικὴ τῆς ἀναφορᾶς—καὶ ὅπως παρατηρήσῃ ποίαν γνώμην ἔχει πρὸς αὐτὸν ἡ πόλις ὅσον ἀφορᾷ τὴν εἰς τὴν πατρίδα κάθοδον (ἐπιστροφὴν) αὐτοῦ.

§ 5. οὐσαν] κατηγορηματικὴ μετοχὴ ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ ἑώρα. ἐνν. τὴν πόλιν—ἐπειδὴ δὲ ἔδλεπεν, ὅτι ἡ πόλις ἦτο εὐνοεῖ ἢ πρὸς ἑαυτὸν.—ἡρημένους] κατηγ. μετ. ἐκ τοῦ ἑώρα ἐξαρτωμένη εἶναι δὲ σχῆμα κατὰ σύνεσιν, διότι ἐκ τοῦ πόλιος ἐννοοῦνται οἱ πολῖται—καὶ ὅτι εἶχον ἐκλέξει αὐτὸν στρατηγόν.—μεταπεμπομένους] ἐπίσης κατηγ. μετ. τοῦ ἑώρα, —καὶ ὅτι ἰδιαιτέρως ἔστελλον καὶ προσεκάλουν αὐτὸν οἱ φίλοι.—ἡμέρα ἦ] δοτ. χρον.—καθ' ἣν ἡμέραν.—Πλυντήρια] ἐορτὴ τελομένη ἐν Ἀθήναις τῇ 25 Ὀκτωβριῶν μηνός (τῇ 10 Ἰουνίου) πρὸς τιμὴν τῆς Ἀθηνᾶς τῆς ἐπονομαζομένης Ἀγραύλου. Κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ἐξέδουν τὸ ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς τὰ ἱμάτια καὶ τοὺς κοσμοὺς, ἵνα πλύνωσι ταῦτα καὶ ἐν τούτῳ τῷ μεταξύ περιεκάλυπτον αὐτὸ, ὅπως ἦ ἀόρατον τοῖς ἀνθρώποις. Οἱ τὴν πράξιν δὲ ταύτην ἐκτελοῦντες ἐλέγοντο πραξιεργίδαι Κετ' ἄλλους οἱ πραξιεργίδαι αὗτοι, παρ' ἁμαθόντες τὸ ἔθρονον τῆς Ἀθηνᾶς, ἐν πέπλῳ ἐνελιγμένοι, ἔφερον αὐτὸ μυστηριωδῶς εἰς τὸ Φάληρον καὶ τὸ ἀπέπλυνον εἰς τὴν θάλασσαν. Ἦτο δὲ ἡμέρα τῆς ἐορτῆς ταύτης ἐν Ἀθήναις ἀκροφᾶς, διότι ἔθεωρετο ἡ θεὰ ὡς ἀποῦσα καὶ μὴ παρέχουσα τὴν προστασίαν αὐτῆς, ἐπομένως ἔκλειεν ἐν τῇ πόλει πᾶσα ἐργασία, ἣ δὲ ἔκλειεν παντὸς σπουδαίου ἔργου, ἀρχομένου κατ' αὐτὴν, προσεδόκατο ἀνεπιτυχίης.—ἦγεν]—ἐτέλει.—τοῦ ἔδους]—τοῦ ἀγάλματος.—κατακεκαλυμμένου]—ἐτελῶς κεκαλυμμένου, ὅτε ἐντελῶς εἶχε καλυφθῆ—ὁ τινες] δηλ. τὸ εἶναι τὸ ἔδος κεκαλυμμένον.—οἰωνίζοντο ἀνεπιτήδεον εἶναι] ἐθεώρουν, ὅτι ἦτο κακὸς, ἀπαίσιος οἰωνός.—τολμήσειςιν ἂν ἀφασθαι] δύναται νὰ ἐγγίσῃ νὰ ἐπιχειρήσῃ.

§ 6. κατεπλέοντος]—ὅτε ἐκ τοῦ πελάγους ἔπλειεν εἰς τὸν λιμένα, ὅτε ἐπέστρεφεν.—αὐτοῦ] τοῦ Ἀλκιβιάδου.—ἄστως] τῶν Ἀθηναίων, διότι ἄστου ἐκαλοῦντο αἱ

Ἄθῆναι ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν Πειραιᾶ (πρβλ. λατιν. urbs=Roma). Ἄστου καὶ πόλις δὲν ἦσαν συνώνυμα παρ' ἀρχαίοις. Ἄστου ἐσήμαινε τὰ κτίσματα μόνον, τὰ ἀτείχιστα ἐνίοτε, τὸν τόπον, ἐν ᾧ ἐγίνετο ἡ θρησκευτικὴ καὶ πολιτικὴ συνένωσις τῶν οἰκογενειῶν καὶ φυλῶν, πόλις δὲ τὰ κτίσματα τὰ τετειχισμένα, καὶ οἱ κατοικοῦντες, ὁ τόπος τῆς συνενώσεως, ἡ κατοικία.—*θιναμάζοντες καὶ βουλόμενοι*] μετοχ. αἰτιολογικά. Σχῆμα κατὰ σύνεσιν, διότι τὸ ὄχλος, εἰς ᾧ ὄνομα αὐταὶ ἀναφέρονται, εἶναι περιληπτικόν.—*οἱ μὲν*] ἡ ἀπόδοσις ἐν § 17 οἱ δέ.—*ὡς κράτιστος εἶη . . . καὶ φύγοι*] εὐκτικά διότι ἐξαρτῶνται ἐξ ἱστορικοῦ χρόνου.—*ἐπιβουλευθεῖς*] ἐνν. φύγοι.—*ἐκείνου*] τοῦ Ἀλκιβιάδου.—*ἕλαττον δυναμένων*] = μικροτέρων δυνάμιν ἐχόντων.—*μοχθηρότερα λεγόντων*] = ἡττόρων ἐχόντων εὐγλωττίαν ἤττονα τῆς ἐκείνου. *πολιτευνόντων*] = ἀναμειγνυομένων εἰς τὰ πολιτικά, πολιτευομένων.—*ἐκείνου τὸ κοινὸν αἴξοντος*] = ἐν ᾧ ἐκεῖνος πάντοτε προσεπάθει νὰ αὐξάνῃ τὸ κοινὸν ταμείον.—*ἀπὸ τῶν αὐτοῦ*] = ἀπὸ τῶν ἰδικῶν του πόρων.—*ἀπὸ τοῦ τῆς πόλεως δυνατοῦ*] τὸ δυνατόν κείται ἀντὶ οὐσιαστικοῦ = ἀπὸ τῶν δυνάμεων, τῶν πόρων τῆς πόλεως.

§ 7. *ἐθέλοτος*] = ἐν ᾧ ἦτο πρόθυμος.—*κρίνεσθαι*] = νὰ δικάζηται.—*τῆς αἰτίας ἄρι γεγενημένης*] γενικὴ τῆς αἰτίας εἰς τὸ κρίνεσθαι = ἐν ᾧ δὲ ἦτο πρόθυμος νὰ δικάζηται διὰ τὴν γενομένην πρὸ ὀλίγου καθ' αὐτοῦ κατηγορίαν, ὅτι τάχα εἶχεν ἀσεδήσει εἰς τὰ ἐλευσίνια μυστήρια.—*ὑπερβαλλόμενοι οἱ ἔχθροὶ τὰ δοκοῦντα δίκαια εἶναι*] = καταπατήσαντες οἱ ἔχθροὶ τὰ ὑπὸ πάντων παραδεδεγμένα δίκαια, δηλ. τὴν ταχθεῖαν διεξαγωγὴν τῆς δίκης.

§ 8. *ἐν ᾧ χρόνῳ*] δηλ. τῆς ἐξορίας του.—*ὑπὸ ἀμηχανίας*] ποιητ. αἴτ. τοῦ ἠναγκάσθη, = ἔνεκεν ἀμηχανίας, διότι δὲν ἐγνώριζε τί νὰ πράξῃ.—*θεραπεύειν*] = νὰ περιποιητῆται.—*τοὺς ἐχθίστους*] τοὺς Σπαρτιάτας καὶ Πέρσας.—*παρ' ἐκάστην ἡμέραν*] = καθ' ἐκάστην ἡμέραν.—*ὄρων*] = ἐν ᾧ ἔβλεπεν.—*ἐξαμαρτάνουσαν*] κατηγορ. μετ. ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ ὄρων, = ὅτι ἡ πόλις περιέπιπεν εἰς σφάλματα.—*οὐκ εἶχεν ὄπως ὠφελοῖη*] = δὲν ἠδύνατο νὰ τὴν ὠφελῇ.—*φυγῆ*] ἀπειροθέμενος] = διότι ἠμποδίζετο ἔνεκα τῆς φυγῆς.

§ 9. *οὐκ ἔφασαν δὲ—εἶναι—μεταστάσεις*] ἡ σειρά τῶν λέξεων ἔχει ὡς ἐξῆς: τὸ δεῖσθαι καινῶν πραγμάτων καὶ μεταστάσεως ἔφασαν οὐκ εἶναι (ἴδιον) τῶν ὄντων τοιούτων, οἷός περ αὐτός ἐστιν = ἔλεγον δέ, ὅτι δὲν εἶναι ἴδιον τῶν ἀνδρῶν τῶν ὄντων τοιούτων, ὅποιος αὐτὸς εἶναι τὸ νὰ ἔχωσιν ἀνάγκην ῥιζοσπαστικῶν καινοτομιῶν καὶ μεταβολῆς πολιτεύματος.—*ὑπάρχειν*] ἄπρ. = εἶναι, ὅτι ἔχει τὴν δύναμιν.—*ἐκ τοῦ δήμου*] = ἐκ τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος.—*αὐτῷ*] δοτ. κτητ. = ἔχει αὐτός, συμβαίνει εἰς αὐτόν.—*πλέον ἔχειν*] νὰ πλεονεκτῇ, νὰ ὑπερέχῃ.—*μὴ ἕλαττοῦσθαι*] = νὰ μὴ μειονεκτῇ.—*τοῖς δ' αὐτοῦ ἐχθροῖς*] = τοῖς δ' αὐτοῦ ἐχθροῖς (ὑπάρχειν ἐκ τοῦ δήμου) δοκεῖν εἶναι τοιούτοις, ὥστε περιμένειν μὲν πρότερον.—*οἰοσπερ*] μετ' ἄπαρ. = ὥστε ἡ ἐξήγησις ἔχει ὡς ἐξῆς: Ἐλεγον (οἱ φίλοι τοῦ Ἀλκιβιάδου),

ὅτι αὐτὸς (ὁ Ἀλκιβιάδης) εἶχε τὴν δύναμιν ὡς ἐκ τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος καὶ τῶν συνηλικιωτῶν του νὰ ὑπερτερῇ καὶ τῶν πρεσβυτέρων νὰ μὴ μειονεκτῇ, οἱ δὲ ἐχθροὶ του νὰ φαίνωνται ὅτι εἶναι τοιοῦτοι ὥστε νὰ περιμένουν πρὶν ἢ ἀποκτήσουν δύναμιν τινα, ὕστερον δέ, ἀφ' οὗ ἀποκτήσουν τὰ μέσα (δυναστεῖαι) νὰ ἐξοντώσουν (ἀπολλύουσι) τοὺς ἐκτιμωμένους πολίτας, αὐτοὶ δὲ (δηλ. οἱ ἐχθροὶ του), διότι ἔμειναν μόνοι, δι' αὐτὸ ἴσα ἴσα νὰ εἶναι ἀνεκτοί, διότι δὲν εἶχον νὰ μεταχειρίζωνται ἄλλους καλύτερους.

§ 10. Οἱ δὲ] δηλ. οἱ ἐχθρικοῦς διακείμενοι πρὸς τὸν Ἀλκιβιάδην, ἐνν. λέγοντες.—τῶν παροχομένων αὐτοῖς κακῶν] τῶν προτέρων δυστυχημάτων αὐτῶν, τῶν ἐπισυμβάντων εἰς αὐτοὺς πρότερον δυστυχημάτων (αὐτοῖς, δοτ. κτητική).—τῶν τε φοβερῶν ὄντων τῇ πόλει γενέσθαι—καταστῆναι]=καὶ ὅτι τῶν δυστυχημάτων, τὰ ὅποια ἦτο φόβος μήπως συμβοῦν εἰς τὴν πόλιν, αὐτὸς μόνος ἐφάνη (κινδυνεύσαι) ὅτι ἔγεινεν αἴτιος.

§ 11. ὀρμισθεῖς] = ἀφ' οὗ ἤραξε. — ἀπέβαινε μὲν οὐκ εὐθέως] = δὲν ἀπεβιάσθη μὲν ἀμέσως. ἀποβαίνω = ἐκ τοῦ πλοίου ἐξέρχομαι εἰς τὴν ξηρὰν. ἐπιβαίνω = ἐκ τῆς ξηρᾶς ἐμβαίνω εἰς τὸ πλοῖον.—φοβούμενος] = ἐπειδὴ ἐφοβεῖτο. — ἐπαναστὰς] ἐγερθεὶς ἐπὶ τοῦ καταστρώματος.—ἐσκόπει τοὺς ἐπιτηδεῖους εἰ παρείεν] σχῆμα προλήψεως ἀντι: ἐσκόπει, εἰ παρείεν οἱ ἐπιτηδεῖοι = παρετήρει, ἂν οἱ φίλοι του ἦσαν παρόντες. Ἐὶ παρείεν πλαγία ἐρώτησις κατ' εὐκτικὴν, διότι ἐξαρτᾶται ἐξ ἱστορικοῦ χρόνου.

§ 12. κατιδὼν] = ἀφ' οὗ εἶδεν εὐκρινῶς.—ἀνεμῶν] = ἐξάδελφον πρῶτον. Ἀνεψιὸς παρ' ἀρχαίους Ἕλλησιν ἐλέγετο ὁ ἀδελφῶν υἱὸς, ὁ ἐξάδελφος, ὁ δὲ νῦν ἀνεψιὸς ὑπ' ἐκείνων ἐλέγετο ἀδελφιδοῦς.—ἀποβάς] = ἀποβιβασθεὶς εἰς τὴν ξηρὰν.—εἴτις ἀπτοῖτο] = ἂν τις ἤθελε προσβάλει αὐτόν.—μὴ ἐπιτρέπειν] ἐκ τοῦ παρασκευασμένων = μετὰ τῶν ἡτοιμασμένων νὰ μὴ ἐπιτρέπωσι, δηλ. νὰ ἐγγίζωσιν αὐτόν.

§ 13. ἀπολογησάμενος] χρον. μετ. = ἀφ' οὗ ἀπελογήθη, διὰ λόγων ἀνέκρουσε τὴν καθ' αὐτοῦ κατηγορίαν.—ὡς οὐκ ἠσεβήκει] = ὅτι κατὰ τὴν γνώμην του δὲν εἶχεν ἀσεβήσει.—ὡς ἠδίκηται] = ὅτι κατὰ τὴν γνώμην του ἔχει ἀδικηθῆ.—διὰ τὸ μὴ ἀνασχέσθαι ἂν] = διότι οὐκ ἂν ἠνέσχετο ἡ ἐκκλησία, (εἴτις ἀντεῖπε) = διότι δὲν θὰ ἠνείχετο ἡ ἐκκλησία τοῦ λαοῦ, ἂν κανεὶς ἀντέλεγε.—ἀναγορευθεῖς] = ἀναγορευθεὶς, μετοχ. παθητ. ἄορ. τοῦ ἀναγορεύομαι.—ἀπάντων] δηλ. καὶ τῶν κατὰ ξηρὰν καὶ τῶν κατὰ θάλασσαν δυνάμεων.—αὐτοκράτωρ] = ἀπεριόριστον ἐξουσίαν ἔχων, αὐτεξούσιος.—ὡς οἶός τε ὦν σῆσαι] = διότι, ὡς νόμιζον, ἦτο τοιοῦτος ὥστε νὰ ἀποκαταστήσῃ.—τὰ μυστήρια] δηλ. τὰ Ἐλευσίαια τὰ πρὸς τιμὴν τῆς Δήμητρος καὶ Κόρης ἐν Ἐλευσίῃ τῇ 20 Βοηδρομιῶνος (κατὰ τὰς ἀρχαῖς Ὀκτωβρίου) τελούμενα.—τῶν Ἀθηναίων ἀγόντων] ἐν ᾧ οἱ Ἀθηναῖοι ἐτέλουν.—ἐποίησε] = ἐνν. ἄγειν αὐτοῦς = ἔκαμε νὰ τελῶσι διὰ ξηρᾶς.

§ 14. κατελέξατο] = συνέλεξε, κατέγραψε στρατόν.—μετὰ τὸν κατὰ πλοῦν] =

μετὰ τὸν εἰς Πειραιᾶ πλοῦν αὐτοῦ.—ἐπ' Ἀνδρον ἀφροσηκυῖαν]=ἀπέπλευσεν ἐναντίον τῆς Ἀνδρου, ἣτις εἶχεν ἀποστατήσσει ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων.—Ἀριστοκράτης καὶ Ἀδείμαντος] οὗτοι ἦσαν ἐκ τῶν δέκα στρατηγῶν τῶν ἐκλεχθέντων κατὰ τὸ 407.—ἡρημένοι]=ἐκλελεγμένοι.

§ 15 ἀπεβίβασε]=ἐξήγαγεν ἀπὸ τῶν πλοίων εἰς τὴν ξηράν.—τῆς Ἀνδρίας] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ εἰς Γαύριον καὶ εἶνε γενικὴ διαιρετικὴ —ἐκβοηθήσοντας] ἐνν. ἐκ τῆς πόλεως= ἐξελθόντας ἐκ τῆς πόλεως εἰς βοήθειαν.—ἐτρέφαντο] ὑποκ. τὸ στράτευμα· σχῆμα κατὰ τὸ νοούμενον διότι ἀπὸ τοῦ στρατεύματος ἐννοεῖται οἱ στρατιῶται.—αὐτόθι] ἐν Ἀνδρῶ.—οὐ πολλοὺς]=ὀλίγους.

16. τροπαίων]=σημεῖον νίκης· κυρίως εἶναι οὐδέτ. τοῦ τροπαῖος=ὁ ἀνήκων εἰς τὴν τροπὴν.—κάκειθεν]=καὶ ἀπὸ ἐκεῖ. δηλ. ἐκ Σάμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

§ 1. Τῷ δὲ ἐπιόντι ἔτει]=κατὰ δὲ τὸ ἀκόλουθον ἔτος (κατὰ τὸ 406 π X).—τῷ Λυσάνδρῳ παρεληλυθότος ἤδη τοῦ χρόνου]=ἀφ' οὗ πλέον εἶχε παρέλθει ὁ χρόνος τῆς ναυαρχίας τοῦ Λυσάνδρου. Ὁ χρόνος τῆς ναυαρχίας παρὰ Λακεδαιμονίαις διήρκει ἕν ἔτος.—ἐπὶ τὰς ναῦς]=ἕνα ἀναλάβῃ τὴν διοίκησιν τῶν πλοίων ὡς ναύαρχος.

§ 2. θαλασσοκράτωρ]=θαλασσοκρατῶν, κύριος ὢν τῆς θαλάσσης.—καὶ ναυμαχία πεννηκῶς]=καὶ ἔχων νικήσει (τοὺς Ἀθηναίους) ἐν ναυμαχίᾳ. Ἐννοεῖ τὴν παρὰ τὸ Νότιον ναυμαχίαν, καθ' ἣν ὁ Λύσανδρος κατεναυμάχησε τὸν Ἀντίλοχον τὸν κυβερνήτην τοῦ Ἀλκιβιάδου.—ὁ δὲ] ὁ Καλλικρατίδας.—ἐν ἀριστερᾷ Σάμου παραλεύσαντα]=ἀφ' οὗ πλεύσῃ πηλείον τῆς ξηρᾶς ἐξ Ἐφέσου ἔχων πρὸς ἄριστέρα τὴν Σάμον.—παραδοῦναι] νὰ παραδώσῃ εἰς τὸν Καλλικρατίδαν. Ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἐκέλευσε.—ὁμολογήσειν] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἐννοουμένου, εἶπε δηλ. ὁ Καλλικρατίδας εἶπεν ὅτι θὰ παραδεχθῆ, ὅτι εἶναι κύριος τῆς θαλάσσης ὁ Λύσανδρος.

§ 3. Οὐ φαιμένου-πολυπραγμονεῖν]=ἐπειδὴ ὁ Λύσανδρος ἠρνήθη, δὲν ἠθέλησε νὰ ἐπιδεικνύηται ὡς πολυάσχολος, νὰ μετέρρηται πολλὰς ἐργασίας.—ἄλλου ἄρχοντος]=ἀφ' οὗ εἶναι ἄλλος ἄρχων (ὁ Καλλικρατίδας) καὶ ὄχι αὐτός.—πρὸς αἷς ἔλαβε ναοί] καθ' ἑλξιν ἀντί: πρὸς ταῖς ναυσίν, ἃς ἔλαβε=ἐκτὸς τῶν νεῶν, ἃς ἔλαβε.—προσεπλήρωσε]=προσέτι ἐπλήρωσε.—καὶ ἄλλοθεν ἀπὸ τῶν συμμάχων]=καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων συμμάχων πόλεων.—ὡς ἀπαντησόμενος] τελικὴ μετοχὴ=μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἐξέλθῃ εἰς ἀπάντησιν τῶν ἐχθρῶν.

§ 4. καταμαθῶν] χρον. μετ.=ἀφ' οὗ δὲ ἐνόησε καλῶς.—καταστασιαζόμενος] κατηγορηματικὴ μετοχὴ ἐκ τοῦ καταμαθῶν κρεμαμένη,=ὅτι καταστασιάζεται, ὅτι καταπολεμεῖται διὰ ταραχῶν ὑπὸ τῶν φίλων τοῦ Λυσάνδρου—ὑπηρετούντων διαθροούντων] αἰτιολ. μετ.=ἐπειδὴ ὑπηρετοῦν

διεφήμιζον, διέδιδον φήμη. — *ὅτι μέριστον παραλίπειν*] = ὅτι ἕκαμνον μέγιστα παραπτώματα, σφάλματα. — *ἐν τῷ αἰεὶ διαλλάττειν τοὺς ναυάρχους*] δοτ. ὀργανικῆ = διὰ τῆς συγνῆς (κατ' ἔτος) ἀντικαταστάσεως τῶν ναυάρχων. — *ἀνεπιτηδείων γιγνομένων καὶ οὐ γιγνωσκόντων*] αἰτιολογικαὶ μετοχαὶ ὑποκ. ἐνν. τῶν νέων ναυάρχων = διότι πολλάκις οἱ νέοι ναυάρχοι ἐγίνοντο ἀκατάλληλοι καὶ διότι πρὸ ὀλίγου ἔμαθον τὴν ναυτικὴν τέχνην (καὶ δὲν εἶχον ἐπομένως τὰς ἀπαιτουμένας γνώσεις) καὶ διότι δὲν ἐγνώριζον πῶς πρέπει νὰ μεταχειρίζωνται τοὺς ἀνθρώπους. — *ἐκ τούτου δὴ*] = ἔνεκα τούτου λοιπόν. — *τοιάδε*] = τὰ ἐξῆς περιῖπου.

§ 5. *ἔμοι μὲν ἀρεκί*] εἰς ἐμέ μὲν εἶναι ἀρεκτόν, ἐγὼ εὐχαριστοῦμαι — *οἱ κοὶ μένειν*] = νὰ μένω εἰς τὴν πατρίδα μου, εἰς τὴν Σπάρτην. — *βούλεται εἶναι*] = ἀξιῶ, διατείνεται, ὅτι: εἶναι ἐμπειρότερος εἰς τὰ ναυτικὰ ἀπὸ ἐμέ. — *οὐ κωλύω τὸ κατ' ἐμέ*] = δὲν τὸν ἐμποδίζω ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἐμέ. — *ἐγὼ δὲ*] = ἀλλ' ἐγώ. — *ἐπι τὰς ναῦς*] ἰδ. 51. — *οὐκ ἔχω τί ἄλλο ποιῶ*] πλάγιος ἐρωτηματικὸς λόγος δηλῶν ἀπορίαν περὶ τοῦ πρακτέου καὶ ἐξαρτώμενος ἐκ τοῦ ἔχω = δὲν ἔχω νὰ κάμω ἄλλο τι. — *ὡς ἂν δύνωμαι*] ἐπιτείνει τὸ κράτιστα — ὅσον εἰμπορῶ κάλλιστα. — *πρὸς ἃ φιλοτιμοῦμαι*] = ὡς πρὸς ἐκεῖνα, τὰ ὅποια μετὰ ζήλου ἐπιδιώκω νὰ ἐπιτύχω. ἢ *πόλις αἰτιάσεται*] = κατηγορεῖται, δυσφημίζεται (54). — *συμβουλευέετε τὰ ἄριστα. — ὑμῖν δοκοῦντα εἶναι*] = συμβουλευέετε τὰ δοκοῦντα ὑμῖν εἶναι ἄριστα = συμβουλευέετε (προστ.) ἐκεῖνα τὰ ὅποια φαίνονται εἰς ὑμᾶς, ὅτι: εἶναι ἄριστα, τὸ περὶ τοῦ ἐμὲ ἐνθάδε μένειν] = ὅσον ἀφορᾷ τὸ νὰ μένω ἐγὼ ἐνταῦθα ἢ νὰ πλεύσω ὀπίσω εἰς τὴν πατρίδα μου μὲ τὸν σκοπὸν νὰ εἶπω τὴν ἐνταῦθα τῶν πραγμάτων κατάστασιν. — *ἐροῦντα*] τελ. μετ. ἐξαρωμένη ἐκ τοῦ κινήσεως σημαντικῷ ἀποπλεῖν.

§ 6. *τοῖς οἴκοι*] = εἰς τοὺς ἐν τῇ πατρίδι ἄρχοντας. — *ἐφ' ἃ*] = ταῦτα, ἐφ' ἃ. — *ἤσει*] ἐνν. τὸ ἀντικείμενον αὐτό = ἐξήτει ἀπὸ αὐτὸν μισθὸν διὰ τοὺς ναύτας. — *ὁ δὲ*] ὁ Κῦρος. — *ἐπισχεῖν*] = νὰ περιμείνῃ, νὰ ἀναβάλῃ.

§ 7. *ἀχθεσθεῖς*] = δυσαρστηθεῖς διὰ τὴν ἀναβολὴν, μὴ ἀνεχθεῖς νὰ περιμείνῃ ὡς ἐπαίτης. — *καί . . . ὀργισθεῖς*] = καὶ ὀργισθεῖς διὰ τὰς εἰς τὰς θύρας (τοῦ Κύρου) συγνὰς ἀφίξεις. Ἐναργῶς καταδείκνυται ἐνταῦθα ἡ γενναιοφροσύνη καὶ ἡ ἀκεραιότης τοῦ Καλλικρατίδου. *Φεύγων ὁ Λύσανδρος, τὰ χρήματα, τὰ ὅποια εἶχε πρὸς συντήρησιν τῶν νεῶν, ἀπέδωκεν εἰς τὸν Κῦρον, ουστήσας συγχρόνως εἰς αὐτόν, ἀπὸ φιλοδοξίας καὶ ἐγωισμοῦ ὀρῶμενος, νὰ φέρῃ δυσκολίας εἰς τὸν διάδοχόν του Καλλικρατίδαν. Οὗτος ὁμως ὀργισθεῖς καὶ ἀγανακτήσας, διότι ὁ Κῦρος ἀνέβαλλε νὰ δώσῃ εἰς αὐτόν μισθὸν διὰ τοὺς ναῦτας, καὶ θεωρήσας προσβλητικὸν νὰ κολακεύῃ βαρβάρους, ἀνεχώρησεν εἰπὼν ὅτι θέλει προσπαθῆσαι παντὶ σθένει νὰ συμβιβάσῃ τοὺς Ἀθηναίους καὶ Λακεδαιμονίους καὶ νὰ δεῖξῃ εἰς αὐτοὺς ἐλομένως, ὅτι πρέπει ἐνούμενοι νὰ καταστρέψωσι τοὺς βαρβάρους καὶ ὄχι ἐπαιτικῶς νὰ κολακεύωσιν αὐτοὺς ἔνεκα χρημάτων. Λαμπρὰ διὰ τοὺς Ἑλληνομάχας διδασκαλία! — ὅτι*] = διότι — *ἂν σφθῆ οἴκαδε*] = ἂν σφῶς

ἐπανάθη εἰς τὴν πατρίδα του — κατὰ τὸ αὐτοῦ δυνατόν] = κατὰ τὴν δύναμιν του, ὅσον δύναται — διαλλάξαι] = ὅτι θὰ συμφιλώσῃ.

§ 8. *κάκειθεν*] = ἐκ Μιλῆτου. — *ἐπὶ χρήματα*] = διὰ νὰ φέρωσι, διὰ νὰ ζητήσωσι χρήματα. ἼΙ ἐπὶ ἔνταυθα δηλοῖ σκοπόν. — *διὰ τὸ πεπονθέναι*] = διότι, ἐπειδὴ κατοικεῖτε μεταξὺ τῶν βαρβάρων, πλείστα κακὰ ἔχετε πάθει μέχρι τοῦδε ὑπ' αὐτῶν.

§ 9. *ἐξηγείσθαι τοῖς ἄλλοις συμμάχοις*] = νὰ προηγήσθε τῶν ἄλλων συμμάχων, νὰ δίδητε πρῶτοι τὸ καλὸν παράδειγμα. — *ὅπως ὄν βλέπωμεν*] = διὰ νὰ βλέπωμεν τοὺς πολεμίους, ἂν δυνάμεθα. — *ἄξοντα*] τελ. μετοχ. ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ ἔπειμα = διὰ νὰ φέρωσι χρήματα.

§ 10. *ἀποδοῦν*] = δώσας ὅπισω, ἐπιστρέψας. — *οἴχεται*] τὸ οἴχομαι ἔχει σημασίαν παρακειμένου = ἀπελήλυθα = ἔχω ἀναχωρήσει. — *ἐπ' αὐτὸν*] = πρὸς αὐτόν. — *ἐλθόντος ἐμοῦ ἀνεβάλλέτο μοι διαλεχθῆναι*] ἀντὶ νὰ εἶπῃ: ἐλθόντι μοι ἀνεβάλλετο διαλεχθῆναι, ἔθεσε γενικὴν ἀπόλυτον πρὸς ζωηροτέραν παράστασιν. = ὅτε ἦλθον ἀνεβάλλε νὰ διαλεχθῆ με ἐμὲ. — *φοιτᾶν*] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ πείσαι = νὰ πηγαίνω συχνά.

§ 11. *ἀντὶ τῶν συμβάντων ἡμῖν ἀγαθῶν*] = ἀντὶ τῶν ἀγαθῶν, ἃ ἂν συμβῆ ἡμῖν = ἀντὶ τῶν ἀγαθῶν, τὰ ὅποια ἤθελον συμβῆ εἰς ἡμᾶς. — *ᾧ*] ἀντὶ ἐν ᾧ. *προσδεχόμεθα*] = καθ' ὃν χρόνον ἠθέλομεν περιμένει (τὰ ἀναμενόμενα ἐκ Σπάρτης χρήματα). — *ἀποδώσειν*] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ὑπισχυνοῦμαι = ὑπόσχομαι, δίδω τὸν λόγον μου, ὅτι θὰ ἀποδώσω εἰς ὑμᾶς χάριν, ἄξιαν (τῶν εὐκολιῶν, ἃς ἡμῖν παρέσχετε). — *σὺν τοῖς θεοῖς*] = με τὴν βοήθειαν τῶν θεῶν. — *ἄνευ τοῦ θανατῆσειν*] = χωρὶς νὰ κολακεύωμεν. — *τιμωρεῖσθαι*] = νὰ ἐκδικώμεθα.

§ 12. *εἰπεῖ*] = ἔφ' οὔ. — *οἱ αἰτιαζόμενοι ἐναντιοῦσθαι*] = οἱ κατηγορούμενοι ὅτι ἠγναντιοῦντο, ὅτι ἦσαν ἐναντίοι, ὅτι ἀντεπολιτεύοντο (τὸν Καλλικρατίδαν). Ἐννοεῖ ἔνταυθα τοὺς φίλους τοῦ Λυσάνδρου. — *δεδιότες*] = ἐκ φόβου, διότι ἐφοβοῦντο — *εἰσηγοῦντο*] = ἐπρότειναν. — *καὶ αὐτοὶ ἐπαγγελλόμενοι ἰδίᾳ*] ἐνν. δώσειν χρήματα = καὶ μόνου των ὑποσχόμενοι νὰ δώσουσιν χρήματα ἐκ τῶν ἰδικῶν των — *ἐφοδιασάμενος*] = ἔφ' οὔ ἔλαβεν ὡς ἐφόδιον. — *τῆς Λέσβου*] γεν. διαιρητικὴ ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ Μήθυμνα. — *Μήθυμνα*] πόλις τῆς Λέσβου, εὐρὺν ἔχουσα λιμένα.

§ 13. *οὐ βουλομένων*] = γεν. ἀπόλ. χρόν. = ἐπειδὴ δὲν ἤθελον. — *προσχωρεῖν*] = νὰ προσέρχονται, νὰ συντάσσονται μετ' αὐτοῦ. — *ἅτ' ἐμφορῶρων ὄντων Ἀθηναίων καὶ ἀντικρίζοντων*] αἱ αἰτιολογικαὶ μετοχαὶ προσλαμβάνουσι τὰ ἅτε, ἅτε (δὴ), σπανιώτερον τὸ οἶον (δὴ), οἶα (δὴ), ὅταν ἡ αἰτιολογία εἶναι πραγματικὴ, (ἐξ ἀντικειμένου), τὸ δὲ ὡς ὡσπερ ὅταν εἶναι γνώμητινός, ὑποκειμενικὴ (ἐξ ὑποκειμένου), = ἐπειδὴ ἐν αὐτῇ ἐνουπῆρχον φρουροὶ Ἀθηναῖοι. — *ἐχόντων*] = διοικούντων. — *Ἀντικρίζοντων*] = ὄντων ὑπὲρ τῶν Ἀθηναίων. — *αἰρεῖ*] = κυριεύει. — *κατὰ κράτος*] = διὰ τῆς βίας.

§ 14. *χρήματα*] = πράγματα. — *ἀνδράποδα*] = τοὺς δούλους. — *καὶ κλευνόντων*

των συμμάχων]—ἂν καὶ οἱ σύμμαχοι προέτρεπον.—ἀποδόσθαι]—νὰ πωλήσῃ.—καὶ τοὺς Μηθυναίους] ὁ καὶ εἶναι ἐπιδοτικὸς=οὐ μόνον τοὺς φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ τὰ ἀνδράποδα ἀλλὰ καὶ τοὺς Μ.—οὐκ ἔφθ. . . . οὐδέν' ἂν Ἑλλήνων ἀνδραποδισθῆναι]—εἶπεν ὅτι οὐδεὶς ἐκ τῶν Ἑλλήνων δύναται νὰ πωλήσῃ ὡς ἀνδράποδον, ὡς δοῦλος.

§ 15. τοὺς μὲν] τοὺς Μηθυναίους.—τὰ ἀνδράποδα τὰ δοῦλα] τὰ ὄντα δηλαδὴ δοῦλα καὶ πρὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Μηθύμου.—ἀπέδοτο]—ἐπώλησε.—μοιχῶντα] κατηγ. μετοχ. ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ παύσει καὶ κείται μεταφορικῶς = ὅτι θὰ παύσῃ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ νὰ ἀτιμάζῃ τὴν θάλασσαν ὡς πόρνην, ἀπὸ τοῦ νὰ ἐξουσιάσῃ δολίως αὐτήν. Λέγει ταῦτα ὁ Καλλικρατίδας, διότι ἐθεώρει τὸν Κόνονα ὡς ἀνάξιον νὰ διασχί(ζ)ῃ τὴν θάλασσαν ἕνεκα τῶν πολλῶν λεηλασιῶν, τὰς ὁποίας ἔκαμνον ἀποθιβαζόμενος εἰς τὰς τῶν πολεμίων χώρας.—ἀναγόμενον] κατηγ. μετοχὴ ἐκ τοῦ κατιδὼν=ἄφ' οὗ εὐκρινῶς εἶδεν αὐτόν, ὅτι ἐξήρχετο ἐκ τοῦ λιμένος εἰς τὸ πέλαγος.—ἀποτεμνόμενος]—προσπαθῶν νὰ τοῦκόψῃ τὸν δρόμον πλαγίως.

§ 16. εὐ πλεούσαις]—αἱ ὁποῖαι ἔπλεον καλῶς, ταχέως. Ἡ δοτικὴ ναυσὶ εἶναι τῆς συνοδείας.=μὲ τὰς ναῦς.—διὰ τὸ ἐκλελέχθαι]—διότι εἶχον ἐκλεχθῆ ἐκ πληρωμάτων πολλῶν νεῶν οἱ ἄριστοι κωπηλάται καὶ εἶχον εἰσαχθῆ εἰς ὀλίγας ναῦς.—συνέπλευσεν]—ἔπλευσεν εἰς τὸν λιμένα συγχρόνως.

§ 17. ὡς ἔφθη κατακωλυθείς]—ἐπειδὴ πρότερον ἠμποδίσθη, ἐπειδὴ ἐπρόφθασαν οἱ πολέμιοι καὶ τὸν ἐμπόδισαν (νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν λιμένα).—πρὸς τῷ λιμένι]—πλησίον, ἐμπρὸς τοῦ λιμένος.—ἀπέφυγον]—διὰ τῆς φυγῆς ἐσφθισαν.—ὑπὸ τῷ τείχει]—κάτωθεν τοῦ τείχους.—ἀνείλικυσε]—ἀνέσυρεν εἰς τὴν ξηράν.

§ 18. ὀρμισάμενος]—ἀράξας, ἀγκυροβολήσας.—τὸν ἔκλιον ἔχων]—κατέχων τὸ στόμιον τοῦ λιμένος.—διεβίβασε]—ἀπεβίβασε τὸ στράτευμα διὰ πλοίων εἰς τὴν ξηράν.

§ 19. καὶ οἴτων οὐδαμῶθεν ἦν εὐπορήσαι]—καὶ ἐξ οὐδενὸς μέρους ἦτο δυνατὸν νὰ προμηθευθῆ σίτον.—ἐν τῇ πόλει] τῇ Μυτιλήνῃ.—διὰ τὸ μὴ πυρθάνεσθαι ταῦτα]—διότι δὲν ἐπληροφοροῦντο ταῦτα.—καθελκύσας]—ἄφ' οὗ κατεβίβασεν, ἔσυρε κάτω εἰς τὴν θάλασσαν.—πρὸ ἡμέρας]—πρὶν ἐξημερώσῃ.—εἰς κοίλην ναῦν]—εἰς τὸ κοῖλον (τὸ ἀμπάρι) τοῦ πλοίου, (ἵνα τοὺς ἀποκρύψῃ).—τὰ παραρρήματα παραβαλῶν]—τοποθετήσας τὰ παραβλήματα, τὰ δερμάτινα παραπετάσματα εἰς τὰ πλευρὰ τῶν πλοίων (διὰ νὰ προφυλάσσωνται οἱ στρατιῶται ἀπὸ τὰ ἐχθρικά βέλη ἢ ἀπὸ τὰ κύματα).

§ 20. ἀνείχων]—ἔμμενον ἡσυχοί.—ἐπεὶ σκότος εἶη]—ὅτε ἐσκοτίνιζε. Ἡ εὐκτικὴ δηλοῖ πρᾶξιν πολλὰς ἐν τῷ παρελθόντι ἐπαναλαμβανομένην.—ἐξεβίβασεν]—ἔβγαξε τοὺς ναύτας ἔξω εἰς τὴν ξηράν ἀπὸ τῶν πλοίων.—ὡς μὴ καταδήλους εἶναι]—ὥστε νὰ μὴ γίνωνται πολὺ φανεροὶ εἰς τοὺς πολεμίους, διὰ νὰ μὴ τοὺς ἐννοήσουν οἱ ἐχθροί, ὅτι ἔκαμνον ταῦτα.—εἰσθήμενοι]—ἄφ'

οὐ ἔθεσαν χάριν ἑαυτῶν ἐντὸς τῶν νεῶν.—οἷτα μέτρια]=τροφὰς ὀλίγας.—*ἐπειδὴ ἦδη μέσον ἡμέρας ἦν*]=ὅτε πλέον ἦτο μεσημβρία.—οἱ ἐφοροῦντες]=οἱ ἐντὸς τοῦ λιμένας φρουροῦντες ἐχθροί. Ἐφορομέω—ὤ=ἔχω τὸ πλοῖον ἠγχιυροβολημένον ἐν τῷ λιμένι, φρουρῶ, παραμονεύω.—*ὀλιγώρως εἶχον*]=ὀλιγώρως, δὲν προσεῖχον.—*ἔνοι*]=τινές.—*ἢ μὲν*] ἢ μία ἐκ τῶν δύο νεῶν.—*ἐπὶ Ἑλλησπόντου*]=εἰς τὸν Ἑλλησποντον.—*ὠρομησεν*]=διηυθύνθη.—*εἰς τὸ πέλαγος*]=εἰς τὴν ἀνοικτὴν θάλασσαν.

§ 21. *ὡς ἕκαστοι ἦνυτον*]=καθὼς ἕκαστοι ἔφθανον, μεθ' ὅλων τῶν δυνάμεων των.—*ἐπιγόμενοι*]=μετὰ σπουδῆς. ἐσπευσμένως.—*τυχόντες ἀριστοισύμνοι*]=διότι ἔτυχε νὰ γευματίζωσι.—*εἰσβάντες*] χρον. μετ.=ἄφ' οὗ ἐμβήκαν εἰς τὰς ναῦς.—*τὴν ἀφορμήσασαν*]=τὴν μεθ' ὁρμῆς εἰς τὸ πέλαγος ἀπομακρυνθεῖσαν.—*ἅμα τῷ ἡλίῳ δύοντι*]=συγχρόνως μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου.—*κατέλαβον*]=τὴν ἐπρόφθασσαν.—*ἀναδησάμενοι*]=ἄφ' οὗ τὴν ἔδεσαν ὀπίσω τῶν ἰδικῶν των πλοίων.—*ἀπῆγον*]=τὴν ἔφερον ὀπίσω εἰς τὸν λιμένα.—*αὐτοῖς ἀνδράσιν*] δοτ. τῆς συνοδείας=μετ' αὐτῶν τῶν ἀνδρῶν, αὐτανδρον.

§ 22. *διέφυγε*]=ἐξέφυγεν, ἐγλύτωσε.—*ἐξαγγέλλει*] ἱστορ. ἐνεστῶς=ἐξήγγειλε.—*Διομέδων*] εἰς τῶν δέκα στρατηγῶν, ὅστις πιθανῶς εὐρίσκετο ἀκόμη ἐν Σάμῳ.—*ὠρομίσατο εἰς τὸν εὐροπον*]=προσωρμίσθη εἰς τὸν πορθμόν, τὸ στενόν, (τὸ σχηματιζόμενον ἐκ τῆς Λέσθου καὶ τινος παρ' αὐτὴν μικρᾶς νήσου, ἐφ' ἧς ἔκειτο ἡ ἀρχαία Μυτιλήνη).

§ 23. *ἐπιπλεύσας αὐτῶν*]=πλεύσας ἐναντίον αὐτοῦ.

§ 24. *ἐπεὶ*]=ἄφ' οὗ.—*ἐψηφίσαντο*]=διὰ τῆς ψήφου των ἐξήνεγκον γνώμην, ἀπεφάσισαν.—*εἰσβιβάζοντες*] δηλ. τοὺς ἔχοντας τὴν στρατεύσιμον ἡλικίαν (ἦτοι τὴν ἀπὸ τοῦ 18—20 ἔτους).—*ἀπῆραν*]=ἀπέπλευσαν.

§ 25. *καὶ εἴ τινες αὐτοῖς ἔτυχον ἔξω οὖσαι*]=καὶ ὅσαι αὐτῶν νῆες ἔτυχε νὰ εἶναι ἔξω εἰς τὸ πέλαγος.

§ 26. *ἐγένοντο δὲ πάσαι*]=ἠπετετέσθησαν δὲ ἐν ὅλῳ.—*οὖσαι*] κατηγ. μετ κρεμαμένη ἐκ τῆς μετοχῆς ἀκούων=ἐπειδὴ ἐμάνθανεν, ὅτι ἡ βοήθεια (ἡ σταλαῖσα παρὰ τῶν Ἀθηναίων) ἦτο ἡδὴ ἐν Σάμῳ.—*αὐτοῦ*] δηλ. ἐν Μυτιλήνῃ.—*Ἐτιόκιον*] Λακεδαιμόνιον ὑποστράτηγον τοῦ Ἀστυχοῦ. *ἐδειπνοποίειτο*]=ἐδειπνεῖ, ἐλάμβανε τὴν ἐσπερινὴν τροφήν.—*ἐπὶ τῇ Μαλέᾳ ἄκρα*]=πλησίον τοῦ ἀκρωτηρίου Μαλέα τῆς Λέσθου (τανῦν *cavo Maria*) εἰς τὸ νότιον μέρος τῆς Λέσθου. Τὸ ὄνομα Μαλέα, Μαλέας ἴσως παράγεται ἐκ τῆς αὐτῆς ῥίζης ἐξ ἧς καὶ τὸ μέλας, (λατ. *malus*). Μαλέα ἄκρα=μαῦρον ἀκρωτήριον, πᾶν δῆλον ὅτι ἀκρωτήριο, ὅπερ, ὡς ἐκ τῆς τριχυμιάδους ἐκεῖ θαλάσσης, φαίνεται μέλαν. Ἐντεῦθεν καὶ τὸ Μαλεβὸ (δύο ὀροσειραί, ἡ μὲν μία τοῦ Ταυγέτου, ἡ δὲ ἑτέρα αὐτὸς ὁ Πάρων) = ὄρος μαῦρον, δηλ. καλυπτόμενον ἀπὸ νέφη καὶ φαινόμενον οὕτω μέλαν. Τὸ ὄνομα Μαλεβὸ, ὡς φαίνεται, προσεδόθη ὑπὸ τῶν Σλαύων κατ' ἀναλογίαν τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Λακεδαιμόνος Μαλέα.

§ 27. *ἔτυχον δειπνοποιοῦμενοι*]=ἔτυχε νὰ λαμβάνουν τὸ ἑσπερινὸν φαγητόν.—
ἐν ταῖς Ἀργινοῦσαις] αἱ Ἀργινοῦσαι εἶναι τρεῖς μικραὶ νῆσοι μεταξὺ τῆς Μ.
Ἀσίας καὶ τῆς Λέσθου.—*ἀπὸ τῆς Μυτιλήνης*]=ἀπέναντι τῆς Μυτιλήνης.

§ 28. *ἰδὼν*]=ἐπειδὴ εἶδε δηλ. ὁ Καλλικρατίδας.—*καὶ τινῶν αὐτῷ ἐξαγ-
γειλάντων*]=καὶ ἐπειδὴ τινες ἀνήγγειλαν εἰς αὐτόν.—*εἶεν . . . προσπέσοι*]
εὐκτικαὶ ὡς ἐξαρωτώμεναι ἐξ ἱστορικοῦ χρόνου.—*ἀνήγετο περὶ μέσας νύκτας*]=
ἤτοι μάζετο νὰ ἐκπλεύσῃ περὶ τὸ μεσονύκτιον.—*ὡς ἐξαπινάως προσπέσοι*]
τελικὴ πρότασις=ἵνα ἐπιπέσῃ αἰφνιδίως.—*ὑδῶρ ἐπιγεγόμενον*]=ἐπειδὴ
ἐπῆλθε βροχὴ.—*διεκόλωσαν τὴν ἀναγωγὴν*]=ἠμπόδισαν τὸν εἰς τὸ πέλαγος
πλοῦν.—*ἐπεὶ δ' ἀνέσχε*] δηλ. τὸ ὑδῶρ—ἄφ' οὗ ἔπαυσεν, ἐστάθη ἡ βροχὴ.—
ἅμα τῇ ἡμέρᾳ]=μὲ τὰ ἐξημερώματα.

§ 29. *ἀνταγήγοντο*]=ἔπλεον καὶ αὐτοὶ ἐπίσης ἀνοικτὰ εἰς τὸ πέλαγος.—*τῷ
εὐδωνίμῳ*] ἔνν. κέρατι=μὲ τὸ ἄριστερόν κέρας.—*ὄδε*]=ὡς ἐξῆς.—*ἤγειτο πεν-
τεκαίδεκα ναοὶ*]=ὠδήγει, ἦτο ἀρχηγὸς δεκαπέντε νεῶν.—*ἐπιτέτακτο Ἀρι-
στοκράτει*]=εἶχε ταχθῆ ὄπισθεν τοῦ Ἀριστοκράτους, (διότι ἡ παράταξις εἶχε
γεῖναι εἰς δύο σειράς).—*ἐπὶ μίᾳς*]=εἰς μίαν σειράν.—*ἐχόμεναι*] ἔνν. τούτων
(τῶν νεῶν τῶν Σαμίων)=συνεχόμεναι ταῖς τῶν Σαμίων ναυσί, πλησίον τῶν
νεῶν τῶν Σ.—*ἐπὶ δὲ ταύτας*]=κατόπιν δὲ τούτων, ὄπισθεν τούτων.—*εἴτινες
ἄλλαι ἦσαν συμμαχίδες*]=ὅσαι ἄλλαι ἦσαν συμμαχίδες.

§ 30. *παρ' αὐτόν*]=πλησίον αὐτοῦ.

§ 31. *ἵνα μὴ διέκλυον διδοῖεν*]=ἵνα μὴ ἀφίνωσι τοὺς ἐχθροὺς νὰ διέρ-
χονται βιαίως διὰ μέσου τῆς τάξεως αὐτῶν.—*χεῖρον γὰρ ἔλπειν*]=διότι ἔπλεον
χειρότερον αἱ νῆες τῶν Ἀθηναίων (ὡς παρασκευασθεῖσαι κατεσκευασμένως
καὶ ἀθροισθεῖσαι ἀπὸ διαφόρων μερῶν), παρὰ αἱ τῶν πολεμίων.—*ὡς πρὸς
τὸν διέκλυον καὶ περίκλυον παρασκευασμένα*]=διότι εἶχον παρασκευασθῆ νὰ
ὑπερφαλαγγίσωσι τὰ ἐχθρικὰ πλοῖα καὶ, πλέουσαι κατόπιν πέριξ αὐτῶν, νὰ τὰ
περικυκλώσωσι.—*διὰ τὸ βέλτιον πλεῖν*]=διότι ἔπλεον καλύτερον τῶν ἐχθρι-
κῶν νεῶν.

§ 32. *ὁ τῷ Καλλικρατίδᾳ κυβερνῶν*]=ὅστις προσέφερον ὑπηρεσίαν εἰς τὸν
Καλλικρατίδαν ὡς κυβερνήτης τοῦ πλοίου αὐτοῦ, ὁ κυβερνήτης τοῦ πλοίου
τοῦ Κ.—*οἱ εἶη καλῶς ἔχον*] περίφρασις=ὅτι καλῶς ἔχοι.—*οὐ δέος*] ἔνν.
ἐστὶ=δὲν ὑπάρχει φόβος.—*αὐτοῦ ἀποθανόντος*]=ἂν αὐτὸς ἀποθάνῃ.

§ 33. *ἐμβαλοῦσης τῆς νεῆς*]=διότι ἡ ναῦς διὰ τοῦ ἐμβόλου προσέβαλεν
ἐχθρικὴν ναῦν.—*ἀτοπασῶν*]=ἀπὸ τῆς νεῆς πεσὼν εἰς τὴν θάλασσαν.—*ἠφρα-
νίσθη*]=ἐγένετο ἄφαντος.—*ἐντεῦθεν*]=μετὰ ταῦτα.—*φυγὴ τῶν Πελοποννησίων
ἐγένετο*] γενικ. ὑποκ.=ἔφυγον οἱ Πελ.—*πάλιν*]=ὀπίσω.—*κατέπλευσαν*]=
προσωρμίσθησαν.

§ 34. *αὐτοῖς ἀνδράσι*]=μὲ αὐτοὺς τοὺς ἄνδρας.—*προσενεχθέντων*]=οἱ ὅποιοι
ἐφέρθησαν εἰς τὴν ξηράν. τὸ βῆμα προσφέρομαι.—*τῶν πασῶν οὐσῶν δέκα*]=
ἐν ᾧ ἐν θλίῳ ἦσαν δέκα.

§ 35. Ἔδοξε δέ στρατηγούς πλεῖν]—ἐφάνη καλὸν εἰς τοὺς στρατηγούς τῶν Ἀθ. . . νὰ πλεύσωσι. Στρατηγοὶ ἐν Ἀθήναις ἦσαν οἱ 10 ἀρχηγοὶ πολεμικοῦ στρατοῦ, ἐκλεγόμενοι διὰ χειροτονίας εἰς ἐξ' ἐκάστης φυλῆς.—ναυσί]—μὲ ναῦς.—τριηράρχους ὄντας]—οἱ ὅποιοι ἦσαν τριηράρχοι. Ἦσαν δὲ τριηράρχοι ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι ἀνελάμβανον νὰ κατασκευάζωσι καὶ συντηρῶσι τριήρεις μὲ ἴδιά των ἔξοδα.—τῶν ταξίαρχων τινὰς] ταξίαρχοι ἐν Ἀθήναις ἦσαν οἱ δέκα ἐκεῖνοι ἀρχηγοὶ, οἵτινες ἐξελέγοντο διὰ χειροτονίας κατ' ἔτος διὰ τὸν πόλεμον, εἰς ἐξ' ἐκάστης φυλῆς.—ἐπὶ τὰς καταδεδυνκίας ναῦς]—εἰς τὰς διαρραγείσας καὶ μελλούσας νὰ βυθισθῶσι ναῦς, διὰ νὰ φροντίσωσι διὰ τὰς . . . —ταῖς δὲ ἄλλαις]—μὲ τὰς ὑπολοίπους δὲ νὰ πλεύσωσιν.—ἐπὶ τὰς μετ' Ἐτεονίκου]—ἐναντίον τῶν νεῶν τοῦ Ἐτεονίκου, αἵτινες ἦσαν ἠγκυροβολημένοι ἐν τῷ λιμένι τῆς Μυτιλήνης (καιροφυλακτοῦσαι τὸν Κόνωνα) —βυθολομένους ποιεῖν]—ἐν ᾧ ἤθελον νὰ κάμωσι ταῦτα.—χειμῶν]—τρικυμία.—αὐτοῦ]—ἐν Ἀργ. νούσαις.—ἠὺλίζοντο]—ἐστρατοπέδευον.

§ 36. κέλης]—μικρὸν καὶ ταχὺ πλοῖον.—ἐξήγγειλε]—ἀνήγγειλε.—τοῖς ἐνοῦσι]—εἰς τοὺς ἐν τῷ κέλῃτι εὕρισκομένους.—παραχρῆμα δὲ αὐθις πλεῖν]—ἀμέσῳ δὲ πάλιν νὰ πλέωσιν.—ἐστεφανωμένους]—φοροῦντας στεφάνους ἐκ χαρᾶς ἐπὶ τῇ νίκῃ.

§ 37. ἔθνε τὰ εὐαγγέλια]—ἔκαμνε θυσίαν διὰ τὴν καλὴν ἀγγελίαν, ἐώρταζε διὰ θυσιῶν τὴν κ. ἀ.—τοῖς ἐμπόροις]—εἰς τοὺς ἐμπόρους, οἵτινες παρακολουθοῦντες τὸν στρατὸν παρεῖχον αὐτῷ ἀντὶ χρημάτων ἢ λαφύρων τροφάς.—τὰ χρέματα]—τὰ πράγματά των.—ἐνθνεμένους] ἀντὶ ἐνθνεμένους δηλ. τοῖς ἐμπόροις—παρήγγειλεν εἰς τοὺς ἐμπόρους νὰ ἀποπλεύσωσιν ἀφ' οὗ θέσῃσι. . . . —τὸ ἀνεῦμα]—δ' ἄνεμος —τὴν ταχίστην] δηλ. δδδν.—τάχιστα.

§ 38. ἐμπρήσας]—ἀφ' οὗ ἔκαυσε· τὸ ῥήμα πῆμπρημι.—ἀπεδεδράκεσαν]—εἶχον δραπετεύσει, εἶχον φύγει κρυφίως.—εὐδαιέτερος]—ἡσυχώτερος.—ἔφρασε]—εἶπεν.—ἀπέπλευσαν ἐπὶ Σάμου]—ἔπλευσαν ὀπίσω διευθυνόμενοι εἰς τὴν Σάμον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

§ 1. Οἱ ἐν οἴκῳ]—οἱ ἐν τῇ πατρίδι των (δηλ. ἐν Ἀθήναις).—ἔπλευσαν] διότι δὲν διέσωσαν τοὺς ναυαγούς —πλὴν Κόνωνος] διότι οὗτος ἐπολιορκεῖτο ὑπὸ τοῦ Καλλικράτιδου ἐν Μυτιλήνῃ καὶ δὲν μετέσχεν ἐπομένως τῆς ἐν Ἀργινούσαις ναυμαχίας.—οὐκ ἀπῆλθον] δηλ. ἐκ Σάμου.—καταπλευσάντων] δηλ. οἴκαδε, εἰς Ἀθήνας.—ὁ τοῦ δήμου προσηκῶς]—δὲ τοῦ δήμου προϊστάμενος, ὁ τὴν πολιτικὴν τῆς πόλεως ὡς ῥήτωρ διευθύνων.—καὶ τῆς διωβελίας ἐπιμελόμενος]—καὶ ὁ φροντίζων διὰ τὴν διωβελίαν. Ἦτο δὲ ἡ διωβελία δύο ὄβολοι διανεμόμενοι ἐκ τῶν θεωρικῶν χρημάτων εἰς ἕκαστον πολίτην κατὰ τὰς μεγάλας ἑορτάς, ἵνα πληρώσῃ τὸ διὰ τὸ θέατρον εἰσιτήριον.—ἐπιβολὴ] ἐπιβολὴ ἐλέγετο ἡ ζημία (πρόστιμον) ἐπιβαλλομένη εἰς τινα ὑπὸ ἄρχοντος ἐν Ἀθήναις, τῆς Βουλῆς καὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου ἕνεκα κακῆς διαχειρίσεως δημοσίας

τινὸς ὑπηρεσίας. Οἱ διάφοροι ἐν Ἀθήναις ἄρχοντες εἶχον ποινικὴν τινα δικαιοδοσίαν, ἡδύναντο δὴλον ὅτι νὰ ἐπιβάλλωσι τοῖς διαπράττουσι πλημμελήματα τινα χρηματικὴν ζημίαν μέχρις ὀρισμένου ποσοῦ. "Ἄν δ' ὁ πλημμελήσας ἐλογίζετο ἄξιος μείζονος τιμωρίας, εἰσῆγον τότε οὗτοι αὐτὸν εἰς τὸ δικαστήριον.—ἐν δικαστηρίῳ]=ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου.—ὄντα τοῦ δήμου]=ἀνήκοντα εἰς τὸν δῆμον.—δῆσαι]=νὰ τὸν ῥίψωσιν εἰς τὸ δεσμωτήριον. Τὸ ῥῆμα δέω-ᾶ=δένω, φυλακίζω.

§ 3. ἐν τῇ βουλῇ]=ἐνώπιον τῆς βουλῆς. Αὕτη εἶχε τὴν ἐποπτεῖαν τῶν στρατιωτικῶν καὶ ἐλάμβανε παρὰ τῶν στρατηγῶν εὐθύνas τῆς στρατηγίας τῶν.—εἰς τὸν δῆμον παραδοθῆναι]=νὰ παραδοθῶσιν εἰς τὸν δῆμον, ἵνα ἀποφασίσῃ, διότι οὐδεμία ἀπόφασις τῆς βουλῆς εἶχε κῦρος ἄνευ τῆς ἐπιψηφίσεως τοῦ δήμου.—ἡ βουλή ἔδρασε]=ἡ βουλή διετάξε νὰ φυλακισθῶσιν.

§ 4. δικαίους εἶναι λόγον ὑποσχεῖν] τὸ ἀπαρέμφ. ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἐνοουμένης μετοχῆς λέγων, εἶναι δὲ προσωπικὴ σύνταξις ἀντί: λέγων, ὅτι εἶναι δίκαιον αὐτοῖ νὰ δώσωσι λόγον, νὰ ἀπολογηθῶσιν.—διότι]=διὰ τί.—οὐκ ἀνέλονται]=δὲν ἀνέσυραν ἐκ τῆς θαλάσσης τοὺς ναυαγούς (τοὺς νεκρούς καὶ τοὺς τυχόν ζῶντας ἐν τῇ θαλάσῃ).—ὅτι γὰρ οὐδενὸς ἄλλου καθήκοντο ἐπιστολὴν ἐπεδείκνυε μαρτύριον] τὸ ὅτι ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ μαρτύριον=διότι, ὅτι μὲν κανένα ἄλλον δὲν κατηγόρου, ἐδείκνυε φανερὰ ἐπιστολὴν ὡς ἀπόδειξιν.—αἰτιώμενοι]=νομιζόντες αἴτιον.

§ 5. βραχέως]=συντόμως.—οὐ γὰρ προτέθη σοφοὶ λόγος]=διότι δὲν ἐπετρέπη εἰς αὐτοὺς νὰ λέγωσι.—κατὰ τὸν νόμον]=συμφῶνως μὲ τὸν νόμον.—τὴν ἀναίρεσιν.]=τὴν λῆψιν καὶ ταφήν τῶν ναυαγῶν.—προστάξαιεν]=ὅτι ἀνέθεσαν εἰς ἄνδρας ἱκανούς.—ἐστρατηγηκόσιν ἡδη]=οἱ ὅποιοι εἶχον χρηματίσει στρατηγοί.

§ 6. καὶ εἶπερ γέ τις δέοι] ἐνν. αἰτιάσασθαι=καὶ ἂν βεβαίως παρίστατο ἀνάγκη νὰ κατηγορήσῃ τίς τινας.—ἔχειν] ἐνν. ἔφασαν=ἔλεγον, ὅτι οὐδένα ἄλλον ἡδύναντο νὰ κατηγορήσωσι παρὰ ἐκείνους. . . —οἱ προσετάχθη] ἐνν. ἀνελέσθαι τοὺς ναυαγούς=εἰς τοὺς ὁποίους ἐδόθη διαταγή νὰ ἀνασύρωσιν ἐκ τῆς θαλάσσης τοὺς ναυαγούς.—καὶ οὐχ. . . . αἰτίους εἶναι] ἡ σειρά τῶν λέξεων ἔχει οὕτω: καὶ οὐ ψευδόμεθα φάσκοντες αὐτοὺς αἰτίους εἶναι, ὅτι γε κατηγοροῦσιν ἡμῶν=καὶ δὲν θὰ εἴπωμεν ψεύματα, λέγοντες, ὅτι αὐτοὶ εἶναι αἴτιοι, διότι βεβαίως μᾶς κατηγοροῦσιν (ὁ Θηραμένης καὶ ὁ Θρασύβουλος.—ἀλλὰ τὸ μέγεθος. . . εἶναι] ἐνν. λέγομεν=ἀλλὰ λέγομεν, ὅτι ἡ μεγάλη τρικυμία ἦτο αἰτία, ἡ ὁποία ἡμπόδισε τὴν λῆψιν καὶ ταφήν τῶν ναυαγῶν.

§ 7. Τούτων] δηλ. τῶν λεγομένων των.—παρεῖχοντο]=παρεῖχον χάριν ἑαυτῶν.—ἔπειθον] παρατ. τῆς ἀπειρίας=ἐπειρῶντο, προσεπάθουν νὰ πείσωσι.—ἐγγυᾶσθαι ὀνοιάμενοι]=σηκωθέντες νὰ θέσωσιν ἑαυτοὺς ἐγγυητάς.—ἀναβαλέσθαι εἰς ἐτέραν ἐκκλησίαν]=ἀπεφάσισεν (ὁ δῆμος) νὰ ἀναβάλῃ εἰς ἄλλην

ἐκκλησίαν τὴν συζήτησιν.—*ὄντῃ*]—ἀργά.—*τὰς χεῖρας*] τὰς ὑψουμένας χεῖρας, διότι αἱ ἀποφάσεις ἐγίνοντο δι' ἀνυψώσεως τῶν χειρῶν ὡς διὰ ψήφου, πρὸς ἔνδειξιν τῆς γνώμης ἐνὸς ἐκάστου.—*οὐκ ἂν καθέωρων*] ὑπόθ. εἰ μὴ ἀνεβάλ-
λοντο—*ἂν δὲν ἀνεβαλλον* τὴν συζήτησιν, δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ διακρίνωσι κα-
θαρά.—*τὴν δὲ βουλὴν προβουλεύσασαν*]—ἢ δὲ βουλή ἀφ' οὗ προαποφασίσθη,
ἐκδόσθη προβούλευμα. Ἡ βουλή (τὸ συνέδριον τὸ ἀποτελούμενον ἐκ 500
βουλευτῶν κατ' ἔτος ἐκλεγομένων ἀνὰ 50 ἐξ ἐκάστης φυλῆς) προσυνεζήτει
καὶ ἐψήφισε πᾶσαν ὑπόθεσιν· ἵνα ὅμως ἡ ὑπὸ τῆς βουλῆς προεψηφισμένη
ὑπόθεσις (προβούλευμα) ἔγχετο κῦρος, ἔπρεπε νὰ εἰσαχθῆ εἰς τὴν ἐκκλησίαν
(συνάθροισιν τοῦ λαοῦ) καὶ ἐπικυρωθῆ ὑπ' αὐτῆς.—*εἰσενεγκεῖν*] ἐκ τοῦ ἔδοξε
—*νὰ προτείνῃ*. Τὸ ῥῆμα εἰσφέρω.—*ὅτῳ τρόπῳ οἱ ἄνδρες κρίνουντο*]—κατὰ
τῖνα τρόπον, πῶς ἤθελον κρίνεσθαι οἱ ἄνδρες.

§ 8. *Ἀπατούρια*] πολιτικὴ ἑορτὴ τελουμένη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων καὶ πάν-
των τῶν Ἰώνων (ἐκτὸς τῶν Κολοφωνίων καὶ τῶν Ἐφεσίων) κατὰ μῆνα Πυ-
ανεφιώνα (Ἰοκτώβριον). Κατὰ ταύτην οἱ πατέρες ἐνέγραφον τὰ νογέννητα
τέκνα των εἰς τὰς πατρίδας (τάξεις καὶ ὑποδιαίρεσις τῶν συνοικιῶν) καὶ οἱ
συγγενεῖς συνδιδασκέοντο περὶ τῶν ὑποθέσεων των. Διήρκει δὲ τρεῖς ἡμέρας,
ὧν ἡ μὲν πρώτη ἐκαλεῖτο Δορπία, διότι κατὰ ταύτην παρετίθετο ὑφ' ἐνὸς
τῶν πλουσιωτέρων δεῖπνον εἰς τοὺς φράτορας, ἡ δευτέρα ἀναρρυσίς (ἐκ τοῦ
ἀναρρύειν=θύειν), διότι προσέφερον θυσίας εἰς τὸν Φράτριον Δία καὶ τὴν Ἀ-
θηνᾶν, ἡ δὲ τρίτη κουρεῶτις, διότι κατὰ ταύτην ἕκαστος πατὴρ ἐπαρουσίαζε
τὸ μονοετὲς ἢ κατ' ἄλλους τριετὲς τέκνον του, φέρων ἱερεῖον μίαν αἶγα ἢ ἓν
πρόβατον, μεῖον ὀνομαζόμενον, ὅπερ κατατίθει εἰς τὸ βωμοῦ, ἐζήτει τὴν ἐγ-
γραφὴν. Ἐὰν δὲ τις ἐνόμιζεν, ὅτι εἶχε λόγους ἀντιτάξῃ κατὰ τῆς παραδο-
χῆς τοῦ παιδίου εἰς τὴν φατρίαν, ἀπεμάκρυνε τὸ ἱερεῖον ἐκ τοῦ βωμοῦ καὶ
οἱ φράτορες ἀπεφάσιζον.—*σύνεισι σφίσι αὐτοῖς*]—συνέρχονται πρὸς ἀλλήλους.
—*μέλανα ἱμάτια ἔχοντας*]—πενθηφοροῦντας.—*ἐν χρῶ κεκαρμένους*]—κουρευμέ-
νους μέχρι δέρματος, σύρριζα, ὅπερ ἦτο σημεῖον πένθους, διότι οἱ ἀρχαῖοι
ἔτρεφον κόμην. Τὸ ῥῆμα κείρομαι.—*πολλοὺς*]—οἱ ἦσαν πολλοί.—*ὡς δὲ συγ-
γενεῖς ὄντες*]—προσποιοῦμενοι, ὑποχρινόμενοι ὅτι δῆθεν ἦσαν συγγενεῖς, ὡς
νὰ ἦσαν τάχα συγγενεῖς—*τῶν ἀπολωλότων*]—τῶν ναυαγῶν.

§ 9. *ἐντεῦθεν*]—μετὰ ταῦτα, δηλ. μετὰ τὰ Ἀπατούρια.—*εἰδήνεγκεν*]—
προέτεινε.—*ἐπίπτος*]—προτείναντος.—*διαψηφίσασθαι*] ἀντὶ προστακτ.—*νὰ*
ἐξεπέγκωσι τὴν γνώμην των διὰ ψηφοφορίας.—*κατὰ φυλᾶς*]—χωριστὰ ἐκάστη
φυλῆ. Αἱ φυλαὶ ἦσαν δέκα.—*ὑδρίας*]—κάλπας.—*ἐφ' ἐκάστη*]—ἐν ἐκάστη.
—*ὅτῳ δοκοῦσιν οἱ στρατηγοὶ ἀδικεῖν*]—ὅτῳ δοκεῖ τοὺς στρατηγούς ἀδικεῖν—εἰς
ὅποιον φαίνεται εὐλογον, ὅτι οἱ στρατηγοὶ ἔχουσι πράξει ἀδικα.—*οὐκ ἀνε-
λόμενοι*]—διότι οὐκ ἀνείλοντο.—*ὅτῳ δὲ μὴ*] ἔνν. δοκοῦσιν ἀδικεῖν.—*εἰς τὴν*
προτέραν—*τὴν ὑτέραν*] ἔνν. ὑδρίαν.

§ 10. *θανάτῳ ζημιῶσαι*] ἔνν. αὐτοὺς—*νὰ καταδικάσωσιν αὐτοὺς εἰς θά-*
ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Γ. Δ. ΜΑΝΟΛΑΚΟΥ

νατον.—τοῖς ἔνδεκα]—εἰς τοὺς ἔνδεκα ἀρχὴ ἐν Ἀθήναις ἐπιμελουμένη καὶ διοικοῦσα τὸ δεσποτήριον, ὅπως εἰς τὴν δικαιοδοσίαν αὐτῆς ὑπαγόμενον. Πᾶς εἰς θάνατον καταδικαζόμενος παρεδίδοτο πρὸς φύλαξιν εἰς τοὺς ἔνδεκα, πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς θανατικῆς ποινῆς. Συνίστατο κυρίως ἐκ δέκα κληρουμένων ἐκάστου ἐξ ἐκάστης φυλῆς καὶ ἐνὸς προστιθεμένου γραμματέως.—δημεῦσαι]—νὰ κάμωσι δημόσια.—τὸ ἐπιδέκατον]—τὸ δέκατον.—τῆς θεοῦ] τῆς Ἀθηνᾶς.

§ 11. Παρήλθε δέ τις] ἐνν. ἐπὶ τὸ βῆμα—ἀνέβη εἰς τὸ βῆμα, ἐπαρουσιάσθη εἰς.— ἐπὶ τεύχους]—ἐπὶ ξυλίου δοχείου.—ἀλφίτων]—κριθίνων ἀλεύρων. Τεύχος ἀλφίτων—ἀλευροθήκη.—ἐπιστέλλειν] ἐκ τοῦ φάσκων—ὅτι παρήγγελλον εἰς αὐτὸν οἱ ναυαγοὶ, ἂν σωθῆ, νάναγγείλῃ εἰς τὸν δῆμον, ὅτι οἱ στρατηγοὶ δὲν ἀνέσυραν ἐκ τῆς θαλάσσης (διὰ νὰ ἐνταφιάσωσι) τοὺς ἀνδραγαθήσαντας καὶ ὑπὲρ πατρίδος φονευθέντας.

§ 12. προσεκάλεσαντο]—προσεκάλεσαν εἰς δίκην, ἕκαμον κλῆσιν κατ' αὐτοῦ.—παράνομα γεγραφέσαι]—ὅτι εἶχε προτείνει ψήφισμα παράνομον.—ἔνιοι]—μερικοὶ ἐκ τοῦ δήμου.—ἐλήνουν]—ἐπεκρότουν, ἐπεδοκίμαζον.

§ 13. ἐπὶ τούτοις]—μετὰ ταῦτα.—εἰπόντος]—προτείναντος.—καὶ τούτους] δηλ. τὸν Εὐρυπτόλεμον καὶ ἄλλους τινάς.—τῇ αὐτῇ ψήφῳ]—διὰ τῆς αὐτῆς ψήφου, δηλ. περὶ ζωῆς ἢ θανάτου.—ἐὰν μὴ ἀφῶσι τὴν κλῆσιν]—ἐὰν δὲν ἀποσύρωσι τὴν κατὰ τοῦ Καλλιξείνου κλῆσιν (γραφὴν παρανόμων).—ἐπεθορύβησε]—θορυβήσας ἐπεκρότησεν, ἐπεδοκίμασε.

§ 14. Τῶν πρυτάνεων] γεν. διαιρετικῆ εἰς τοῦ τινῶν. Ἡ βουλὴ τῶν 500 διηρεῖτο εἰς 10 μερίδας, ἐκ 50 τῆς αὐτῆς φυλῆς βουλευτῶν συγχειμένης ἐκάστης· πᾶσα δὲ μερὶς εἶχε τὴν προεδρείαν τῆς βουλῆς καὶ ἐκκλησίας τοῦ δήμου ἐπὶ 35 ἡμέρας· ἡ περίοδος αὕτη ἐκαλεῖτο πρυτανεία, καὶ πρυτάνεις οἱ συγκροτοῦντες τὴν προεδρεύουσαν μερίδα βουλευταί. Ὁ πρόεδρος τῶν πρυτάνεων ἐκαλεῖτο ἐπιστάτης, ἐκλεγόμενος διὰ κλήρου κατ' ἐκάστην ἡμέραν, ἢ δὲ φυλὴ πρυτανεύουσα.—οὐ φασκότων προθήσειν]—ἐπειδὴ ἔλεγον, ὅτι δὲν θὰ ἐπιτρέψωσι τὴν ψηφοφορίαν, τὴν διὰ ψήφου ἐκφορὰν τῆς γνώμης.—τὰ αὐτὰ] δηλ. τῆαὐτῇ ψήφῳ κρίνεσθαι, ἤπερ καὶ τοὺς στρατηγούς (§ 13).—οἱ δὲ ἐβῶων] δηλ. ὁ ὄχλος.—καλεῖν τοὺς οὐ φασκότας]—νὰ κάμωσι κλῆσιν, νὰ καλέσωσιν εἰς δίκην τοὺς λέγοντας, ὅτι δὲν θὰ ἐπιτρέψωσι τὴν ψηφοφορίαν.

§ 15. προθήσειν] δηλ. τὴν διαψήφισιν.—οὐκ ἔφη, ἀλλ' ἢ κατὰ νόμον πάντα ποιήσειν] ἢ σύνταξις ἔχει ὡς ἐξῆς· οὗτος δ' ἔφη οὐ ποιήσειν τοῦτο (τὸ προθήσειν τὴν διαψήφισιν), ἀλλ' ἢ ποιήσειν πάντα κατὰ νόμον—οὗτος δὲ εἶπεν ὅτι δὲν θέλει κάμει τοῦτο (τὸ ὅτι θὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ψηφοφορίαν) παρὰ ὅτι θὰ πράξῃ πάντα συμφῶνως μὲ τὸν νόμον.

§ 16. ἀναβάς] δηλ. ἐπὶ τὸ βῆμα.—τὰ μὲν . . . τὰ δὲ]—ἄφ' ἐνὸς μὲν, ἄφ' ἐτέρου δέ.—κατηγορήσων... ὑπεραπολογησόμενος] τελικ. μετοχαὶ κρεμάμεναι ἐκ τοῦ κινήσεως σημαντικοῦ ἀνέβην—ἀνῆλθον εἰς τὸ βῆμα, ἄφ' ἐνὸς μὲν ἵνα κατηγορήσω.. ἄφ' ἐτέρου δὲ ἵνα ἀπολογηθῶ ὑπὲρ τῶν κατηγορουμένων, ἄφ'

ἐτέρου δὲ ἵνα συμβουλευέσω.—*ἐνθάδε*]=ἐπὶ τὸ βῆμα —*ὄντος*]= ἂν καὶ εἶνε συγγενῆς μου καὶ φίλος.

§ 17. *μετέπεισαν*] = ἔπεισαν νάλλάξωσι γνώμην. — *βουλομένους*] = οἱ ὅποιοι ἤθελον.—*γράμματα*] = ἐπιστολήν. — *οὐκ ἐπέταξαν*] εἰδική πρότασις ἐκ τοῦ πέμπειν γράμματα, ἐν οἷς ὑπολανθάνει ἡ ἔννοια τοῦ λέγειν.

§ 18. *εἶτα νῦν*] = καὶ ὁμως τώρα.—*τὴν αἰτίαν ἔχουσι κοινὴν*] = κατηγοροῦνται ἀπὸ κοινοῦ μὲ ἐκείνους (τὸν Θηραμένη καὶ Θρασύβουλον). Τὸ αἰτίαν ἔχω ὑπό τινος, αἰτίαν λαμβάνω ὑπό τινος = κατηγοροῦμαι, εἶνε παθ. τοῦ αἰτιῶμαι ἐν αἰτίᾳ ἔχω τινὰ, αἰτίαν παρέχω = κατηγοροῶ.—*ἐκείνων ἰδίᾳ ἀμαρτόντων*] = ἂν καὶ ἐκεῖνοι ἰδιαίτερος ἔσφαλαν (ὁ Περικλῆς καὶ ὁ Διομῆδων).—*ἀντὶ τῆς τότε φιλανθρωπίας*] διότι δὲν κατηγορήσαν αὐτοὺς (τὸν Θηραμένη καὶ Θρασύβουλον) ὅτι, ἐν ᾧ διετάχθησαν, δὲν ἐσήκωσαν τοὺς ναυαγούς, ἀλλ' ἀπέδωσαν τὴν μὴ διάσωσιν τούτων εἰς τὴν τρικυμίαν.

§ 19. *οὐκ*] ἔνν. ἀπολοῦνται.—*τὰ δίκαια καὶ ὅσια*] δίκαια = τὰ περὶ τοὺς ἀνθρώπους νόμιμα, ὅσια = τὰ περὶ τοὺς θεοὺς δίκαια.—*καὶ ὅθεν*] = καὶ ταῦτα ποιοῦντες, ἐξ ὧν.—*πεύσεσθε*] = θὰ πληροφορηθῆτε. Τὸ βῆμα πυνθάνομαι.—*καὶ οὐ*] ἀναφέρεται εἰς τὸ εὐρήσετε.—*σφᾶς αὐτοὺς ἡμαρτηκότας τὰ μέγιστα*] = καὶ δὲν θὰ εὐρήτε, μετανοήσαντες ὕστερον, ὅτι ὑμεῖς αὐτοὶ ἔχετε διαπράξει μέγιστον ἀμάρτημα.—*εἰς θεοὺς καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς*] = καὶ ὡς πρὸς τοὺς θεοὺς καὶ ὡς πρὸς τὸν ἑαυτὸν σας.—*συμβουλευέω ὑμῖν*] ἔνν. ὡς ἀντικ. ταῦτα.—*ἐν οἷς*] = δι' ὧν.—*ἔστιν ἐξαπατηθῆναι*] = εἶνε δυνατόν νὰ ἐξαπατηθῆτε.—*ἢ ἂν βούλησθε δίκην*] = μὲ ὅποιανδήποτε ἂν θέλητε τιμωρίαν.—*καθ' ἕνα ἕκαστον*] = χωριστὰ ἕνα ἕκαστον.—*εἰ μὴ πλεόν*] ἔνν. δοῖτε = ἂν μὴ ἐπιτρέψητε περισσώτερον.—*ἀλλὰ κἂν μίαν ἡμέραν δόντες...*] = ἀφ' οὗ ἐπιτρέψητε, παραχωρήσῃτε εἰς αὐτοὺς νάπολογηθῶσιν ὑπὲρ ἑαυτῶν, ἂν ὅχι περισσώτερον, ἀλλὰ τοῦλάχιστον μίαν ἡμέραν, μὴ πιστεύοντες εἰς ἄλλους μᾶλλον παρὰ εἰς τὸν ἑαυτὸν σας. (ἀλλὰ κἂν = ἀλλὰ καὶ (= τοῦλάχιστον, ἐπίδοτ. ἐπὶ τὰ ἐλάσσω) ἂν ἐπιτρέψητε).

§ 20. τὸ *Κανωνοῦ ψήφισμα*] κατὰ τὸ ψήφισμα τοῦ Ἀθηναίου Κανωνοῦ ἕκαστος τῶν κατηγορουμένων ὀφείλει νὰ δικάζῃται χωριστὰ καὶ νάπολογῆται.—*ἰσχυρότατον*] = τὰ μάλιστα ἰσχύει.—*ἀποδικεῖν*] = νάπολογῆται.—*ἐν τῷ δήμῳ*] = ἐνώπιον τοῦ δήμου.—*ἐὰν καταγνωσθῇ ἀδικεῖν*] = ἐὰν καταδικασθῇ ὅτι ἔχει ἀδικήσει.—*εἰς τὸ βάραθρον ἐμβληθέντα*] = ἀφ' οὗ ριφθῆ εἰς τὸ βάραθρον ἦν δὲ τὸ βάραθρον κρημνώδης βαθὺς λάκκος ἐν Ἀθήναις (πρὸς δυσμὰς τοῦ Ἀστεροσκοπείου), ἔχων ἐν ταῖς πλευραῖς αὐτοῦ ἄγκιστρα· εἰς τοῦτο ἔρριπτον τοὺς εἰς θάνατον καταδικασθέντας.

§ 21. *κελεύω*] = προτείνω.—*προσήκοντα*] = συγγενῆ.—*περὶ πλείονος ποιῆσθαι*] = νὰ προτιμῶ ἐκείνον περισσώτερον παρὰ ἄλλης τὴν πόλιν.

§ 22. *τοῦτο*] δηλ. τὸ κρίνειν κατὰ τὸ ψήφισμα τοῦ Κανωνοῦ.—*κατὰ τόνδε τὸν νόμον*] = συμφῶνως μὲ τοῦτον δά, τὸν ἐξῆς νόμον.—*ἐπὶ τοῖς ἱεροσύλοις*] =

διὰ τούς, κατὰ τῶν ἱεροσύλων.—ταφήναι] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ: ὅς ἐστιν ἐπὶ τοῖς ἱεροσύλοις καὶ προδόταις, διότι ἐν τῇ φράσει ταύτῃ ἐμπεριέχεται ἡ ἔννοια τοῦ « κελεύων ».

§ 23. τούτων ὁποτέρω βούλεσθε τῷ νόμῳ]—μὲ ὅποιονδῆποτε ἐκ τῶν δύο τούτων νόμων θέλετε.—κρίνεσθων]—ἄς κρίνωνται.—διηρημένον τῆς ἡμέρας τριῶν μερῶν]—ἀφ' οὗ διαιρεθῆ ἡ ἡμέρα εἰς τρία μέρη. Τὸ ἐν μέρος εἶνε πρὸς κατηγορίαν, τὸ ἄλλο πρὸς ἀπολογίαν καὶ τὸ τρίτον πρὸς διαψήφισιν.

§ 24. τούτων δὲ γιγνομένων]—ἂν δὲ ταῦτα γίνωνται.—τεύξονται τῆς μεγίστης τιμωρίας]—θὰ τύχῃσι τῆς μεγίστης τιμωρίας, θὰ τιμωρηθῶσι μὲ τὴν μεγίστην τιμωρίαν. Τὸ τεύξονται εἶνε μέλλων τοῦ τυγχάνω.—οἱ ἀνάτιοι]—οἱ ἀθῶοι.

§ 25. εὐσεβοῦντες καὶ εὐορκοῦντες] τροπικαὶ μετοχαί=εὐσεβῶς καὶ εὐόρκως.—καὶ οὐ συμπολεμήσατε Λακεδαιμονίους τοὺς.....νεμικηκότας]—καὶ δὲν θὰ πολεμήσατε βιηθούντες τοὺς Λακεδαιμονίους, καταστρέφοντες ἀκρίτους παρὰ τὸν νόμον τούτους (τοὺς στρατηγούς), οἱ ὅποιοι ἀφῆρσαν ἀπὸ ἐκείνους (τοὺς Λακεδ.) ἐβδομήκοντα ναῦς καὶ οἱ ὅποιοι ἔχρυσι νικήσει.

§ 26. τί δὲ καὶ δεδιότες] ὁ καὶ ἐν ἐρωτήσεσι τιθέμενος μετὰ τὴν ἐρωτηματικὴν ἀντωνυμίαν, ἐκφράζει θαυμασμόν τοῦ ἐρωτῶντος=τέλος πάντων' ἀλλὰ διατὶ τέλος πάντων φοβούμενοι;—σφόδρα οὕτω]—τόσον πολύ. Τὸ οὕτω ἐπιτείνει τὸ σφόδρα —ἐπεισάθε]—σπεύδετε.—ἢ μὴ οὐχ.....ἀποκτείνητε καὶ ἐλευθερώσατε]—ἢ φοβεῖσθε μήπως δὲν φονεύσατε καὶ ἐλευθερώσατε ὅποιον θέλετε; ὁ ἢ ἐν ἀρχῇ δευτέρας ἐρωτήσεως εἶνε ἐπανορθωτικός—ἀλλ' οὐκ ἂν παρὰ τὸν νόμον]—ἀλλ' οὐ δέδιτε ἂν παρὰ τὸν νόμον—ἀλλὰ δὲν φοβεῖσθε ἂν κρίνητε παραβιάζοντες τὸν νόμον.—ὥσπερ] δηλ. παρὰ τὸν νόμον.—εἰσενεγκεῖν μᾶ ψήφῳ] δηλ. κρίνειν=να προτείνῃ ἡ βουλή εἰς τὸν δῆμον τὴν γνώμην τῆς νάποφασίση διὰ μιᾶς ψήφου.

§ 27. ἀλλ' ἴσως ἂν τινα...ἀποκτείναιτε] ἐννοεῖται ἡ ὑπόθεσις: εἰ τοῦτο ποιήσατε=ἀλλ' ἐὰν ἠθέλετε κάμει τοῦτο (τὸ μῆ ψήφῳ κρίνειν πάντας), ἴσως εἴμπορεῖ νὰ καταδικάσῃτε κανένα εἰς θάνατον, ἂν καὶ δὲν εἶνε αἷτιος.—μεταμελήσῃσι (ἐνν. ὑμῖν τούτου) δὲ ὕστερον ἀναμνήσθητε.....ἑστί]—τὸ νὰ μεταμελήθῃτε δὲ διὰ τοῦτο ὕστερον, συλλογίσθητε πόσον λυπηρὸν καὶ ἀνωφελὲς πλεον εἶνε.—πρὸς δ' ἔτι καὶ...ἡμαρτηκότας]—προσέτι: δὲ μάλιστα ἂν ἔχητε κάμει ἀμάσθημα ὡς πρὸς θάνατον ἀνθρώπου.

§ 28. δευτὰ δ' ἂν ποιήσατε] μαλακώτερος ἰσχυρισμὸς ἀντὶ μέλλοντος=δυνατὸν δὲ νὰ πράξητε ἄτοπα.—εἰ...ἔδοτε.. καὶ προῦθετε... τοὺς δὲ στρατηγοὺς... ἀποστερήσατε] ζωηρὰ ἢ παρὰστασις ἀντί: εἰ, δόντες...καὶ προθέντες..., τοὺς στρατηγούς ἀποστερήσατε=ἂν, ἐν ᾧ εἰς τὸν Ἀρίσταρχον, ἂν καὶ κατέλυε πρότερον τὴν δημοκρατίαν, ἔπειτα δὲ προέδιδε τὴν Οἰνόην εἰς τοὺς Θηβαίους, οἱ ὅποιοι ἦσαν ἐχθροί, παρεχωρήσατε μίαν ἡμέραν νάπολογηθῆ ὡς ἤθελε καὶ τῷ ἐπετρέψατε τὰ ἄλλα συμφώνως μὲ τὸν νόμον, (ἂν) θὰ ἀποστερήσατε τοὺς στρατηγούς.. αὐτῶν τῶν ἰδίων.—Ἀριστάρχῳ] οὗτος ἦτο εἰς τῶν

ἐνθερμοτάτων Ἀθηναίων ὀλιγαρχικῶν ἐν τῷ Πελοποννησιακῷ πολέμῳ.—*Οινόη*] φρούριον ὄχυρόν ἐν τοῖς μεθορίοις τῆς Βοιωτίας.

§ 29. *μη ὑμεῖς γε*] ἔνν. ποιεῖτε ταῦτα. — *ἀλλ' ἑαυτῶν ὄντες*] = ἀλλ' ὄντες κύριοι ὑμῶν αὐτῶν, τοῦ ἑαυτοῦ σας. — *τοὺς νόμους φυλάττοντες*] ἐπέξηγεῖ τὸ : ὄντες ἑαυτῶν. — *ἐπανέλθετε δὲ καὶ ἐλ' αὐτὰ τὰ πράγματα*] = ἐπανέλθετε δὲ εἰς τὴν ἐξέτασιν καὶ αὐτῶν τῶν γεγονότων. — *δοκοῦσι*] ἔνν. ὑμῖν, προσωπ. ἀντί: δοκεῖ ὑμῖν. — *τοῖς στρατηγοῖς*] ποιητ. αἴτιον = ὑπὸ τῶν στρατηγῶν. — *γὰρ*] = διὸ αὐτῶν. — *κρατήσαντες*] δηλ. τοὺς πολεμίους. — *εἰς τὴν γῆν*] εἰς τὰς Ἀργιούσας. — *ἐπὶ κέρως*] = εἰς μίαν γραμμὴν, τὸ ἔν πλοῖον ὕψισθεν τοῦ ἄλλου. — *Ἐρασιίδης*] ἔνν. ἐκέλευσε. — *τὴν ταχίστην*] = τάχιστα — *ἀμφότερα ἔφη γενέσθαι*] κατὰ παράλειψιν τοῦ ἄν = εἶπεν, ὅτι καὶ τὰ δύο εἰμποροῦν νὰ γείνουν. — *αὐτοῦ*] ἐν Ἀργιούσαις.

§ 30. *καὶ δοξάντων τούτων*] καὶ ἐπειδὴ ταῦτα ἐφάνησαν εἰς αὐτοὺς καλὰ. — *καταλιπεῖν*] ἐκ τοῦ ἔφη. — *ἐκ τῆς αὐτοῦ συμμορίας*] = ἐκ τῆς μοίρας του, δηλ. ἐκ τῶν πλοίων, τὰ ὅποια ἕκαστος στρατηγὸς εἶχεν ὑπὸ τὰς διαταγὰς του. — *τέτταρες περὶ ἐκάστην τῶν ἀπολωλυῶν δώδεκα οὐσῶν*] = τέσσαρες νῆες δι' ἐκάστην ἐξ ἐκείνων, αἵτινες εἶχον καταστραφῆ. Ἐκ τῶν 25 παθουσῶν νῆων 12 ἦσαν αἱ μὴ καταποντισθεῖσαι ἐντελῶς καὶ δυνάμεναι νὰ σωθῶσι, 13 δὲ αἱ ἐντελῶς καταποντισθεῖσαι κατὰ τὴν ναυμαχίαν.

§ 31. *ἔλλειον*] παρατ. τῆς ἀποπείρας = ἐπειρῶντο, προσεπάθουν νὰ πλέωσι. — *ἰκανῶς*] = ἀρκούντως, προσηκόντως, ὅσον ἐπέτρεπον αἱ δυνάμεις. — *ἔπραξαν*] οἱ κατηγορούμενοι στρατηγοί. — *δίκαιον*] ἔνν. ἐστὶ. — *τὰ μὲν*] αἰτιατ. τῆς ἀναφορᾶς εἰς τὸ ὑπέχειν λόγον, = ὡς πρὸς ἐκεῖνα τὰ ὅποια. — *ὑπέχειν λόγον*] ἐκ τοῦ δίκαιόν ἐστι, = νὰ δίδωσι λόγον. — *τοὺς δὲ πρὸς τὴν ἀναίρεσιν.... κρίνεσθαι*] ἡ σύνταξις ἔχει ὧδε: δίκαιόν (ἐστὶ) κρίνεσθαι τοὺς πρὸς τὴν ἀναίρεσιν ταχθέντας, διότι οὐκ ἀνείλοντο = εἶνε δίκαιον νὰ κρίνωνται ἐκεῖνοι, οἵτινες ἐτάχθησαν διὰ τὴν διάσωσιν τῶν ναυαγῶν, διότι δὲν τοὺς ἔσωσαν. — *μη ποιήσαντας*] = διότι δὲν ἔπραξαν.

§ 32. *τόσοῦτον*] = τόσον μόνον. — *ἔχω εἰπεῖν*] = δύναμαι νὰ εἶπω. — *ἀμφοτέρων*] τοῦ Θρασυβούλου καὶ Θηραμένους. — *ὦν παρεκελεύσαντο*] ἔλξις ἀντί: ἐκείνων, ἃ παρεκελεύσαντο. — *ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου*] = αὐτομάτως, μόνου των. — *ὦν εἰς τῶν ἡμετέρων στρατηγῶν*] = ἐκ τῶν ὁποίων (τῶν σωθέντων) εἰς ἧτο ἐκ τῶν ἡμετέρων στρατηγῶν, ὅστις ἐσώθη. Οὗτος ἦτο ὁ Λυσίας, ὡς ἐξάγεται ἄλλοθεν — *ἐπὶ καταδόσης νεῶς*] = ἐπὶ βεβλαμμένης καὶ μελλούσης νὰ καταποντισθῆ. — *κελεύουσι*] ὑπ. οἱ κατήγοροι — *ἡ περ*] = ἡ περ ψήφῳ κελεύουσι κρίνεσθαι τοὺς οὐ πράξαντας τὰ προσταχθέντα.

§ 33. *ἀντὶ τῆς νίκης καὶ τῆς εὐτυχίας*] = ἐν ᾧ ἐνίκησατε καὶ ἠτύχησατε. — *ἀντὶ τῶν ἐκ θεοῦ ἀναγκαίων*] = ἀντὶ τῶν γιγνομένων κατ' ἀνάγκην ὑπὸ τοῦ θεοῦ (ἀντὶ τῆς ἀνωτέρας, θείας θελήσεως). — *προδοσίαν καταγνόντες*] ἔνν. αὐτῶν = καταδικάσαντες αὐτοὺς διὰ προδοσίαν. — *ἀντὶ τῆς ἀδυναμίας*] = ἔνεκεν

ἀδυναμίας — γεραίρειν] = νὰ τιμᾶτε. — τοὺς νικῶντας] = τοὺς ὄντας νικητάς. — ἢ θανάτῳ ζημιῶν] = παρὰ νὰ τιμωρῆτε αὐτοὺς διὰ θανάτου, δίδοντας πίστιν εἰς πονηροὺς ἀνθρώπους.

§ 34. Ἐγραψε γνώμην] = προέτεινε γραπτὴν γνώμην, πρότασιν. — δίχα ἕκαστον] = χωριστὰ ἕκαστος. — ἡ δὲ τῆς βουλῆς] δηλ. γνώμη. — τούτων διαχειροτονουμένων] = ἐν ᾧ δὲ ταῦτα (ἡ τοῦ Εὐρυπτολέμου πρότασις καὶ ἡ τῆς βουλῆς γνώμη) ἐτίθεντο εἰς ψηφοφορίαν, ἐν ᾧ δὲ ἐτέθησαν εἰς τὴν κρίσιν τοῦ λαοῦ διὰ χειροτονίας. — τὴν Εὐρυπτολέμου] δηλ. γνώμην. — ὑπομοσαμένου] = ἐν ᾧ ὁ Μ. ἐζήτησεν ἀναβολὴν τῆς διαδικασίας, ἔκαμεν ὑπομοσίαν. Ὁ πολίτης ὁ μὴ δυνάμενος νὰ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὀρισμένην ἡμέραν τῆς δίκης, ἠδύνατο νὰ ἐπιβεβαιώσῃ μεθ' ὄρκου ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ὅτι ἕνεκα σπουδαίου κωλύματος δὲν ἐφανίσθη. Ἐὰν δὲ ἐγίνετο παραδεκτὴ ἡ τοιαύτη αὐτοῦ ἡμολογία, ἀνεβάλλετο ἡ περαιτέρω διαδικασία· τούτο δ' ἐλέγετο ὑπομοσία. — κατεψηφίσαντο] = κατεδίκασαν διὰ τῆς ψήφου των.

§ 35. μετέμελε τοῖς Ἀθηναίοις] = μετεμελήθησαν οἱ Ἀθηναῖοι. — προβολὰς αὐτῶν εἶναι] = νὰ γείνωσι προβολαὶ ἐναντίον αὐτῶν. Προβολὴ δ' ἦτο κατηγορία κατὰ τῶν συκοφαντούντων, κλήσις εἰς δίκην τῶν συκοφαντούντων (τῶν ἐξαπατώντων τὸν λαόν. — εἶναι δὲ καὶ Καλλίξεινον τούτων] = νὰ εἶνε δὲ καὶ ὁ Κ. εἰς ἐκ τούτων τῶν ἐξαπατησάντων τὸν δῆμον. — προβλήθησαν δὲ καὶ ἄλλοι τέσσαρες] = ἐγείναν δὲ προβολαὶ καὶ κατ' ἄλλων τεσσάρων. — κατελθόν] = ἐπανελθόν (ἐκ τῆς ἐξορίας) εἰς τὴν πατρίδα. — οἱ ἐκ Πειραιῶς] ἐνν. κατῆλθον· οἱ περὶ τὸν Θρασύβουλον ὁμοκρατικοὶ μετὰ τὴν κατάλυσιν τῆς ἀρχῆς τῶν τριάκοντα. Τὸ ἀντίθετον εἶνε οἱ ἐκ τοῦ ἄστεως = οἱ ὀλιγαρχικοί.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

§ 1. Κῦρος] ὁ νεώτερος, ἐκστρατεύσας ὕστερον μετὰ τῶν μυρίων κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του. — μετὰλεπτιος] = προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ πατρός. — διαδοὺς] = ἀφ' οὗ διένειμε. — ἀνήχθη] = ἔπλευσεν. — Κεδρείας] πολίτην τῆς Καρίας ἐπὶ τοῦ Κεραμεικοῦ κόλπου. — τῇ ὑστεραίᾳ] = τὴν ἐπομένην ἡμέραν. — κατὰ κράτος] = διὰ τῆς βίας. — αἰρεῖ] ἴστωρ. ἐνεστώς = εἶλεν, ἐκυρίευσεν. — ἐξηνδραπόδισε] = ἐπώλησε τοὺς κατοίκους ὡς ἀνδράποδα, ὡς δούλους. — μειξοβάρβαροι = ἀνάμεικτοι Ἕλληνες καὶ βάρβαροι. — ἐκεῖθεν] ἐκ Κεδρεϊῶν.

§ 2. ἐκ τῆς Σάμου ὁρμώμενοι] = ἐκ τῆς Σάμου ἐκκινουῦντες, ἔχοντες ὁρμητήριον τὴν Σάμον. — τὴν βασιλείῳ] δηλ. χώραν. — κακῶς ἐποίουν] = ἐκακοποίησαν, ἔβλαπτον. Τὸ παθ. κακῶς πάσχω ὑπό τινος = βλάπτωμαι, ἀντίθ. εὖ ποιῶ

=εὐεργετώ, παθ. εὖ πάσχω = εὐεργετοῦμαι.—ἐπέπλευ] = ἔπλεον ἐναντίον τῆς Χίου καὶ τῆς Ἐφέσου.—πρὸς ναυμαχίαν] ἢ πρὸς σημαίνει σκοπὸν=μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ναυμαχήσουν, διὰ ναυμαχίαν.—πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι προσείλοντο]=ἐκτὸς τῶν ὑπαρχόντων (τοῦ Κόνωνος, τοῦ Ἀδειμάντου καὶ τοῦ Φιλοκλέους) ἐξέλεξαν προσέτι.

§ 3. παρὰ τὴν Ἴωνίαν ἔπλει]=ἐξέπλευσε παραλλήλως τῆς Ἴωνίας.—πρὸς τῶν πλοίων τὸν ἔκπλον]=διὰ νὰ ἐμποδίσῃ νὰ ἐκπλέωσιν ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου τὰ πλοῖα τὰ ἐκ τοῦ πόντου μετὰ σίτου ἐρχόμενα.—καὶ ἐπὶ τὰς ἀφρονηκίας πόλεις]=καὶ ἐναντίον τῶν πόλεων, αἱ ὁποῖαι εἶχον ἀποστατήσαι.—αὐτῶν] τῶν Λακεδαιμονίων.

§ 4. ἀνήγοντο]=ἔπλεον ἀνοικτά.—πελάγοι]=διευθυνόμενοι εἰς τὸ πέλαγος.—πολεμία αὐτοῖς ἦν] διότι ἀνῆκεν εἰς τὸν Φαρνάβαζον, φίλον τῶν Λακεδαιμονίων.—ἐξ Ἀβύδου] πόλεως ἐν Τρωάδι ἐπὶ τῷ Ἑλλησπόντῳ, ἀντικρὺ τῆς Σηστού.—παρήσαν]=ἐπορεύοντο παραλλήλως τῆς θαλάσσης, ἀκρογιαλιὰ ἀκρογιαλιὰ. περῆ]=διὰ ξηρᾶς, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, οἱ ὁποῖοι ἔπλεον παραλλήλως τῆς ξηρᾶς, παρακτίως.

§ 5. προσβαλόντες] ὁ Λύσανδρος διὰ θαλάσσης καὶ ὁ Θώραξ διὰ ξηρᾶς.—τὰ ἐλεύθερα σώματα]=τοὺς ἐλευθέρους ἀνθρώπους.

§ 6. κατὰ πόδας]=ὑπίσθεν, κατόπιν αὐτῶν.—ὠρμίσαντο]=προσωρμίσθησαν.—ἐν Ἐλαιούντι] πόλις τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Ἑλλησπόντου.—ἀριστοποιούμενοι αὐτοῖς ἀγγέλλεται]=ἀνηγγέθησαν εἰς αὐτούς, ἐν ᾧ ἐγευματίζον, τὰ εἰς τὴν Λάμψακον ἀφορῶντα, δηλ. ἡ ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων ἔλωσις αὐτῆς.

§ 7. ἐπισιαιόμενοι]=ἀφ' οὗ παρέλαθον, ἐπρομηθεύθησαν τροφάς.—εἰς Ἀγρὸς ποταμοῦς] κόμην καὶ μικρὸν ποταμὸν ἐπὶ τῆς Θρακικῆς παραλίας τοῦ Ἑλλησπόντου (νῦν Γαλατάρια).—ἀντίον τῆς Λαμψάκου]=ἀπέναντι τῆς Λ.—διείχε]=εἶχε πλάτος —ταύτη]=εἰς τοῦτο τὸ μέρος.—σταδίους ὡς πεντεκαίδεκα]=δεκαπέντε περίπου στάδια.—ἐδειπνοιοῦντο]=ἐλάμβανον τὸ ἐσπερινὸν φαγητόν.

§ 8. ἐπεὶ ὄρθρος ἦν]=ὅτε ἐγλυκοχάραζεν — ἀριστοποιησάμενοι] δηλ. τοὺς στρατιώτας.—ὡς εἰς ναυμαχίαν]=μὲ τὸν σκοπὸν δῆθεν νὰ ναυμαχήσῃ, διὰ ναυμαχίαν δῆθεν.—παραβλήματα]=παραρρύματα, περὶ οὗ ἴδ. Α' 6, 19.—ὡς μηδεὶς κινήσειτο μηδὲ ἀνάξειτο]=ἵνα μὴ κινήθῃ κανεὶς καὶ μὴ πλεύσῃ ἀνοικτά.

§ 9. ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνίσχοντι]=συγχρόνως μὲ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου τὸ βῆμα ἀνίσχω καὶ ἀνέγω.—ἐν μετώπῳ]=κατὰ μέτωπον, εἰς εὐθείαν γραμμὴν.—οὐκ ἀντανήγαγε]=δὲν ἐξέπλευσεν ἐναντίον αὐτῶν.

§ 10. ἐπειδὴν ἐκβῶσι] δηλ. οἱ Ἀθηναῖοι.—κατιδόντας] χρον. μετοχή=ἀφ' οὗ παρατηρήσῃσι καλῶς τί κάμνουσιν οἱ Ἀθηναῖοι (ὑποκ. τῆς μετοχῆς

εἶνε: τοὺς ἐν ταῖς ταχίσταις τῶν νεῶν ναύτας. Εἶνε δὲ σχῆμα κατὰ σύνεσιν ἀντί: κατιδούσας).—*ἐξεβίβασεν*] δηλ. τοὺς στρατιώτας.

§ 11. *Ἀλκιβιάδης*] μετὰ τὴν ἦτταν τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ τοῦ Λυσάνδρου, ἐπαύθη τῆς στρατηγίας καὶ ἀπεσύρθη εἰς τὰ τεῖχη του ἐν τῇ Θερρακικῇ Χερσονήσῳ.—*ἐν αἰγαλῷ*] = εἰς ἀνοικτὸν πέλαγος, εἰς παραλίαν ἄνευ λιμένος.—*ὀρομυρίας*] κατηγ. μετ. ἐκ τοῦ κατιδῶν.—*πρὸς οὐδεμιᾶ πόλει*] = πλησίον οὐδεμιᾶς πόλεως.—*μετιόντας*] κατ. μετ. ἐκ τοῦ κατιδῶν = ὅτι ἤρχοντο καὶ ἐλάμβανον.—*ἐν καλῷ*] = εἰς κατάλληλον μέρος, τόπον.— *μεθορμίσαι*] = νὰ ὑπάγῃσι νὰ προσορμισθῶσιν εἰς Σηστόν.—*οὐ*] ὅπου.

§ 12. *στρατηγεῖν*] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἐνοουμένου ἔλεγον.

§ 13. *ἡμέρα πέμπτη ἐπιπέλουσι τοῖς Ἀθ.*] = πέμπτη ἡμέρα, ἀφ' ἧς οἱ Ἀθ. ἔπλεον ἐναντίον τοῦ Λυσάνδρου.—*τοῖς παρ' αὐτοῦ ἐλομένοις*] = εἰς ἐκείνους, οὓς αὐτὸς διέταξε νάκολουθῶσι: τοὺς Ἀθηναίους.— *ἐκβεβηκότας καὶ ἐσκεδασμένους*] κατηγ. μετοχαὶ ἐκ τοῦ κατιδῶσιν = ὅταν εὐκρινῶς ἴδωσιν, ὅτι οἱ Ἀθ. εἶχον ἐξέλθει ἀπὸ τὰ πλοῖα καὶ εἶχον διασκορπισθῆ εἰς τὰ διάφορα μέρη τῆς Χερσονήσου.—*σπερ*] δηλ. τὸ ἐκβαίνειν καὶ σκεδάννυσθαι.— *ὠνούμενοι καὶ καταφρονοῦντες*] αἰτιολ. μετοχ.—*δη*] = ἤδη = πλέον.— *ἀτοπλέοντας τοῦμπαλιν*] = ἀφ' οὗ πλέωσι πάλιν εἰς τὰ ὀπίσω.—*ἄρα ἀσπίδα*] = νὰ ὑψώσωσιν ἀσπίδα.—*κατὰ μέσον τὸν πλοῦν*] = κατὰ τὸ μέσον τοῦ πλοῦ.

§ 14. *τὴν ταχίστην*] κατὰ παράλειψιν τοῦ ὁδῶν = τάχιστα.— *συμπαρήει*] = συνεπορεύετο παραλλήλως.—*τὸν ἐπίπλοον*] = τὸν ἐναντίον τῶν Ἀθηναίων πλοῦν τῶν Λακεδαιμονίων.—*κατὰ κράτος*] = με' ὅλας τὰς δυνάμεις — *διεσκεδασμένων*] αἰτιολ. μετ.—*δίχροτοι*] με' δύο σειρὰς κωπηλατῶν, διότι ἔλειπον οἱ τῆς τρίτης σειρᾶς.— *μονόχροτοι*] με' μίαν σειρὰν κωπηλατῶν.—*ἡ δὲ Κύρωνος*] δηλ. τριτῆρης.— *κεναὶ... πλῆρεις*] δηλ. ναυτῶν.—*ἀθροῖαι*] = ὅλα μαζί.— *Πάραλος*] ἡ Πάραλος καὶ ἡ Σαλαμινία ἦσαν ἱεραὶ τριτῆρεις τῶν Ἀθηναίων, ὠρισμέναι ὅπως μεταφέρωσιν εἰς ξένας πανηγύρεις τοὺς πεμπομένους θεωροῦς, τοὺς πρέσβεις καὶ τὰς διαταγὰς τῆς πόλεως.—*ἔλαβε*] = συνέλαβε.— *οἱ δὲ*] = μερικοὶ δέ.—*εἰς τὰ τευχύθρια*] = εἰς τὰ μικρὰ τεῖχη τῆς Σηστοῦ.

§ 15. *ἐπεὶ ἔγνω*] = ἀφ' οὗ ἐνόησε.— *κατασχῶν*] ἀμτχ. = προσορμισθεὶς, ἀράξας. Τὸ ῥῆμα κατέχω.— *ἄκρων*] = ἀκρωτήριον.— *τὰ μεγάλα ἱστία*] = τὰ πανιὰ τοῦ μεγάλου ἱστοῦ.— *παρ' Ἐδαγόραν*] πρὸς τὸν Εὐαγόραν τὸν βασιλεῖα τῆς ἐν Κύρῳ Σαλαμῖνος — *ἀπαγγελοῦσα*] τελικ. μετοχὴ ἐκ τοῦ ἀπέπλευσε = με' τὸν σκοπὸν νὰναγγείλῃ.

§ 16. *ἀπήγαγε*] = ἔφερε μαζί του ἀπὸ ἐκεῖ εἰς τὴν Λ.— *ἡ δ' ἡμέρα*] = καθ' ἣν δὲ ἡμέραν ἔπραξε ταῦτα.— *λισηνῆ*] = πειρατὴν.— *τριαταῖος*] = τὴν τρίτην ἡμέραν.

§ 17. *βουλευέσθαι*] = νὰ συσκέπτονται.— *ἐπιπῦθα δὲ*] = τότε δά.— *κατηγοροῖαι ἐγίνοντο τῶν Ἀθηναίων*] = κατηγοροῦντο οἱ Ἀθηναῖοι διὰ πολλά.— *ἃ τε ἤδη παρενενομήκεσαν καὶ ἄ...*] αἰτιατ. τῆς αἰτίας = καὶ δι' ὅσας παρα-

νομίας εἶχον κάμει καὶ δι' ὅσα εἶχον ψηφίσει.— *εἰ κρατήσασιν*] = ἂν ἴσως ἤθελον νικήσει.— *ἀποκόπειν*] ἐκ τοῦ ἐψηφισμένοι ἦσαν.— *τῶν ζωορηθέντων*] = τῶν συλληφθέντων ζώντων.— *καὶ ὅτι λαβόντες.. κατακηρυγίσαν*] = καὶ διότι, ἀφ' οὗ συνέλαβον... κατακέρημισαν.— *ἐξ αὐτῶν*] δηλ. τῶν τριήρων.

§ 18. *ὅτι μόνος ἐπελάβετο*] = διότι μόνος ἀντέκρουσε τὸ ψήφισμα.— *ἠτιάθη*] = κατηγορήθη. *Αἰτιῶμαι* = κατηγορῶ παθ. ἐν αἰτία εἰμί, αἰτίαν ἔχω, αἰτίαν λαμβάνω ὑπό τινος.— *ἀρξάμενος παρανομεῖν*] = ἀφ' οὗ ἔκαμε τὴν ἀρχὴν νὰ παρανομή. Ἀρχω = κάμνω πρῶτος ἐγὼ τὴν ἀρχὴν ἀντιθετικῶς πρὸς ἄλλους, οἵτινες ἔπονται, γίνομαι πρωταίτιος· ἀρχομαι = κάμνω ἀρχὴν ἀντιθετικῶς πρὸς τὸ παύομαι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

§ 1. *ἐπεὶ κατεσιήσατο*] = ἀφ' οὗ ἐτακτοποίησε, τοὔτεστι μετέβαλε τὸ πολίτευμα εἰς ὀλιγαρχικόν.— *οἱ δὲ*] δηλ. οἱ Βυζάντιοι καὶ οἱ Καλχηρόνιοι. Τὸ Βυζάντιον ἰδρύθη τῷ 658 π. Χ. ὑπὸ Βύζαντος μετὰ Μιλησίων· νῦν Κωνσταντινούπολις ἀπὸ τοῦ Μεγ. Κωνσταντίνου. Ἡ Καλχηρὼν κεῖται ἀπέναντι τοῦ Βυζαντίου ἐπὶ τῆς παραλίας τῆς Μ. Ἀσίας (νῦν Χαλκηδὼν, Καδίκιοι).— *ὑποσπόνδους ἀφέντες*] = ἀφ' οὗ τοὺς ἀφῆκαν κατόπι συνθηκῶν — *ἐγένοντο Ἀθηναῖοι*] δηλ. πολῖται Ἀθηναῖοι.

§ 2. *καὶ εἴ τινα πον ἄλλον ἴδοι*] = καὶ ὅσάκις ἔβλεπε πουθενὰ κανένα ἄλλον.— *ἐκείσε*] δηλ. εἰς Ἀθήνας.— *πλείουσι*] ἐνν. αὐτοῖς = ἐὰν ἔπλεον.— *ἄλλοι δ' οὖν*] = εἰς ἄλλο δὲ μέρος ὄχι, δηλ. ἐὰν ἔπλεον.— *εἰδὼς*] αἰτιολ. μετ = ἐπειδὴ ἐγνώριζε.— *ὅσῳ ἂν πλείους συλλεγῶσιν*] = ὅσῳ περισσότεροι ἂν συναθροισθῶσι.— *θάπτον... ἔσεσθαι*] ἐνν. τὸ τοσοῦτῳ = ὅτι τόσῳ γρηγορώτερα θὰ συμβῆ ἔλλειψις. Ἐν τῷ προηγείται τὸ ὅτι, ἔπεται ὁπαρέμφατον ἀντὶ ἔσται· σχῆμα ἀνακόλουθον.

§ 3. *Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ἀποδίδοται εἰς τὸ ἐλέγετο.— ἀφικομένης*] χρον. μετοχή.— *νυκτός*] γεν. χρονική = ἐν καιρῷ νυκτός.— *ἐλέγετο ἢ συμφορὰ*] = διεμφημιζέτο ἢ συμφορὰ, δηλ. ἡ ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς ἦττα τῶν Ἀθηναίων.— *οἰμωγῇ*] = θρήνος.— *διὰ τῶν μακρῶν τευχῶν*] = διὰ μέσου τῶν μακρῶν τευχῶν (τῶν ἐνούστων τὸν Πειραιᾶ μετὰ τῶν Ἀθηνῶν).— *διῆκεν*] = ἐφθανεν.— *ὁ ἕτερος τῷ ἑτέρῳ παραγγέλλων*] τροπικ. μετοχ. εἶνε δὲ σχῆμα ἀνακόλουθον ἀντὶ: τοῦ ἑτέρου τῷ ἑτέρῳ παραγγέλλοντος.— *τοὺς ἀπολώλας πενθοῦντες*] = διότι ἐθρήνουν τοὺς χαθέντας. ἀπόλωλα = ἔχω χαθῆ, ἀπολώλεκα = ἔχω χάσει.— *πέσεισθαι νομίζοντες*] = διότι ἐνόμιζον ὅτι θὰ πάθουν. μέσος μέλλων τοῦ πάσχω.— *Ἰστιαῖς καὶ Σκιωναῖους καὶ Τορωναῖους*] τοὺς κατοίκους τῆς Ἰστιαίας, τῆς Σκιώνης καὶ τῆς Τορώνης Ἡ Ἰστιαία ἦτο πόλις τῆς Βύβοιας, ἡ δὲ Σκιώνη καὶ ἡ Τορώνη ἦσαν τῆς Χαλκιδικῆς Χερσονήσου.

§ 4. *τῇ δ' ὑστεραίᾳ*] δηλ. ἡμέρα. = τὴν δ' ἐπομένην ἡμέραν — *ἔδοξε*] ἐνν.

τῶ δήμῳ.—τοὺς λιμένας] τὸν τοῦ Πειραιῶς, τὸν τῆς Ζέας καὶ τὸν τῆς Μουνιχίας.—ἀποχωῶσαι] νὰ φράξωσι: μὲ χῶμα.—τὰ τεῖχη εὐτρεπέζειν]—νὰ ἐπιδιορθῶνωσι τὰ τεῖχη.—φυλακὰς ἐφιστάναι]—νὰ τοποθετῶσι φρουρὰς ἐπὶ τῶν τειχῶν.—ὡς εἰς πολιορκίαν]—ἔχοντες τὴν ἰδέαν τῆς πολιορκίας, ὅτι θὰ ἐπολιορκεῖτο.—περὶ ταῦτα ἦσαν]—ἐνησχολοῦντο εἰς ταῦτα.

§ 5. κατεσκευάσατο] μέσον ὠφελείας]—ἐτακτοποιήσε πρὸς ὄφελος τῶν Σπαρτιατῶν, δηλ. μετέβαλε τὸ πολίτευμα εἰς ὀλιγαρχίαν.—τὰ ἐπὶ Θράκης χωρία]—τὰ ἐν Θράκῃ.—δέκα . . . 'Ετεόνικον]—ἐπεμψεν 'Ετεόνικον ἔχοντα δέκα τριήρεις —μετέστησεν]—μετέφερε πρὸς τὸ μέρος τῶν Λακ., ὑπέταξεν εἰς τοὺς Λ.

§ 6. μετὰ τὴν ναυμαχίαν] τὴν ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς —σφαγὰς τῶν γνωρίμων ποιήσαντες] χρον. μετοχή=ἄφ' οὗ ἐγενίαν αἴτιοι νὰ σφαγῶσιν οἱ ἀριστοκρατικοί. Σφαγὰς ποιῶ=γίνομαι αἴτιος σφαγῶν' σφαγὰς ποιούμαι=σφάζω.

§ 7. ἔπεμψε] δηλ. ἀγγέλους.—ὅτι προσπλεῖ]—ὅτι πλέει ἐναντίον τῶν πολεμίων.—ἐξῆσαν] παρτ. τοῦ ἐξέρχομαι]—ἐξέρχοντο πανστρατιᾷ.—πλὴν 'Αργείων] διότι συνῆψαν ἑκατονταετείς σπονδὰς πρὸς τοὺς 'Αθηναίους τῷ 420 π.Χ.—παραγγεῖλαντος]—κατὰ παραγγελίαν.—τοῦ ἐτέρου βασιλέως] διότι οἱ Λακεδαιμόνιοι εἶχον δύο βασιλεῖς.

§ 8. ἀναλαβὼν]—ἄφ' οὗ τοὺς ἔλαβε μαζί του καὶ ὑπὸ τὴν στρατηγίαν του.—πρὸς τὴν πόλιν]—ἀπέναντι τῆς πόλεως.—ἐν τῇ 'Ακαδημείᾳ] ἢ 'Ακαδήμεια ἦτο γυμνάσιον, ἐξ στάδια ἀπέχον τῶν 'Αθηνῶν, δυτικῶς παρὰ τὸν Κηφιστὸν καὶ οὐχὶ μακρὰν τοῦ Κολωνοῦ· ὠνομάσθη δ' οὕτω ἐκ τοῦ ἥρωος 'Ακαδήμου συγχρόνου τοῦ Θησέως· ἐκεῖ ἐδίδασκε κατόπι καὶ ὁ Πλάτων, ἐξ οὗ καὶ οἱ μαθηταὶ τοῦ 'Ακαδημεικοὶ ἐλέγοντο.

§ 9. ἀπέδωκε τὴν πόλιν]—ἔδωκεν ὀπίσω τὴν πόλιν.—ὡς δ' αὐτῶς]—ὡσαύτως δέ.—ὅσοι τῆς αὐτῶν ἐστέρωντο]—ὅσοι ἑστεροῦντο τῆς ἰδικῆς των χώρας.—δηώσας] χρον. μετοχή=ἄφ' οὗ ἐλεηλάτησεν.—ὠρμίσατο]—προσωρμίσθη.—τὰ πλοῖα εἶργε τοῦ εἰσπλου]—ἤμπέδιζε τὰ ἐμπορικὰ πλοῖα ἀπὸ τοῦ νὰ εἰσέρχωνται. Εἶργω=ἐμποδίζω τὴν εἴσοδον· εἶργνω=ἐμποδίζω τὴν ἐξοδον.

§ 10. οὔτε νέων οὔτε συμμάχων αὐτοῖς· ὄντων]—διότι αὐτοὶ δὲν εἶχον οὔτε πλοῖα οὔτε συμμάχους.—οὐδεμίαν εἶναι σωτηρίαν μὴ παθεῖν ἢ οὐ τιμωρούμενοι ἐποίησαν]—ἐνόμιζον δέ, ὅτι οὐδεμία σωτηρία ὑπελείπετο εἰς αὐτούς, ὥστε νὰ μὴ πάθωσιν ὅσα ἔπραξαν ὄχι ἐκδικούμενοι (δι' ἐκδίκησιν), ἀλλὰ δι' ὅσα ἀδικήματα εἶχον πράξει ἐξ ἀλαζονείας εἰς πολίτας μικρῶν πόλεων· τὸ ἄ ἀναφέρεται εἰς τὸ ἐποίησαν.—οὐδ' ἐπὶ μὴ αἰτία ἐτέρᾳ]—ἐπὶ οὐδεμιᾷ αἰτίᾳ=διὰ καμμίαν ἄλλην αἰτίαν.—ἢ ὅτι]—παρὰ διότι· συνεμάχουν μὲ ἐκεῖνους, τοὺς Λακεδαιμονίους.

§ 11. τοὺς αἰτίους]—τοὺς ἐστερημένους τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων δι' οἰανδήποτε αἰτίαν· τὸ ἀντίθ. ἐπίτιμος=ὃ ἔχον τὰ πολιτικά του δικαιώματα.—καὶ ἀποθησκόντων πολλῶν]—ἔν καὶ ἀπέθνησκον πολλοὶ ἀπὸ τὴν πείναν.—ἐπεὶ ὁ σίτος ἐπελελοίπει]—ὅτε δὲ ὁ σίτος εἶχε τρωθῆ.—ταρ' 'Αγιν]—πρὸς τὸν

Ἔργιν.—καὶ ἐπὶ τούτοις]= καὶ μὲ τὸς ὄρους δηλ. νὰ ἔχῃσι τὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιᾶ.

§ 12. ὁ δὲ] δηλ. ὁ Ἔργις.—εἶνε] ἐξαργάται ἐκ τοῦ ἐννοουμένου ἔφη=διότι ἔλεγεν, ὅτι δὲν εἶνε κύριος, πληρεξούσιος αὐτός.

§ 13. ἐν Σελλασίῳ] Σελλασία, πόλις τῆς Λακωνικῆς.—ἐπύθοντο] μέσος ἄορ. β. τοῦ πυνθάνομαι=πληροφοροῦμαι.—αὐτῶν]= παρ' αὐτῶν, τῶν πρέσβων.—οἱ ἔφοροι] ἡ ἀρχὴ αὕτη κατεστάθη ὑπὸ τοῦ Θεοπόμπου πρὸς περιορισμὸν τῆς ἐξουσίας τῶν βασιλέων. Ἦσαν δ' οἱ ἔφοροι ἐν Σπάρτῃ ἢ καὶ κατ' ἀρχὰς οὐκ εἶνε καθίσταντο ὑπὸ τῶν βασιλέων, ὕστερον δὲ ὑπὸ τοῦ δήμου.—ὄντα οἰά περ καὶ πρὸς Ἔργιν]= ὅτι ἦσαν τοιαῦτα, ὅποια καὶ πρὸς Ἔργιν εἶπον. Ἡ μετοχὴ ὄντα εἶνε κατηρημένη. ἐξαργαυμένη ἐκ τοῦ ἐπύθοντο.—αὐτόθεν]= ἀμέσως.—καὶ εἴ τι δέονται εἰρήνης]= καὶ ἂν κάπως ἔχῃσιν ἀνάγκην εἰρήνης — κάλλιον ἦκειν βουλευομένους]= ἦκειν κάλλιον βουλευσαμένους= νὰ ἔλθωσιν ἀφ' οὗ σκεφθῶσι καλύτερον.

§ 14. ἀθυμία ἐνέπεσε πᾶσι]= λύπη ἐνέπεσεν εἰς ὅλους, ὅλους τοὺς κατέλαβε λύπη — ὄνοντο ἀνδραποδισθῆσθαι]= ἐνόμιζο, ὅτι θὰ πωληθῶσιν ὡς δοῦλοι.—ἀπολεισθαι] ἐκ τοῦ ὄνοντο= ὅτι θὰ χαθῶσι. Μέλλων τοῦ ἀπόλλυμαι.

§ 15. περὶ δὲ τῶν τειχῶν τῆς καθαιρέσεως] ἡ σειρὰ τῶν λέξεω] ἔχει ὧδε: περὶ δὲ τῆς καθαιρέσεως τῶν τειχῶν = περὶ δὲ τῆς κατακρημνίσεως τῶν τειχῶν.— Ἀρχέστατος] εἷς τῶν βουλευτῶν.— εἰλῶν... εἰρήνην ποιῆσθαι]= ἐπειδὴ προέτεινε γνώμην, ὅτι ἦτο συμφορώτατον νὰ κάμνωσιν εἰρήνην μὲ τὸς ὄρους, οὗς προέτεινον οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἐρρίφθη εἰς τὰς φυλακὰς.— τῶν μακρῶν τειχῶν] γενικὴ διαιρητικὴ ἐξαργαυμένη ἐκ τοῦ ἑκατέρου — ἐπὶ δέκα σταδίου] ἀντικείμενον τοῦ καθελείν. σημαίνει δ' ἐνταῦθα ἢ ἐπὶ ἕκτασιν.= ἕκτασιν δέκα σταδίων ἐξ ἑκατέρου τῶν μακρῶν τειχῶν.— καθελείν]= νὰ κρημνίσωσιν ἄορ. β' τοῦ καθαιρῶ.— μὴ ἐξεῖναι]= νὰ μὴ ἐπιτρέπηται. Τὸ ἀπαρρ. ἐξαργάται ἐκ τοῦ: ἐγένετο ψήφισμα.

§ 16. Τοιούτων δὲ ὄντων] δηλ. τῶν πραγμάτων= ἐν ᾧ δὲ τὰ πράγματα ἦσαν εἰς τοιαύτην κατάστασιν.— εἰδὼς ... ἢ πίστεως ἔνεκα]= θὰ ἐπανεῖλθη ἀφ' οὗ μᾶθη ποῖον ἐκ τῶν δύο οἱ Λακεδαιμόνιοι, διότι θέλουσι νὰ ἐξανδραποδίσωσι τὴν πόλιν ἢ ἔνεκα ἀσφαλείας ἐπιμένουσι περὶ τῆς καταστροφῆς τῶν τειχῶν.— διέτριβε]= ἐργονοτρίβει. — ἐπιτηρῶν]= καιροφυλακτῶν — διὰ τὸ ἐπιλειπέναι τὸν σίτον]= διὰ τὸ ὅτι εἶχον σωθῆ αἱ τροφαί.— ὁμολογήσειν] ἐξαργάται ἐκ τοῦ ἔμελλον= νὰ παραδεχθῶσιν οἰονδήποτε ὄρον ἢ θελεῖ τις προτείνει εἰς αὐτούς.

§ 17. ἐπεὶ δὲ ἦκε] = ὅτε δὲ ἐπέστρεψε.— ὅτι. τέως μὲν κατέχοι] = ὅτι, μέχρι μὲν τις ἐκράτει αὐτόν.— οὐ γὰρ εἶναι] τὸ εἶναι ἐκ τοῦ ἐνν. ἔφη.— ὡν ἐρωτῶτο]= ἐκείνων, ἃ ἐρωτῶτο= ἐκείνων, δι' ἃ ἤρωτᾶτο — ὑπ' αὐτοῦ] δηλ. τοῦ Θηραμένου.— αὐτοκράτωρ]= ἔχων ἀπεριόριστον ἐξουσίαν.— δέκατος αὐτός]= αὐτός μὲ ἐννέα ἄλλους. Ἡ αὐτὸς κατόπιν τακτικῶν ἀριθμητι-

κῶν τιθεμένη, ἐξαιρεί τὸ εἰς ὃ ἀναφέρεται πρόσωπον ὡς τὸ σπουδαιότερον (μεταξὺ τῶν δέκα ἦτο καὶ αὐτός, ὅστις ὡς σημερινώτερος ὀνομάζεται).

§ 18. ἀγγελούτια] τελικ. μετοχ. κρεμαμένη ἐκ τοῦ ἔπειψε=μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἀναγγείλῃ.

§ 19. ἐπὶ τίνι λόγῳ ἦκουεν]=διὰ τίνα λόγον εἶχον ἐλθεῖ.—καλεῖν] δηλ. αὐτοὺς εἰς Σπάρτην.—μὴ σπένδουσαι]=νὰ μὴ κάμνωσι: συνθήκας μὲ τοὺς Ἀθηναίους.—ἀλλ' ἐξαιρεῖν]=ἀλλὰ νὰ καταστρέψωσιν ἐκ θεμελίων τὰς Ἀθήνας.

§ 20. οὐκ ἔφασαν ἀνδραποδεῖν]=ἔφασαν οὐκ ἀνδραποδεῖν=εἶπον ὅτι δὲν θὰ ἐξἀνδραποδίσωσιν.—ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις] δηλ. τοῖς Περσικοῖς πολέμοις.—καθελόντας] χρον. μετ.=ἄφ' οὗ κατακρηνίσωσι. Τὸ βῆμα καθιρῶ.—παραδόντας] χρον. μετ.=ἄφ' οὗ παραδώσωσι.—καθέντας] χρον. μετ.=ἄφ' οὗ ἐπιτρέψωσιν εἰς τοὺς φυγάδας νὰ ἐπανέλθωσι. Τὸ βῆμα καθίημι.—ἐφ' ᾧ...ἔπεισθαι]=μὲ τὸν ὅρον νὰ ἀκολουθῶσι.

§ 21. ἐπ' ἀνέφερον]=ἀνήγγελλον.—ταῦτα] δηλ. τοὺς ὅρους τῆς εἰρήνης.—περιεχεῖτο]=περιεκύκλωνε.—φοβούμενοι] σχῆμα κατὰ σύνεσιν, διότι τὸ ὄχλος, εἰς ὃ ἀναφέρεται ἢ μετοχὴ αὕτη, εἶνε περιληπτικόν.—οὐ γὰρ ἔτι ἐνεχώρει μέλλειν]=διότι δὲν ἦτο πλέον δυνατὸν νὰ βραδύνωσι.

§ 22. ἐφ' οἷς οἱ Λακ. ποιοῖντο τὴν εἰρήνην]=τοὺς ὅρους, μὲ τοὺς ὁποίους οἱ Λ. θὰ ἔκαμον τὴν εἰρήνην.—προηγόρει]=ἠγόρευε, ὠμίλει ὑπὲρ αὐτῶν.—πριαίρειν]=καθαίρειν,κατεδαφίζειν.—ἀντιπτότων δέ τιων αὐτῶ] γεν. ἀπόλυτος δηλοῦσα χρόνον=ἄφ' οὗ δὲ μερικοὶ ἀντίειπον εἰς αὐτόν.—συνεπαινεσάντων]=συγκατανευσάντων, ἐπιδοκιμασάντων.—ἔδοξε] δηλ. τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ δήμου.

§ 23. κατέπλει εἰς Πειραιᾶ] ἐκ τῆς Σάμου κατὰ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 404 π. X.—κατήσαν]=ἐπ' ἀνήρχοντο ἐκ τῆς ἐξορίας εἰς τὴν πατρίδα. παρτ. τοῦ κατέρχομαι.—ὑπ' αὐλητρίδων]=συνοδευόμενοι ὑπὸ αὐλητρίδων, ὑπὸ ἄσματος αὐλητρίδων, ἦτοι γυναικῶν παιζουσῶν αὐλόν.—νομίζοντες ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας]=διότι ἐνόμιζον ὅτι ἐκείνη ἡ ἡμέρα ἦτο διὰ τὴν Ἑλλάδα ἀρχὴ τῆς ἐλευθερίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

§ 1. Τῷ δ' ἐπιόντι ἔτει] τῷ 404 π. X.—οἱ νόμους συγγράφουσι] ἀναφορικῇ πρότασις δηλοῦσα σκοπὸν=μὲ τὸν σκοπὸν νὰ συγγράψωσι νόμους.—καθ' οὓς πολιτεύσουσι]=συμφώνως μὲ τοὺς ὁποίους θὰ κυβερνώσι τὰ τῆς πόλεως.—οἷδε]=οἱ ἐξῆς.

§ 3. ἀπαγαγόν] χρον. μετ.=ἄφ' οὗ ἀπεμάκρυνε.—κατὰ πόλεις ἐκάστους]=ἐκάστους τῶν συμμάχων εἰς τὰς ἰδίας τῶν πατρίδας.

§ 4. ἐπεὶ τάχιστα . . . καθηρέθη]=εὐθὺς ὡς . . . κατεκρηνίσθησαν.—

ἐφ' ᾧ τε συγγράφαι νόμους]=ἐπὶ τῷ ὄρω νὰ συγγράψωσι νόμους. — καθ' οὓς τινας πολιτεύσοιτο]=συμφώνως μὲ τοὺς ὁποίους ἔμελλον νὰ πολιτεύωνται, νὰ κυβερνῶσι τὰ τῆς πόλεως. — τούτους] τοὺς νόμους. — ἔμελλον]=ἐβράδυνον. — ὀποδεικνύειν]=νὰ δημοσιεύσωσι. — κατέστησαν]=διώρισαν. — ὡς ἐδόκει αὐτοῖς] =καθὼς ἐφάνη εἰς αὐτοὺς καλόν.

§ 5. ἐν τῇ δημοκρατίᾳ]=ἐν καιρῷ τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος. — ἀπὸ συκοφαντίας]=ἔχοντες ὡς βιοποριστικὸν μέσον τὴν συκοφαντίαν. — ζῶντας καὶ . . . ὄντας] κατηγορ. μετοχὰὶ ἐκ τοῦ ἤδεσαν κρεμάμεναι]=ἐγνώριζον ὅτι ἔζων καὶ . . . ἦσαν. — βαρεῖς]=ἐνοχλητικοί, ἀνυπόφοροι. — καλοῖς κἀγαθοῖς]=τοῖς ἀριστοκρατικοῖς. — ἐπήγον θανάτου]=εἰσήγον εἰς δίκην ἐπὶ θανάτῳ, καθυπέβαλλον εἰς δίκην θανάτου. — αὐτῶν κατεψηφίζετο]=κατεδίκαζεν αὐτούς. Τοῦ καταψηφίζομαι=καταδικάζω ἀντίθετον εἶνε τὸ ἀποψηφίζομαι = ἀθωώνω. — ὅσοι συνήδεσαν ἑαυτοῖς μὴ ὄντες τοιοῦτοι]=ὅσοι εἶχον καθαρὰν τὴν συνείδησιν ὅτι δὲν ἦσαν τοιοῦτοι. — οὐδέν]=οὐδὲν ὀλέως. — ἤχοντο]=ἐλυποῦντο δυσηρестοῦντο.

§ 6. ὅπως ἂν ἐξεῖη αὐτοῖς]=πῶς θὰ ἠδύναντο νὰ μεταχειρίζωνται τοὺς πολιτας ὅπως ἤθελον. — ἐκ τούτου]=μετὰ τοῦτο. — φρουροὺς σφίσι συμπράξαι ἐλθεῖν]=ἔπεισαν τὸν Λ. νὰ ἐνεργήσῃ ὥστε νὰ ἔλθωσι φρουροὶ χάριν αὐτῶν. — ἐκποδῶν ποιησάμενοι]=ἄφ' οὗ ἀπομακρύνωσι, ἄφ' οὗ βγάλουν ἀπὸ τῆς μέσης. — ἔως δὴ . . . καταστήσονται]=ἔως οὗ τάχα νὰ τακτοποιήσωσι τὴν πολιτείαν, νὰ διορθώσωσι τὸ καθεστῶς.

§ 7. ὁ δὲ] ὁ Δύσανδρος. — ἐθεράπευον]=περιεποιοῦντο. — ὡς πάντα ἐλαινοῖη] =ἵνα ἐπιδοκιμάζῃ ὅλα, ὅσα ἤθελον πράττει. — τῶν δὲ φρουρῶν] γεν. διαιρετικῆ τοῦ οὗς ἐβούλοντο. — τοῦτον ἀμπέμποιτος αὐτοῖς] γενικῆ ἀπόλυτος δηλοῦσα αἰτίαν, =ἐπειδὴ οὗτος συμφωνῶν μὲ αὐτοὺς ἔστειλεν ἐκ τῶν φρουρῶν ἐκεῖνους, τοὺς ὁποίους αὐτοὶ ἤθελον δηλ. τοὺς καταλλήλους. — οὐκέτι]=οὔχι πλέον. — ἀλλ' ἤδη οὖς ἐνόμιζον . . . λαμβάνειν]=ἀλλὰ συνελάμβανον πλέον ὅσους ἐνόμιζον, ὅτι, ἐὰν μὲν παρηγκωνίζοντο, πολὺ ὀλίγον θὰ ἠνείχοντο τοῦτο, ἐὰν δὲ ἐπεχείρουν νὰ ἀντιπράττωσι κατὰ τι, θὰ εὕρισκον πλείστους τοὺς προθυμοποιουμένους νὰ τοὺς ὑποστηρίξωσιν. Αἱ μετοχὰὶ παρωθουμένους — ἐπιχειροῦντος εἶνε ὑποθετικά.

§ 8. ὁμογνώμων]=τῆς αὐτῆς γνώμης, σύμφωνος. — προπετής]=ἐπιρρηπής, πρόθυμος. — ἐπὶ τὸ πολλοὺς ἀποκτείνειν]=εἰς τὸ νὰ φονεύῃ πολλοὺς. — ἄτε καὶ φυγῶν]=διότι καὶ εἶχεν ἐξορισθῆ πράγματι. Ἡ αἰτιολογικὴ μετοχὴ, ὅταν ἢ αἰτιολογία εἶνε πραγματικῆ, ἀντικειμενικῆ, λαμβάνει τὰ μόρια ἄτε (δὴ), οἶον (δὴ), οἶα (δὴ), ὅταν δὲ εἶνε ὑποκειμενικῆ, γνώμη τινός, τὸ ὡς καὶ ὡσπερ. — ἀντέκοπιε]=ἀντέκρουε. — ὅτι οὐκ εἰκὸς εἶη]=ὅτι δὲν ἦτο πρόπον. — εἴ τις ἐτιμᾶτο]=ὅστις ἐτιμᾶτο, τὸν τιμώμενον ὑπὸ τοῦ δήμου, τὸν δημοφιλῆ. — πολλὰ δὴ]=πολλὰ ὡς γνωστόν.

§ 9. οἰκείως ἐχρητὸ τῷ Θηραμένει]=εἶχε φιλικὰς σχέσεις πρὸς τὸν Θ. —

ἄτι οὐκ ἐγχωροίη] = ὅτι δὲν εἶνε περίστασις. — μὴ οὐκ ἐκποδὸν ποιῆσθαι] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἐγχωροίη = νὰ μὴ ἀπομακρύνωσι. — εἰ δὲ... ἐσθήθης εἶ] = ἔαν ὅμως, διότι εἴμεθα τριάκοντα καὶ ὄχι εἰς, νομίζης ὅτι πρέπει νὰ φροντίζωμεν περὶ ταύτης τῆς ἀρχῆς ὀλιγώτερον κατὰ τι παρὰ ὡς περὶ τυραννίδος, παρὰ ὡς νὰ ἦτο τυραννίς, εἶσαι μωρός.

§ 10. ἐπει] = ὅτε, συναπτέον τῷ δῆλοι ἦσαν. — ἀποθησακόντων πολλῶν] = διότι ἐφονεύοντο πολλοί. — καὶ ἀδίκως] = καὶ μάλιστα ἀδίκως. — συνιστάμενοι καὶ θαυμάζοντες] κατηγορ. μετ. ἐξαρτώμεναι ἐκ τοῦ δῆλοι ἦσαν, = ὅτι συνηνοῦντο καὶ ἠπόρουν. — τί ἔσοιτο ἡ πολιτεία] = τί θὰ γείνη ἡ πολιτεία. Ἠλαγία ἐρώτησις. — μετόχους τῶν πραγμάτων] = κοινωνούς, συμμετόχους τῶν πραγμάτων τῆς πόλεως. — διαμέμειν] = νὰ διατηρῆται.

§ 11. ἐκ τούτου μέντοι] = μετὰ ταῦτα ὅμως. — ἤδη φοβοῦμενοι] = ἐπειδὴ πλέον ἐφοβοῦντο. — οὐχ ἦκιστα] = μάλιστα. — μὴ συρρεΐσαν] = μήπως συνέλθωσι. Παθ. ἀόρ. β' τοῦ συρρέω, συνερρῦην. — καταλέγουσι] = κατέγραψαν. Ἱστορικὸς ἐνεστώς. — τοὺς μεθέζοντας] = ἐκεῖνους, οἱ ὅποιοι θὰ λάβωσι μέρος. — δῆ] = δῆθεν.

§ 12 τὸ βουλομένους τοὺς βελτίστους κ. λ. π.] = τὸ νὰ κάμωσι κοινωνούς τῆς πολιτείας τρισχιλίους, ἐν ᾧ ἐπεθύμουν νὰ κάμωσι συμμετόχους τοὺς χρηστοτάτους ἐκ τῶν πολιτῶν, ὡς ἔαν ὁ ἀριθμὸς οὗτος εἶχεν ἀνάγκη νινὰ νὰ εἶνε χρηστοὶ καὶ οὔτε ἐκτὸς τούτων (τῶν τρισχιλίων) ἦτο δυνατόν νὰ ὑπάρχωσι χρηστοὶ οὔτε ἐντὸς τούτων πονηροί, φαῦλοι. — τὰ ἐναντιώτατα] = τὰ ὅλως ἐναντία. — πράττοντας] κατηγορ. μετοχή ἐκ τοῦ ὄρω = ὅτι πράττομεν. — βίαιαν τε... κατασκευαζομένους] ἐπεξήγησις τοῦ δύο τὰ ἐναντιώτατα = ὅτι προσπαθοῦμεν νὰ κάμωμεν τὴν ἀρχὴν καὶ τυραννικὴν καὶ ἀσθενεστέρην τῶν διοικουμένων.

§ 31. οἱ δὲ] = οἱ τριάκοντα. — ἐξέτασιν ποιήσαντες] = ἄφ' οὔ διετάξαν νὰ γείνη ἐπιθεώρησις. — ἄλλων ἀλλαχῶ] = ἄλλων ἐνταῦθα καὶ ἄλλων εἰς ἄλλο μέρος. — κελεύσαντες ἐπὶ τὰ ὅπλα] βραχυλογία = κελεύσαντες ἰέναι ἐπὶ τὰ ὅπλα = ἄφ' οὔ διετάξαν τοὺς τρισχιλίους νὰ ὑπάγωσι νὰ λάβωσι τὰ ὅπλα. — τοὺς φρουροὺς καὶ τῶν πολιτῶν τοὺς ὁμογνώμονας] δηλ. τοὺς τρισχιλίους. — παρέλοντο] = ἀφῆρσαν. Μέσος ἀόρ. β'. τοῦ παραιροῦμαι. — ἀνακομισάντες] = ἄφ' οὔ ἐκόμισαν, ἔφεραν αὐτὰ ἐπάνω εἰς τὴν Ἀκρόπολιν. — συνέθηκαν ἐν τῷ ναῶ] = ἐπεσώρυσαν εἰς τὸν ναὸν (τῆς Ἀθηνᾶς).

§ 14. ὡς ἐξὸν ἦδη ποιεῖν αὐτοῖς] αἰτιατ. ἀπόλυτος. = ἐπειδὴ, ὡς ἐνόμιζον, ἦτο πλέον εἰς τὴν ἐξουσίαν των, ἠδύναντο νὰ κάμωσιν ὅ,τι ἤθελον. — καὶ τῶν μετοίκων ἕνα ἕκαστον λαβεῖν] = καὶ ἐκ τῶν μετοίκων νὰ συλλάβῃ ἕκαστος (τῶν τριάκοντα) ἕνα. Μέτοικοι ὠνομάζοντο ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν ἄλλαις Ἑλληνικαῖς πόλεσιν οἱ ἐν αὐταῖς ἐνδημοῦντες ἄλλοδαποί. Οὗτοι ἐπλήρωνον κατ' ἔτος φόρον, μετοίκιον καλούμενον, 12 δραχμὰς ἕκαστος (αἱ δὲ χῆραι γυναῖκες 6). — ἀποσημήρασθαι] = νὰ δημεύσωσι.

§ 15. ἀλλ' οὐ δοκεῖ μοι... ποιεῖν]—ἀλλὰ δὲν φαίνεται εἰς ἐμὲ ὅτι εἶνε καλόν, ἐν ᾧ λέγομεν ὅτι εἴμεθα χρηστοί, νὰ πράττωμεν ἔργα ἀδυνάτερα τῶν συκοφαντῶν.—παρ' ὧν χρήματα λαμβάνοιεν (ἢν εἴωρ)]—εἰκίνοῦς, ἀπὸ τοῦ; ὁποῖοῦς ἐλάμβανον χρήματα, τοῦς ἄφινον νὰ ζῶσι.—μηδὲν ἀδικοῦντας]—ἂν καὶ δὲν ἔχωσι πράξει καμμίαν ἀδικίαν.—τῶ παντὶ]—κατὰ πάντα, καθόλου.

§ 16. οἱ δὲ]—οἱ 30. — ἐμποδῶν νομίζοντες εἶνε] = ἐπειδὴ ἐνόμιζον, ὅτι αὐτὸς εἶνε ἐμπόδιον εἰς τὸ νὰ πράττωσιν ὅ,τι ἤθελον. — ὡς λυμαινόμενον] = ὅτι τὰλα βλάπτει. — θρασύτατοι]—ἰναιδέστατοι. — παραγγείλαντες παραγεῖσθαι] = ἄφ' οὗ παρηγγείλαν νὰ ἔλθωσιν εἰς τὴν βουλήν — ὑπὸ μάλης]—ὑπὸ τὴν μασχάλην.

§ 17. ἀναστάς]—ἐγερθεῖς. — ὧδε]—ὧ; ἐξῆς. — πλείους τοῦ καιροῦ ἀποθνήσκειν]—ὅτι φονεύονται περισσότεροι τοῦ πρέποντος. — ἐντροπαῖω]—ἄ; σκεψῆ. — μεθίστανται] = μεταβάλλονται. — πλείστους δὲ ἀνάγκη πολεμίους εἶναι τοῖς εἰς ὀλιγαρχίαν μεθιστάσι] = ἀνάγκη δὲ εἶπεῦθα (ἐν Ἀθήναις) νὰ ὑπάρχωσι πλείστοι πολέμιοι ἐναντίον τῶν εἰς ὀλιγαρχικὸν πολίτευμα μεθιστάντων, τῶν τὸ πολίτευμα εἰς ὀλιγαρχικὸν μεταβαλλόντων. — διὰ τε τὸ . . . εἶνε καὶ διὰ τὸ τεθράφθαι]—καὶ διότι εἶνε καὶ διότι ἔχει ἀνατραφεῖ, ἔχει συνεθῆσει.

§ 18. γνόντες] αἰτιολ. μετοχὴ = ἐπειδὴ ἐγνωρίσαμεν. — τοῖς οἰοῖς ἡμῶν τε καὶ ὑμῶν χαλεπὴν πολιτείαν εἶναι δημοκρατίαν] καθ' ἑλξιν ἀντί: τοῖς τοιούτοις, εἶνε ὑμεῖς τε καὶ ἡμεῖς ἔσμεν—ὅτι ἡ δημοκρατία ἦτο δύσκολον πολίτευμα εἰς τοὺς τοιούτους, ὁποῖοι εἴμεθα καὶ ἡμεῖς καὶ σεις.—οἱ δὲ βέλτιστοι]—οἱ ἀριστοκρατικοί.—διατελοῦν] ἐν. ἡ μετοχὴ ὄνομα, ἣτις εἶνε κατηγορηματικὴ. — καθίσταμεν] ἱστορ. ἐνεστώ, = ἰδρύσαμεν τοῦτο δὲ τὸ ὀλιγαρχικὸν πολίτευμα.

§ 19. καὶ ἄν τινα αἰσθανόμεθα] ἐν. ὄνομα—ἂν καταλαμβάνωμεν τινα ὅτι εἶνε.—μάλιστα δίκαιον]—δικαιοῦτατον. — λυμίνεται ταύτη τῇ καταστάσει] = βλάπτει τοῦτο τὸ πολίτευμα. — δίκην δίδομαι] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ: δίκαιον εἶναι. Δίκην δίδωμι = τιμωροῦμαι, τὸ ἐνεργητικὸν δίκην λαμβάνω παρὰ τινος = τιμῶν τινα.

§ 20. οἷς δύναται] = μὲ ὅσα μέσα εἴμπορεῖ.—ἀπολλύντω] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ αἰσθανόμεθα = ἐννοοῦμεν ὅτι προσπαθεῖ νὰ καταστρέφῃ ἡμᾶς. — ὡς δὲ ταῦτα ἀληθῆ] ἐν. ἔστι. — οὔτε ψέγοντα οὔτε ἐναντιούμενον] κατηγορημ. μετοχὰι τοῦ εὐρήσετε = θὰ εὐρήσετε ὅτι οὔδεῖς οὔτε κατηγορεῖ οὔτε ἐναντιοῦται περισσότερον ἀπὸ τοῦτον ἐδῶ τὸν Θηραμένην. — τὰ παρόντα]—τὴν παρούσαν κατάστασιν (τὴν ὀλιγαρχίαν δηλ.) — ἐγγίγνωσκε] = ἐφρόνει (ὁ Θηραμένης). — οὐ μίντοι πονηρὸς γ' ἄν δικαίως ἐνομίετο]—ὅπως δὲν θὰ ἐνομίετο δικαίως πονηρὸς.

§ 21. ἄρξας τῆς πίστεως καὶ φιλίας] σχῆμα ἀνακόλουθον ἀντί: αὐτῶ μὲν ἄρξαντες κλπ = ἄφ' οὗ ἔκαμε πρῶτος τὴν ἀρχὴν τῆς ἐμπιστοσύνης πρὸς τοὺς Λ. καὶ τῆς φιλίας. — ἐξορμῆος . . . ἐπιτιθεῖναι]—ἐφ' οὗ παρώρμησεν ὑμᾶς νὰ ἐπιβάλλητε τιμωρίαν εἰς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι πρῶτοι κατηγορέλλοντο εἰς ὑμᾶς. — τῶν πεπραγμένων] γενικὴ τῆς αἰτίας = ἴα τιμωρηθῶμεν δι' ὅσα ἔχομεν πράξει.

§ 22. ὥστε οὐ μόνον . . . δίδομαι δίκην]—ἵστε ἀρμόζει εἰς αὐτὸν ὄχι μόνον ὡ; ἐχθρὸς ἀλλὰ καὶ ὡ; προδότης καὶ ὑμῶν καὶ ἡμῶν νὰ τιμωρῆται. — καίτοι] = καὶ ὅμως. — τοσοῦτ' . . . ὅσῳ χαλεπότερον βουλᾶσθαι τὸ ἀφανὲς τοῦ φανεροῦ]—τόσῳ φοδερώτερον πρᾶγμα εἶνε ἡ προδοσία ἀπὸ τὸν πόλεμον, ὅσῳ δυσκολώτερον νὰ προφυλαχθῆ κανεὶς ἀπὸ τὸ ἀφανὲς (δηλ. τὴν προδοσίαν) παρὰ ἀπὸ τὸ φα-

νερόν (δηλ. τὸν πόλεμον). — τοσοῦτω δ' ἔχθιον] = τόσω δὲ μισητότερον. — ἀνθρωποι κρᾶσις = οἱ ἄνθρωποι. — ὄν ἂν προδιδόντα λαμβάνωσι] = ὅποιον συλλαμβάνωσιν ὅτι προδίδει. — ἐσπέισατο . . . ἐπίστευσε] γινωμικοί ἀρίστοι = συνήθως κάμνει σπονδάς . . . πιστεύει.

§ 23. ὅτι οὐ καινὰ ταῦτα οὗτος ποιεῖ] = ὅτι ταῦτα, τὰ ὅποια οὗτος κάμνει, δὲν εἶνε νέα, πρωτοφανῆ. — τούτω] ποιητικὸν αἴτιον = ἐπὶ τούτου. — γάρ] = δηλαδή. — κατὰ τὸν πατέρα "Αγωνα] = συμφώνως πρὸς τὸν πατέρα του "Αγωνα, ὁμοίως ὡς ὁ πατήρ του "Αγων. — προπειέστατος] = προθυμότατος. — μεταστῆσαι εἰς τοὺς τετρακοσίους] = νὰ μεταβάλῃ τὴν δημοκρατίαν εἰς τὴν ὀλιγαρχίαν τῶν 400. — ἐπεὶ ἦσθετο ἀντίκαλόν τι τῇ ὀλιγαρχίᾳ συνιστάμενον] = ἔφ' οὗ ἐνόησεν ὅτι κάποιον ἀντίπαλο κόμμα εἰς τὴν ὀλιγαρχίαν ἐσηματίζετο. — ἐπ' ἐκείνους] = κατὰ τῶν 400. — ὅθεν δῆπου] = διὰ τοῦτο βεβαίως, ἂν δὲν ἀπατώμαι. — κῶθορος] ξύλινον καὶ ὑψηλὸν ὑπόδημα τῆς θήρας, ὅμοιον πρὸς τὸ τῶν ὑποκριτῶν τῆς τραγωδίας. Ἐπειδὴ δὲ ἐφήρμοζεν ἀμφοτέρους τοὺς ποσίν, ἐγένετο χρῆσις τῆς λέξεως ἐπὶ ἀνθρώπων εἰκόλων μεταβαλλόντων φρονήματα, ἀλλοπροσάλλων, ἀστάτων.

§ 24. δεῖ δὲ . . . ἔως ἂν εἰς οὐραν καταστῶσιν] = ἀνάγκη δέ, Ἐπιχρμένη, ὁ ἀνὴρ ὁ ἄξιος νὰ ζῆ νὰ μὴ εἶνε ἐπιτήδειος εἰς τὸ νὰ ὀδηγῇ μὲν τοὺς φίλους του εἰς κινδύνους, ἂν ὅμως ἐμμανισθῇ πρόσκομμά τι, ἀμέσως νὰ μεταβιβάλληται, ἀλλὰ τὸναντίον εἶνε ἀνάγκη νὰ ἀγωνίζηται μέχρι τέλους, καθὼς ἀγωνίζονται οἱ ἐν ποίῳ ὄντες, ἔως ὅτου καταντήρῳσιν εἰς οὐρίον ἄνεμον, εὐρωσιν οὐρίον ἄνεμον. — εἰ δὲ μὴ] ἴνν. διαπονοῖντο. — πῶς] συνάπτεται τῷ ποτε = τῶς τέλος πάντων εἰμπεροῦν νὰ φθάσουν ἐκεῖ ὅπου εἶνε ἀνάγκη, ἴαν, ὅσαςκι παρουσιασθῇ πρόσκομμά τι, ἀμέσως ἤθελον πλεεῖ εἰς τὴν ἐναντίαν διεύθυνσιν;

§ 25. θαρρατῆροιο] = πρόσθενος θανάτων. — διὰ τὸ εὐμετάβολος εἶναι] = διότι εἶσαι εὐμετάβολητος. — μεταίτιος] = συνένοχος. — ἐξ ὀλιγαρχίας] ἰποδίδεται εἰς τὸ πλείστοις = εἰς πλείστοις ἐκ τῶν ὀλιγαρχικῶν εἶσαι συνένοχος τοῦ ὅτι ἔχουσι φονευθῆ ὑπὸ τῶν δημοκρατικῶν, εἰς πλείστοις δὲ ἐκ τῶν δημοκρατικῶν εἶσαι συνένοχος τοῦ ὅτι ἔχουσι φονευθῆ ὑπὸ τῶν ἀριστοκρατικῶν. — ἀνελέσθαι] = νὰ σηκώσωσι καὶ ἐνταφιάσωσι. — τοὺς καταδύνας] = τοὺς ναυαγούς. — οὐκ ἀνελόμενος] = ἰ καὶ οὐκ ἀνέλετο. — ἀπέκτεινεν] = ἔγεινεν αἴτιος νὰ φονευθῶσιν.

§ 26. οὗτις γε μὴν] = ὅστις ὅμως. — ἐπιμελόμενος . . . ἐντροπέμενος] = κατηγορομενοί ἐκ τοῦ φανερός ἐστι κρεμάμεναι = ὅτι φροντίζει πάντοτε νὰ πλεονεκτή, διὰ δὲ τὸ καλὸν καὶ τοὺς φίλους του δὲν φροντίζει. — πῶς τούτου χρῆν γείσασθαι] = πῶς τέλος πάντων πρέπει νὰ λυπηθῶμεν τοῦτον; — γυλάσασθαι] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ χρῆ = πῶς δὲ δὲν πρέπει νὰ προφυλαχθῶμεν, ἀφ' οὗ γνωρίζομεν τὴν ἀστάθειάν του, ἴνα μὴ δυνηθῇ νὰ πράξῃ τὸ ἴδιον καὶ πρὸς ἡμᾶς; — ἐπάγομεν] = καταγγέλλομεν.

§ 27. γάρ] = δηλαδή. — ἐκελη] δηλ. τῇ Λακεδαιμονίων πολιτείᾳ. — ἀντί τοῦ τοῖς πλείοσι πείθεσθαι] = ἴντι νὰ πειθῆται εἰς τοὺς περισσοτέρους τῶν ἐφόρων. — ψέγειν] . . . ἐναντιοῦσθαι] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἐπιχειρήσει. — οὐκ ἂν ὀφείθε . . . ἀξιωθῆναι] ὁ ἂν ἀνέκει εἰς τὸ ἀξιωθῆναι = δὲν νομίζετε. ὅτι αὐτὸς ἤθελε κριθῆ ἄξιος τῆς μεγίστης τιμωρίας; — ὡς . . . ἂν ποιήσειε] = διότι πολλοὺς ἤθελε κάμει νὰ μεγαλοφρονῶσιν ἂν ἤθελε σωθῆ. — τῶν ἐναντία γιγνωσκόντων] = τῶν ἐχόντων ἐναντίαν γνώμην πρὸς ὑμᾶς. — ἀπολόμενος δὲ . . . ὀποτέμοι ἂν τὰς ἐλπίδας] = ἴαν δὲ ἤθελε

χαθῆ, ὄλων καὶ τῶν εὐρισκομένων μέσα εἰς τὴν πόλιν καὶ τῶν εὐρισκομένων ἔξω αὐτῆς ἤθελεν ἀποκόψει, ματαιώσει τὰς ἐλπίδας.

§ 28. *καθίζετο*] πρακτ. τοῦ καθίζομαι μὲ σημ. ἀρίστου. Καθίζω = βίλλω τινὰ νὰ καθῆσθαι, καθίζομαι = κάθημαι ἐγώ. — *μνησθήσομαι*] = θέλω κάμει μνηστῆρα, θέλω ἀναφέρει. — *γάρ*] = δηλαδὴ. — *ἀποκτεῖναι κατηγοροῦντα*] = εἶτε ἐφρονέουσα διὰ τῶν κατηγορούντων μου. — *οὐκ ἤρχον κατ' ἐκείνων λόγου*] = δὲν ἔκαμον ἀρχὴν κατηγορίας ἐναντίον ἐκείνων. — *προσταχθὲν μοι*] = εἰ καὶ προσετάχθη μοι = ἂν καὶ ἐδόθη διαταγή εἰς ἐμὲ νὰ ἀναστῶ. Αἰτίας. ἀπόλυτος. — *τοὺς δυστυχοῦντας*] = τοὺς ναυαγούς. — *διὰ τὸν χειμῶνα*] = ἐνεκα τῆς τρικυμίας. — *οὐδὲ πλεῖν*] ἐξερτάται ἐκ τοῦ δυνατόν ἦν. — *μη ὅτι*] = τοῦ ὀλιγώτερον. — *εἰκότα*] = πιστευτά. — *φάσκοιτες γὰρ οἶόν τε εἶναι σφαιραῖς*] = διότι, ἂν καὶ ἔλεγον ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ σφαιραῖς. . . — *προέμενοι αὐτοὺς ἀπολέσθαι*] = ἔρ' οὐ τοὺς ἀρῆκεν νὰ χηθῶσι. — *προέμενοι μετοχ.* ἀρ. β'. τοῦ προίμαι. — *ἀποπλεόντες ὄγοντο*] = ἐκείτως ἀπέπλευσαν.

§ 29. *θαυμάζω*] = ἰσπῶ. — *τὸ Κριτίαν παρανενοχέει*] = ὅτι ὁ Κοιτία; δὲν ἔχει ὀρθῶς ἐνοήσει τὰ πράγματα. (Ἐδέχθημεν τὴν διόρθωσιν τοῦ Wolf ὡς συνάδουσαν καθ' ἡμᾶς πρὸς τὴν ἔνοιαν. Σημειώσιον δ', ὅτι ὁ μὲν Dindorf καὶ Keller γράφουσι παρανενομηκέαι, ὁ Sauppe καὶ Breitenbach παρανενομηκέαι, ὁ δὲ Wyttenbach παρανενοχέαι.) — *ὅτι γὰρ ταῦτα ἦν*] = διότι ὅτε ἐγένοντο ταῦτα. — *οὐ παρῶν ἐτύχαιεν*] = ἔτυχε νὰ μὴ εἶνε παρῶν. — *δημοκρατίαν κατεσκεύαζε*] = προτετάθει νὰ διοργανώσῃ δημοκρατίαν. — *πενήσας*] οὕτως ἐκκλύοντο ἐν Θεσσαλίᾳ οἱ δόδοι καὶ ἦσαν ἐν τῇ αὐτῇ θέσει ἐν ἧ ἢ οἱ Εἰλωτες ἐν τῇ Σπάρτῃ.

§ 30. ὦρ . . . *μηδὲν ἐνθάδε γένοιτο*] = ἐκ τούτων, τὰ ὅποια ἐπραττεν ἐκεῖ (ἐν Θεσσαλίᾳ), εἴτε κανὲν νὰ μὴ γείνη ἐδῶ (ἐν Ἀθήναις). — *τάδε γε μέντοι*] = κατὰ τὰ εἰρηστικῶς συμφωνῶ μὲ τὸν Κοιτίαν. — *δίκαιον εἶναι*] ἐφαρτάται ἐκ τοῦ ὁμολογῶ. — *ὅστις μέντοι . . . κρίνειν*] = τίς ὅμως εἶνε ἐκεῖνος, ὅστις κάμνει ταῦτα, φαντάζομαι ὅτι εἰσπορεύετε σεις κάλλιστα νὰ κρίνητε. — *ἡμῶν*] τῶν τριάκοντα.

§ 31. *μέχρι τοῦ ὑμᾶς καταστῆναι εἰς τὴν βουλείαν*] = μέχρι τοῦ νὰ καταλάβῃτε τὸ ἀξίωμα τοῦ βουλευτοῦ. — *ἀρχὰς ἀποδειχθήναι*] = ἀ διορισθῶσιν ἄρχοντες. — *τοὺς ὁμολογουμένως συκρινάσθαι ὑπάγεσθαι*] = ἐκεῖνοι, τοὺς ὁποίους ὄλοι παρεδέχοντο ὅτι εἶνε συκοφάνται, νὰ ὑπάγονται εἰς δίκην θανάτου. — *ταῦτά ἐγινώσκωμεν*] = εἰλομεν μίαν γνώμην περὶ τούτων. — *ἐκ τούτου*] = ἔκτοτε. — *τάναντία τούτοις γινώσκωμεν*] = ἀ ἔχω ἐναντίαν γνώμην πρὸς αὐτοὺς.

§ 32. *ἤθειν*] = ἰγνώριζον. — *ἀποθνήσκοντες*] εἰκὴ ἀπόλυτος δηλοῦσα χρόνον = ὅτε ἐφρονέετο — *καὶ ὄντος καὶ δοκοῦντος ἰκανοῦ εἶναι*] = ὅτις καὶ ἦτο καὶ ἐθεωρεῖτο ἰκανός. Ὁ Δέων ἦτο πλούσιος; Σελκηνίσιος, δι' οἱ 30 ἐφρονέουσαν. — *ἀδικούντες δ'* οὐδὲ βν] = δὲν ἔπραττε δὲ οὐδὲ μίαν ἀδικίαν. — *ὅτι . . . φροθήσονται . . . ἔσοιτο*] = ὅτι ἤθελον φροθῆθαι . . . ἤθελον γείνε. — *Νικίου*] τοῦ ἐν Σικελίᾳ φρονεθέντος στρατηγῶ τῶν Ἀθηναίων. — *δημοτικόν*] = κρυστόν τῶ δῆμῳ, ἢ κερ τοῦ δῆμου. — *δυσμενεῖς γενήσονται*] = ὅτε ἤθελον γείνε ἐχθροὶ πρὸς ἡμᾶς.

§ 33. *ἀλλὰ μὴν*] = ἀλλὰ βεβήτως. — *καὶ Ἀντιφῶντος ὑφ' ἡμῶν ἀπολλυμένου*] = καὶ ὅτε ὁ Ἀ ἐφρονέετο ὑφ' ἡμῶν. — *ἐν τῷ πολέμῳ*] = ἐν καιρῷ τοῦ πολέμου. — *παρείχετο*] = ἐἴδιδά του ἔξω παρείχε. — *ἠπιστάμην ὅτι . . . ὑπόπτως ἡμῖν ἔξοιεν*] = ἰγνώριζον ὅτι . . . θὰ μᾶς ὑποπτεύσιον. — *ἀντιεῖπον δὲ . . . χρῆναι*] = ἐντέλεξα δὲ καὶ ὅτε εἶπον, ὅτι πρέπει νὰ λάβῃ ἕκαστος ἕνα ἐκ τῶν μετείων. — *εὐδελον*] = ὄλο

φάνερων.—τούτων ἀπολομένων]—ἐάν οὗτοι ἤθελον φανεθῆ—ἀπαντες πολέμιοι τῆ πολιτεία ἔσονται]—ὅλοι ἐν γένει οἱ μέτοικοι ἤθελον γέει· ἐγθροὶ πρὸς τὸ ὀλιγαρχικὸν πολιτεύμα.

§ 34. παρηροῦντο]—ἐφῆρουν.—βουλομένους]κατηγορ. μετοχ. ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ ἐώρων.—ἐξῆν γὰρ αὐτοῖς]—διότι ἦτο εἰς αὐτοὺς δυνατὸν.—καὶ μηδένα λιπεῖν ἄλιγον ἔτι γρόνον ἐπὶ λιμῶν πίεσαστας]—καὶ κανένα νὰ μὴ ἀφῆσασιν, ἐάν ἤθελον πίσει ἡμᾶς ἄλιγον ἀκόμη χρόνον διὰ τῆς πείνης.

§ 35. οὐδέ γε τὸ φρουρούς μισθοῦσθαι.]—καὶ τὸ νὰ ἔχωμεν βεβῶως φρουροὺς μισθωτοὺς δὲν ἦτο ἀρεστὸν εἰς ἐμὲ μετ' αὐτῶν.—ἐξόν] αἰτ. ἀπόλ.—ἐν ᾧ ἦτο δυνατὸν.—οἱ ἄρχοντες]—ἡμεῖς οἱ ἄρχοντες.—ἐπεὶ γε μὴν]—ἐπειδὴ ὄμως.—τῆ ἀρχῆ τῆδε]—τῆ ὀλιγαρχία.—δυσμενεῖς] ἐνν. ἡ κατηγορ. μετοχὴ ὄντας.—φυγάδας γιγνομένους]—ὅτι φυγαδεύονται.—Ἄνυτον] τὸν κατήγορον τοῦ Σωκράτους.—φυγαδεύειν]—νὰ ἐξορίζωμεν.—τὸ ἀντίπαλον]—τὸ ἀντίπαλον κόμμα, ἡ δημοκρατία.—εἰ...προσγεγήσοιτο]—ἐάν εἰς μὲν τὸ πλῆθος (τοὺς δημοκρατικούς) ἤθελον προστεθῆ πολλοὶ ἀρχηγοὶ.—τοῖς δὲ...γεγήσοιτο]—εἰς δὲ τὸς θέλοντας νὰ εἶνε ἀρχηγοὶ (ἐάν) ἤθελον φανῆ πολλοὶ σύμμαχοι.

§ 36. ἐν τῷ φανερω]—φανερῶς.—πότερα]—ποῖον ἐκ τῶν δύο.—ἀφαιρούμενοι] ἀφαιροῦντες δι' ἑαυτοῦς.—τοὺς οὐδὲν ἀδικούντας]—τοὺς οὐδένα ἀδικίαν κάμνοντας.

§ 37. εἰ δὲ μὴ ἄλλως γνωστὸν]—ἐνν. ἐστὶ—ἐάν δὲ δὲν σᾶς εἶνε κατ' ἄλλον τρόπον γνωστὸν.—ὡς ἐπιστήσασθε]—ὡς ἐξῆς σκεφθῆτε.—ἄν βούλεσθαι γίγνεσθαι]—ὅτι ὁ Θρασύβουλος καὶ ὁ Ἄνυτος ἤθελον ἐπιθυμῆσαι νὰ γίνωνται. Τὸ βούλεσθαι ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ εἴεσθε.—ἐνθάδε]—ἐνταῦθα, ἐν τῇ πόλει.—συμμάχων πάντα μεσθὰ εἶναι]—ὅτι ὅλα τὰ μέρη εἶνε γεμᾶτα ἀπὸ συμμάχους.—τὸ κράτιστον]—οἱ κράτιστοι.—χαλεπὸν ἄν ἡγεῖσθαι] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ οἴμαι·νομίζω ὅτι θὰ ἐνόμιζον ὅτι δύσκολον ἦτο.—καὶ τὸ ἐπιβαίνειν ποι τῆς χώρας]—καὶ τὸ νὰ πατήσῃσι τὸν πόδα των εἰς τι μέρος τῆς χώρας.

§ 38. ἂ δ' αὖ εἴπεν]—ὡς πρὸς ἐκεῖνα δὲ κάλιν, τὰ ὅποια εἶπεν.—ὡς ἐγὼ εἶμαι οἷος ἀεῖποτε μεταβάλλεσθαι]—ὅτι ἐγὼ εἶμαι πρόθυμος πάντοτε νὰ μεταβάλλωμαι. καὶ ταῦτα]—καὶ τὰ ἐξῆς.—γὰρ]—δηλαδή.—ἐψηφίσαστο]—ἐνέκρινε.—διδασκόμενος]—διότι ἐπέθετο.

§ 39. ἐκεῖνοι] δηλ. οἱ Λακεδαιμόνιοι—οὐδὲν ἀνίσταν]—οὐδόπως ἔπαυον ἀπὸ τοῦ νὰ πολεμῶσι.—οἱ δ' ἀμφὶ Ἀριστοτέλην καὶ Μελάνθιον καὶ Ἀρίσταρχον]—ὁ δὲ Ἀριστοτέλης καὶ Μελάνθιος καὶ Ἀρίσταρχος καὶ οἱ ὅπαδοί των.—ἐπὶ τῷ χρέματι]—ἐπὶ τοῦ προχώματος, δηλ. ἐπὶ τῆς Ἡτιωνείας ἄγκρας παρὰ τὴν εἰσοδὸν τοῦ λιμένος Πειραιῶς.—ἔρμα]—φρούριον, ὄχυρμα.—τειχίζοντες] ἐξορτᾶται ἐκ τοῦ φανεροὶ ἐγένοντο.—ὑπ' αὐτοῖς καὶ τοῖς ἐταίροις]—δπὸ τὴν ἐξουσίαν ἑαυτῶν καὶ τῶν φίλων των.—τοῦτ' ἐστὶ]—τοῦτο (τὸ διακωλύσαι) σημαίνει.

§ 40. ὡς πειρῶμενον]—διότι κατὰ τὴν γνώμην του προσκαθῶ—πρὸς θεῶν]—δι' ὄνομα τῶν θεῶν.—τί ποτε καὶ καλέσαι χρῆ]—τί ἄρα γε τέλος πάντων ἔνομον πρέπει νὰ δώσῃ κανεὶς εἰς αὐτόν;—σὺ γὰρ δὴ]—διότι σὺ βεβῶα.—μισοδημότατος]—ὁ τὰ μάλιστα μισῶν τὴν δημοκρατίαν.—μισοχρηστότατος]—ὁ τὰ μάλιστα μισῶν τοὺς χρηστούς.

§ 41. ἐκεῖνοις μὲν ἀεῖποτε πολεμῶ τοῖς σὺ πρόσθεν κ λ π]—πρὸς ἐκεῖνους μὲν εἶμαι πάντοτε ἐγθρός, οἱ ὅποιοι νομίζουσιν, ὅτι πρότερον δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ὑπάρχῃ

καλή δημοκρατία, πρὶν ἢ λάβωσι μέρος εἰς αὐτὴν καὶ οἱ δοῦλοι καὶ ὅσοι διὰ πένιαν ἤθελον πωλήσει τὴν πόλιν ἀντὶ μιᾶς δραχμῆς.—*καλὴν ἂν ἐγγενέσθαι*]=ὅτι καλὴ εἰμπορεῖ νὰ γείνη.—*τὸ μέντοι...οὐ μεταβάλλομαι*]= τὸ νὰ διοργανώσῃ κανεὶς ὅμως τὴν πολιτείαν μετ' ἐκείνων, οἱ ὅποιοι δύνανται νὰ ὠφελῶσιν αὐτὴν καὶ ὡς ἱππεῖς καὶ ὡς πολῖται, καὶ πρότερον ἐνόμιζον, ὅτι ἦτο ἄριστον, καὶ τώρα δὲν μεταβάλλω γνώμην.

§ 42. *εἰ δ' ἔχεις εἰπεῖν, ὅπου ἐγώ..*]=ἐὰν δὲ δύνασαι νὰ εἴπῃς ποῦ ἐγώ.—*δημοτικοῖς*]=δημοκρατικοῖς.—*πράττων...πεποιηκῶς*]=ὅτι πράττω...ὅτι ἔχω ποιήσει.—*Κατηγορηματικαὶ μετοχαὶ ἐξαρτώμεναι ἐκ τοῦ ἐλεγχθῶ.—τὰ πάντων ἔσχατα παθῶν*]=ἄφ' οὗ πάθω τὰ χειρίστα παθήματα ἐξ ὅλων.—*ἂν ἀποθνήσκειν*] ἐκ τοῦ ἠμολογῶ=παραδέχομαι, ὅτι δικαίως ἤθελον φονευθῆ.

§ 43. *εἰλῶν*]=ἄφ' οὗ εἶπε.—*ἡ βουλὴ δὴλῃ ἐγένετο ἐπιθορυβήσασα*]=ἡ βουλὴ ἔγεινε φανερά, ὅτι δι' εὐμενοῦς θορυβοῦ ἐπεδοκίμασε.—*διαψηφίζεσθαι*]=διὰ ψηφοφορίας νὰ ἀποφασίσῃ.—*ἀναφεύξοιτο*]=ὅτι ὁ Θηραμένης ἤθελεν ἀθωωθῆ.—*καὶ τοῦτο οὐ βιωτὸν ἡγησάμενος*]=καὶ τοῦτο (δηλ. τὸ νὰ ἀθωωθῆ ὁ Θηραμένης) ἐπειδὴ ἐνόμισεν ὅτι ἦτο ἀνυπόφορον —*προσελθῶν*]=ἄφ' οὗ ἐπλησίασε.—*ἐξήλθε*] δηλ. τῆς βουλῆς.—*φανερῶς τῇ βουλῇ*]=φανερὰ εἰς τὴν βουλὴν, ὑπὸ τὰ ὄμματα τῶν βουλευτῶν.—*ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις*]=πλησίον τῶν δρυφάκτων. Τὰ δρυφάκτα (ἀντὶ δρυφράκτα) ἦσαν ξύλινα κιγκλίδες, αἵτινες διεχώριζον τοὺς βουλευτὰς ἀπὸ τῶν ἀκροατῶν.

§ 44. *οἶον δεῖ*]=τοιούτου, οἶον δεῖ εἶναι τὸν προστάτην.—*ὅς ἂν ὀρῶν... μὴ ἐπιτρέπῃ*]=ὅταν βλέπῃ, ὅτι ἐξαπατῶνται οἱ φίλοι του, τὸ νὰ μὴ ἐπιτρέπῃ τοῦτο.—*οἱ ἐφεστηκότες*]=οἱ ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις ἐστῶτες.—*οὐ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέψειν*]=λέγουσιν, ὅτι δὲν θὰ μᾶς ἐπιτρέψωσιν.—*εἰ ἀνήσομεν*]=ἐὰν ἀθωώσωμεν.—*ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις*] τοῖς ὑπὸ τῶν 30 γεγραμμένοις.—*τῶν δ' ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίους εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν*]=τῶν δὲ ἔξω τοῦ καταλόγου νὰ εἶνε κύριοι οἱ τριάκοντα, ὥστε νὰ τοὺς θανατώσωσι· τὸ ἀπαρέμφ. εἶναι ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἔστι.—*ἐκ τοῦ καταλόγου*] δηλ. τῶν τρισηλίων.—*συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν*] αἰτιατικὴ ἀπόλυτος=ἐπειδὴ ὅλοι ἐν γένει ἡμεῖς παραδεχόμεθα τοῦτο δηλ. τὸ ἐξαλείφειν τὸν Θηραμένην ἐκ τοῦ καταλόγου.

§ 45. *ἐπὶ τὴν ἐστίαν*]= εἰς τὸν ἐν τῇ βουλῇ βωμὸν τῆς ἐστίας. Ὁ βωμὸς τῆς ἐστίας ἐν τῇ βουλῇ ἐχρησίμευσεν ὅπως ὀρκίζονται οἱ βουλευταὶ καὶ ἦτο ἀπαραβίαστος, διότι οἱ ζητοῦντες ἔλεος ἢ εὐνοίαν τινα κατέφευγον εἰς αὐτὸν ὡς εἰς ἄσυλον.—*τὰ ἐννομώτατα*]=τὰς ἐννομωτάτας ἰκεσίας.—*μὴ ἐπὶ Κριτίᾳ εἶναι*]=νὰ μὴ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν Κριτίαν, ἐπομένως νὰ μὴ εἶνε εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ Κριτίου.—*κατὰ τοῦτον καὶ ἡμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι*]=σύμφωνα μὲ τοῦτον νὰ δικαζώμεθα καὶ σεῖς καὶ ἐγώ. Τὸ ἀπαρέμφατον εἶναι ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἰκετεύω.

§ 46. *τοῦτο*] ἀναφέρεται εἰς τὰ ἐπόμενα=τῶδε.—*ὅτι οὐδὲν μοι ἀρκέσει ὁδε δ βωμός*]=ὅτι οὐδόπως θὰ εἶνε εἰς ἐμὲ ἀρκετὸς (οὐδόπως θὰ μὲ βοηθήσῃ)

οὗτος δὰ ὁ βωμὸς.—καὶ τοῦτ' ἐπιδειξάι]—καὶ τὸ ἐξῆς σαφῶς νὰ δείξω — ὁμῶν . . . θανάτω] = παραξενεύομαι μὲ σᾶς. Μετ' αἰτιατικῆς = τιμῶ τινα. — καὶ ταῦτα] = καὶ μάλιστα. — οὐ οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον] ἔννοητ. ἐστὶν = ὅτι οὐδὲν τὸ ἰδικόν μου ὄνομα εἴμπορεῖ νὰ ἐξαλειφθῆ εὐκολώτερον παρὰ τὸ ὄνομα ἐκάστου ἐξ ὁμῶν.

§ 47. ἐκ τούτου] = μετὰ ταῦτα. — ἐπὶ τὸν Θηραμένην] ἔννοητ. ἰέναι = διέταξε νὰ ὑπάγῃσι νὰ συλλάβῃσι τὸν Θ. — τοὺς ἔνδεκα] βλ. 1, 7, 10. — ἐκεῖνοι ἐσελθόντες] ἀντ': ἐκεῖνοις εἰσελθοῦσιν εἶπεν ὁ Κριτίας. — κατακεκρωμένον] = καταδεδικασμένον. — οὐ δεῖ] = ἐκεῖ ὅπου πρέπει. — τὰ ἐκ τούτων] = τὰ μετὰ ταῦτα.

§ 48. ὥσπερ εἰκός] ἔνν. ἦν = καθὼς ἦτο ἐπόμενον. — ὄρωσα . . . καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες] ἀντὶ ὄρωσα . . . καὶ οὐκ ἀγνοοῦσα. Σχῆμα κατὰ σύνεσιν.

§ 49. μάλα μεγάλη τῆ φωνῇ δηλοῦντα οἷα ἔπασχε] = μὲ πολὺ μεγάλην φωνῆν φανερόντα ὅποια ἔπασχε (δηλ. ἄδικα). — λέγεται δὲ ἐν ῥῆμα καὶ τοῦτο αὐτοῦ] = ἀναφέρεται δὲ καὶ εἰς λόγος αὐτοῦ δ' ἐξῆς. — ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος οὐ οἰμώξοιτο] = ὅτε εἶπεν ὁ Σ., ὅτι θέλει θρηγήσει, ἂν δὲν ἤθελε σιωπήσει. — ἐλήρετο] ἀόρ. β'. τοῦ ἐπερωτῶ. — ἐπεὶ . . . ἔπει] = ἄφ' οὗ ἔπει. — τὸ κώνειον] = δηλητήριον. — ἀποκοιταβίσαντα] = ἄφ' ἔγχεσε κάτω ὅπως χύνουσιν οἱ τὸν κότταθον παίζοντες. Ὁ κότταθος ἦν παιδιὰ τις, καθ' ἣν τῶν συνδαιτυμόνων τις ἔρριπτε τὸν ἐν τῷ ποτηρίῳ ὑπολειπόμενον οἶνον εἰς μετὰλλινον λεκάνιον, κοττάθιον καλούμενον, προσπαθῶν νὰ κατορθώσῃ οὕτως, ὥστε νὰ μὴ ἐκχυθῆ ἐκτὸς τοῦ λεκανίου παντάπασιν ἐκ τοῦ ἀναρριπτομένου οἴνου. Ἐν ᾧ δὲ ἐποίει τοῦτο, διενοεῖτο ἢ προσέφερε τὸ ὄνομα προσφιλοῦς τινος προσώπου καὶ ἐκ τοῦ μεγαλυτέρου ἢ μικροτέρου κρότου, ὃν ἔκαμνεν ὁ ἀναρριπτόμενος εἰς τὸ λεκάνιον οἶνος, συνεπέβαινε τὸν βαθμὸν τῆς ἀγάπης, ἣν εἶχε πρὸς αὐτὸν τὸ προσφιλὲς πρόσωπον. Ὅθεν ἐναυθα ἀποκοιταβίζει ὁ Θηραμένης σημαίνει παίζει ὁ Θ. τὸν κότταθον, ἔχων εἰς τὸν νοῦν τοῦ τὸν Κριτίαν. — ἀποφθέγματα] = σύντομα καὶ περιληπτικὰ λόγια περιέχοντα γνώμας σοφάς. — ἀγαστόν] = ἄξιον θαυμασμοῦ. — τὸ τοῦ θανάτου . . . ἐκ τῆς ψυχῆς] = τὸ ὅτι, ἂν καὶ ὁ θάνατος ἦτο παρών, μήτε ἡ φρόνησις μήτε ἡ ἀστειότης ἐξέλιπον ἐκ τῆς ψυχῆς τοῦ Θηραμένου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

§ 1. ὡς ἐξὸν ἦδη αὐτοὺς τυραννεῖν ἀδεῶς] = ἐπειδὴ πλέον, ὡς ἐνόμιζον, ἦτο ἐπιτετραμμένον εἰς αὐτοὺς νὰ τυραννῶσιν ἀφόβως. — προεῖπον] = προεκήρυξαν. — ἦγον] δηλ. εἰς τὸ δεσμωτήριον. — ἐκ τῶν χωρίων] = ἐκ τῶν ἔξω τῶν Ἀθηναίων. — φευγόντων] = ἐπειδὴ ἔφευγον (οἱ ἔξω τοῦ καταλόγου). — καὶ ἐντεῦθεν] = ἐκ Πειραιῶς. — ἐνέπλησαν] = ἐγέμισαν (οἱ τριάκοντα). — τῶν ὑποχωρούντων] = ἀπὸ τοὺς ὑποχωροῦντας.

§ 2. ἐκ τούτου]—μετὰ ταῦτα.—ὡς οὖν ἐβδομήκοντα]—περίπου μὲ ἐβδομήκοντα.—Φυλὴν]—εἶνε φρουρίον ἐπὶ τῆς Πάρνηθος μεταξὺ Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας.—χωρίον ἰσχυρόν]—τόπον ἰσχυρόν.—καὶ μάλ' εὐημερίας οὐσης]—ἐν ᾧ ἦτο καὶ πολὺ καλὴ ἡμέρα.—ἀφίκοντο] δηλ. εἰς τὴν Φυλὴν οἱ τριάκοντα.—προσέβαλον πρὸς τὸ χωρίον]—ἐφώρμων κατὰ τοῦ φρουρίου.

§ 3. ἀποτειχίζεῖν]—διὰ τείχους νὰ ἀποκλείωσι.—ὅπως ἐκπολιορκήσῃαν αὐτοὺς]—ἵνα γείνωσι κύριοι αὐτῶν διὰ πολιορκίας.—ἀποκλείσαντες τὰς ἐφόδους τῶν ἐπιτηδείων]—ἄφ' οὗ ἀποκλείσωσι τὰς ὁδούς, δι' ὧν ἐφέροντο τὰ τροφίμα.—ἐπιγίγνεται]—ἐπιπίπτει.—λαμπληθῆς]—ἄφθονος.—οἱ δὲ]—οἱ 30.—νιφόμενοι]—χιονιζόμενοι.—μάλα συκρούς . . . ἀποβαλόντες]—ἄφ' οὗ ἔχασαν παρὰ πολλοὺς ἀπὸ τοὺς σκευοφόρους, φονευθέντας ἀπὸ τοὺς εὕρισκομένους εἰς τὴν Φυλὴν καὶ ἐκδραμόντας ἐξ αὐτῆς. Ὑπὸ τῶν ἐκ Φυλῆς εἶνε τὸ ποιητικὸν αἶτιον, διότι τὸ ἀποβαλόντες λαμβάνεται παθητικῶς· εἶνε δὲ ἐνταῦθα βραχυλογία—ὑπὸ τῶν ἐν τῇ Φυλῇ ὄντων καὶ ἐκ Φυλῆς ἐκδραμόντων.

§ 4. γιγνώσκοντες]—ἐπειδὴ ἐγνώριζον δηλ. οἱ τριάκοντα.—ἐκ τῶν ἀγρῶν λεηλατήσοιεν]—ἐκ τῶν ἀγρῶν ἤθελον κάμει λεηλασίας οἱ ἐκ Φυλῆς.—διαπέμπουσιν]—στέλλουσιν εἰς διάφορα μέρη. Ἡ διὰ ἐνταῦθα δηλοῖ διανομήν.—εἰς τὰς ἐσχατίας]—εἰς τοὺς ἀγροὺς τοὺς κειμένους μακρὰν τῶν Ἀθηνῶν.—ἄσον πέντε καὶ δέκα στάδια]—περίπου δεκαπέντε στάδια.—ἐν χωρίῳ λαοίῳ]—εἰς τόπον ὁσώδη, κατάφυτον.

§ 5. ἤδη συνειλεγμένων περὶ ἑπτακοσίους]—ἐν ᾧ τώρα πλέον εἶχον συναθροισθῆ περίπου ἑπτακόσιοι. Τὸ περὶ ἑπτακοσίους εἶνε ὑποκείμεν. τοῦ συνειλεγμένων.—θήμενος τὰ ὄπλα]—ἄφ' οὗ ἐστρατοπέδευεν—ἀπὸ τῶν φρουρῶν]—μακρὰν τῶν Λακωνικῶν φρουρῶν.

§ 6. πρὸς ἡμέραν ἐγίνετο] τὸ πρὸς ἡμέραν εἶνε ὑποκείμενον τοῦ ἐγίνετο—ἐπλησίαζε νὰ ζημερώσῃ.—ἀνίστατο ὅπου ἐδεῖτο ἕκαστος] βραχυλογία—ἀνιστάμενοι ἐπορεύοντο ὅπου ἕκαστος εἶχεν ἀνάγκην νὰ πορευθῆται.—ψήχοντες]—ἔυστριζόντες.—πρόφον ἐποίουν]—ἔκαμον κρότον.—ἐν τούτῳ]—ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ, τότε.—δρομίῳ]—δρομαίως.—ἔστι . . . οὖς]—τινάς.—κατέβαλον]—ἐφόνευσαν.—τρεψάμενοι]—ἄφ' οὗ ἔτρεψαν εἰς φυγὴν.—ἔτι καταλαβόντες ἐν ταῖς εὐναῖς]—διότι ἐπρόφθασαν αὐτοὺς ἀκόμη εἰς τὰς κλῖνας τῶν.

§ 7. ἐπαναχωρήσαντες]—ἄφ' οὗ ἐπανῆλθον.—οὐσκευασάμενοι]—ἄφ' οὗ ἠτοίμασαν.—ἐπὶ Φυλῆς]—πρὸς τὴν Φυλὴν—ἔτι]—πλέον.—οἱ προσήκοντες]—οἱ συγγενεῖς.

§ 8. οὐκέτι νομίζοντες ἀσφαλῆ σοῖσι τὰ πράγματα]—ἐπειδὴ ἐνόμιζον ὅτι τὰ πράγματα (δηλ. ἡ διοίκησις) δὲν ἦσαν εἰς ἑαυτοὺς ἐν ἀσφαλείᾳ.—ἐξειδιώσασθαι]—νὰ κάμωσιν ἐντελῶς ἰδικὴν τῶν.—καταφυγὴν]—καταφύγιον.—παράγυελλαντες] ἐνν. ἐλθεῖν.—ἐξέτασιν ποιήσαντες]—ἄφ' οὗ ἔκαμον ἐπιθεωρήσιν.—ἐν τοῖς ἱκεῦσιν]—ἐνώπιον τῶν Θεβαίων.—φάσκοντες εἰδέναι βούλεσθαι]—λέγοντες ὅτι θέλουσι νὰ γνωρίζωσι πόσοι ἦσαν καὶ πόσῃς φρουρῶς ἤθελον λά-

βει ἀκόμη ἀνάγκην (δηλ. οἱ Ἐλευσίνιοι).—ἀπογράφεσθαι]= νὰ γράψωσι τὰ ὀνόματά των εἰς τὸν κατάλογον.—ἀεὶ]=ἐκάστοτε. Συνάπτεται τῇ μετοχῇ ἀπογραφάμενον.—διὰ τῆς πύλης]=διὰ τῆς μικρᾶς πύλης.—τὸν ἐξίοντα ἀεὶ]=τὸν ἐκάστοτε ἐξερχόμενον.—συνέδου]=ἔδενον ἑμοῦ.—ἀναγαρόντα]=ἀφ' οὗ τοὺς ὀδηγήσῃ ἐπάνω (εἰς τὰς Ἀθήνας).

§ 9. εἰ; τὸ φέστον] τὰ Ὡδεῖα ἦσαν εἰδῆ δημοσίων οἰκοδομῶν, εἰς ἀγῶνας ἰδίου μουσικῶς ὀρισμένα καὶ ὁμοιάζοντα κατὰ τὴν κατασκευὴν καθόλου τοῖς θεάτροις. Τοιοῦτο ἦτο καὶ τὸ ἐν Ἀθήναις εἰς τὸ Ν. Α. μέρος τῆς Ἀκροπόλεως ὑπὸ τοῦ Περικλέους τῷ 444. π. Χ. κτισθέν, περὶ οὗ πρόκειται ἐνταῦθα. παρεκάλεσαν]=προσεκάλεσαν.—καὶ τοὺς ἄλλους ἱππέας]=καὶ τοὺς ἱππεῖς τῶν ἄλλων φυλῶν (τῶν ὀκτώ).—οὐδὲν ἦτιον ἡμῖν κατασκευάζομεν τὴν πολιτείαν ἢ ἡμῖν αὐτοῖς]=περισσότερον χάριν ὑμῶν διοργανοῦμεν τὸ πολίτευμα παρὰ χάριν ἡμῶν αὐτῶν, γιὰ σᾶς παρὰ γιὰ τὸν ἑαυτὸν μας.—καταψηφιστέον ἐστίν]=πρέπει νὰ καταδικάσῃτε εἰς θάνατον τοὺς Ἐλευσίνιους, οἱ ὅποιοι ἔχουσι συλληφθῆ.—ἔνα ταῦτα ἡμῖν καὶ θαροῦτε καὶ φοβήσθε]=ἔνα ἔχητε τὸ αὐτὸ θάρρος καὶ τὸν αὐτὸν φόβον μὲ ἡμᾶς.—χωρίον]=θέσιν.—φανερὰν φέρειν τὴν ψῆφον]=νὰ κάμωσι φανεράν ψηφοφορίαν, νὰ τοὺς ἐξαναγκάσῃ δηλ. νὰ δώσωσιν ἐκ φόβου ψῆφον καταδικαστικὴν.

§ 10. τῶν πολιτῶν] γεν. διατρ. τοῦ οἴς.—οἷς τὸ πλεονεκτεῖν ἔμελεν]=ὅσοι ἐφρόντιζον νὰ πλεονεκτώσι.—περὶ χιλίους]=περίπου χιλίους.—ἐπεὶ ἦσθοντο ταῦτα]=ὅτε ἔμαθον ταῦτα —ἐχώρουν κατὰ τὴν εἰς τὸν Πειραιᾶ ἄμαξιτὸν ἀναφέρουσαν]=ἐβιάζον εἰς τὴν ὁδὸν τὴν ἄμαξιτὸν τὴν ἄγουσαν ἀνηφορικῶς εἰς τὸν Π.

§ 11. ἀπὸ Φυλῆς] δηλ. ὀρμηθέντες.—ἔτι μὲν]=ἐπὶ τινὰ μὲν χρόνον.—μὴ ἀπιέναι αὐτούς]=νὰ μὴ ἐπιτρέψωσιν εἰς αὐτούς νὰ ἀπέλθωσιν.—ἔδοκει...οῖσι]=ἐφάνετο ὁ περίβολος τοῦ Πειραιῶς, ὅτι εἶχεν ἀνάγκην πολλῶν φυλάκων, ἐν ᾧ αὐτοὶ δὲν ἦσαν ἀκόμη πολλοί. Οὕπω=ὄχι ἀκόμη, οὐκέτι=ὄχι πλέον.—συνεσπειράθησαν]=συνηθροίσθησαν, συνεκεντρώθησαν.—ἐπὶ τὴν Μουνηχίαν] λόφος πρὸς Ἀν. τοῦ Πειραιῶς (σήμερον Καστέλλα).—εἰς τὴν Ἰπποδάμειον ἀγορὰν] οὕτως ὀνομάσθη ἡ ἀγορὰ ἐκ τοῦ κοσμήσαντος αὐτὴν καὶ ἐνεργήσαντος ἐπὶ Περικλέους τὴν ῥυμοτομίαν τοῦ Πειραιῶς ἀρχιτέκτονος Ἰπποδάμου, ἐκ Μιλήτου καταγομένου.—συνετάξαντο]=παρετάχθησαν εἰς μάχην.—ὥστε ἐμπλήσαι]=ὥστε ἐγέμισαν.—φέρει]=ὄδηγεί.—Μουνηχίας Ἀρτέμιδος] ναὸς ἐπὶ τοῦ λόφου τῆς Μουνηχίας.—Βενθίδειον] ἱερὸν τῆς Ἀρτέμιδος, ἣτις ἐκαλεῖτο ἐν Θράκῃ Βένιδις.—καὶ ἐγένοντο βάθος]=καὶ ἀπετέλεσαν βάθος.—οὐκ ἔλαττον ἢ ἐπὶ πενήκοντα ἀσπίδων]=ὄχι ὀλιγώτερον ἀπὸ τὸ βάθος πενήκοντα ἀσπιδοφόρων.

§ 12. ἀντεπέπλησαν]=ἐγέμισαν καὶ αὐτοί.—βάθος δὲ οὐ πλέον ἢ εἰς δέκα ὀπλίτας ἐγένοντο]=ἀπετέλεσαν δὲ βάθος ὄχι περισσότερο ἀπὸ βάθος δέκα ὀπλιτῶν.—ἐπ' αὐτοῖς]=κατόπιν αὐτῶν.—πελταφόροι]=πελτασταί. Οὕτως

ἐκαλοῦντο οἱ ἔχοντες μικρὰν καὶ ἐλαφρὰν κυκλοτερῆ ἀσπίδα, πέλτην καλουμένην.—πετροβόλοι] = σφενδονῆται.—συχροί] = πολλοί.—αὐτόθεν] = ἐκ τοῦ Πειραιῶς.—θέσθαι κελύσας τὰς ἀσπίδας] = ἀφ' οὗ διέταξε νὰ βάλωσι κάτω τὰς ἀσπίδας.—θήμενος] δηλ. τὴν ἀσπίδα.

§ 13. πολῖται] = συμπολίται.—ὅτι εἰσὶ τῶν προσιόντων... ἐδιώξατε] = ὅτι ἐκ τῶν ἐπερχομένων οἱ μὲν ἔχοντες τὸ δεξιὸν κέρασ εἶνε ἐκεῖνοι, τοὺς ὁποίους ὑμεῖς πρὸ τεσσάρων ἡμερῶν τρέψαντες εἰς φυγὴν κατεδιώξατε.—οὔτοι δὴ οἱ τριάκοντα] ἔνν. εἰσίν.—ἀτεσημαίνοντο] = κατεδίκαζον εἰς θάνατον.—παραγενήνηται οὗ] = ἔχουσιν ἐλθεῖ ἐκεῖ ὅπου.—ῶντο] ἔνν. παραγενέσθαι ἄν = ἐκεῖ ὅπου οὐδέποτε ἐφαντάζοντο ὅτι ἠδύνατο νὰ ἔλθωσιν.—ἀεὶ ἠυχόμεθα] ἔνν. ππραγενέσθαι (ὑποκ. αὐτοῦς) = πάντοτε ἠυχόμεθα νὰ ἔλθωσιν.

§ 14. καθέσταμεν] = ἔχουμεν γίνεαι.—ὅτι] = διότι.—ποτὲ] συνάπτεται τῷ συναλαμθανόμεθα.—καὶ δειπνοῦντες... καὶ καθεδόντες καὶ ἀγοράζοντες] χρον. μετοχαί = συναλαμθανόμενά ποτε καὶ ἐνῶ ἐδειπνοῦμεν καὶ ἐνῶ ἐκοιμώμεθα καὶ ἐνῶ ἐν τῇ ἀγορᾷ διετρίβωμεν.—οὐχ ὄλωσ ἀδικούντες, ἀλλ' οὐδ' ἐπιδημοῦντες ἐφυγαδευόμεθα] = καὶ ὄχι μόνον ἐν ᾧ δὲν ἐπράττομεν καμμίαν ἀδικίαν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τούτοις ἐν ᾧ δὲν διετρίβωμεν εἰς τὴν πατρίδα ἐξωριζόμεθα.—καὶ γὰρ ἐν εὐδία] = διότι καὶ ἐν καιρῷ καλοκαιρίας.—ὅταν ἐγχειρῶμεν] = ὅταν προσβάλλωμεν αὐτούς.—πολλῶν ὄντων ἐναντίων] = εἰ καὶ πολλοὶ εἶνε οἱ ἐχθροί.—ὀλίγοις οὖσι τροπαῖα ἴστασθαι διδάσαι] = εἰς ἡμᾶς, οἱ ὁποῖοι εἴμεθα ὀλίγοι, ἐπιτρέπουσι (δηλ. οἱ θεοὶ) νὰ στῆνωμεν τρόπαια.

§ 15. ὑπὲρ τῶν προτεταγμένων] = ὑπεράνω τῶν τεταγμένων ἔμπροσθεν.—διὰ τὸ πρὸς ὄρθιον ἵναί] = διότι πορεύονται εἰς ἀνήφορον.—δύναιν' ἄν] = δύνησονται.—εἰ; τὸ κάταρες] = εἰς τὸν κατήφορον.—ἐξιζόμεθα αὐτῶν] = θὰ τοὺς φθάσωμεν.

§ 16. καὶ ὦστο μὲν ἄν τις] = καὶ εἴμποροῦτε μὲν κανεῖς νὰ νομίση.—δεήσειν] ἔνν. ἡμῖν = ὅτι θὰ ἦτο ἀνάγκη εἰς ἡμᾶς νὰ μαχώμεθα ἐξ ἴσης θέσεως ἐναντίον τῶν ἐν τῇ πρώτῃ γραμμῇ παρατεταγμένων (δηλ. τῶν 30).—ἀμαρτήσεται οὐδεὶς ὧν γο μεσθὴ ἢ ὁδός] = κανεῖς δὲν θὰ ἀποτύχη εἰς τὸ νὰ κτυπήσῃ τούτους, ἀπὸ τοὺς ὁποίους βεβαίως εἶνε γεμάτη ἡ ὁδός.—δραπετεῦσουσιν] = θὰ χρῦπτονται.—ἐπὶ ταῖς ἀσπίσιν] = ὑποκάτω τῶν ἀσπίδων.—ἐναλλομένους] ἔνν. ἡμᾶς = καὶ ἐφορμῶντες νὰ τοὺς ἀνατρέπωμεν. Τὸ ἀνατρέπειν ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἐξέσται.

§ 17. ὅπως ἕκαστός τις ἑαυτῷ συνείσεται] = τίνι τρόπῳ πᾶς τις θὰ ἔχη τὴν συναίσθησιν.—ὧν] κατηγορημ. μετοχ. ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ συνείσεται = ὅτι εἶνε ὁ κατ' ἐσχῶν πρωταίτιος τῆς νίκης.—οἷς εἰοί] = εἰς ὅσους ὑπάρχουσι δηλ. παῖδες.—δητα] = ἀληθῶς.—οἱ ἄν ἡμῶν νικήσαντες ἐπίδωσι] = ὅσοι ἀπὸ ἡμᾶς, ἀφ' οὗ νικήσωσι, ζήσωσι νὰ ἴδωσι.—τὴν πασῶν ἡδίστην ἡμέραν] = τὴν γλυκυτάτην ἀπὸ ὅλας ἡμέραν.—μνημείου γὰρ... τεύξεται] = διότι κανεῖς, καὶ πλούσιος ἄν εἶνε, δὲν θὰ τύχη τόσον λαμπροῦ μνημείου —ἐξῆρω παιᾶνα] =

σω νὰ ψάλλω τὸ πολεμικὸν ἔσθμα.—'Ευνάλιον]=τὸν θεὸν τοῦ πολέμου.—ὀμοθυμαδὸν]=μὲ μίαν ψυχὴν.—ἀνθ' ὧν ὑβρίσθημεν]=δι' ὅσας ὕβρεις ὑπέστημεν.—τιμωρόμεθα]=ἄς ἐκδικώμεθα.

§ 18. μεταστραφεῖς]=στραφεῖς ὀπίσω.—πρὶν τῶν σφετερίων ἢ πέσοι τις ἢ τραυθεῖη]=προτοῦ ἢ φονευθῆ ἢ πληγωθῆ τις ἐκ τῶν ἰδικῶν των. — τοῦτο γένηται] δηλ. ὅταν φονευθῆ ἢ πληγωθῆ τις. — ἡγησόμεθα ἡμεῖς] ἀντὶ ἐγὼ (ὁ μάντις)=θὰ προπορευθῶμεν ἡμεῖς.— νίκη δ' ὑμῖν ἔσται ἐπομένοις] ἐνν. ἐμοὶ —=θὰ νικήσητε δὲ σεῖς, ἂν ἀκολουθήτε ἐμὲ (τὸν μάντιν).

§ 19. καὶ οὐκ ἐφρεύσατο]=καὶ δὲν εἶπε ψεύματα (δηλ. ὁ μάντις).—ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος]=ὥσάν νὰ ὠδηγεῖτο ὑπὸ μοίρας τινὸς.—ἐν τῇ διαβάσει]=ἐν τῇ γεφύρᾳ.—μέχρι τοῦ ὀμαλοῦ]=μέχρι τῆς πεδιάδος.—ἐοκύλευσαν]=ἀφήρεσαν τὰ ὄπλα τῶν φονευθέντων.—ὑποσπόνδους]=κατόπιν σπονδῶν.—προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο]=προσερχόμενοι, πλησιάζοντες πολλοὶ (τῶν συγκρουσθέντων) ὁ εἷς τὸν ἄλλον συνδιελέγοντο συναμεταξύ των. Ἢ δοτ. ἀλλήλοις ἀναφέρεται καὶ εἰς τὸ προσιόντες καὶ εἰς τὸ διελέγοντο.

§ 20. ὁ τῶν μυστῶν κήρυξ]=ὁ ἱεροκήρυξ. Μύσται ἐκαλοῦντο οἱ μουόμενοι τὰ μικρὰ Ἐλευσίνια μυστήρια, τὰ ὅποια ἤγοντο ἐν Ἀθήναις καὶ Ἐλευσίνι, μὴνὸς Ἀνθεστηριῶνος, κατ' ἐνιαυτὸν πρὸς τιμὴν τῆς Περσεφόνης. Ἐπόπται δὲ καὶ ἔφοροι ἐκαλοῦντο οἱ μουόμενοι τὰ μεγάλα Ἐλευσίνια μυστήρια, ἅτινα ἐτελοῦντο ἐν Ἐλευσίνι πρὸς τιμὴν τῆς Δήμητρος καὶ τῆς κόρης αὐτῆς Περσεφόνης. Οἱ τελοῦντες τὰ μυστήρια ἱερεῖς ἦσαν τέσσαρες, ὁ ἱεροφάντης, ὁ ἱεροκήρυξ, ὁ δαδούχος καὶ ὁ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ, πάντες ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν Εὐμόλπιδων καὶ Κηρύκων.—εὐφωνος]=καλλίφωνος.—κατασιωπησάμενος]=ἄφ' οὗ ἐπέβαλε σιωπὴν.—ἐξελαύνετε] ἐνν. ἐκ τῆς πόλεως.—ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων] δηλ. τῶν Ἐλευσινίων μυστηρίων.

§ 21. κηδεστίας]=τῆς ἐκ γάμου συγγενείας.—ἐταιρείας]=φιλίας.—ἀμαρτάνοντες] κατηγορηματικὴ μετοχὴ ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ παύσασθαι. — ὀλίγου δεῖν]=σχεδόν.—ἐν ὀκτῶ μηνῶν]=εἰς διάστημα ὀκτῶ μηνῶν (ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ 404 π. Χ. μέχρι τοῦ Ἀπριλίου τοῦ 403).—δέκα ἔτη] ἐννοεῖ τὸν Δεκελεικὸν πόλεμον (414—404).

§ 22. ἐξόν]=ἐν ᾧ ἦτο δυνατὸν.—ἐχθιστον]=μισητότατον.—πόλεμον] δηλ. τὸν ἐμφύλιον —τῶν. . . ἀποθανόντων]γενικὴ διαιρετικὴ τοῦ ἔστιν οὗς=τινάς.—πολλὰ κατεδακρῶσαμεν]=διὰ μερικὸς ἔχομεν χύσει δάκρυα πολλὰ — διὰ τὸ τοιαῦτα προσακούειν]=διότι πρὸς τούτοις ἤκουον τοιαῦτα (ἐκτὸς δηλ. τῆς ἡττης).

§ 23. δὴ]=ὡς ἦτο ἐπόμενον, φυσικά.—ἐν τῷ συνεδρίῳ]=εἰς τὸν τόπον, εἰς τὸν ὅποιον συνήθρευον.—διεφέροντο]=ἐφιλονείχον.—ἐλεποικήσασιν τι βιαιότερον]=εἶχον πράξει βιαίαν τινὰ πράξιν.—καὶ ἐφοβοῦντο]=καὶ διὰ τοῦτο ἐφοβοῦντο (διότι εἶχον πράξει κ. λ. π.). — ἐτιώσας]=μὲ ὅλας των τὰς δυνάμεις.—καθυφίεσθαι]=νὰ ὑποχωρῶσιν.—ἀνελογίζοντο]=ἐσκέπτοντο. —

ὡς οὐδὲν δέονται τούτων τῶν κακῶν]=ὅτι οὐδὲ ὁλως εἶχον ἀνάγκην τούτων τῶν κακῶν.—οὐκ ἔφασαν χρῆναι]=ἔφασαν οὐ χρῆναι=ἔλεγον ὅτι δὲν πρέπει.—τὸ τελευταῖον]=ἐπὶ τέλους.—ἐκείνους] δηλ. τοὺς 30.

§ 24. Ἐλευσινάδες]=εἰς Ἐλευσίνα.—τῶν ἐν ἄστει]δηλ. τῶν τρισηλίων. εἶνε τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἐπεμέλοντο=οἱ δέκα (τούτέστιν οἱ νέοι ἄρχοντες) ἐφρόντιζον περὶ τῶν ἐν ἄστει.—ἐξεκάθευδον]=ἐκοιμῶντο ἕξω.—ἐφώδευον]=περιεπόλουν.—τὸ ἀφ' ἐσπέρας]=τὸν ἀπὸ τῆς ἐσπέρας μέχρι τοῦ ὄρθρου χρόνον — τὸ πρὸς ὄρθρον]=τὸν ἀπὸ τοῦ ὄρθρου καὶ ἐξῆς χρόνον.—μὴ ἐπεισπέσειεν]= μὴ ἴθελον ἐπιτεθῆ αἰφνιδίως κατ' αὐτῶν.

§ 25. οἱ δὲ]δηλ. οἱ ἐκ Πειραιῶς μετὰ τοῦ Θρασυβούλου.—παντοδαποί]= ἀπὸ διάφορα μέρη.—οἰσὺνα]=ἕξ οἰσῦας (λυγαριᾶς).—ἐλευκοῦντι]=τὰ ἐχρωμάτιζον μὲ χροῖα λευκόν.—πρὶν δέκα ἡμέρας γενέσθαι]=πρὶν ἢ παρέλθωσι δέκα ἡμέραι.—πιστὰ δόντες.... ἰσοτέλειαν ἔσεσθαι]=ἀφ' οὗ ἔδοσαν ἐνόρχους διαθεβαιώσεις, ὅτι βὰ ὑπῆρχε ἰσοπολιτεία εἰς ἐκείνους, οἵτινες ἴθελον συμπολεμήσει μαζί μὲ αὐτοὺς (δηλ. τοὺς ἐκ Πειραιῶς), καὶ ἂν ἴθελον εἶναι ξένοι. Ἰσοτελεῖς ἐλέγοντο οἱ ἐν Ἀθήναις ξένοι (μέτοικοι), ὅταν ἀπῆλαυον τῶν αὐτῶν τοῖς πολιταῖς προνομῶν.—ἐξῆσαν]=ἐξήρχοντο (οἱ ἐκ Πειραιῶς δηλαδῆ).—γυμνήτες]=ψιλοί.—ὠσεῖ]=περίπου —προνομᾶς]=ἐπιδρομάς.—ὀλωραν]=ὀπωρικά.

§ 26. ἔστιν οὖτε]=ένιστε.—ἐχειροῦντο]= συνελάμβανον.—ἐκακούρου]= ἔβλαπτον.—περιέτευχον τῶν Αἰζωνέων τισί]= συνήντησαν μερικοὺς ἐκ τῶν Αἰζωνέων. Αἰζωνεῖς ἦσαν οἱ ἐκ τοῦ δήμου Αἰζώνης.—ἐπὶ τὰ εὐτηδεῖα]=διὰ τὰ προμηθευθῶσι τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα.—πολλὰ λιτανεύοντας]=ἂν καὶ ἔκαμνον πολλὰς λιτανείας (παρακλήσεις).—καὶ πολλῶν χυλεπῶς φερόντων ἰπέων]=καὶ ἂν καὶ πολλοὶ ἴππεις ἠγανάκτουν.

§ 27. ἐπ' ἀγροῦ]=εἰς τὸν ἀγρόν.—καὶ γὰρ ἤδη μέγα ἐφρόνου]=καὶ διότι τὴν πλεον ἐμεγαλοφρόνουον δηλ. οἱ ἐν Πειραιεῖ —εἰ δὲ δεῖ εἰπεῖν] ἐννοεῖται ἢ ἀπόδοσις ἐρῶ.—ἐπεὶ ἔργω]=ἀφ' οὗ ἔμαθεν.—ἐκ Λυκείου] τὸ Λύκειον ἦτο ἐν ἐκ τῶν τριῶν γυμνασίων τῶν Ἀθηνῶν, κείμενον παρὰ τὸν Ἰλισσὸν καὶ ἀφιερωμένον εἰς τὸν Λύκειον Ἀπόλλωνα. Ἐν αὐτῷ δὲ ἐδίδασκεν ὁ Ἀριστοτέλης καὶ οἱ περιπατητικοὶ φιλόσοφοι. Ἐκ τούτου σήμερον ὀνομαζόνται πολλὰ ἐκπαιδευτήρια λύκεια. Τὸ ὄνομα τοῦτο σχηματίζεται ἐκ τῆς αὐτῆς ῥίζης ἐξ ἧς τὰ: λυκ-αυγές, λυχν-ος, ἀμφιλύκ-η, Λυκαθητός, λευκός· ἐκ τῆς ῥίζης δηλαδῆ λυκ-, Λατιν. lυx=φῶς. Ὅθεν Λύκειον=τόπος ὁπόθεν ἐκπέμπεται φῶς.—ζεύγη]=ἀμάξας συρομένας ὑπὸ δύο ζώων.—ἀμαξιότους λίθους]= λίθους οἱ ὅποιοι δύνανται νὰ μετακομίζωνται ὑπὸ ἀμάξης.—πράγματα]=ἐμπόδια, ἐνοχλήσεις.

§ 28. πεμπόντων...κελευόντων] χρον. μετοχ. =ἐν ᾧ δὲ ἔστειλλον...διέτασσον.—τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ] δηλαδῆ τῶν τρισηλίων.—ὡς ἀφεισηκότος τοῦ δήμου]=διότι ὁ δῆμος (οἱ δημοκρατικοὶ) εἶχεν ἀποστατήσει.—λογισάμενος]

=σκαφείς.— αὐτοῖς] = τοῖς πρέσβεισι.—τάλαντα] τὸ Ἀττικὸν τάλαντον εἶχεν ἄξιαν ἕξ χιλιάδων δραχμῶν.—ναυαρχοῦντα]= ναύαρχον.

§ 29. αὐτός] ὁ Λύσανδρος.—μέγα ἐφρόνου ἐπὶ τῷ Λυσάνδρῳ]= ἐμεγαλοφρόνου διὰ τὴν ἄριξιν τοῦ Λ.—οὕτω προχωροῦντων] δηλ. τῶν πραγμάτων= ἐν ᾧ δὲ τὰ πράγματα τοιοῦτοτρόπως ἐπήγαιναν καλά.—εἰ...εὐδοκίμησοι, ἅμα δὲ ποιήσοιτο]= ἄν, κατορθώσας ταῦτα, ὅφ' ἐνὸς μὲν ἦθελεν εὐδοκίμηται, ἀφ' ἐτέρου δὲ ἦελε καταστήσει τὰς Ἀθήνας ἰδικάς του (διότι θὰ κατελάμβανεν αὐτὰς ὡς ἄρμοστής).—ἐξάγει φρουρὰν]= ἐξήγαγε στρατὸν διὰ φρουρὰν τοῦ Πειραιῶς.

§ 30. οἱ οὐ νομίζοιεν εὐορκεῖν ἄν στρατευόμενοι]= ὅτι ἐνόμιζον, ὅτι δὲν ἦθελον φυλάττει τοὺς ὄρκους, ἐὰν ἦθελον ἐκστρατεύει.—παράπορον]= ἐναντίον τῶν σπονδῶν.—ὅτι]= διότι.—οἰκείαν]= ἰδικήν των.—ἐν τῷ Ἀλιπέδῳ] ἐν τῇ παραθαλασσίᾳ πεδιάδι τῇ μεταξὺ Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς κειμένη, τῷ σημερινῷ Νέῳ Φαλήρῳ καὶ τοῖς περὶ αὐτὸ τόποις.

§ 31. ἀπιεῖν ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν]= νὰ πορευθῶσιν εἰς τὰς οἰκίας των.—ῥοον ἀτὸ βοῆς ἔνεκα]= ἀπλῶς διὰ βοήν, κατὰ τὸ φαινόμενον μόνον, γιὰ τὸν τύπο, γιὰ τὰ μάτια.—οὐδὲν πράξας]= διότι οὐδὲν κατώρρωσε.—μόρας]= μοίρας. Ἡ μόρα ἦτο τμήμα στρατοῦ ἀποτελούμενον ἐκ 400—500 ἀνδρῶν.—ἐπὶ τὸν κοφὸν λιμένα]= εἰς τὸν ἀτάραχον λιμένα. Οὗτος εἶνε μέρος τοῦ μεγάλου λιμένος τοῦ Πειραιῶς (ὁ νῦν καλούμενος Λίμνη παρὰ τὸν σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου).—πῆ]= ποῦ.—εὐλοποειχιστότατος]= εὐκολώτατα δυνάμενος νὰ ἀποτειχισθῇ, νὰ ἀποκλεισθῇ διὰ τείχους.

§ 32. πράγματα παρεῖχον]= ἠνώχλουν.—ἀχθοσθεῖς]= ἀγανακτήσας.—ἐλᾶν] ἐνεστώς=ἐλαύνειν=νὰ ὀρμήσωσιν.—ἐνέντας]= ἀφ' οὗ ἀφήτουν ἐλευθέρους τοὺς χαλινούς τῶν ἵππων.—τὰ δέκα ἀφ' ἠβης]= οἱ διανύοντες τὰ δέκα στρατεύσιμα ἔτη ἀπὸ τῆς ἐφηβικῆς ἡλικίας των, ἦτοι οἱ ἀπὸ εἴκοσι μέχρι τριάκοντα ἐτῶν.—ἐγγύς]= περὶπου.—Πειραιοῖ]= ἐν Πειραιεῖ. Εἶνε δὲ ἐπίρρημα τοπικόν, λείψανον τῆς τοπικῆς πτώσεως (πρβλ. Μεγαροῖ, οἴκοι, Ἰσθμοῖ).—θέατρον] ἔκειτο ἐπὶ τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τῆς Μουνιχίας.

§ 33. ἐκεῖ] εἰς τὸ ἐν Πειραιεῖ θέατρον.—ἔτυχον ἐξοπλιζόμενοι]= κατὰ τύχην ἐξωπλίζοντο.—τῶν ἐκ Πειραιῶς] ἐνν. ἐλθόντων ἢ συλλεγόντων.—ἠκόντιζον, ἔβαλλον, ἐτόξευον, ἐσφενδόνων] σχῆμα ἀσύνδετον πάθος καὶ ζωηρότητα ἐηλοῦν.—ἀνεχώρουν]= ὑπεχώρουν.—ἐπὶ πόδα] = μὲ μέτωπον πρὸς αὐτοὺς, χωρὶς νὰ στρέψωσι τὰ νῦτα.—ἐν τούτῳ]= ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ —ἐπέκειντο]= ἐπετίθεντο.—ἐναυθα] = τότε.—ἀποθηήσκει] = ἐφρονεῦθη.—ἄμφω πολέμαρχῳ]= καὶ οἱ δύο πολέμαρχοι. Οὕτως ἐκαλοῦντο οἱ διοικηταὶ τῶν μορῶν.—ἐν Κεραμεικῷ] ὁ Κεραμεικὸς ἦτο δῆμος εἰς τὸ ΒΔ μέρος τῶν Ἀθηνῶν (ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς φερούσης εἰς Ἀκαδημειαν καὶ ὅπου νῦν ἡ Ἀγία Τριάς), διηρέθη δὲ ἔνεκα τῆς οἰκοδομῆς τοῦ τείχους εἰς ἔσω καὶ ἔξω Κεραμεικόν. Ἐναυθα ἐννοεῖται ὁ ἔξω Κεραμεικὸς ἔνθα ἐθάπτοντο δημοσίᾳ ὑπὸ τῆς πό-

λεως οί ἐν πολέμῳ πίπτοντες. Εἰς τὸ μέρος τοῦτο εὐρέθησαν σήμερον οὐκ ὀλίγοι τάφοι.

§ 34. ταχῆ] = ταχέως. — πρὸ τῶν Ἀλῶν] αἱ Ἀλαί ἦσαν δύο δήμοι τῆς Ἀττικῆς, ὁ μὲν πλησίον τοῦ Μαραθῶνος (Ἀλαί Ἀραφνίδες), ὁ δὲ παράλιος πρὸς νότον τοῦ Φαλήρου ἐν Πειραιεῖ (Ἀλαί Αἰξωνίδες). — ἐπ' ὀκτώ] = εἰς βᾶθος ὀκτῶ ἀνδρῶν. — ἀναχωρήσας] = ὑποχωρήσας. — ὄσον] = περίπου. — ἐπιχωρεῖν πρὸς ἑαυτὸν] = νὰ ἔλθωσι πλησίον του. — συνταξάμενος παντελῶς βαθεῖαν τὴν φάλαγγα] = ἀφ' οὗ ἐτακτοποίησε τὴν φάλαγγα, ὥστε νὰ γείνη ἐντελῶς βαθεῖα, ὥστε νὰ ἔχη πολὺ βᾶθος καὶ ὀλίγον πλάτος. — εἰς χεῖρας ἐδέξατο] = συνεπλάκησαν. — ἐνέκλιναν] = ἐτρέπησαν εἰς φυγὴν.

§ 35. ὡς] = οὕτως. — ἐδίδασκε... ἐφόρους] = ἐδίδασκε τοὺς ἐν Πειραιεῖ νὰ στέλλωσι πρὸς τὸν ἑαυτὸν του καὶ πρὸς τοὺς παρόντας ἐφόρους πρέσβεις, οἱ ἑποιοί: νὰ λέγωσι τοιαῦτα, ὅποια πρέπει. — διίστη] = προσεπάθει νὰ διαίρεση. — πρὸς σφᾶς] = πρὸς ἑαυτοὺς δηλ. πρὸς ἑαυτὸν τὸν Πausανίαν καὶ τοὺς παρόντας ἐφόρους. — κοινῇ] = ἀπὸ κοινού.

§ 36. συνήκουεν] = ἤκουε μὲ τὸν Pausanίαν. — ὥσπερ νομίζεται] = καθὼς εἶνε νόμος. — τῆς μετὰ Pausανίου γνώμης ὄντες] = ἔχοντες τὴν αὐτὴν γνώμην μὲ τὸν Pausanίαν παρὰ μὲ τὸν Λύσανδρον. — ἔχοντας τὰς σπονδάς] = μὲ τοὺς ὅρους τῶν συνθηκῶν. — τοὺς ἀπὸ τῶν ἐν ἄστει ιδιώτας] = τοὺς ἀπλοῦς πολίτας τοὺς ἐλθόντας ἐκ τῶν ἐν ἄστει εὐρισκομένων. — Μέλητον] τὸν γνωστὸν κατήγορον τοῦ Σωκράτους.

§ 37. ὄχοντο] ἐνν. ἀπίοντες = εἶχον ἀναχωρήσει. — ἐπιμπον] δηλ. πρέσβεις. — δῆ] = τότε πλέον. — οἱ ἀπὸ κοινού] οἱ δέκα δηλ. οἱ διευθύνοντες ἐν Ἀθήναις τὰ κοινά. — χρῆσθαι] ἐνν. αὐτοῖς = νὰ τοὺς μεταχειρίζωνται ὅπως θέλουν. — ὅ,τι βούλονται] εἶνε σύστοιχον ἀντικείμενον τοῦ χρῆσθαι = ἦν τινα χρῆσιν βούλονται. — ἀξιοῦν ἔφασαν] = ἔλεγον ὅτι ἀπαιτοῦσιν, ὅτι ἔχουσι τὴν ἀξίωσιν. — παραδιδόναι] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἀξιοῦν.

§ 38. οἱ ἔκκλητοι] οὕτως ὠνομάζετο ἐν Σπάρτῃ ἡ ἐκκλησία καὶ φαίνεται, ὅτι ἦτο ἡ αὐτὴ τῇ λεγομένῃ ἄλλως μικρᾷ ἐκκλησίᾳ, ἥτις ἀπετελεῖτο ἐξ ἀρχαίων πολιτῶν ἀρχόντων τε καὶ ιδιωτῶν. Συνήρχετο δὲ ἐκτάκτως καὶ διετῆρει ἀγρόπνως τὸ ἀρχαῖον πολίτευμα κατὰ παντὸς νεωτερισμοῦ. — ἐπέταξαν] = διέταξαν. — διαλλάξαι] = νὰ συμφιλιώσωσι τὰ διαμαχόμενα μέρη. — σπῆ δύναιτο] = ὁπως δύνανται. — ἐφ' ὅτε] = μὲ τὸν ὅρον. — τῶν ἐξ ἄστειος] γεν. διαίρητικῆ ἐκ τοῦ τινες = ἐκ τῶν ἐξ ἄστειος δηλ. ἐκ τῶν ἐν Ἀθήναις τρισχιλλίων. — αὐτοῖς] δηλ. τοῖς πεντεκαδέκα καὶ τῷ Pausanίᾳ.

§ 39. διήκε] = διέλυσε. Ἄδρ. τοῦ διήημι.

§ 40. ἐνθα] = τότε. — γνώαι ὑμᾶς αὐτοῖς] = νὰ γνωρίσητε τὸν ἑαυτὸν σας. — μάλιστα δ' ἂν γνοίητε] ἐνν. ὑμᾶς αὐτοὺς = πρὸ πάντων δὲ δύνασθε νὰ γνωρίσητε τὸν ἑαυτὸν σας. — ἐπὶ τίνι ὑμῖν μέγα φρονητέον] = διὰ τί πρέπει σεῖς νὰ μεγαλοφρονῆτε. — δικαιοτέροι] ἐνν. ἡμῶν. — ὄν] = ἂν καὶ εἶνε. — πολλὰ καὶ

αίσχρά] = πολλά αίσχρά. —δικαιοσύνης οὐδὲν ἡμῖν προσήκει] = οὐδὲν ὁλως μετέ-
χετε δικαιοσύνης.

§ 41. καὶ τίς ἂν καλλίων κρίσις. . . πρὸς ἀλλήλους] = καὶ τίς καλύτερα
κρίσις τούτου (ποῖος δηλ. εἶνε ἀνδρειότερος) εἴμπορεῖ νὰ γείνη παρὰ ἢ κρίσις
πῶς ἐπολεμήσαμεν συναμεταξύ μας, καὶ πῶς εἴμπορεῖ κανεὶς νὰ κρίνη καλύ-
τερον τοῦτο παρὰ ἐκ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἐπολεμήσαμεν κλπ. —γνώμη] = κατὰ
τὸ φρόνημα. —ἔχοντες] = ἂν καὶ ἔχητε. —περιείληφθε] = ἔχετε ἐλθεῖ εἰς ἀμη-
χανίαν. —δῆ] = βεβαίως. —πῶς] ἐνν. οἴσθε μέγα φρονητέον ἐπὶ τούτοις. — οἱ
γε] οἱ ὅποιοι, δηλ. οἱ Λακεδαιμόνιοι. —κλοιῶ] κλοιὸς εἶνε σιδηροῦς δεσμὸς περὶ
τὸν λαίμῳ τοῦ κυνὸς (χαλκᾶς). —παραδιδόασιν] ὑποκ. οἱ ἄνθρωποι. —οἴχονται
ἀπιόντες] = ἔφυγον ἀμέσως, φύγανε καὶ πᾶνε

§ 42. ἡμᾶς] δηλ. τοὺς ἐν Πειραιεῖ. —ὄν] γεν. διαίρ. ἐκ τοῦ οὐδὲν = τούτων,
ἄ. —ἀνέστησε] = διέλυσε.

§ 43. ἀρχὰς καταστησάμενοι] = ἄφ' οὗ ἐξέλεξαν ἄρχοντας. —ἐπολιτεύοντο] =
ἔζων ἐν ἐλευθέρᾳ πολιτείᾳ. —ξένους μισθοῦσθαι] = ὅτι ἐλάβανον ἐπὶ μισθῷ
μισθοφόρους. —Ἐλευσίνοι] = ἐν Ἐλευσίνοι. —ἀναγκαίους] = συγγενεῖς. —ἢ μήν] =
ὄντως, βεβαίως. —ἔτι καὶ νῦν] = ἀκόμη μέχρι σήμερον. — ἐμμένει τοῖς ὅρκοις]
= μένει πιστὸς εἰς τοὺς ὅρκους.

Σ ΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΕΙΣ ΚΥΡΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

§ 1. *Πατρός*]—ἐκ πατρός, ἀπὸ πατέρα. Ἡ γενικὴ εἶνε κατηγορηματικὴ καὶ δηλοῖ τὴν καταγωγὴν, ὅπως καὶ αἱ γενικαὶ γένους. . . . μητρός (παρβλ. καὶ Ἀνάβ. 1,1,1. Δαρσίου καὶ Παρυσάτιδος γίγονται παῖδες).—*Κῦρος λέγεται γενέσθαι* = λέγεται ὅτι ἐγεννήθη. Εἶνε δὲ ἡ σύνταξις προσωπικὴ ἀντὶ ἀπροσώπου Κῦρον λέγεται γενέσθαι.—*Καμβύσου*] οὗτος ἦτο ὑποτελὴς ἡγεμὼν τοῦ βασιλείως τῆς Μηδίας Ἀστυάγου, τοῦ ὁποῦ ἐνουμφεύθη καὶ τὴν θυγατέρα Μανδάνην, ἐξ ἧς ἐγέννησε Κῦρον τὸν μέγαν.—*Περσέως*] ὁ Περσεὺς ἦτο υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Δανάης, ἕγγονος τοῦ Ἀχαισίου. Ὑπὸ τούτου ἐρρίφθη μετὰ τῆς μητρός του ἐντὸς κίστης εἰς τὴν θάλασσαν, ἧς τὰ κύματα ἔφεραν αὐτοὺς εἰς τὴν νῆσον Σέριφον. Ἐκεῖ ἐβασίλευεν ὁ ἀδελφός του Πολυδεύκης, ὅστις, ἵνα ἀπομακρύνῃ αὐτὸν τῆς Δανάης, τὴν ὁποῖαν ἤθελε νὰ κατέχῃ μόνος, τὸν διετάξεν, ὅτε ἠλικιώθη, νὰ τῷ φέρῃ τὴν κεφαλὴν τῆς Γοργόνης. Τότε ὁ Περσεὺς, βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ Ἑρμοῦ καὶ τῆς Ἀθηνᾶς, μετέβη εἰς τὸν ὠκεανὸν καὶ ἔκοψε διὰ δρεπάνου τὴν κεφαλὴν τῆς Γοργόνης Μεδούσης, ἐκ τοῦ βέοντος αἵματος τῆς ὁποίας ἀνεπήδησεν ὁ πτερωτὸς ἵππος Πήγασος. Ἡ κεφαλὴ αὕτη εἶχε τὴν ἰδιότητα νὰ ἀπολιθῶνῃ πάντα, ὅστις ἤθελεν ἀνένισαι αὐτήν. Μετὰ δὲ ταῦτα ἀφ' οὗ ἤλθεν ὁ Περσεὺς εἰς τὴν ἀκτὴν τῆς Αἰθιοπίας, ἔσωσεν ἐκεῖ ἀπὸ θαλασσοῦ κήτους τὴν θυγατέρα τοῦ βασιλείως Κηφέως Ἀνδρομέδαν, ἣτις εἶχε ῥιφθῆ ὡς βορὰ αὐτοῦ, δεῖξας τὴν κεφαλὴν τῆς Μεδούσης. Νυμφευθεὶς δὲ τὴν Ἀνδρομέδαν, ἐγέννησε τὸν Πέρσην, ἐξ οὗ λέγεται, ὅτι κατὰγονται οἱ βασιλεῖς τῶν Περσῶν.—*κλήζονται*]—ὀνομάζονται.—*ὁμολογεῖται*]—εἶνε βέβαιον.—*φῦναι*]—ὅτι ἐκ φύσεως ἐγένετο.—*λέγεται καὶ ἕδεται*]—ἀναφέρεται εἰς διηγήματα (περὶ λόγον) καὶ εἰς ᾠδὰς, εἰς ᾠδῆματα.—*εἶδος*] αἰτιατικὴ τῆς ἀναφορᾶς—ὡς πρὸς τὴν μορφήν, κατὰ τὴν μορφήν.—*κάλλιτος*]—ὠραιότατος.—*ὥστε πάντα πόνον ἀνατλήναι*]—ὥστε νὰ ὑποφέρῃ πάντα πόνον.—*τοῦ ἐπαινεῖσθαι ἐνεκα*]—διὰ νὰ ἐπαινῆται.

§ 2. *φύσιν*]—φυσικὰ προτερήματα.—*ἔχων διαμνημονεύεται*]—ἀναφέρεται ὅτι εἶχεν.—*γε μὴν*]—δέ.—*ἐν Περσῶν νόμοις*]—διὰ τῶν νόμων τῶν Περσῶν.—*δοκοῦσι*]—θεωροῦνται.—*οὔτοι δὲ . . . ἄρχονται*]—οὔτοι δὲ οἱ νόμοι θεωροῦνται ὅτι κάμνουσιν ἀρχὴν νὰ φροντίζωσι περὶ τοῦ κοινοῦ καλοῦ οὐχὶ ἀπὸ ἐκεῖ βέβαια ὁπόθεν, οὐχὶ βεβαίως καθὼς εἰς τὰς πλείστας πόλεις κάμνουσιν

ἀρχὴν νὰ φροντίζωσι.—γὰρ]=δηλαδή.—ἀφείσαι] χρον. μετοχή=ἀφ' οὗ ἀφῆκαν. Τὸ ῥήμα ἀφῆμι.—διάγειν]=νὰ περνώσι τὴν ζωὴν των.—ἔπειτα] μετὰ τὴν ἐπιδειχθεῖσαν δῆλον ὅτι ἀμέλειαν, ἤτοι ἀφ' οὗ τοὺς ἀφῆκαν νὰ ζώσιν ὅπως θέλουσιν, ἔπειτα.—βίῳ]=διὰ τῆς βίαις, βιαίως.—ὄν μὴ δίκαιον] ἔνν. ἔστι παίειν=νὰ μὴ κτυπῶσιν ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον δὲν εἶνε δίκαιον νὰ κτυπῶσι — ζημίαν ἐπέθεσαν] γνωμικὸς ἀόριστος = συνήθως ἐπιβάλλουσι τιμωρίαν.

§ 3. προλαβόντες] τροπ. μετ.= ἐκ τῶν προτέρων. Οἱ Περσικοὶ δηλ. νόμοι προλαμβάνουσι τὰ ἐγκλήματα, ὅπως οἱ Σπαρτιατικοὶ καὶ οἱ Κρητικοί.—τὴν ἀρχὴν]=εὐθύς ἐξ ἀρχῆς, πρὶν δηλ. ἡλικιωθῆ καὶ ἐγκληματῆσθαι ὁ πολίτης. Δυναμέθα ὁμως τὴν αἰτιατικὴν ταύτην ἀρχὴν, τὴν ἐπιρρηματικῶς λαμβανομένην, νὰ ἐξηγήσωμεν διὰ τοῦ μηδαμῶς, μηδὲως, ὡς κειμένην μετ' ἀρνήσεως.—ὅπως. . . ἔσονται] πλαγία ἐρώτησις ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ ἐπιμελούμενοι = τίνοι τρόπῳ ὅπως διόλου νὰ μὴ εἶνε τοιοῦτοι.—οἶοι ἐφίεσθαι] = ὥστε νὰ εἶνε ἐπιρρεπεῖς, ὥστε νὰ ἐπιθυμῶσιν. — ἔστιν αὐτοῖς]=ἔχουσιν αὐτοί. Τὸ αὐτοῖς εἶνε δοτικὴ προσωπικὴ εἰς τὸ ἔστιν.—ἐλευθέρα] κατηγορούμενον, ἀγορὰ ἐλευθέρα, τόπος προωρισμένος πρὸς συνάθροισιν τῶν ἐλευθέρων.—βασιλεία]=ἀνάκτορα.—ἀρχεῖα]=κτίρια τῶν ἀρχῶν, δημόσια, ἐν οἷς ἦσαν οἱ λοιποὶ ἀρχοντες.—ἐντεῦθεν]=ἐκ τῆς ἀγορᾶς.—ῶνα]=ὀψώνια.—οἱ ἀγοραῖοι] δηλ. οἱ πωλοῦντες καὶ οἱ ἀγοράζοντες.—ἀπειροκαλῖαι]=βαναυσότητες, ἀρχοκίαι.—ἀπελήλανται]=ἔχουσιν ἀπομακρυνθῆ. Τὸ ῥήμα ἀπελαύνομαι.—τύρβη]=ὄχλοσὴ, παραχῆ, θόρυθος. τέτταρα μέρη]=εἰς τέσσαρα μέρη.—παισίν...ἐφίβοι...τελείους ἀνδράσιν...τοῖς γεγονόσι] δοτικαὶ χαριστικαὶ=διὰ τοὺς παῖδας...διὰ τοὺς ἐφήβους...διὰ τοὺς τελείους ἀνδρας...διὰ τοὺς ὑπερβάντας τὴν στρατεύσιμον ἡλικίαν. Παῖδας καλεῖ τοὺς μέχρι 16 ἢ 17 ἐτῶν ἀπὸ τῆς γεννήσεώς των. Ἐφήβους τοὺς ἀπὸ 17—28. Τελείους δὲ ἀνδρας τοὺς ἀπὸ 28—53 ἔτους. Παρὰ τοῖς Πέρσiais στρατεύσιμα ἔτη ἦσαν τὰ ἀπὸ τοῦ 28—53 ἔτους. § 4. νόμῳ]=ἕνεκα νόμου.—εἰς τὰς ἑαυτῶν χώρας]=εἰς τὰς θέσεις των.—ἕκαστοι]=οἱ ἀποτελοῦντες ἐκάστην τῶν τεσσάρων ἡλικιῶν. Ἐπεξήγησις τούτου εἶνε τά: οἱ μὲν παῖδες...τέλειοι ἀνδρες...γεραιότεροι.—ἦνικ' ἂν ἐκάστω προχωρῆ] ἔνν. παρῆναι=ὅταν εἰς ἕκαστον εἶνε κατάλληλον, εὐκολοὶ νὰ παρευρισκῆται.—ἐν ταῖς τεταγμέναις ἡμέραις] ἔνν. ἡ δοτικὴ νόμῳ=εἰς τὰς ἡμέρας τὰς ὑπὸ τοῦ νόμου ὠρισμένας.—καὶ κοιμῶνται] ὁ καὶ ἐπιδοτικὸς, δηλ. ὄχι μόνον διημερεύουσιν, ἀλλὰ καὶ κοιμῶνται.—ὄν τοῖς γυμνητικοῖς ὅπλοις] ταῦτα ἦσαν τόξον, κοπίς ἢ σάγαρις, γέρον καὶ παλτὰ δύο.—πλὴν τῶν γεγαμηκότων]=ἐκτὸς τῶν ἐγγάμων.—ἐπιζητοῦνται]=ζητοῦνται ἐπιμόνως, ὥστε νὰ εἶνε παρόντες.—ἦν μὴ προορηθῆ] = ἂν δὲν προλεχθῆ εἰς αὐτοὺς νὰ εἶνε παρόντες.—καλὸν] ἔνν. ἔστιν=οὔτε εἶνε καλὸν νὰ εἶνε ἀπόντες.

§ 5. ἐφ' ἐκάστω]=ἐπὶ ἐνὸς ἐκάστου.—δώδεκα φυλάς διήρηται]= δώδεκα φυλαὶ ἐγένοντο διὰ τῆς διαίρεσεως, δώδεκα εἶνε.—ἐπὶ τοῖς παισίν] ἡ ἐπὶ

μετά δοτικῆς δηλοῖ ἐπιστάσιαν=ἐπιστάται, ἄρχοντες τῶν παιδῶν.—*ἡρημένοι εἶσι*] = ἔχουσι ἐκλεγῆ. Τὸ ῥῆμα αἰρούμαι ὡς μέσον=ἐκλέγω, ὡς παθ. ἐκλέγομαι.— *οἱ ἂν δοκῶσι*] = ὅσοι ἤθελον φανῆ.— *ἀποδεικνύναι*] ἔνν. ἂν=ὅτι δύνανται νὰ καταστήσωσι.— *μάλιστα*] = πρὸ πάντων.— *ιταγμένα*] = ὠρισμένα ὑπὸ τοῦ νόμου.— *ποιούντας*] κατηγορηματικὴ μετοχὴ ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ παρέχειν=ἀποδεικνύναι.— *τῆς μεγίστης*] = τῆς ἀνωτάτης.— *προσάται*] = ἐπιτηρηταί.— *ὅπως...ἀποτελῶσιν*] = διὰ νὰ...ἐκτελῶσιν ἐντελῶς.— *ἂ δὲ...προστέταται*] = ὅσα δὲ...ἔχουσι προσταχθῆ ὑπὸ τοῦ νόμου.— *ἦ*] ἔνν. ὁδῶ=τίνι τρόπῳ.— *ὡς ἂν βέλτιστοι εἴεν*] πλαγία ἐρώτησις=πῶς δύνανται νὰ εἶνε ἄριστοι.

§ 6. *διδασκαλεῖα*] = *σχολεῖα*.— *διάγουσι μαθάνοντες*] = διαρκῶς μαθάνουσι.— *ἐπὶ τοῦτο*] = διὰ τοῦτο, τὸ νὰ μαθάνωσι δηλ. τὴν δικαιοσύνην.— *παρ' ἡμῶν*] δηλ. τοῖς Ἑλλησιν.— *μαθησόμενοι*] τελικὴ μετοχὴ ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ ἔρχονται = λέγουσιν ὅτι ἔρχονται μὲ τὸν σκοπὸν νὰ μάθωσι γράμματα.— *αὐτοῖς*] δοτικὴ χαριστικὴ = χάριν αὐτῶν.— *γίνεται γὰρ δὴ*] = διότι βεβαίως συμβαίνουσι.— *καὶ παισὶ*] = καὶ εἰς τοὺς παῖδας.— *ἐγκλήματα*] = καταγγελαί, κατηγορίαι.— *κλοπῆς...ἀρπαγῆς...βίας...ἀπάτης...κακολογίας καὶ ἄλλων*] γενικαὶ τῆς αἰτίας, διὰ κλοπὴν κλπ.— *οἶον δὴ εἰκός*] = ὅποιον κακουργημάτων βεβαίως εἶνε ἐπόμενον νὰ γίνωνται καταγγελαί.— *τούτων τι ἀδικούντας*] = ὅτι πράττουσιν ἀδικίαν τινὰ ἐκ τούτων.— *τιμωροῦνται...κολάζουσι*] τιμωροῦμαι = ἐπιβάλλω τιμωρίαν εἰς τινὰ δι' ἐκδικήσιν· κολάζω = ἐπιβάλλω τιμωρίαν πρὸς σωφρονισμόν. Ἡ διαφορὰ ὅμως αὕτη τῶν δύο τούτων ῥημάτων σπανίως διαφυλάττεται.

§ 7. *ἀδίκως ἐγκαλοῦνται*] = ὅτι ἀδίκως καταμηνύει, καταγγέλλει.— *ἐγκλήματα*] γενικὴ τῆς αἰτίας=διὰ τὴν καταγγελίαν.— *δικάζονται ἡκίστα*] = σπανιώτατα, οὐδόλως δικάζονται.— *ἀχαριστίας*] γενικὴ τῆς αἰτίας ἐπεξηγοῦσα τὴν γενικὴν ἐγκλήματος.— *ὄν ἂν γνῶσι*] = ὅποιον ἤθελον ἐνοησίει.— *χάριν*] = εὐεργεσίαν.— *ἰσχυρῶς*] = αὐστηρῶς.— *περὶ θεοῦ ἂν ἀμελῶς ἔχειν καὶ...*] = ὅτι δύνανται κατ' ἐξοχὴν νὰ ἀμελῶσι καὶ ὡς πρὸς τοὺς θεοὺς καὶ...— *καὶ γὰρ*] = καὶ πράγματι.— *αὕτη*] δηλ. ἡ ἀχαριστία.— *ἡγεμόν*] = δδηγός.

§ 8. *σωφροσύνην*] = ἐγκράτειαν τῶν ἐπιθυμιῶν.— *μέγα συμβάλλεται*] = μεγάλως συντελεῖ.— *εἰς τὸ μαθάνειν σωφρονεῖν αὐτοὺς ὅτι...ὄρωσι...διάγοντας*] τὸ σωφρονεῖν εἶνε ἀντικείμενον τοῦ μαθάνειν, ἢ δὲ πρότασις «ὅτι...ὄρωσι» εἶνε ὑποκείμενον τοῦ συμβάλλεται=μεγάλως συντελεῖ εἰς τὸ νὰ μαθάνωσι νὰ εἶνε ἐγκρατεῖς τὸ ὅτι βλέπουσιν, ὅτι οἱ πρῶτον καθ' ἐκαστὴν ἡμέραν διέρχονται τὸν καιρὸν μὲ ἐγκράτειαν.— *ἰσχυρῶς*] = παρὰ πολὺ.— *γαστροῦς*] = φαγητοῦ, τροφῆς.— *οὐ πρόσθεν ἀπιόντας*] = πρόσθεν οὐκ ἀπιόντας=ὅτι δὲν ἀπέρχονται πρότερον— *ἀφῶσιν*] δηλ. αὐτοῦς.— *σιτοῦνται*] = τρώγουσι.— *σημῆρωσι*] = δώσωσι σημείον, διατάξωσι.— *φέρονται οἰκοθεν σιτον μὲν ἄρτον, ὄψον δὲ κάρδαμον*] τὰ σίτον—ὄψον εἶναι κατηγορούμενα=φέρουσι μεθ' ἑαυτῶν ἐκ τῆς οἰκίας των ὡς τροφήν μὲν ἄρτον, ὡς προσφάγιον

δὲ κάρδαμον. Σίτος εἶνε οὐ μόνον ὁ κυρίως σίτος, ἀλλὰ καὶ ὁ ἄρτος καὶ ἐν γένει πᾶσα τροφή. — *πιεῖν δὲ* = διὰ τὰ πίωσι δέ — *κώθωνα* = ποτήριον. — *ὡς...ἀρύσασθαι* = διὰ τὰ ἀντλήσωσιν ὕδωρ. — *ἀπὸ γενεᾶς* = ἀπὸ γεννήσεως. — *ἐκ τούτου* = μετὰ ταῦτα. — *εἰς τοὺς ἐφήβους ἐξέρχονται* βραχυλογία = ἐξερχόμενοι ἐκ παιδῶν εἰσέρχονται εἰς τοὺς ἐφήβους.

§ 9. *Ἀφ' οὗ ἂν ἐκ παιδῶν ἐξέλθωσι* = ἀφ' οὗτοῦ ἐκ τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἐξέλθωσι. — *καὶ φυλακῆς ἕνεκα τῆς πόλεως καὶ σωφροσύνης* = καὶ διὰ τὰ φυλάττωσι τὴν πόλιν καὶ διὰ τὰ ζῶσι μὲ ἐγκράτειαν. — *μάλιστα ἐπιμελείας δεῖσθαι* = ὅτι εἴπερ τις καὶ ἄλλη, περισσότερο ἀπὸ τὰς ἄλλας ἡλικίας ἔχει ἀνάγκην φροντίδος. Εἰς τὸ μάλιστα ἐνν. ἄλλων δηλ. ἡλικιῶν. — *καὶ τὴν ἡμέραν* ὁ καὶ ἐπιδοτικὸς = ὅχι μόνον τὴν νύκτα, ἀλλὰ καὶ τὴν ἡμέραν. — *χρησθῆσθαι* ἐνν. ἀντικείμενον τὸ αὐτοῖς — *ἦν τι δέονται* ἐνν. χρῆσθαι αὐτοῖς = ἐπὶ ταν ἔχωσιν ἀνάγκην νὰ μεταχειρίζωνται αὐτούς. — *τὴν ἡμίσειαν τῆς φυλακῆς* = τὸ ἥμισυ τῆς φυλακῆς. — *τοὺς ἐξιόντας* δηλ. ἐπὶ θῆραν = τοὺς ἐξερχόμενους εἰς κυνήγιον. — *φαιέτραν* = βελοθήκη. — *ἐν κολεῶν* = μέσα εἰς θήκη. — *κοπίδα* = μικρὰν μάχαιραν. — *σάγαριν* = σκυθικὸν πέλεκυν. — *γέρον* = ἐλαφρὰ ἀσπίς πλεκτὴ καὶ τετράγωνος. — *παλιὰ* = ἀκόντια. — *ἀφείναι* = νὰ βίπτωσι. — *ἐκ χειρὸς χρῆσθαι* = κρατοῦντες νὰ μεταχειρίζωνται.

§ 10. *δημοσίᾳ* δηλ. δαπάνη. — *ἡγεμῶν ἔστιν αὐτοῖς* = εἶνε δὴγεγὸς εἰς αὐτούς. — *καὶ τῶν ἄλλων ἐπιμέλειαι ὅπως ἂν θηρῶσιν* πρόληψις ἀντί: καὶ ἐπιμέλειαι ὅπως ἂν καὶ οἱ ἄλλοι θηρῶσι = καὶ φροντίζει τίνι τρόπῳ καὶ οἱ ἄλλοι νὰ κυνηγῶσι. — *ὅτι ἀληθεστάτη αὐτοῖς δοκεῖ* ἐπεξήγησις τοῦ διὰ τοῦτο = διότι φαίνεται εἰς αὐτούς, ὅτι αὕτη ἡ ἄσκησις (τοῦ θηρῶν) εἶνε ἀληθεστάτη ἄσκησις εἰς τὰ πολεμικὰ ἔργα. — *πρῶ* = πρῶτῳ. — *ἐπιθίξει* = συνειθίξει. Ἄντικ. εἶνε τὸν θηρῶντα, ὅπερ πάλιν εἶνε ὑποκείμεν. τῶν ἀπαρεμφάτων ἀνίστασθαι. — *ἀνέχεσθαι* = συνειθίξει τὸν κυνηγῶντα νὰ σηκώνηται πρῶτῳ καὶ νὰ ὑπομένῃ καὶ ψῦχος καὶ ζέστην. — *ὅπου ὅν παραπίπτῃ* = ὅπου ἤθελε τύχει ἐμπρός των — *θίγῃσθαι* = νὰ ἀκονᾶται, νὰ ἀποκτᾶ θάρρος. — *παῖν* = νὰ κτυπᾶ. — *δήπου* = βεβαίως, ἂν δὲν ἀπατῶμαι. — *τὸ ὁμοσε γινόμενον* = τὸ συμπλεκόμενον. — *φυλάξασθαι* = νὰ προφυλαχθῶσι. — *τὸ ἐπιφερόμενον* = τὸ ἐναντίον αὐτοῦ ἐρχόμενον. — *τί...ἄπεισι* = τί δὲν ὑπάρχει. — *τῶν ἐν πολέμῳ παρόντων* γενικὴ διαιρετικὴ ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ τί = ἐκ τῶν ἐν τῷ πολέμῳ συμβαινόντων.

§ 11. *ἄριστον ἔχοντες* = μὲ τὸ γεῦμα. — *πλεῖον* = περισσότερο. — *ὡς τὸ εἰκόσ* ἐνν. ἔστιν αὐτούς ἔχειν = καθὼς εἶνε ἐπόμενονον νὰ ἔχωσιν αὐτοὶ περισσότερο. — *τᾶλλα* = κατὰ τὰ ἄλλα. — *θηρῶντες* = ἐφ' ὅσον κυνηγοῦσιν. — *οὐκ ἂν ἀριστήσῃαν* = δὲν δύνανται νὰ γευματίσωσι. — *ἦν δέ τι δεήση* = ἂν δὲ κάπως παραστῇ ἀνάγκη — *ἐπικαταμείναι* = νὰ παραμείνωσι περισσότερο χρόνον. — *ἄλλως* οὐχὶ δηλ. χάριν θηρίου ἀλλ' ἀπλῶς. — *τὸ ἄριστον δειπνήσαντες* = ἀφ' οὗ φάγωσι τὸ ἄριστον ὡς δεῖπνον (κατὰ τὸ δεῖπνον δηλαδὴ). —

καὶ μίαν ἄμφω τούτω τῷ ἡμέρα] = καὶ ὡς μίαν τὰς δύο ταύτας ἡμέρας λογαριάζουσι. — ὅτι] = διότι. — οἱ ἐπὶ τοῦτοι] = οἱ ἄγοντες τὴν ἡλικίαν ταύτην. — ὅ,τι ἂν θηράσωσιν] = ὅ,τι δὴποτε κυνήγι ἤθελον πιάσει. — ἐπὶ τῷ αἴφῃ] = ὡς προσφάγιον μὲ τὸ ψωμί μαζί. — πῶς μὲν ἦδὺ] ἔνν. ἐστὶ = πόσον εὐχάριστον, νόστιμον εἶνε — μᾶζα] = ἄρτος κριθίνος. — πεινῶντι] εἰς πεινῶντα — φαγεῖν ... πεινῶν] ἀποδίδοντα: εἰς τὸ « ἦδὺ » καὶ εἶνε ἀντὶ οὐσιαστικῶν = φαγητὸν... ποτόν.

§ 12. διατρίβουσι μελετώσαι] = ἀδιαλείπτως ἐξασκοῦνται. — ὄντες] χρον. μετ. = ὅτε ἦσαν παῖδες — διαγωνιζόμενοι] ὑποκ. αἰ φυλαί. Σχῆμα κατὰ τὸ νοούμενον, διότι συμφωνεῖ μὲ τὸ ἐφηβοί. — ἄθλα προτίθεται] = βραβεῖα προκηρύσσονται. Τὸ ἄθλοισι] = ἀγῶνες, κατορθώματα (π. χ. τοῦ Ἡρακλέους). — ἐν ἧ δ' ἂν τῶν φυλῶν πλείστοι ὡς δαμιονέστατοι καὶ ἀνδρικώτατοι καὶ εὐπιστότατοι] = εἰς ὅποιανδὴποτε δὲ ἐκ τῶν φυλῶν εἶνε πλείστοι ἐμπειρότατοι καὶ γενναϊότατοι καὶ εὐπειθέστατοι. — αἱ ἀρχαί] = οἱ ἄρχοντες. — ὑποδραμεῖν] = νὰ τρέξωσι νὰ τοὺς συλλάβωσι. Τὸ ῥῆμα ὑποτρέγω. — ἢ καὶ ἄλλο τι] ἔνν. ποιῆσαι. — διατελέσωσι] = συμπληρώσωσι.

§ 13. ἀφ' οὗ] συνάπτεται τῷ: χρόνου. — ὅσα φρονούντων τε ἤδη ἔργα ἐστὶ καὶ ἐτι δυναμένων] = ὅσα ἔργα εἶνε ἀνδρῶν, οἵτινες ἔχουσι πλέον καὶ φρόνησιν καὶ δύναμιν ἀκόμη. — ἦν δὲ ποι δέη στρατεύεσθαι] = ἂν δὲ εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐκστρατεύωσιν εἰς τι μέρος. — οὐκέτι ἔχοντες] τροπ. μετ. = χωρὶς νὰ ἔχωσι πλέον τόξα. — τὰ ἀγγέμαχα ὅπλα] = ὅπλα, δι' ὧν μάχονται ἐκ τοῦ πλησίον, ἐκ τοῦ συστάδην — οἷόν περ γράφομαι] = καθὼς ζωγραφίζονται. — ἐκ τούτων] δηλ. τῶν τελείων ἀνδρῶν. — καθίστανται] = διορίζονται. — εἴησαν μὲν ἂν οὗτοι πλείον τι γεγονότες ἤ...] = εἰμπορεῖ νὰ εἶνε κατὰ τι περισσότερον ἀπὸ πενήτηκοντα ἔτη. — τημακῆτα] = τότε (ὅταν δηλ. εἶνε πενήτηκοντα ἐτῶν).

§ 14. στρατεύονται μὲν οὐκέτι] = δὲν ἐκστρατεύουσι μὲν πλέον. — τῆς ἐαντῶν] δηλ. χώρας. — τὰ τε κοινὰ καὶ τὰ ἴδια πάντα] = καὶ τὰς δημοσίας καὶ τὰς ἰδιωτικὰς ὑποθέσεις ὅλας. — θανάτου κρείουσι] = δικάζουσι ἐγκλήματα εἰς ἃ ἐπιβάλλεται ποινή θανάτου. — αἰροῦνται] = ἐκλέγουσιν. — ἦν τις... ἐλλείπει] = ἂν τις.. παραλείψῃ, δὲν ἐκπληρώσῃ. — φαίνουσι] = καταμηνύουσι, καταγγέλλουσι. — οἱ φύλαρχοι ἕκαστοι] = οἱ ἄρχοντες ἐκάστης τῶν δώδεκα φυλῶν. — ἐκκρίνουσιν] = ἀποβάλλουσιν. — ἄμιμος] = ἐστερημένος τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων. — διατελεῖ τὸν λοιπὸν βίον] ἔνν. ἢ μετοχῇ ὧν = διαρκῶς εἶνε ἐστερημένος τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων καθ' ὅλον τὸν βίον.

§ 15. πολιτεία] = τὸ πολίτευμα. — μικρὸν ἐπάνειμι] = ἐπ' ὄλιγον θὰ ἐπανέλθω. — ἐν βραχυτάτῳ] = συντομώτατα. — γὰρ] = δηλαδή. — ἀπελήλαται...] = ἔχει ἐμποδισθῆ ὑπὸ τοῦ νόμου νὰ καταλάβῃ ἀξίωμά τι καὶ ἀρχήν. — ἔξεσι πᾶσι] = εἶνε ἐπιτετραμμένον εἰς ὅλους — ἀγοῦντας] = χωρὶς νὰ ἐργάζονται. — νεανικεύεσθαι] = νὰ διέρχονται τὴν νεανικὴν ἡλικίαν. — τοῖς δὲ μὴ διαπαιδευθεῖσιν] = εἰς ἐκείνους δέ, οἱ ὅποιοι δὲν ἀνετράφησαν. — οὕτως] παρὰ

τοῖς δημοσίοις δηλ. διδασκάλοις. — οὐκ ἔξεστι] ἔνν. νεανισκεύεσθαι. — συναλιζέσθαι] = νὰ συναθροίζωνται. — διαγέρονται] ἔνν. ἡ μετοχὴ ὄντες, ἣτις εἶνε κατηγορηματικὴ = διαρκῶς δὲν ἤθελον εἶναι. — ἀνεπίληπτοι] = ἄμεμπτοι. — τῶν γεραιτέρων] γενικὴ κατηγορηματικὴ δηλοῦσα τὸ διηρημένον ὄλον — καὶ ἡ πολιτεία αὐτῆ] ἔνν. ἐστι. — ἦ] συνάπτεται τῷ χρώμενοι.

BIBLION OΓΔOON

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

§ 1. τοῦ αἰῶνος] = τῆς ἡλικίας. — προκεχωρηκότος] = γενικὴ ἀπόλυτος δηλοῦσα χρόνον = ἄφ' οὗ εἶχε προχωρήσει. — μάλα δὲ προσβύτης] = πολὺ πλέον γέρον. — τὸ ἑβδομον] = ἐβδόμην φορὰν. — ἐπὶ τῆς αὐτοῦ ἀρχῆς] = ἐπὶ τῆς βασιλείας του. — πάλαι δὴ] = ἐκ πολλοῦ ἤδη χρόνου. — ὡσπερ εἰκός] = καθὼς ἦτο ἐπόμενον, φυσικόν. — τὰ νομιζόμενα ἱερά] = τὰς συνειθιζόμενας θυσίας. — τοῦ χοροῦ ἡγήσατο] = ὠδήγησε, ἔσυρε τὸν χορόν. — Πέρσαις] = χάριν τῶν Περσῶν. — ἐν τῷ βασιλείῳ] δηλ. εἰκφ = εἰς τὸ ἀνάκτορον.

§ 2. κρείττων τις ἢ κατ' ἀνθρώπων] = ὅν τι ὑπέρτερον ἀνθρώπου. — εἰπεῖν] ἐξαργαῖται ἐκ τοῦ ἔδοξε. — συσκευάζου] = εἰτοιμάζου. — ἦδη] = τώρα πλέον, ἐντὸς ὀλίγου. — ἄπει] = θὰ ἀπέλθῃς. — σχεδόν] κολάζει τὸ εἰδέναί, εἰς ὃ ἀποδίδοται.

§ 3. ἐπὶ τῶν ἄκρων] = ἐπάνω εἰς τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων. Οἱ Πέρσαι, ἐπειδὴ οὔτε ἀγάλματα οὔτε ναοὺς οὔτε βωμοὺς εἶχον, συνειθίζον νὰ προσφέρωσι θυσίαν εἰς τὸν Δία, ἀναβαίνοντες εἰς τὰς κορυφὰς [τῶν ὀρέων ἐκάλουν δὲ τὸν κύκλον τοῦ οὐρανοῦ Δία. — τάδε καὶ τελεστήρια... καὶ χαριστήρια οὖι] = ταύτας δὰ τὰς θυσίας τὰς προσφερομένας διὰ τὴν εὐτυχίαν ἔκβασις πολλῶν καλῶν πράξεων καὶ διὰ τὴν εὐχαρίστησιν, διότι. — ἐν ἱεροῖς] = διὰ θυσιῶν. — ἐν οἰωνοῖς] = διὰ τῶν πτηνῶν, ἥτοι διὰ τῆς πτήσεως ἢ τῶν φωνῶν αὐτῶν. — ἐν φήμαις] = διὰ μαντικῶν φωνῶν. — πολλὴ χάρις] ἔνν. ἐστι = πολὺ εὐχαριστῶ ὑμᾶς. — ὑπὲρ ἀνθρώπων ἐφρόνησα] = περισσότερον παρ' ὅ, τι ἀρμόζει εἰς ἀνθρώπων ἐπήρθη. — αἰτοῦμαι] = παρακαλῶ. — αἰῶνα] = βίον.

§ 4. ἔδοξεν] = ἔκρινε καλόν, ἡθέλησε. — οἱ τεταγμένοι] = οἱ ἐπὶ τοῦ λουτροῦ ὄρισμένοι ὑπηρεταί. — οἱ δ' αὖ τεταγμένοι] δηλ. ἐπὶ τῆς τραπέζης. — ἡ ψυχὴ] = ἡ ὄρεξις — σίτον] = τροφήν. — οὐ προσέτετο] = δὲν ἐδέχετο.

§ 5. ὡς] = ἐπειδὴ. — τῇ ὑστεραίᾳ] δηλ. ἡμέρα. — τοὺς παῖδας] δηλ. τὸν Καμβύσην καὶ Ταναοξάρην. — συνηκολουθηκότες... ὄντες] κατηγορ. μετοχὰ ἐξαργαῖται ἐκ τοῦ ἔτυχον. — ἐν Πέρσαις] = ἐν Περσίᾳ.

§ 6 Ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ τοῦ ἀποθνήσκοντος Κύρου, ἐν ᾧ λέγεται περι

ἀθανασίας τῆς ψυχῆς μετὰ φιλοσοφικῆς ὄντως μεταρσιώσεως προσεγγιζούσης τῆ τοῦ Φαίδωνος τοῦ Πλάτωνος, δύναται τις νὰ διείδῃ τὸν μαθητὴν τοῦ φιλοσόφου Σωκράτους. Ἔϊνε ἀληθές, ὅτι ὁ Ξενοφῶν δὲν εἶχε κλίσιν εἰς θεωρητικὰς ἰδέας, ἐκ τῶν πολλῶν ὅμως τούτων ἰδεῶν, τὰς ὁποίας ὁ μέγας τῆς ἀρχαιότητος φιλόσοφος ἀνέπτυσεν εἰς τοὺς μαθητάς του, ἡδυνήθη νὰ παραλάβῃ τὰς μᾶλλον προσιτὰς εἰς τὸν πρακτικὸν ἑαυτοῦ νοῦν. Θαυμάζει δέ τις πραγματικῶς τὴν ἀφέλειαν καὶ τὴν ἀπλότητα, μετὰ τὰς ὁποίας ὁ Ξενοφῶν ἐκθέτει ἐνταῦθα τὰς ἰδέας ταύτας τοῦ διδασκάλου του. — οἱ παρόντες φίλοι] = ὑμεῖς οἱ παρόντες φίλοι. — ἤδη] = πλέον. — ὡς περὶ εὐδαίμονος ἐμοῦ] = περὶ ἐμοῦ ὡς περὶ εὐδαίμονος. — τὰ ἐν παισὶ] = τὰ ἐν τῇ τάξει τῶν παιδῶν. — δοκῶ κεναρπῶσθαι] = νομίζω, ὅτι ἔχω ἀπολαύσει. — σὺν τῷ χρόνῳ προϊόντι] = μετὰ τὴν πρόδον τοῦ χρόνου. — αἰ συναυξανομένην ἐπιγινώσκειν ἐδόκουν] = ἐνόμιζον, ὅτι ἐγνώριζον ὅτι σὺν τῷ χρόνῳ πάντοτε ηὔξανετο καὶ ἡ ἰδική μου δύναμις. — γιγνώμενον] κατηγορηματικὴ μετοχὴ ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ ἡσθόμενον. — καὶ οὐτ' ἐπιχειρήσας οὐτ' ἐπιθυμήσας οἶδα ὅτου ἠτύχησα] = καὶ δὲν ἤξευρω τίνας πράγματος δὲν ἔτυχον ἐπιχειρήσας ἢ ἐπιθυμήσας αὐτό.

§ 7. ἐπειδὴ] = ἐπέζησα νὰ ἴδω. — γενομένους... δουλοθέντας] κατηγ. μετ. ἐξαρτώμεναι ἐκ τοῦ ἐπειδὴν. — πρόσθεν ἰδιωτεύουσαν] = ἤτις πρότερον ἦτο ἄσημος. — προτετιμημένην] = ἄρχουσαν. — οὐδὲν ὅ,τι οὐ διεσφάμην] = ἐξ ὧν ἀπέκτησα δὲν ὑπάρχει τι, ὅπερ δὲν διετήρησα διὰ τὸν ἑαυτὸν μου. — ἠυχόμενῃ] ἐνν. πράττειν. — συμπαρομαρτῶν] = συμπαρακολουθῶν. — ἐκλεπταμένως] = ὑπερβαλλόντως, ἀκρατῆτως. — ἔδοσαν] = ἠύδοκῃσαν.

§ 8. πῶς οὐκ ἂν ἐγὼ... τυγχάνοιμι] = πῶς δὲν εἶνε δυνατὸν ἐγὼ δικαίως, ἐπειδὴ πάντοτε θεωροῦμαι εὐτυχῆς, νὰ μνημονεύωμαι ;

§ 9. σαφηνίσαντα] = ἀφ' οὗ σαφῶς ὄρισω. — ὡς ἂν μή... παράσχη] = ἵνα, εἰ δυνατόν, μὴ παρουσιάσῃ δυσκολίας ἀφ' οὗ γένηται ἀμφισβητήσιμος. — προβουλεύειν] = προνοεῖν. — ἡγεῖσθαι] = ἡγεμόνα εἶναι. — τοῦτο] δηλ. τὸ προβουλεύειν καὶ τὸ ἡγεῖσθαι. — τῷ προτέρῳ γενομένῳ] = εἰς τὸν πρεσβύτερον, δηλ. τὸν Καμβύσην.

§ 10. ἀδελφοῖς] ὁ Κῦρος δὲν εἶχε κανένα ἀδελφόν, λέγει δὲ ταῦτα γενικῶς. — ἀλλὰ καὶ πολίταις καὶ ὁδῶν καὶ θάκων καὶ λόγων ὑπέκειν] αἱ μὲν γενικαὶ δηλοῦσι τὸ ἐξ οὗ ἀπομακρύνεται τις, ἢ δὲ δοτικὴ τὸ πρόσωπον, οὗ χάριν ἢ ἀπομάκρυνσις = ἐπαιδεύθη. . . . νὰ ὑποχωρῶ καὶ εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ εἰς τὰ καθίσματα καὶ εἰς τοὺς λόγους χάριν τῶν πρεσβυτέρων, ὅχι μόνον ἀδελφοὶ ἀλλὰ καὶ πολῖταις ἂν εἶνε οὗτοι. Ἡ ἀρετὴ αὕτη ἦτο Ἑλληνικὴ καὶ ἰδίως Σπαρτιατικὴ. — ὡς. . . . λέγοντος ἐμοῦ] = ἐπειδὴ, ὡς νομίζετε, ἐγὼ λέγω.

§ 11. ὅσον ἐν ἐμοί] = ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἐμέ. — διδομι] = ἐπιτρέπω. — καὶ τρίτων Καδοσίων] = καὶ τρίτον τῶν Καδοσίων. — ἀλυποτέρων] = μετὰ ὀλιγωτέρας λύπας.

§ 12. ἐπιδεῆς] = ἐστερημένος. — παρέσαι] = θὰ εἶνε παρόντα, θὰν τᾶχης

ὄλα. — δυσκαταπρακτοτέρων] = δυσκατορθώτων. — πολλὰ μεριμᾶν] σύστοιχον ἀντικείμενον = πολλὰς μερίμνας μεριμᾶν. — κεντριζόμενον] = κεντούμενον. — τῆς πρὸς τὰ ἐμὰ ἔργα φιλονικίας] = τῆς ἀμίλλης πρὸς ὑπερτέρησιν τῶν ἰδικῶν μου ἔργων. — βασιλεύοντι] ἀποδίδοται τῷ συμπαρομαρτεῖν. — ἀνάγκη] ἔνν. ἐστὶ. — σοῦ μᾶλλον] = μᾶλλον ἢ σοί = νὰ παρακολουθῶσι τὸν βασιλεύοντα περισσότερο παρὰ ἐσέ. — τοῦ εὐφραίνεισθαι πολλὰς ἀσχολίας παρέχει] = πολλὰ κωλύματα, ἐμπόδια παρουσιάζει εἰς τὸ νὰ εὐφραίνηται κανεῖς.

§ 13. ἀλλ' οἱ πιστοὶ φίλοι σκῆπτρον βασιλεύουσιν ἀληθέστατον] = ἀλλ' οἱ πιστοὶ φίλοι εἶνε ἀληθέστατον σκῆπτρον εἰς τοὺς βασιλεύοντας (πρβλ. καὶ 'Ιουγούρθαν Σαλλουστίου 10). — φέεσθαι] = ὅτι γεννῶνται. — πᾶσι γὰρ ἂν οἱ αὐτοὶ πιστοὶ φάνοιτο] ἔνν. ἡ ὑπόθεσις : εἰ φύοιτο πιστοί. — τὰ πεφυκότα] = τὰ φυσικὰ πράγματα. — τίθεσθαι] = νὰ παρασκευάζῃ. — ἡ δὲ κτῆσις αὐτῶν ἐστὶν οὐδαμῶς σὺν τῇ βίᾳ] = ἀποκτᾶ δὲ κανεῖς αὐτοὺς ὄχι διὰ τῆς βίας, ἀλλά. . . .

§ 14. εἰ. . . περιᾶσει] = ἔάν. . . δοκιμάσῃς. — συμφύλακας] = σὺν σοὶ φύλακας — μηδαμῶθεν πρότερον ἄρχου ἢ ἀπὸ τοῦ ὁμοῦθεν γενομένου] = ἀπὸ κανὲν μέρος πρότερον νὰ μὴ κάμνης τὴν ἀρχὴν παρὰ ἀπὸ τὸν καταγόμενον ἐκ τοῦ αὐτοῦ μέρους μὲ ἐσέ (ἐκ τῶν αὐτῶν γονέων). — καὶ πολιταὶ τοί] = καὶ συμπολιταὶ βεβαίως. — οἴ σοιστοί] = οἱ κατοικοῦντες καὶ συσσιτοῦντες ὑπὸ τὴν αὐτὴν σκηνήν. 'Ἐνν. οἰκειότεροί εἰσιν. — ἀποσκῆρων] = τῶν κατοικούντων ὑπ' ἄλλην σκηνήν καὶ μὴ συσσιτούντων. — οἱ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σπέρματος φύντες] = οἱ γεννηθέντες ἀπὸ τὸν αὐτὸν πατέρα.

§ 15. μὴ οὖν ἂ. . . ποιήσητε] = μὴ καταστήτητε λοιπὸν ἀνωφελῆ τὰ ἀγαθὰ, διὰ τῶν ὁποίων οἱ θεοὶ ἔχουσι καθοδηγήσει τοὺς ἀδελφοὺς νὰ ἔχωσιν ἀμοιβαίαν σύνδεσιν. — ἐπ' αὐτὰ] = ἐπάνω εἰς αὐτά. — ἀνυπέρβλητος] = ἀκαταμάχητος, ἀνίκητος. — ἄλλοις] = ὑπ' ἄλλων. — τοί] = βεβαίως. — κήδεσθαι] = φροντίζει. — μέγας ὄν] = ὅταν εἶνε μέγας κατὰ τὸ ἀξίωμα καὶ τὴν δύναμιν. — οὔτω . . . ὡς] = τόσον. . . ὅσον. — τιμῆσθαι] παθ. = τιμηθήσεται. — μέγα δυνάμενον] = ἔχοντα μεγάλην δύναμιν, ἐπιρροήν.

§ 16. θᾶπτον. . . σοῦ] = ταχύτερον ἀπὸ ἐσέ, Ταναοξάρη. — παρέσιτω] = ἄς εἶνε παρών, ἄς βοηθῇ. — οὐδενὶ γὰρ. . . ἢ σοί] = διότι εἰς κανένα ἄλλον θὰ εἶνε ὠφελιμώτερα τὰ ἀγαθὰ τούτου καὶ εἰς κανένα ἄλλον αἰ συμφοραὶ τούτου θὰ εἶνε ἐπιβλαβέστεραι παρὰ εἰς ἐσέ. — χαρισάμενος. . . βοηθήσας] ὑποθετικαὶ μετοχαί = εἰ χαρίσαιο. . . εἰ βοηθήσειας. Εἰς τίνα, ἔάν ἤθελες παράσχει εὐεργεσίαν, δύνασαι νὰ ἐλπίζῃς ὅτι θὰ λάβῃς μεγαλύτερα, παρὰ εἰς τούτον ; πῶσον δὲ ἔάν ἤθελες βοηθήσει, δύνασαι νὰ εὕρῃς ἰσχυρότερον σύμμαχον πρὸς ἀναπαύδοσιν τῆς βοηθείας ; — μόνου τοι. . . ἐφικνεῖται] = ὅταν βεβαίως, ὡ Κ., ὁ ἀδελφὸς κατέχῃ τὴν πρώτην θέσιν πλησίον τοῦ ἀδελφοῦ, οὐδὲ φθόνος ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους φθάνει εἰς αὐτόν.

§ 17. εἴ τι. . . μέλει ὑμῖν] = ἔάν κατὰ τι φροντίζῃς νὰ εὐχαριστήσῃς καὶ ἐμέ. — οὐ γὰρ δήπου] = διότι βεβαίως, ἂν δὲν ἀπατώμαι, δέν, — εἶ] = πλέον.

—τοῦ ἀνθρώπινου βίου] ἀντί αἰτιατικῆς.—οὐδὲ γὰρ νῦν...κατεφωρᾶτε]—
διότι βεβαίως καὶ τώρα δὲν ἐβλέπετε τὴν ψυχὴν μου, ἀλλ' ἐξ ὧσων ἔπραττε
κατενοεῖτε, ὅτι αὐτὴ ὑπῆρχε.

§ 18. τὰς δὲ τῶν ἄδικα παθόντων ψυχὰς...ἐμβάλλουσιν] σχῆμα προλήψεως
ἀντί: οὕτω δὲ κατενοήσατε οἷους μὲν φόβους τοῖς μισοφόνοις αἱ τῶν ἄδικα
παθόντων ψυχαὶ ἐμβάλλουσιν—δὲν ἐμάθετε δὲ ἀκόμη καλῶς ὅποιον μὲν φό-
βον προξενοῦσιν εἰς τοὺς διὰ φόνου μολυσμένους αἱ τῶν δολοφονηθέντων ψυ-
χαί.—παλαμναίους]=θεοὺς ἐκδικητὰς τοῦ φόνου. Τοιοῦτοι θεοὶ καταδιώκοντες
τοὺς διαπράττοντας ἄδικον φόνον ἦσαν παρ' ἀρχαίους ὁ Ζεὺς καὶ αἱ Ἐριν-
νύες.—τοῖς δὲ φθιμένοις...δοκεῖτε]=νομίζετε δέ, ὅτι θὰ ἔμενον πλέον δι-
αρκῶς εἰς τοὺς ἀποθανόντας αἱ τιμαί, ἐὰν κανενὸς ἐξ αὐτῶν αἱ ψυχαὶ δὲν
ἀπῆλθον;

§ 19. οὔτοι] συνάπτεται τῷ ἐπίσθην. — ὄρω γὰρ...παρέχεται] =διότι
βλέπω, ὅτι καὶ τὰ θνητὰ σώματα ἡ ψυχὴ, ἐφ' ὅσον διαμένει ἐν αὐτοῖς,
καθιστᾷ αὐτὰ ζῶντα (πρὸβλ. καὶ Κικέρωνος περὶ γήρατος διάλογον 22,80).

§ 20 ὄμως]=ὅτι. Ἰξαρτᾶται ἐκ τοῦ πέπεισμαι.—δίχα γένηται]=ἀποχω-
ρισθῆ.—τοῦτο] δηλ. ὅπως...ἔσται.—ἀλλ' ὅταν...ἐκκριθῆ]=ἀλλ' ὅταν ὁ νοῦς
ἀποχωρισθῆ ἀπὸ τοῦ σώματος, ὥστε νὰ εἶνε ἀμιγῆς καὶ καθαρὸς.—ἕκαστα]
δηλ. ἐν ἕκαστον τῶν συστατικῶν τοῦ σώματος.—πρὸς τὸ ὁμόφυλον]=πρὸς
τὸ συγγενές, ἦτοι τὰ ὑδατώδη πρὸς τὸ ὕδωρ, τὰ γαιώδη πρὸς τὴν γῆν.

§ 21. ἐννοήσατε δέ. ..ὑπνω] =ἔχετε δὲ εἰς τὸν νοῦν σας, ὅτι κανὲν ἀπὸ
τὰ ἀνθρώπινα δὲν εἶνε ὁμοίωτον πρὸς τὸν θάνατον παρὰ ὁ ὕπνος.—τότε]
δηλ. ἐν τῷ ὕπνῳ.—ἐλευθεροῦνται] ἀπὸ τῆς ἐπιδράσεως δῆλον ὅτι τοῦ σώμα-
τος.

§ 22. καταιδόμενοι]=σεβόμενοι.—εἰ δὲ μὴ οὕτως] ἐνν. ἔχει ταῦτα. —γε]
=τούλάχιστον.—τοὺς αἰε ὄντας]=τοὺς ἀθανάτους.—συνέχουσιν]=συγκρα-
τοῦσιν.—ἀτριβῆ]=ἀβλαβῆ.—ἀναμάρτητον]=ἀλάτνηστον.—ἀδιήγητον]=ἀνέκ-
φραστον.—τούτους] δηλ. τοὺς θεοὺς.

§ 23. τὸ ἐπιγινόμενον]=τὸ μεταγενέστερον.—ἀλλ' ἐμφανῆ. ...ἔργα]=ἀλλ'
εἶνε ἀνάγκη νὰ ζῶσι τὰ ἔργα σας, ὥστε νὰ εἶνε πάντοτε δρατὰ εἰς ὅλους.
τῶν ἀδίκων] δηλ. πράξεων.—ἀναδείξει]=θὰ καταστήσωσι.—εἰς ἀλλήλους]
=ἐναντίον ἀλλήλων.—τὸ ἀξιόπιστοι εἶναι]=τὸ νὰ εἶσθε ἀξιόπιστοι, τὴν ἀξιο-
πιστίαν. — ἰδὼν] ὑποθετικὴ μετοχ.—εἰ ἴδοι=ἐὰν ἤθελεν ἰδεῖ.—ἀδικούμε-
νον] κατηγορ. μετοχῆ ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ ἰδὼν.—τὸν μάλιστα φίλῃ προσή-
κοιτα]=τὸν κατ' ἐξοχὴν ἀρμόζοντα εἰς τὴν φιλίαν σας, τὸν ἀδελφόν.

§ 24. εἰ μὲν οὖν... διδάσκω] ἐνν. ἡ ἀπόδοσις εὖ ἔχει. Ἐἶνε τὸ καλούμενον
σχῆμα ἀνανταπόδοτον.—εἰ δὲ μὴ] δηλ. ἱκανῶς διδάσκω.—αὕτη γὰρ ἀρίστη
διδασκαλίᾳ] ἔλξις ἀντί: τοῦτο γὰρ κ. λ. π.—διαγεγνήνηται] ἐνν. ἡ μετοχὴ
ὄντες, ἣτις εἶνε κατηγορηματικὴ = διὰ παντὸς ἔχουσιν ὑπάρξει.—ἦδη]=
μέχρι τοῦδε.—ἀποτέροις...συνεγγκόντα] ἀντί: ὁπότερ' ἂν οὖν αἰσθάνησθε

τοῖς πράξασι συνενεχόντα=δοκῖα λοιπὸν ἐκ τῶν δύο θέλετε ἐννοήσαι ὅτι ὠφέλησαν τοὺς πράξαντας, ταῦτα κλπ.—αἰρούμενοι] ὑποθ. μετ. εἰ αἰροῖσθε=εἰ ἂν ἠθέλετε ἐκλέξει.

§ 25. ἄλλις τούτων] ἐνν. ἐστὶ = ἄρκετὰ εἶνε ταῦτα.—τοῦ γῆ μειχθῆναι] ἐπεξηγεῖ τὸ τούτου.—ἡδέως ἂν μοι δοκῶ κοινωνῆσαι]=νομίζω, ὅτι εὐχάριστος εἰμφορῶ νὰ συγκοινωνήσω μετὰ τῆς εὐεργετοῦσης τοὺς ἀνθρώπους γῆς.

§ 26. ἀλλὰ γὰρ]=ἀλλὰ τῶ ὄντι.—ὄθεν περ]=ἐκεῖθεν ὄθεν, δηλ. ἐκ τῶν χειρῶν, τῶν ποδῶν, τῶν ὀφθαλμῶν κλπ.—ὄμμα τοῦμόν ζῶντος]=τὸ ὄμμα ἐμοῦ ζῶντος.—ὄταν ἐγκαλύψωμαι]=ὄταν σκεπασθῶ.—μηδ' αὐτοὶ ὑμεῖς] ἐνν. ἴδητε.

§ 27. παρακαλεῖτε]=προσκαλεῖτε.—συνηθησομένους ἐμοί]=ἵνα χαρῶσι μὲ ἐμέ. — ὡς μηδὲν ἂν ἔτι κακὸν παθεῖν]=ὥστε νὰ μὴ εἶνε δυνατὸν πλέον νὰ πάθω κακὸν τι.—εὗ ποιήσαντες]=εὐεργετήσαντες. — ὅποσα ... νομίζεται] τὸ ὅποσα εἶνε σύστοιχον ἀντικ. τοῦ εὗ ποιήσαντες= ἀφ' οὗ κάμητε εἰς τούτους τόσας εὐεργεσίας, ὅσαι συνειθίζονται νὰ γίνωνται κατὰ νόμον πρὸς τιμὴν ἀνδρὸς εὐδαίμονος.

§ 28. εὐεργετοῦντες] ὑποθ. μετοχ.= εἰ ἂν εὐεργετῆτε.— ἀπαγγέλλετε] δηλ. χαίρειν.— δεξιωσάμενος]= ἀφ' οὗ ἔπιασεν ὄλους ἀπὸ τὸ δεξι χέρι καὶ τοὺς ἀπεχαιρέτησεν.

Τ Ε Λ Ο Σ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΜΙΧΑΗΛ Ι. ΣΑΛΙΒΕΡΟΥ
1903

ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

- Ἀνδρουτσέλη Σπ.** Γεωγραφία Φυσική καὶ Πολιτική πρὸς χρῆσιν τῶν ἑλληνικῶν Σχολείων.
- Γεωγραφία (ἄτλας) μετὰ γεωγραφικῶν χαρτῶν χαρτόδετος.
- καὶ Μπασιᾶ Ἑλληνική Ἱστορία μέχρι τῆς ἐν Μαντινείᾳ μάχης.
- Ἱστορία Ἑλληνική, Ῥωμαϊκή, Βυζαντιανή πρὸς χρῆσιν τῆς Β' τάξ.
- Ἱστορία Βυζαντιανὴ καὶ τῆς Νέας Ἑλλάδος διὰ τὴν Γ' τάξιν.
- Γαλλικὴ Γραμματικὴ ἐγκριθεῖσα διὰ τὴν Β' καὶ Γ' τάξιν.
- Γαλλικὸν Ἀναγνωσματῆριον ἐγκριθὲν διὰ τὴν Β καὶ Γ' τάξιν.
- Ἀμβράζη Ν.** Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία πρὸς χρῆσιν τῆς Γ' τάξεως
- Γέγλε Γεωργ.** Ἰερὰ Ἱστορία τῆς Καιρῆς Διαθήκης διὰ τὴν Γ' τάξιν.
- Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους ὑπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κων)πόλεως ὑπὸ τῶν Φράγκων μέχρι τῆς καθ' ἡμᾶς ἐποχῆς διὰ τὴν Γ' τάξιν.
- Ζουζακίδου Δ.** Νέον βιβλίον Συνθέσεων πρὸς χρῆσιν τῶν Ἑλληνικῶν σχολ. καὶ Διδασκαλείων.
- Κονδύλη Π. Σ.** Στοιχεῖα Φυσικῆς Ἱστορίας πρὸς χρ. Α' καὶ Β' τάξ.
- Κωνσταντίνου Α.** Ἑλληνικὴ Χρηστομάθεια διὰ τὴν Α' τάξιν.
- Ξενοφάντος Ἑλληνικά** ὑπὸ Σοφ. Γαβριήλ ἔκδοσις στερεότυπος.
- Κύρου Ἀνάβασις βιβλίον Α', Β' Γ' καὶ Δ', κατὰ τὴν στερεότυπ. ἔκδοσιν τοῦ Κοβήτου.
- Κύρου Ἀνάβασις βιβλ. Α'—Ζ' στερεότυπος ἐπιμελεία Γ. Θοιβιδοπούλου.
- Παπαδήμου Γ.** Ἀνώμαλα καὶ ἑλλειπῆ ὀνόματα μετὰ Γραμματικῶν παρατηρήσεων.
- Σάρρου Δ.** Κατάλογος Ἀνωμάτων ὀνημάτων καὶ ὀνομάτων πρὸς χρῆσιν τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων καὶ Παρθε αγωγείων
- Σκουρπούτη Β.** Μαθήματα συνθέσεως Ἰδεῶν μετ' εἰκόνων.
- Σούγκρα Σπυρ.** Ἰερὰ Ἱστορία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης μετ' εἰκόνων.
- Ὁρθόδοξος Χριστιανικὴ Κατήχησις πρὸς χρῆσιν τῆς Γ' τάξεως.
- Τὰ Ἀπολυτίκια τῆς Ὀκτωήχου τῶν Δεσποτικῶν καὶ Θεομητορικῶν ἑορτῶν.
- Σοφοκλέους Γαβριήλ Ἑλλην. Χρηστομάθεια** τόμ. Β' Ξενοφάντος Κύρου Ἀνάβασις βιβλ. Α' καὶ Β' μετὰ σημειώσεων.
- Ἑλληνικὴ Χρηστομάθεια τόμ. Β' Ξενοφάντος Κύρου Ἀνάβασις βιβλ. Β' καὶ Γ' μετὰ σημειώσεων.
- Ἑλληνικὴ Χρηστομάθεια τόμ. Γ' Ξενοφάντος Ἑλληνικά βιβλ. Α' καὶ Β' καὶ Κύρου Παιδείας Α' βιβλίον κατ' ἐκλογὴν μετὰ σημειώσεων ἐρμηνευτικῶν
- Σκάσση Ἑρρίκου Λατινικὸν Ἀναγνωσματῆριον** πρὸς χρῆσιν τῆς Γ' τάξεως τῶν Ἑλλήν. σχολείων.
- Λατινικαὶ Ἀσκήσεις πρὸς χρῆσιν τῆς Γ' τάξ. τῶν Ἑλλήν. σχολ.
- Φαραντάτου Ν.** Γραμματικὴ τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης πρὸς χρῆσιν τῶν Ἑλλήν. σχολείων
- Γραμματικαὶ Ἀσκήσεις τεύχος Α'.
- Γραμματικαὶ Ἀσκήσεις τεύχος Β'.

Τιμᾶται δρ. 2.